

БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

**ПРВИХ
4000
ГОДИНА**

ИСТОРИЈА СТАРОГ ЗАВЕТА

КЊИГА 1

РИЧАРД РОЦЕРС

РИЧАРД РОЦЕРС

ПРВИХ
4
ГОДИНА

КЊИГА 1

ИСТОРИЈА СТАРОГ ЗАВЕТА

 ИККОНОС

Београд, 2019.

Richard Rogers, Genesis through Deuteronomy: Bible History 1

Copyright © 11/2004 Sunset Institute Press

Издавачка права за ово издање: © 2019 Eastern European Mission

Издавач: ИКОНОС, ПП37, 11060 Београд

За издавача: мр Драшко Ђеновић

Уредник: Биљана Долић

Преводилац: др Бранко Бјелајац

Лектор: ма Љиљана Дукић

Дизајн корица: Ивана Перошевић

Техничка припрема: Скот Хејс

Штампа: EuroDream, Нова Пазова

Тираж: 1.500

ISBN 978-86-83661-50-3

У овој књизи наводи из Старог завета преузети су из издања Нови српски превод © 2005, 2017 Biblica, Inc.® (Иконос, 2019); а из Новог завета су из превода проф. др Емилијана Чарнића (Библијско друштво Београд, 1973).

Ова књига је поклон Источноевропске мисије (Eastern European Mission) [www.eemeurope.org] захваљујући даровима верника широм света.

Ова књига није на продају.

SBBH5.1

CIP - Каталогизација у публикацији

Народна библиотека Србије, Београд

27-242-277

РОЏЕРС, Ричард, 1936-2000

Првих 4000 година. Књ. 1, Од књиге Постања до књиге Поновљеног Закона / Ричард Роџерс; [преводилац Бранко Бјелајац]. - Београд : Иконос, 2019 (Нова Пазова : Euro Dream). - 240 стр. ; 20 cm

Превод дела: Genesis through Deuteronomy: Bible History 1 / Richard Rogers. - Тираж 1.500. - Напомене и библиографске референце уз текст.

ISBN 978-86-83661-50-3

а) Свето писмо. Стари завет -- Тумачења

COBISS.SR-ID 279495692

САДРЖАЈ

Зашто проучавати Стари завет?.....	7
Од Постања до Пада.....	16
Највеће обећање и откупљење.....	25
После сукоба	34
Од Потопа до Вавилона и старозаветни свет	43
Аврâмово путовање (1): старозаветна Палестина.....	53
Аврâмово путовање (2)	62
Аврâмово путовање (3)	71
Аврâмово путовање (4)	79
Аврâмово путовање (5)	89
Аврâмово путовање (6)	98
Исак и Јаков.....	111
Слуга у равници Арам.....	122
Светац у Хеврону.....	132
Прича о Јосифу (1).....	142
Прича о Јосифу (2).....	151
Прича о Јосифу (3).....	161
Прича о Јосифу (4).....	169
Земља заточеништва	180
Чуда избављења.....	189
Искуство Изласка (1)	199
Искуство Изласка (2)	209
Искуство Изласка (3)	218
Освајање Источне обале	230

Првих 4000 година – Историја Старог завета, као и друге књиге у овој едицији, објављене су како би помогле хришћанским верницима да боље разумеју Свето писмо, локалним црквеним вођама и проповедницима да се добро припреме за службу.

До сада смо објавили:

1. Живот Исуса Христа – Ричарда Роџерса
2. Дела апостолска – Ејб Линколна и
3. Откупљени (Посланица Римљанима) – Ричарда Роџерса

Ове се књиге могу бесплатно добити од издавача.

Удружење Иконос
Поштански преградак 37
11060 Београд

Ел.пошта ikonos.office@gmail.com

У овој књизи, користили смо следеће скраћенице за називе библијских књига:

Пост – Постање, односно Прва књига Мојсијева
Изл – Излазак, односно Друга књига Мојсијева
Лев – Левитска, односно Трећа књига Мојсијева
Бр – Бројеви, односно Четврта књига Мојсијева
ПонЗ – Поновљени Закон, односно Пета књига Мојсијева
ИНав – Књига Исуса Навина
Суд – Књига о судијама
Рут – Књига о Рути
1 Сам – Прва књига Самуилова
2 Сам – Друга књига Самуилова
1 Цар – Прва књига о царевима
2 Цар – Друга књига о царевима
1 Дн – Прва књига дневника
2 Дн – Друга књига дневника
Језд – Књига Јездрина
Нем – Књига Немијина
Јест – Књига о Јестири
Јов – Књига о Јову
Пс – Псалми
Пр – Приче Соломонове
Проп – Књига проповедникова
Пнп – Песма над песама
Ис – Књига пророка Исаије
Јер – Књига пророка Јеремије
Плач – Плач Јеремијин
Јез – Књига пророка Језекиља
Дан – Књига пророка Данила
Ос – Књига пророка Осије
Јл – Књига пророка Јоила
Ам – Књига пророка Амоса
Авд – Књига пророка Авдије
Јон – Књига пророка Јоне
Мих – Књига пророка Михеја
Нм – Књига пророка Наума
Ав – Књига пророка Авакума
Соф – Књига пророка Софоније
Аг – Књига пророка Агеја
Зах – Књига пророка Захарије
Мал – Књига пророка Малахије

Мт – Еванђеље по Матеју
Мк – Еванђеље по Марку
Лк – Еванђеље по Луки
Јн – Еванђеље по Јовану
Дап – Дела апостолска
Рим – Посланица Римљанима
1 Кор – Прва посланица Коринћанима
2 Кор – Друга посланица Коринћанима
Гал – Посланица Галатима
Еф – Посланица Ефесцима
Фил – Посланица Филипљанима
Кол – Посланица Колошанима
1 Сол – Прва посланица Солуњанима
2 Сол – Друга посланица Солуњанима
1 Тим – Прва посланица Тимотеју
2 Тим – Друга посланица Тимотеју
Тит – Посланица Титу
Флм – Посланица Филимону
Јев – Посланица Јеврејима
Јак – Посланица Јаковљева
1 Пет – Прва Петрова посланица
2 Пет – Друга Петрова посланица
1 Јн – Прва посланица Јованова
2 Јн – Друга посланица Јованова
3 Јн – Трећа посланица Јованова
Јуд – Посланица Јудина
Отк – Откривење Јованово

ПРВО ПОГЛАВЉЕ

ЗАШТО ПРОУЧАВАТИ СТАРИ ЗАВЕТ?

Увод

Добродошли у проучавање библијске историје Старога завета. У првом делу ћемо се бавити историјом једне велике јеврејске породице, а у следећем ћемо разматрати историју јеврејског народа.

Често чујемо питање: „Зашто проучавати Стари завет и старозаветну историју?“ Изгледа да се Стари завет нерадо проучава зато што је у време Новог завета престало важење Закона. Али, Стари завет је много више од Закона. У њему је садржана историја Божијег односа према читавом створењу. У њему налазимо настанак самога створења и видимо суверено Божије провиђење у садејству са човеком и оним што је створено а што називамо земља.

Седам разлога за проучавање старозаветне историје

За почетак погледајмо седам разлога због којих треба проучавати старозаветну историју. На овај начин ћемо од самог почетка знати намеру нашег проучавања и циљеве које желимо да досегнемо. Исто тако, представићемо преглед читаве историје у Светом писму, и у Старом и у Новом завету. Онда ћемо, кроз појединачна поглавља, пролазити кроз старозаветни временски период и посматраћемо како се испуњава Божија намера. Али, зашто проучавати Стари завет? И посебно, зашто проучавати старозаветну историју? За то постоји седам добрих разлога који ће нам открити неопходност проучавања старозаветне историје.

Стицати мудрост и опремати се за свако добро дело

Први разлог је да стекнемо мудрост и опремимо се за свако добро дело. У 2 Тим 3 видимо први разлог за проучавање старозаветне историје. Овде апостол Павле упућује Тимотеја, свога сина по еванђељу. Почевши од стиха 10 он каже:

А ти си пошао за мојом науком, начином живоћа, настојањем, вером, стирљивошћу, љубављу, стирљењем, њењима, стирадањима, која ми се догодише у Антиохији, у Иконијуму, у Лисџири; њаква њења сам поднео и Господ ме је избавио од свију. А сви који желе да живе њобожно у Христју Исусу биће њени. А зли људи и варалице најредоваће на њоре – варајући и варајући се.

Видимо како апостол Павле каже Тимотеју а ти си пошао.... Тимотеј је већ научио неколико ствари о Павлу: познаје његове поуке, зна начин на који живи, која су му настојања, познаје веру коју је имао као и стрпљивост. Исто тако, Тимотеј је увидео да познавање Христа и жеља да се за Христа живи доводе до прогонства. Алтернатива томе је бити зао, и напредовати од зла на горе. У 2 Тим 3,14.15 Павле наглашава Тимотеју да је познавање Старог завета довољно али и неопходно да га умудри на спасење: А ти остани у ономе што си научио и у шта си уверен, знајући од кога си научио и што из малена знаш Света писма...

Када је апостол Павле писао ову посланицу већина Новог завета још није била ни записана. Свето писмо које је Тимотеј познавао још од детињства је оно што ми зовемо старозаветни списи. Приметите шта Павле овде каже: *...и шћо из малена знаш Светја њисма, која ње моју умудрићи на сћасење вером у Христја Исуса* (2 Тим 3,15).

Зауставимо се сада на тренутак да видимо шта Павле овде говори. Он каже да Тимотеј познаје старозаветне списе који ће га умудрити на спасење. Старозаветни списи могу да нас умудре на спасење кроз Исуса Христа. Еванђеља и остали списи Новог завета нам дају веру у Исуса. Значи, познавање Старог завета, заједно са вером која долази од Новог завета, омогућују Тимотеју, а то значи и нама данас, да се умудримо на спасење. Зашто је то тако видимо у 2 Тим 3,16.17 где Павле даље каже:

Све Писмо је богонадахнуто и корисно за поуку, за карање, за поправљање, за одгајање у праведности, да божији човек буде савршен, приправљен за свако добро дело.

У 1 Тимотеју 5 апостол Павле говори о старешинама које су заслужиле двоструку почаст. Павле каже да треба да подржавамо оне старешине које служе проповедањем и поучавањем јер Свето писмо каже: *Не завезуј усћа вољу кад врше* (ПонЗ 25,4). Исус је рекао: *...радник је наиме досћојан своје њлаће* (Лк 10,76).

У 1 Тимотеју 5 апостол Павле показује како Свето писмо делује јединствено, као и Поновљени Закон¹ и Еванђеље по Луки, које је већ почело да се шири по заједницама у време када је апостол Павле писао младом Тимотеју. Тако да су богонадахнути списи и у Староме и у Новоме завету.

Идеја да су књиге Светога писма надахнуте не значи да је Бог дунуо на њих, или у њих, већ да су настале тако што их је Бог издахнуо из себе. Свето писмо је Бог издахнуо. Свето писмо је Божије надахнуће и тако књиге Старог и Новог завета заједно могу да нас умудре на спасење и потпуно опреме на свако добро дело. Нисмо у потпуности опремљени на свако добро дело које Бог жели да чинимо – ако је све што знамо само Нови завет. Исто тако, морамо да познајемо и Стари завет. Зато проучавамо старозаветну историју.

Представља основу за проучавање и разумевање Новог завета

Други разлог је тај што је Стари завет основа за проучавање и разумевање Новог завета. У Дап 3,20-24 се каже:

...ише да пошаље Исуса Христа који вам је унапред одређен, кога треба небо да прими до времена када ће се оставити све што је Бој од давних времена рекао њима својих светијх пророка. Мојсије је, на име, рекао: 'Господ Бој подићи ће вам од ваше браће пророка – као што је подио мене; њега послушајте у свему што вам каже. А свака душа, која не послуша што пророка, биће искористљена из народа'. Ове дане навестили су и сви пророци од Самуила и даље – колико год их је било.

Сви старозаветни пророци, од Самуила и даље кроз све људе који су чули од Бога, говорили за Бога и писали за Бога – говоре о овим данима.

Нови завет не можемо да разумемо без тога да разумемо Стари завет, јер је Нови завет испуњење Старог. Нови завет је испуњење свих старозаветних пророштава. Нови завет је стварност свега онога што Стари завет наговештава. Нови завет је објашњење свега што је недовршено у Старом завету, и даје одговоре на сва старозаветна питања. Нови завет је заснован на Старом завету.

¹ Поједини преводи на српски језик говоре о Поновљеним законима. Ради се о истој старозаветној књизи: Петој књизи Мојсијевој (прим.прев).

Указује на Христа

Трећи разлог јесте да Стари завет указује на Христа. Старозаветни списи су прст који је уперен на некога ко ће тек доћи. У Јн 5,39 видимо Исуса како се расправља са садужејима и другим Јеврејима о свом праву да каже да је он Божији Син, да је он Син човека, да је он Месија и да је он тај на кога су чекали. Јован је забележио шта је Исус тада рекао: *Испирајујеће Писма* (као заповест), *јер сматрајте да у њима имајте вечни животи; и она сведоче за мене.*

О којим списима (писмима) он овде говори? Једина која су постојала у време Еванђеља по Јовану су били старозаветни списи. Исус каже да Стари завет говори о њему. Говори о њему као о теми, као о потреби, говори у песмама, у изрекама и у пророштвима. Сви старозаветни списи говоре о Исусу. У Делима 8, евнух из Етиопије који је ишао да прослави Бога на најбољи могући начин – у Јерусалиму, на путу кући читао је из свитка пророка Исаије. И док је читао запитао се ко је тај пророк о коме се ту говори. Онда је дошао Филип и придружио се евнуху, и онда му је, на основу тог одломка у Исаији, проповедао о Исусу. Није било толико важно одакле је евнух читао. Било која старозаветна књига показује на Христа. Штагод да је прочитао питао би се о чему говори јер се то још није било испунило. Али, Филип је отворио Стари завет и проповедао евнуху о Исусу. Треба да проучавамо Стари завет како би смо открили сва указивања, сва предвиђања и сва пророштва о Христу.

Једина поуздана историја о том времену

Четврти разлог није прави библијски разлог, али је и даље веома значајан. Старозаветна историја је једина поуздана историја о том временском периоду. Вил Дјурант [Will S. Durant], филозоф и историчар, заједно са својом супругом Аријел, написао је серију књига под називом Филозофија цивилизација. У првој књизи у тој серији, под називом Источне цивилизације, коју је Вил Дјурант сам написао², говори се о прастаром царству Сумера. Он каже да се једина поуздана и тачна историја тог времена налази у старозаветним списима Светога писма. У време када је Дјурант то писао још није био прави верник. Трагао је, али још увек није веровао у Бога. Није био ни атеиста, већ агностик који није веровао у Бога. Али, рекао је за Стари завет да представља једину поуздану историју коју имамо о том времену.

² Вил Дјурант: Источне цивилизације, Београд, Народна књига – Алфа, 1995 (прим.прев).

Занимљиво је да ово показује да је Бог записивао историју када то нико други није чинио. Бог говори о народу Хитита када нико други није говорио о њима. Говорио је о Сумерима када нико други није. Говорио је о стварима о којима сада имамо и археолошке доказе. Свака изјава у Старом завету је доказана не само као тачна, већ и да је приказана у исправном хронолошком и историјском следу. Свето писмо је једина поуздана историја о тим старим временима.

Да видимо и добре и лоше примере – како да живимо и како да не живимо

Пети разлог због чега треба да проучавамо Стари завет је да увидимо примере о томе како треба и како не треба да живимо. У Јакову 5, Јаков подстиче хришћане да се угледају на пророке као на пример како треба живети. Јак 5,10.11 каже:

За пример злоћаћења и сирљивој погношења узмије, браћо, пророке који су у име Госјода јоворили. Ејо блаженим називамо оне који су издржали. Чули сје за Јовову сирљивосј и видели сје свршејак Госјодњи, јер је Госјод мнојомилосјив и милосрдан.

Јаков каже да треба да се угледамо на пророке као на пример о томе како издржати искушења, прогонства, патњу и исмевања. Он каже да су чули о Јововој стрпљивости. Ја сам читав свој живот мислио да је Јовова стрпљивост била у томе што се он никада није жалио. Увек сам веровао да је само стоички трпео шта год би дошло на њега, да је имао снаге да се носи са таквим стварима без обзира на то да ли су биле оправдане и да за њих није кривио Бога. А онда сам једнога дана прочитао Књигу о Јову и прилично сам се изненадио.

Јов је био особа која се жалила на своје животне околности. Био је лепрозан, седео је на гомили ђубрета и пошто није заслужио да ту буде, жалио се Богу: „Боже, где си? Тражим те и не налазим те. Избушио си ме твојим стрелама и сада ти се жалим. Волео бих да дођеш да можемо да се расправљамо о овоме, да ти представим свој случај.“ Онда сам се изненада упитао: „Зар је ово стрпљење?“ Али, онда сам прочитао и остатак приче као што Јаков каже у својој посланици. „Видели сте како се све завршило.“ На крају је Јов све то предао Богу. Рекао му је: „Боже, ја ово не разумем. Седим на овој гомили пепела од ђубрета, мислим да нисам заслужио да будем овде, али верујем у тебе и седећу овде чекајући на твој одговор.“ Чим је Јов

овако одговорио и покајао се за свој грех што је посумњао у Бога, Бог је све преокренуо. Јов се помолио за своје пријатеље који су му се подсмевали и који су га критиковали, и постао је двоструко богатији. На крају је имао свега два пута више него када је све почело.

И стога, када дођу тешкоће и када пожелите да се пожалите, жалите се Богу. Жалимо се Богу, не жалимо се на Бога. Издржите. Сачувајте веру у Бога. Видимо овде како Стари завет заправо представља животни принцип. Говори о томе како се суочити са животним околностима. У 1 Кор 10,1-6 Павле још даље и још дубље појашњава ову идеју о томе да нам је Стари завет дат за пример. Он пише:

Нећу да вам остване неизнатио, браћо, да су сви наши очеви били њод облаком, и сви су њрошли кроз море, и сви су били у Мојсија кршћени у облаку и у мору, и сви су јели истњо духовно јело, и сви су њили истњо духовно њиће; јер су њили из духовне стњене која их је њрајшила, а ња стњена беше Христњос. Али већина од њих није била Боју ујодна, ње беху њобијени у њустњинњи. А ово се дојодило као њраслика за нас, да не желимо зла као шњо су они желели.

Док Јаков даје позитиван пример о пророцима и Јову, Павле нам овде наводи негативан пример. Павле говори да не треба да чинимо оно што су Јевреји чинили у пустињи. Шта су то чинили?

Под један: *И не будићне идолојоклоници као неки од њих, као шњо је најисано: 'Народ седе да једе и да њије, ње устњаше да ијрају.'*

Два: *Немојмо се одавајћи ни блуду, као шњо су њо чинили неки од њих, ња их у један дан њаде двадесетњ и њри хиљаде.*

Три: *Немојмо ни Госњода искушавајћи, као шњо су ња неки од њих кушали, ња изњбоше од змија.*

Четири: *И не њунђајћне, као шњо су неки од њих њунђали, ња изњинули од оноја који убија.*

1 Кор 10,7-10

Павле каже: „Не будите идолопоклоници; не дајте се блуду; не искушавајте Господа и не гунђајмо о томе шта Господ чини у нашем животу. Научимо из овога да то не треба да чинимо.“

А све ово дојаћало се њима за њриме, али је најисано за ујозорење нама, којима су њоследња времена близу (1 Кор 10,11).

Историја није записана за људе којима се догодила, већ за оне који ће тек доћи. „Треба да пручавамо старозаветну историју,“ Јаков каже, „како бисмо научили да будемо истрајни и стрпљиви, баш као што су били пророци и Јов.“ А Павле нам каже да не грешимо како су они грешили. Треба да проучавамо старозаветну историју како би смо видели и добре и лоше примере.

Да се поучимо у стрпљењу, да имамо утеху и наду

Шести разлог је да се поучимо у стрпљењу, да имамо утеху и наду. У Римљанима 15,4 Павле паушално изјављује да је све што је написано у Старом завету ту да би нас поучило. Он каже: *Све, наиме, што је унајред написано, написано је нама за поуку, да сирљивошићу и ућехом Писма имамо наду.*

Обратите пажњу на речцу „све“. У једном преводу каже се „све те ствари“, у другом „баш све“. Свака ствар која је написана у Старом завету, штагод да је било написано, ту је како би нас поучило. Стари завет није писан за људе Старога завета. То каже Павле. Шта Стари завет треба да учини за нас? Треба да нас поучи стрпљивости, да нам пружи утеху и наду. Како то постиже? То чини тако што нам приказује Божије благослове над Аврамом, Исаком и Јаковом. Допушта нам да гледамо на дуге временске периоде постојања нација Јуде и Израиља и да видимо како су сваки пут када би учинили нешто добро и исправно били благословени од Бога. Сваки пут када би чинили зло Бог би их проклео. Ово је зато да би смо имали наду да ће Бог, ако нас буде дисциплиновао осудама, то чинити само из љубави и тако нас довести до покајања. Давид је пример онога шта Бог чини за покајаног грешника. У Старом завету стално видимо људе који нам помажу да издржимо чак и када све друго изгледа да је пропало. Када изгледа као да нас Бог не воли и не мари за нас, у Старом завету видимо друге људе и како је Бог деловао у њиховом животу. Ако нас одведу, отму из наше породице и одведу у страну земљу, видимо Данилов пример, пример Јестире и других у избеглиштву које је Бог силно употребио и који су испунили Божије дело и његову намеру. Видећемо како жртвени систем и све остало показују на Христову смрт.

Видећемо у пророштвима, чак и оним која су предвиђала пропаст Израиља и Јуде, да се у њима налази обећање да је Бог и даље ту и да ради за њих. Доћи ће Месија. Без обзира како је ноћ мрачна – радост долази са свитањем. Стари завет је и написан да нам каже следеће: „Штогод да је

написано у Старом завету,“ Павле каже, „било је написано да нам буде на пример, за нашу поуку, наше стрпљење и нашу наду.“

Као јарка светлост која сија по мрачном дану

Седми разлог јесте да Стари завет сија по мрачном дану. У 2 Пет 1,16-18 читамо:

Нисмо вам, наиме, мудро смишљеним њричама (митовима) обзнанили силу и долазак Госњода нашеїа Исуса Хрисїа, неїо на основу њїоїа шїїо смо ми њостїали очевици њеїовоїа величанстїва. Јер он је од Боїа Оца њримїо частї и славу, када му је од величанстївене славе дошао овакав їлас: ‘Ово је мој љубљени Син, који је њо мојој вољї.’ И ми чусмо овај їлас који сиђе са неба – кад смо били с њим на свейїој їори.

Приметите овде да је Петар рекао да су он и други апостоли били сведоци прве руке. Видели су га, чули су га, дотакли су га се. Ово је добра изјава, изјава очевица. 2 Пет 1,19а каже: *И њако имамо чвршїћу њророчку реч...*

Која је то ...чвршїћа њророчка реч...? То је старозаветна реч која је испуњено пророштво, она је чвршїћа и од онога што смо видели и чули. Петар каже да имамо очевице и оне који су чули, али имамо још чвршїће сведочење: то су речи пророка. Он даље каже:

...а ви добро чинїїте шїїо њазїїе на њу као на свейїило које свейїли на мрачном месїу – док не сване дан и звезда Даница се не њїојави у срцима нашим. Ово најїре знаїїте да се ни једно њророшїїво Писма не може њїумачїїїи како ко хође. Јер никад њророшїїво не би човечїјом вољом, неїо су Духом Свейїим ношени свейїи људи їоворили од Боїа.

2 Пет 1,19б-21

Ово је један од најзанимљивијих одломака у читавом Светом писму, јер бити очевидац значи видети Исуса како исцељује болесне. Бити међу онима који су га чули како проповеда на Гори мора да је било најневероватије искуство у нечијем животу, а могуће и више од тога. Али, ја имам још поузданијег сведока од ових. Имам још поузданије сведочанство о Исусу од онога да сам га видео и чуо, а то је сведочанство испуњене речи Божије. Главни разлог због којег проучавам Стари завет јесте да имам још боље сведочење о Христу и још поузданијег сведока о Исусу, и то је светило на мрачном месту, светлост по мрачном дану.

Да ли сте били некада на месту где је заиста мрачно, негде дубоко у пећини или дубоко у шуми где се сјај звезда и месеца не виде над вама? А ви имате само неку малу батеријску лампу и све изгледа тако огромно? Једном сам и ја био у таквој ситуацији и онда су се истрошиле батерије. Саплео сам се и пао јер нисам имао више светла. У данашњем свету људи се саплићу и падају јер немају светлост од Бога. Зато проучавамо старозаветну историју.

Старозаветна историја се библијски дели у неколико категорија; ту је пре свега Пролог: од Постања 1 до Постања 11,9. Ту је откривање чињенице да постоји смисао Божијег откупљења. Онда имамо Први чин: Постање 11,10 до Малахије 4,6 где се Божије откупљење објављује кроз Божије установљење божанске породице у Авраму. Од те породице он даље ствара Божији народ, и тај народ постаје божански остатак пошто се ослободе заточеништва. Онда имамо Други чин: Нови завет од Матеја до Јуде где се објављује Божије откупљење. Увођење откупљења је у Еванђељима где видимо Христа и гледамо даље напредовање откупљења у Делима апостолским. И коначно, у Откривењу Јовановом видимо испуњење Божијег откупљења. Ту имамо визију благодати – Христ је Господар цркве. Имамо и визију власти – Христ је Господар земље. Ту је и визија славе. Ово је прича о Христу коју видимо исписану у сваком поглављу нашег проучавања старозаветне историје. Бог те благословио.

ДРУГО ПОГЛАВЉЕ

ОД ПОСТАЊА ДО ПАДА

КЊИГА ПОСТАЊА 1,1 – 3,24

Стварање свемира

У нашем другом поглављу о историји настанка једне велике јеврејске породице, проучавамо период који се зове Пролог. У овом поглављу говорићемо о Постању од 1. до 3. поглавља. Ово је прича о стварању, али је и више од тога. Ово је и прича о човековом паду. Погледајмо прво Пост 1,1 до 2,3 где се говори о стварању свемира. Овде је почетак свих ствари, а разговор је добро започети од самог почетка. Пост 1,1-5 каже овако:

У њочейку створи Бої небо и земљу. Међуштим, земља је била њуста и безоблична, и тамна се њросирирала над безданом, а Дух Божији је лебдео над водама. Тада рече Бої: (Ово ће се стално понављати јер се стварање догодило кроз Божију изговорену реч. То је стварање изјавом, заповешћу.) „Нека буде светлост!“ И њосириде светлост. Бої је видео да је светлост добра, ња је разделио светлост од таме. Светлост је Бої назвао „дан“, а таму је назвао „ноћ“. Прође вече, свану јуиро – дан њрви.

Можемо да кажемо да је био дан и да је била ноћ, јутро и вече. Али, јеврејски дан је отпочињао у шест сати поподне и завршавао се следећег дана у шест поподне. Овде говоримо о том јеврејском дану. Овде се не ради о Божијем дану, јер би он могао да траје хиљаду година. Ово је јеврејски дан који има 24 часа. Било је вече, 12 сати, и онда је било јутро, 12 сати, тог првог дана. Ово су 24-часови дани.

Заштим рече Бої: „Нека се њросирире свод њосред вода да дели доње воде од њорњих вода!“ Бої начини свод, ње одвоји воде њод сводом од вода над сводом. Тако се и збило. Свод назва Бої „небо“. Прође вече, свану јуиро – дан друи. Заштим рече Бої: „Воду њод

сводом нека се саберу на једно место и нека се покаже којно!“ Тако се и збило. Којно је Бој назвао „земља“, а водена зборишћа „море“. Виде Бој да је то добро. Затим рече Бој: „Нека из земље никне биље: оно које у себи носи зрнење и дрвета која рађају плод; све биље које, свако према својој врсти, рађа на земљи, и у себи носи своје семе!“ (Приметите овде да су воћке створене са семеном). Тако се и збило. Из земље изникне биље које у себи носи зрнење, свако према својој врсти и дрвета која рађају плодове са семеном, свако према својој врсти. Виде Бој да је то добро. Прође вече, свану јутро – дан трећи. Затим рече Бој: „Нека буду светила на небеском своду да деле дан од ноћи, и да означавају утврђена доба, дане и године, те да светила на небеском своду осветљавајући земљу!“ Тако се и збило. Бој је створио два велика светила: веће светило да управља даном и мање светило да управља ноћу – и звезде. (Приметите да већ постоји светлост, а да Бог сада ствара светила). Бој их је поставио на небески свод да осветљавају земљу, да управљају даном и ноћи и да деле светило од таме. Виде Бој да је то добро. Прође вече, свану јутро – дан четврти. Затим рече Бој: „Нека поврве водом жива бића, и птице неке полете над земљом по небеском своду!“ Бој је створио и морске немани и свакојака жива бића што се крећу и врве у води, те све птице крилате по својим врстама. Виде Бој да је то добро. Бој их благослови говорећи: „Плодиће се и множиће и најуниће морске воде! Тако и птице нека се намноже на земљи!“ Прође вече, свану јутро – дан пети. Затим рече Бој: „Нека земља произведе жива бића, свако према својој врсти: стоку, мизавце и дивље животиње сваке врсте!“ Тако се и збило. Бој створи сваковрсне дивље животиње, сваковрсну стоку и сваковрсне мизавце што живе по земљи. Виде Бој да је то добро. (Приметите овде да су створени свако према својој врсти, а не да су еволуирали у своју врсту). Затим рече Бој: „Начинимо човека по свом лику, да личи на нас, да буде владар рибама морским, птицама у ваздуху и стоци по целој земљи, и свим мизавцима што живе по земљи!“ Тако створи Бој човека по свом лику, по Божијем лику га створи, створи их – мушко и женско. И благослови их Бој (и мушко и женско) говорећи: „Плодиће се и множиће се и најуниће земљу! Подложиће је себи и владајте рибама морским, птицама на небу и свим

живим бићима шћио љузе љо земљи!“ Зайћим рече Бої: „Ево, дајем вам за храну све биље на земљи шћио у себи носи зрневље, и сва дрвейћа шћио у своме љлогу носе семе! Нека вам љио буде за храну. А дивљим живојћињама на земљи, љћицама у ваздуху и їмизавцима шћио љузе љо земљи у којима је дах живојћи – дајем за храну све зелено биље.“ Тако се и збило. Бої љоїледа све шћио је сћворио и све је било веома добро. Прође вече, свану јујћро – дан шестїи. Тако је довршено небо и земља са свим својим мношћивом. До седмоїа дана је Бої довршио своје дело које је сћворио; седмоїа дана је љочинуо од свих својих дела. Тада је Бої блаїословио седми дан и љосвейћио їа, јер је до љиої дана довршио сћварање свих својих дела која је сћворио.

Пост 1,6-2,3

Стварање оповргава шест погрешних доктрина

Ово је био дугачак цитат али је веома јасан. Овај део Светога писма оповргава сваки покушај човека да објасни како се све то створило. Стварање каже да материја није вечна, тако да оповргава доктрину о **вечности материје**. Оно што сада имамо није одувек постојало. Једино је Бог увек постојао. У почетку, Бог је стварао. Постоји почетак, али пре тог почетка постојао је Бог. Стварање, исто тако, одбацује идеју **политеизма** јер каже да је Бог стварао а не богови.

Стварање оповргава и идеје **агностицизма** које кажу да није било плана. Агностицизам каже да је ово само бесмислена планета која кружи околу са бесмисленим људима на њој. Како је, међутим, ово стварање било планирано, није било без смисла.

Стварање одбацује и **фатализам** који каже да се ствари догађају зато што се догађају. То је наша судбина. Али, ни то није тачно, јер овде видимо Божију вољу, намеру и развијање те идеје исказане у стварању.

Стварање оповргава **пантеизам** који учи да су све ствари бог и да је бог у свему. Међутим, Бог је постојао док још ништа друго није постојало.

Стварање одбацује **еволуцију**, зато што је Бог створио све ствари за шест дана. Обратите пажњу на редослед стварања. Бог је створио небо и земљу, и онда је створио ствари које живе на небу и на земљи. У прва три дана Он је створио ствари којима ће владати они које је створио у друга три дана.

Појава човечанства

У Пост 2,4-25 видимо да се стварање човека одиграло током шестога дана. Има ту доста да се чита, али ће се многа проучавања у нашим наредним поглављима ослањати на ове темеље. Ово је почетак, и треба нам добар темељ ако желимо даље добро да путујемо заједно. У Пост 2,4-7 читамо о **стварању човека**:

То је извештај о пореклу неба и земље кад су били створени. Када је Господ Бој створио земљу и небо, још није било никаквој пољској раслиња, ниши је било изникло икакво биље по пољима. Господ Бој, наиме, још није пустио кишу на земљу, а није било ни човека да обрађује земљу. Ипак, вода је извирила из земље и напала тле. Тада Господ Бој начини човека од земној праха и удахну му у носнице дах живојиа, тле поства човек живо биће.

Покушајте то да замислите. Бог се спустио до земље и створио човека. Човек дише и стоји пред Богом, наг у својој невиности али усправан у својој новој слави. Он је слика налик на Бога која ту стоји, онај који ће да влада и потчини све што је Бог створио. Он је блиски пријатељ са Богом. Пост 2,8-15 нам говори о томе како је човек постављен у Божије створење.

Онда је Господ Бој засадио врш на истоку, у Едену, и у њеја сместио човека која је начинио. Господ Бој је учинио да из земље израсиу сваковрсна дрвета примамљивој изледа и добра за храну, тле дрво живојиа и дрво познања добра и зла. У Едену је извирила река која је напала врш. Оданде се пранала у четири реке. Првој је име Фисон; она проише свом земљом евилском, у којој има злаја. Злаја тле земље је добро, а има тамо и бделијума³ и оникса⁴. Друој реци је име Гион; она проише целом кушком земљом (ово је Етиопија). Трећој реци је име Тиар; она шече источним делом Асирије. Четврта је Еуфрат. Господ Бој узме човека и постави га у еденски врш да га обрађује и да се стара о њему.

То је оно што је Бог **створио за човека**. Дао му је посао да ради. Исто тако, Бог је дао и **ограничење за човека**. Уз рад долази и одговорност за рад. У Пост 2,16.17 се каже:

³ Мирисна смола (прим.прев).

⁴ Врста полудрагог камена; међутим, будући да је изворна реч данас непозната, JPS (Јеврејско издавачко друштво) овде користи израз: лапис лазули (прим.прев).

Госїод Бої зайоведи човеку: „Са свакої дрветїа у врїшу слободно једи, али са дрветїа њознања добра и зла не смеи јестїи! Јер, њїоїа дана када будеш окусио с њеїа, сиїурно ћеи умретиї.“

У том ограничењу, човеку је био дозвољен максимум а забрана је била минимална.

У Пост 2,18-20 видимо **човеков напредак**, јер он постаје репродуктиван. Читамо:

Зайїим Госїод Бої рече: „Није добро (ово је једини пут када је Бог погледао на створење и рекао да нешто није добро⁵) да је човек сам. Начинићу му њомоћника који ће му ѡриличїиї.“ Госїод Бої је начинио из земље све дивље живоїиње, и све ѡїице на небу, ѡа их је довео човеку да види како ће коју назваїи. Свако живо биће ѡребало је да се зове онако како ѡа је човек назвао. (Адам је био паметна особа). Човек је дао имена свој сїоци, свим ѡїицама на небу и дивљим живоїињама. Иїак, за човека се није нашао ѡомоћник који би му ѡриличїо.

У тим нижим створењима није било ничега што би испунило његово срце. Добра су то створења, и мила, али сва се потчињавају човеку. Оне су човекови партнери. Човек није могао ниједно створење да узме себи за помоћника или као роба. Да, ова створења могу да буду његова служинчад и сарадници на послу али не као помоћници који су по његовој мери. Тако да човек сада зна да ништа што је Бог створио не испуњава његову потребу, нема одговора за бол у његовом срцу. Зато Бог испуњава ову човечију потребу. Он овако чини у 2,21-23:

Госїод Бої учини да човек уїионе у дубок сан. Када је човек засїао, Бої узме од њеїа једно ребро, а месїо ѡїуни месом.

Од ребра шїїо је узео од човека, Госїод Бої начини жену и доведе је човеку. (Зашто је то учинио? Адам је знао зашто је то Бог учинио). А човек рече: „Ево, ово је косїи од моје косїи и шїело од моїа шїела! Нека се зайїо зове ‘жена’ (што значи ‘од човека’), јер је од човека узетиї.“

Ово је било једини пут да је било шта дошло из „утробе“ човека. Жена је дошла из утробе човека. Она је дошла из његове унутрашњости. Није је добио из своје главе како не би владала над њим или он владао над њом. Није је добио из својих ногу да не би на њу газио и био јој господар. Већ

⁵ Текст у заградама у библијском тексту представља ауторов коментар (прим.прев).

је стекао из стране свога тела, где ће она увек ходати са њим и бити тај помоћник, она која пружа помоћ, сарадник који му приличи. *Сћоіа ће човек остварити своја оца и своју мајку, те се љубити уз своју жену, ја ће бити једно тело* (Пост 2,24).

Неки старији преводи се труде да ово кажу у стиху, како би се римовало, али идеја је да ће напустити свога оца и мајку и привиће се уз своју жену и биће једно тело. То значи да ће бити уједињени у срцу и души. Ово је тајна коју никада нећу разумети, баш као што Павле каже у Ефесцима 5. Али, у томе је било радости што ми је јако важно. *Обоје су били голи, и човек и његова жена, али се нису сћидели* (Пост 2,25). Били су невини а невиност се ничега не стиди. Да ли сте некада видели малог дечака или девојчицу како излазе из каде и трче наоколо голи без икакве одеће? Отрчали би они и напоље, а да је Господ Христ ту негде дотрчали би до њега и скочили му у крило да га пољубе. Немају никакве срамоте јер су потпуно невини. Волео бих да сам и ја такав. Волео бих да не знам оно што знам о греху. Бог није желео да ни Адам ни Ева познају грех, исто тако. Тамо се налазило дрво које су звали „дрво познавања добра и зла“. Све док нису пробали плод са тог дрвета били су невини. Знали су да није добро да се не старају о врту, и знали су да је погрешно да једу са тог дрвета. Али, они то неће ни учинити јер живе, сами по себи, у тој својој невиности пред Богом.

У оном што смо прочитали видимо да је човек имао четворовлашће. Имао је власт над свемиром, над врстама које су се умножавале, створење му је било потчињено и култивисао је (обрађивао) земљу. Он је господар, не Господ неба и земље, већ господар земље. Он се о земљи стара за Бога.

Искушење и Пад

У Постању 3 видимо како сатана долази у врт у облику змије и прилази жени. Зашто прилази жени? Он јој прилази јер су њена осећања пријемчивија за ово искушење, а кроз њу се може доћи до човека, Адама. Он каже жени: „Бог каже да не можете да једете са било ког дрвета у врту.“ А она му одговори: „Ма не, грешиш. Можемо да једемо са било ког дрвета са кога желимо. Једино не смемо да једемо са овог дрвета.“ Змија каже: „Зашто Бог не жели да једете плодове са тог дрвета? Бог зна да, ако будете јели плодове са тог дрвета, да ћете постати као Он, а Он је љубоморан у вези са оним што зна. Он не жели да једете са тог дрвета је Бог не жели да постанете као Он.“ То није истина, али она у то верује. Погледала је на дрво. Ово не значи да га није и раније гледала. Али, овога пута га пажљиво гледа. Зури у дрво. Размишља о дрвету. Види да је добро за јело, да је дивота

пред очима. Прелепо је и жели да некога учини мудрим. Ово је телесна чежња, чежња ока, и понос живота. Узима плод са тог дрвета и једе га. Онда је плод дала човеку који је са њом. Адам је био присутан све време. Дала је плод човеку који је био са њом, и он је узео тај плод и јео. Сада су им се обома отвориле очи, и видели су да су голи. И раније су били голи, али до овог тренутка су били невини. Сада су упознали добро и зло; сада виде зло и видели су своју голотињу. Видели су зло голотиње. Однекуд су узели смоквине листове и покушали да се покрију. Нису могли да се исправно покрију, јер грешан човек ништа не може исправно да учини.

Бог је дошао у врт када је мало захладнело навече, као и обично, и рекао: „Адаме, где си?“ Богу није била потребна информација. *Госјодње су очи на свакоме месју, мойрећи на зле и на добре* (Пр 15,3). Знао је Он где је Адам. Али, Бог је желео да Адам зна где је он. Да је Адам био искрен требало је да каже „у греху“, јер је то где је заиста био. Бог је онда поставио сво троје испред себе и започео је са Адамом и упитао га је шта је то учинио (Пост 3,11). Адам му је одговорио: *Жена коју си њи дао да буде са мнош ми је дала ѡлог са дрвеша, ња сам јео* – одговори човек. (Пост 3,12). Раније сам мислио да је он кривио жену, али сада мислим да је у ствари кривио Бога. А Бог се онда окренуо жени. А жена рече: *Змија ме је ѡреварила, ѡа сам јела* (Пост 3,13б). Мислим да је и она кривила Бога. А сатани Бог није ни дао прилику да нешто одговори. Бог му каже у Пост 3,15: *Ево, замећем неѡријашељсјиво између ѡебе и жене; између ѡвој ѡѡшомсјива и њеној ѡѡшомсјива: оно ће ѡи ѡлаву сѡиираѡи, а ѡи ћеш му ѡешу уједѡи. Рекао је сатани да ће од тада бити проклет и да ће имати проблема са добрим ѡудима.*

Бог је онда рекао жени: *Умножићу ѡвоје ѡрудничке муке, ѡе ћеш с муком гецу рађѡи* (Пост 3,16б). А човеку је рекао следеће:

Адаму, ѡак, рече: „Заѡо шѡо си ѡслушао своју жену, ѡе јео ѡлог са дрвеша за који сам ѡи заѡведио: ‘Не једи с њеѡа!’, ево: Земља нека буде ѡроклеѡа збој ѡебе, с муком ћеш се од ње храниѡи целој свој века! Рађѡе ѡи ѡрње и коров, а хранићеш се ѡољским биљем. Свој хлеб ћеш јесѡи у зноју своѡ лица док се не враѡиши у земљу, ѡошѡо си из ње узетѡ. Јер ѡрах си, и у ѡрах ћеш се враѡиѡи.“

Пост 3,17-19

Онда им је Бог начинио одећу од животињске коже како би покрили своју голотињу, отерао их је из врта и на улаз врта је поставио херувиме који су у рукама држали мачеве у пламену. То је учинио како би их спречио

да се врате у врт, да не би појели од дрвета живота и вечно живели. Била је то осуда, али и више од тога, показао им је милост.

У томе како је ђаво преварио жену видимо добру поуку. Прво је у њен ум увео сумњу изјавом да Бог није желео да она зна за добро и зло. Занемарио је завет, односно покушао је да је натера да она занемари завет који је Бог склопио са њом и са Адамом. Тврдио је да нема никакве везе између греха и казне, јер је рекао да у тај дан, када буду јели са тог дрвета, они неће умрети. Божију изјаву је ставио под сумњу када је рекао: „Бог зна боље него што ти је рекао да ћеш умрети.“ Бога је оптужио за љубомору јер је рекао да Бог није желео да људи стекну знање које је само Он имао. Позвао се на женин понос и амбицију да зна све оно што зна и сам Бог.

Сатана и даље користи своје зле путеве и данас када покушава да наведе људе да поверују да Бога не занима да испуни људске телесне жеље и потребе. Он их убеђује у то да су им потребне све те прелепе ствари које им се допадају, и да морају да имају памет да владају другим људима и да владају светом, јер и Бог би владао светом. Женин пад је у томе што је допустила себи да буде преварена у разговору у коме није била сумњичава и онда о томе није говорила са Богом. Када год сте у искушењу, причајте са Богом. Слушајте сваку његову реч, говорите му у молитви, и нећете пасти. Када је Ева пала, последице су биле двојаке. Од тога часа са муком ће рађати децу и потчињаваће се човеку. Када је човек пао последице су биле четвороструке. Прво, изгубили су невиност. Знали су да су голи. Друго, открили су срам и покушали да сакрију резултат свог греха. Треће, открили су страх јер су се сакрили од Бога са којим су се раније шетали. И четврто, открили су смрт. Били су одвојени од дрвета живота и открили су духовну смрт.

У ономе што смо проучавали у овом поглављу видели смо да се Бог људима показао два пута. Показао се у осуди када је дошао и потражио грешни пар. Показао се и у осуди коју је изрекао над грешним паром и када их је навео да признају грех ком су се подали, и показао се у осуди када је осудио све који су били са тим у вези. Осудио је змију да буде смрскана, жену да пати, а човека да се зноји и са муком ради читав живот.

Бог се показао и у милости. Откупљење је кључ за разумевање Постање 3, јер ће остатак Светог писма говорити о теми коју уводи Постање 3. Овде нам је обећано откупљење јер говори о два рода, о двома линијама: род змијин и род женин. Овде се наговештава откупљење јер Адам назива своју жену Ева, што значи „мајка свих живих“. Он зна да ће од ње доћи онај који ће победити. Откупљење је у типологији јер је Бог убио животиње

како би од њихове коже начинио одећу. Убијање животиња наговештава чињеницу да ће једнога дана Јагње Божије умрети како би свим људима били прекривени греси. Откупљење је омогућено кружењем живота и смрти. Да Адам није умро, Христа не би било. Да други људи нису живели и имали децу, не би било ни Христа. Борба се води између рода жене и рода змије. Ја сам род жене, и ви сте род жене. Нас занима да сазнамо како ћемо, где ћемо и зашто ћемо победити у битци за наше душе. Једва чекам тренутак када ћемо да говоримо о томе како ће род жене згазити род змије, о чему ћемо говорити у наредном поглављу.

ТРЕЋЕ ПОГЛАВЉЕ

НАЈВЕЋЕ ОБЕЋАЊЕ И ОТКУПЉЕЊЕ

ПОСТАЊЕ 3,16.17

У овом поглављу проучаваћемо неке од најважнијих стихова у читавом Светом писму. Многи стручњаци их називају „Највећим обећањем“. Све о чему се говори у Светом писму и све што је Исус постао налазимо у овим стиховима. У претходном поглављу смо говорили о томе како је ђаво приступио жени и како је преварио. „Човек није био преварен,“ Павле каже „он је, заправо, знао шта чини.“ (види 1 Тим 2,14). Жена је била преварена, и јела је то воће. Онда је тај плод дала човеку да једе. Потом је дошао Бог и проклео све умешане: змију, жену и човека. Приметимо шта је Бог рекао док је проклињао змију у Пост 3,14.15:

Тада Господ Бој рече змији: „Кад си њо учинила, њроклетѡа буди међу свим животињима и свим дивљим зверима. На свом ѡрбуху ћеш ѡузати и јестѡи ѡрах целој свој века! Ево, замећем њепријатељство између ѡебе и жене; између ѡвој ѡѡѡмствѡа и њеној ѡѡѡмствѡа: (овде именица није у множини, већ у једнини мушког рода) оно ће ѡѡи ѡлаву сѡѡираѡи, а ѡѡи ћеш му ѡеѡу уједѡѡи.“

Овде се говори о Христу јер он је тај род жене у Гал 3,16 и Он је род жене у Отк 12,1-6. Овде, у Пост 3,15 видимо и прорицање и обећање. Прорицање се односи на сукоб између сатаниног рода и жениног рода; обећање је да ће род женин однети победу.

Одређивање важнијих појмова и израза

Погледајмо појмове који се користе у Пост 3,15 како би смо разумели о чему се то говори. Бог каже: *Ево, замећем њепријатељство између ѡебе и жене*. Шта значи реч „непријатељство“? Она значи злу вољу, мржњу и свађу. Подразумева ратно стање, злу вољу и мржњу између божијег и небожијег. Он каже: *замећем њепријатељство између твог рода и њеног*

рода. „Род“ или „семе“ је израз који говори о поколењима које долазе, о онима који следе, а то су деца. Бог онда каже да ће змија уједати, рањавати род жене. А род жене ће сатирати главу рода змије док га ова буде уједала за пету. Реч „уједати“ подразумева идеју да змија лежи и чека да некога саплете, уједе. То што видимо није сасвим поштена битка зато што ће род жене сатрти главу роду змије. Глава је супериорна у односу на остало тело, указује на снагу, контролу и ауторитет. Исус каже да је он Цар над царевима и Господар над господарима, и да му је дата власт. Он се назива главом Цркве у Кол 1,18. То је слика владара или ауторитета, али овде се каже да ће сатана уједати пету роду жене. Пета је у много слабијем положају. Ако ми је глава сатрта ја сам мртав. Ако ми је пета сатрта, ја сам обогален. Бити обогален је боље него бити мртав, тако да је све што сатана може да учини јесте да род жене привремено обогали. Он ће убити Господа али ће Господ изаћи из тог гроба. Једино што нама може да учини јесте да нас убије, али и ми ћемо једном изаћи из тог гроба. Он једино може да рани слабији део тела рода жене, али ће зато изгубити живот.

Природа откупљења

Намера овог поглавља је да постанемо свесни три ствари. Прво, треба да постанемо свесни све сатанине злоће и намере да повреди род жене. Друго, треба да схватимо колику силу имамо, силу која нам помаже, и да је та сила већа од сатанине силе. И треће, треба да разумемо да ће се Божије намере испунити као његово провиђење и зауставиће сатанино напредовање до намераваног циља. Бог је сатану изазвао на ратни сукоб. „Између тебе и жене приметнућу рат, непријатељство, зловољу, мржњу и раздор, између твог семена и њеног семена. Ти ћеш га уједати за пету, а он ће ти смрскати главу.“ Ђаво зна да мора да победи једно од женине деце, једно од њеног рода. Једнога дана родиће се дете те жене, и ако га сатана не победи онда ће ову борбу изгубити заувек.

Историјски развој сукоба између Кајина и Авеља

Сатана није свезнајући, он не зна све о свему, и тако он не зна које ће дете ове жене бити оно дете са којим мора да се суочи. Зато је одмах напао двоје деце које су имали Адам и Ева – Кајина и Авеља. Авељ је био човек праведан а Кајин човек нечист. Сваки од њих је пред Бога донео жртвени принос за који је сматрао да је прихватљив. А став у којем су их донели допринео је томе да приноси једног буду прихватљиви а од другог не. Према Јев 11,4 Авељев принос је био донет у вери, а Кајинов није. Кајинов жртвени принос је очито био донет како би се испоштовала правила,

принет је због легализма и не у вери. Бог је погледао, испоштовао, Авељов принос, а Кајинов није ни погледао. Љубоморан на то Кајин се веома наљутио. Онда је Кајин убио Авеља и закопао га. Пакао се томе порадовао зато што је праведни син Авељ био убијен, а Кајин, нечисти и злобни син, остао је жив. Али, пакао се томе прерано насмејао, јер је Бог од тада започео са причом коју ће приповедати кроз остатак Светога писма. Ја ту причу волим да називам „спасени кроз једног“, зато што ће Бог увек да обезбеди једну особу кроз коју ће се женин род настављати све до часа док не смрска змијину главу. Сетимо се догађаја: Адам и Ева су имали још једног сина – Сита. Сит је био праведан син а Кајин је и даље остао нечисти син.

Синови Божији и кћери човечије

У наредном периоду Ситов пород који је био по божијој вољи и Кајинов пород који није био Богу на вољу, живели су одвојено. Говорићемо о тој одвојености у наредном поглављу ове књиге, када будемо разматрали Постање 10. Ти људи су били одвојени већ неко време. А у Постању 6 читамо да су Божији синови себи узели за жене ћерке људи (Пост 6,1-8). Није јасно да ли се овим мисли да су се међусобно женили и удавали, или да је постојало и многоженство. Али, себи су узимали жене како је ко хтео и у човековом срцу се јавила поквареност. Свака човекова намера коју је планирао увек је доносила само зло. Тада је Господ рекао да ће уништити сваку живу душу која дише. Занимљиво је овде видети да када се оно што је Богу мило жени без неког одређивања већ по свом избору, да то доводи да побеђује оно што Богу није мило. У једном месту у Швајцарској извиру две речице. Једна од тих речица је бистра, лепа и мирна, док је друга тамна, блатњава и вировита. Када се крене од извора, још неко време овде две речице су одвојене, чиста са једне и блатњава са друге стране. А када се споје нешто касније, две воде и даље одвојено теку да би се потом спојиле у једну. Да ли је та река чиста и мирна? Није. Вода поприма боју блата, појављују се вирови. *Не варајте се; рђава друштво квари добре обичаје*⁶ (1 Кор 15,33).

Шта може да се учини у вези са нашим рђавим друштвом? Једно од три ствари: да постанемо као они, да их преобратимо или да се од њих одвојимо. У случају Божијих синова и кћери људских, нису били остављени на миру. Дошло је до мешања доброг и злог, и човеково срце је постало непрестано покварено. Бог је онда донео одлуку да ће свет уништити потопом. Али,

⁶ У Савременом српском преводу (ССП): *Не заваравате се: „Рђаво друштво квари добре навике.“* (прим. прев.).

један човек, Ноје, нашао је наклоност у Божијим очима. Ово је добро познато. Изградио је пловило и спасао је свет. Један човек је спасао свет од надирућег зла и сачувао род жене да би дошао све до онога који ће змији смрскати главу. Нојево пловило се зауставило на планини Арарат, на земљи без греха. Ноје је изашао из пловила и засадио виноград. Из винограда се развила лоза која је дала грожђе, а из грожђа је дошло вино. Од вина је дошло пијанство. Увек је исти след по коме се то догађа. И пијанство је дошло Ноју. И ето, видимо праведника који је поново постао неправедан. Зло које је постојало у свету пре потопа, сада је дошло и у свет после потопа.

Затворена материца и обећање благостања

Прошло је десет генерација и родио се Аврâм, односно Аврам. Бог се појавио пред Аврамом у халдејској земљи где се родио, и касније у Харану, северно од Халдеја. Рекао му је да ће га благословити, и да ће благословити читав свет кроз његово потомство. Кроз његов род ће доћи онај који ће сатрти главу змији, као што је Бог рекао да ће се догодити у Пост 3,15. Ово је женин род који је сада постао Аврамов род, потомство. Стога Аврам мора да има дете које ће сатрти главу змији, односно, кроз кога ће доћи онај који ће змији сатрти главу. Али, Аврам греши. Ожењен је женом која не може да рађа. Сараја, односно Сара, не може да рађа децу. Моле се, пате, праве планове, али немају деце. Аврâм има 99 година, а Сара 89, и ако је икада могла да рађа децу, сада више не може. Да ли је ђаво победио? Пакао се радује. Бог је погрешно. Постојао је само један човек кроз кога долази тај род, а који је имао жену нероткињу. Сада је потребно двоструко чудо: да она буде исцељена од тог стања и да може да роди. Сара је сувише стара да би могла да рађа децу. Али, штагод да је Богу било потребно да испуни своје обећање, он је то учинио. Сара је добила дете. Прозвали су га Исак, што је значило „смех“. Пакао је престао да се смеје, а сада се небо и земља смеју зато што се наставља потомство жениног рода. Затворена материца не може да измени или заустави Божију намеру.

Глад и породица

Аврâмова породица је убрзо нарасла на седамдесет пет душа у време када су се преселили у Египат. Јосиф је тада већ био у Египту. У читавом свету завладала је суша, и то је могло да убије женин род, али је Јосиф тада већ био главни министар читавог Египта. Тамо је сачувана линија жениног рода. Али, онда је фараон донео одлуку да убије свако мушко дете. И тада је линија рода сачувана кроз онога који је живео на фараоновом двору, кроз Мојсија. Могу да замислим фараона како каже: „Уморан сам

од убијања Јевреја цели дан, доведите мог унука Мојсија да се поигра на мојим коленима.“ Фараон заправо подиже онога који не само да ће уништити Египат кроз десет пошаста, већ ће и спасити линију рода. Борба се наставља, а онда, у Пост 49,8-12 од свих Јаковљевих племена (синова) избор пада на племе Јуде кроз које ће доћи линија рода.

Зло покушава да убије Давида

Од свих породица у племену Јуде, Давидова породица је одабрана да буде породица линије рода, и коначно Давид постаје цар света. Сатана покушава да га убије кроз Голијата, онда кроз Саула, а потом кроз Авесалома. Али, Бог је сачувао Давидов живот тако да кроз њега може да се настави линија рода. А онда му Бог обећава у 2 Сам 7,12.13 да ће месијански род на свет доћи кроз Давидово племе. Због овог обећања, Давидова линија рода прозвана је ‘царско потомство’. Онда су се народи поделили на Јуду на југу и Израиљ на северу. Давидово потомство влада Јудом и кроз девет безбожних царева у Израиљу. Једно од тих потомстава је племе Омра, а вођа тог племена је Ахав. Он се жени са злом женом по имену Језавеља и рађа им се ћерка Готолија. Онда се Јосафатов син Јорам њоме жени. Јосафат је цар Јуде, праведан цар. Син праведнога цара жени се Готолијом, другом најгором женом која је икада живела.

Ђаволска жена и царско потомство

Готолија је са собом донела прослављање бога плодности Вала и сместила га право у Божији храм у Јерусалиму. Њен син, Охозија, убијен је на бојном пољу од стране Јуја који је врло брзо возио бојне кочије. Текст у 2 Цар 11 каже да је царица Готолија побила сво царско потомство. У овом периоду пакао се и даље смеје и нема напада на змијину главу. Побила је све царске синове, али је потомство сачувано кроз једногодишњег Јоаса, кога је царева и царичина слушкиња Јосавеја⁷, узела и сакрила. Да је Готолија успела да убије још само то дете, да је успела да убије ту једногодишњу бебу, сатана би победио и Христова глава, а тиме и Божија глава била би смрскана. Тако би Бог изгубио, али Бог не може да изгуби. Сатана је учинио све што је могао, заправо све што је морао да учини. Морао је да убије и ово дете, али то није успео јер га је Бог заштитио. Божије промисли се не могу зауставити сплеткама зле жене.

⁷ За Јосавеју се у 2 Цар 11,2 каже да је била ћерка цара Јорама, Охозијина сестра, што могуће значи да је цар Јорам имао и друге жене осим Готолије (прим.прев).

Смрт и Језекија

Нешто касније Језекија је постао цар Јуде. Језекија је праведан човек али мора да умре. У 2 Цар 20 видимо да је болестан и да му Бог шаље пророка Исаију да му каже да све уреди у свом дому јер ће умрети. А Језекија испрва чини наочиглед чудну ствар. Лицем се окреће зиду и моли се да поживи. Зашто се моли да живи? Павле је у Фил 1,23 написао да је умрети и бити са Христом много боље... Зашто се моли да живи? Бог му одговара да може даље да живи. Језекији поново долази Исаија и поручује му да ће живети још петнаест година. А када је умро сазнајемо зашто је Бог све то учинио. Није било наследника, није било линије рода. Када је Језекија умро, на престо је сео његов син Манасија, који је тада имао дванаест година. Језекија се није молио за себе, он се молио за линију рода. Молио се да женин род дође и смрска змијину главу. Божије промисли се не могу зауставити болешћу.

Зли Аман и јеврејски остатак

Израиљ пада под Асирско заробљеништво 722. године пре Христа, а Јуда под Вавилонско 586. године пре Христа. Коначно, Персијско царство преузима Јуду од Вавилонског царства. У Персији влада цар Ксеркс како су га тамо звали, а у Светом писму његово име је Артаксеркс. Он се бори против Спартанаца у битци без победника код Термопила. Када се вратио кући, он и његови генерали били су потиштени. Да се развеселе, цар прави велику забаву. Сви су се понапијали, а цар позива своју прелепу жену Астину да дође и да пред њима игра, што она одбија. Пијан и бесан од љутње, цар је изгони из царства. Када се отрезнио, схватио је колико му недостаје, јер је волео Астину. Имао је стотину жена и девица, али је волео своју Астину. Пошто је неко време туговао по двору, један од његових саветника је предложио да се организује такмичење у лепоти како би се нашао друга жена коју би цар могао да воли. По Божијој промисли, један од царевих службеника био је Мардохеј, који је имао сестричину или рођаку по имену Јестиру, и он је уписао на такмичење. Богу је било по вољи да ова јеврејска слушкиња постане персијска царица.

Аман је био зао човек, а био је други по команди у читавој Персији. Имао је двоколице које је возао по граду Сусану и викао „Свако да се поклони пред оним кога цар поштује!“ И свако је то чинио осим једног Јеврејина тврдог врата по имену Мардохеј који се није клањао ни пред једним човеком. Амана изгриза понос и он жели да убије Мардохеја. Али, не може тек тако да га убије јер је он цењени царев службеник. Аман смишља зли план. Одлази цару и саопштава му да у земљи постоји народ

који не поштује цара, а не поштују ни богове. Они поштују другог Бога. „Много их је...“ Аман каже цару, „и ако се појаве наши непријатељи они могу да се удруже са њима и тада ћемо изгубити. Морамо да их уништимо.“ Цар се са тим планом сложио и донет је закон по коме ће одређеног дана сви Јевреји умрети. Закон је запечаћен царским печатом и брзо разаслат у све персијске провинције. Тога дана сви Јевреји ће умрети.

Мардохеј је чуо за овај царски декрет и одлази до Јестире, која је сада царица. Он јој каже да мора да иде и да моли свог супруга, или ће њен народ бити побијен. Она му одговара: „Ако одем да молим мужа, а он не подигне царски скиптар у вис, убиће ме.“ А Мардохеј јој одговара: „Било ти или неко други, појавиће се неко ко ће спасти народ.“ Мардохеју не треба надахнуће да би то знао. Само је требало да проучи историју како би увидео да, сваки пут када је изгледало као да ће сатана да победи, Бог не диже војске, већ диже једну особу која ће спасти линију рода. Јестира ту даје Мардохеју за право. Прихвата да иде и говори са царем и ако треба да умре, умреће. Тако она одлази цару и каже му: „Сутра бих желела да направим гозбу само за тебе и Амана.“ Бог јој је дао шта да каже. Те ноћи, цар, њен муж, не може да спава и позива да му се чита народна историја. И док су читали цару, прочитали су му извештај о томе како је постојала завера да се цар убије, али је то Мардохеј открио и ти људи који су планирали да убију цара били су погубљени. Цару сан не долази на очи. Он пита шта је учињено да се Мардохеју укаже част, а одговор је: ништа. Мардохеју захвалност није потребна, он служи цару. Управо у том часу Аман улази у предворје царске собе. Цар га онда упита шта би требало да се учини човеку који цару часно служи. Шта да се учини? Аман верује да се цар распитује за њега, па одговара: „Ја бих му ставио царски прстен на руку, огрнуо га царским плаштом, ставио га на царевог коња, и онда бих наредио другокомандујућем у царству да га води по улицама и виче: ‘Сви да се поклоне пред оним кога цар поштује! А цар му одговори: „То је добра идеја, и у ствари, пошто си се тога сам досетио, ти ћеш водити коња. Стави прстен на Мардохејев прст, огрни га мојим плаштом, постави га на мога коња и нека јаше улицама, а ти свакоме кажи да се поклони ономе кога цар поштује.“ Аман је тако учинио али му се то никако није свидело. До краја дана саградио је и вешала висока 15 метара јер жели да сви могу да виде Мардохеја како виси на њима. Али, те ноћи Јестира је уприличила гозбу и открила његов план пред царем. Артаксеркс, који гледа у Аманово ужаснуто лице, сазнаје за вешала. Онда је Амана послао да виси на својим вешалима. Даље каже Јестири да Јевреји још увек могу да изгину у дати

дан. Али, Јевреји ће бити упозорени и биће им допуштено да се бране. Од тада, Јевреји сваке године прослављају празник Пурим, којим обележавају спасење нације захваљујући Јестири. Они тиме заправо прослављају линију рода коју је ова жена сачувала тако да Христ може да дође. И тако прича иде даље.

Христ је рођен а Ирод убија децу; сатана и Исус

Коначно, жена је трудна а да никада није упознала човека. Девица ће родити дете. Сатана зна да је то онај кога мора да убије. Покушао је да га убије у Витлејему, али Јосиф га је одвео у Египат. Покушао је да га наведе да згреши у пустињи, али Бог га је сачувао јер је наводио стихове из Светог писма. Ђаво га је поново и изнова искушавао, и коначно му је успело да бичем раскида месо на његовим леђима, главу му је пробијао оштрим трњем, док су крв и сукрвица текли низ његово лице, и онда га је обесио на крсту међу небом и земљом, као да није био подобан ни за једно од њих. Бог је на њега коначно заборавио; небо је поцрнело, и ђаво је славио свој дан. Смрт и ђаво су покушали најбоље што су могли, да учине најгоре, да наведу Исуса да згреши на том дрвету, али све што је рекао било је: „Оче, опрости им. Свршено је. У твоје руке предајем своју душу.“ Спустио је главу на своје груди, а пакао је тада престао да се радује јер:

Како њак деца имају учешћа у крви и њлошти, њако и он узе учешће у њоме, да смрћу обеснажи оноџа њто има власти над смрћу, њто јестџ ђавола, и да избави оне који су сџрахујући од смрџи целоџ живоџа били у роџсџву.

Јев 2,14.15

Тиме што је умро, Исус је победио смрт и сатани одузео моћ. Згазио му је на главу, али прича се наставља. У Рим 16,19.20 се каже:

Ваша њослушносџ, уосџалом, њознаџа је свима. Сџоџа се радујем за вас, али хођу да будеџте мудри за добро, а безазлени за зло. А Боџ мира сџџрће брзо сџџану њод вашим ноџама. Блаџодаџџ Госџода нашеџа Исуса са вама!

Нашим богобојазним животом и смрћу и ми газимо змијину главу. Шта се после овога догодило разматраћемо у наредном поглављу ове књиге. Нисмо још говорили о последицама свега овога. Често о сатаниној сили мислимо са ниподаштавањем, а када падамо у искушење нисмо ни свесни да је активна, и онда нас побеђује. Али, исто тако је опасно да о сатаниној сили мислимо превише. Онај који је у теби већи је од онога који је у свету,

и над сатаном имамо победу. У наредном поглављу разматраћемо Исусову победу над сатаном у више детаља. Разматраћемо и црквену победу над ђаволом у више детаља јер смо ми више од победника у ономе који нас љуби. Немојте да игноришете ђавола, он иде околу и риче као лав, тражи некога кога би прождрао (1 Пт 5,8). Следећи стих овако каже: ... *чврсти у вери...* Ја могу да победим ђавола, и ви можете да победите ђавола, а победа којом надјачавамо овај свет је наша вера. Онај који надјачава ђавола је Исус. Са Исусом, срећемо се са ђаволом у блиској борби свакодневно. И док тако чинимо, стално ћемо га газити по глави док околу верни људи и жене умиру и одлазе да певају песму откупљења у слатком небеском граду. У следећем поглављу проучаваћемо Исусову победу над сатаном.

ЧЕТВРТО ПОГЛАВЉЕ

ПОСЛЕ СУКОБА

ПОСТАЊЕ 4,1 – 8,14

Преглед

Такозвано највеће обећање, односно пророштво свих пророштава, налази се у Пост 3,15. Бог говори змији, која је заправо персонификација ђавола. Бог јој каже: *Ево, замећем нејријателство* (злу крв, ратовање) *између тебе и жене* (Еве); *између твојој поштомства* (семена, рода) *и њеној поштомства* (њеног семена, рода).

Овде можда мислите да се ради о семену као о збирној именици, и у праву сте. Међутим, ипак је реч о једнини јер се каже Он, њено семе, њен род – то ће бити један човек. Оно ће ти главу сатирати а ти ћеш му пету уједати... Исус је у својој смрти и васкрсењу ђаволу одузео силу, али је тада и сам био рањен на неко време. ...*оно ће ти главу сатирајући, а ти ћеш му пету уједати...* (Пост 3,15).

Како пролазимо кроз Стари завет видимо да је управо то прича Старог завета. Ђаво је покушао да уништи женино семе, женин род, а Бог је увек подизао неког појединца који је то онемогућавао. Кајин је убио Авеља, а Бог је подигао Сита. Цео свет је постао зао, а Бог је подигао Ноја. Читав свет је почео да прославља идоле, а Бог је подигао Аврама. Израил је отишао све до Египта, а Бог је подигао Мојсија. Бог је одабрао Јуду као племе кроз које ће благословити свет и онда је подигао Давидову породицу. Голијат је покушао да уништи ову породицу; Саул је покушао да је уништи; Авесалом је покушао да је уништи; Готолија је исто то покушала, али Бог је победио у сваком од ових покушаја. Док су били у избеглиштву, Аман, зли другокомандујући у Персијском царству, покушао је да уништи Израил, али Бог је подигао Јестиру да сачува род. Током 400 година тишине у Светом писму, царство Селевкида је покушало да уништи тај род, а Бог

је подигао човека по имену Јуда Макавеј⁸, кога су још звали „Чекић“ или „Маљ“, да спасе Израиљ. Данас се Празник освећења⁹ слави у Израелу као сећање на борбе Јуде Макавеја. И коначно, девица је добила дете без икаквог логичког објашњења. Човеково семе није било у њој, а опет се Исус родио. Он се борио са ђаволом још као дете. Сатана покушава да уништи Исуса и Јосиф, његов земаљски отац, га односи у Египат. Сатана га потом среће у пустињи искушења и три пута га Исус тера од себе тако што је изговарао речи Светога писма. Током три и по године ђаво покушава да искористи јеврејско лицемерство и римску бруталност како би уништио и победио Исуса. Али, Исус све то побеђује на крсту и доказује то тако што је васкрснут из мртвих. Павле поручује цркви у Риму, у својој посланици Римљанима 16,19.20 следеће:

Ваша њослушносӣ, уосӣалом, њознаӣа је свима. Сӣо̄а се радујем за вас, али хоћу да будете мудри за добро, а безазлени за зло. А Бо̄и мира саӣрће брзо саӣану њод вашим но̄ама. Бла̄огаӣ Гос̄ога наше̄а Исуса са вама!

Смрт његових светих је у Божијим очима веома драгоцену. И као и у Исусовој смрти, тако је у смрти свакога верника сатанина глава згажена опет и поново. То смо видели у претходном поглављу.

ПОСЛЕ СУКОБА

Спаситељева сила се огледа у његовим обећањима

Још нешто треба да кажемо када говоримо о Пост 3,15 – морамо да кажемо шта следи после сукоба између Исуса и ђавола. Сила нашега Спаситеља се види у неким од његових обећања. У Луки 11, Исус говори о томе да је снажнији од ђавола и да је због тога у стању да га победи. У Лк 11,14 Исус је изгонио демона из особе која није могла да говори. Када је демон отишао, човек који није могао да говори је проговорио, а народ је остао у чуду.

⁸ Имена наведена према Светом писму Старога и Новог завета, Свети Архијерејски Синод Српске православне цркве, Београд, 2010.

⁹ Према Чарнићу у Јовану 10,22 говори се о Празнику освећења, док Превод СПЦ говори о Празнику обновљења храма. Владика Атанасије, у свом уводу у превод Књига Макавејских, говори о „ослобођењу, очишћењу и обновљењу-освећењу (Хануки) Светог Храма Бога Живог и Истинитог...“, Књиге Макавејске, друго издање, Видослов Требиње, Јасен Никшић и Врњци, 2002, страна 45.

Али неки од њих рекоше: он истѣрује демоне ѿмоћу Веелзевула, демонскої владара. Друѣи су ѿ ѿак кушали и ѿражили од њѣѿа знак с неба. А он је знао њихове мисли и рече им: оѿустѣће свако царствѿво које се разделило ѿроѣив самоѿа себе, и кућа ѿада на кућу. И ако се саѣѿана разделио ѿроѣив самоѿа себе, како ће се одржаѣи њѣѿово царствѿво? Јер ви кажеѣте да истѣрујем демоне ѿмоћу Веелзевула. Ако ѿак ја ѿмоћу Веелзевула изѿоним демоне, чијом ѿмоћу их ваши синови изѿоне? Заѣѿо ће вам они биѣи судије. Али ако ја Божијим ѿрсѣѿом избацујем демоне, онда је дошло до вас царствѿво Божије (Матеј каже 'Дух Божији'). Када јаки, наоружани човек чува свој двор, њѣѿово имање је у миру; ако ѿак јаки од њѣѿа дође и надвлада ѿа, узима му све оружје у које се уздао и дели шѣѿо је оѿленио од њѣѿа. Ко није са мном – ѿроѣив мене је, и ко не сабира са мном – расиѣа.

Лк 11,15-23

Исус каже: После ове борбе коју водим са ђаволом данас, долази час када ћу му газити главу и доказати да сам јаки од њега. Покварићу му планове. Опљачкаћу његов дом. Ући ћу му у дом и потпуно и доследно ћу уништити све његово. Могу да га савладам и свежем и тако докажем да нема никакву моћ наданом и над онима који су повезани са мном. То је оно што следи после борбе. Ако Исус гази и сатире ђаволу главу, онда тај ђаво нема силу над Исусом нити над било ким ко Исусу припада. А Исус је, наравно, сатирао ђаволу главу не само што је умро на крсту већ и што је васкрснут из мртвих. У Јн 14,30 Исус каже: *...јер долази владар овоѿа свѣѣѿа, и на мени не налази нишѣѿа.* Ваво нема никакву силу над Исусом. Сви ђаволови планови срушени су Исусовим безгрешним животом. Исус даље каже у Јн 10,17.18:

Оѣѿац ме љуби заѣѿо шѣѿо ја ѿолажем свој живоѣѣ, да ѿа оѣѣѣѣ узмем. Нико ѿа не узима од мене, неѿо ѿа ја сам од себе ѿолажем. Имам моћ да ѿа ѿоложим, а моћу да ѿа оѣѣѣѣ узмем, – овај налоѣ сам ѿримио од своѣ Оца.

То значи да је крст распећа био Божији план, а не само ђаволова завера. То јесте била ђаволова завера, али је Бог искористио ђаволову заверу да победи ђавола на његовом терену – на терену смрти и терену греха. Отишао је у кућу јакога. Тај јаки човек је био потпуно наоружан и штитио је своје власништво, али Исус је ушао у његову кућу. Отишао је тамо где је јаки човек имао предност своје територије, и опет га је победио тако што

је живео безгрешним животом и тако што је васкрснут из мртвих. Он је сатану потпуно победио. Јев 2,14.15 каже:

Како њак деца имају учешћа у крви и њлојши, њако и он узе учешће у њоме, да смрћу обеснажи оноја шњо има властѝ над смрћу (да га доведе до ништавила, до ничега, до нуле), њо јесѝ љавола, и да избави оне који су стѝрахујућѝ од смрћѝ целој живојѝа били у ројсѝиву.

У Отк 1,17.18 Исусова слика је величанствена. Он у својој десној руци држи седам звезда, то је прелепа слика. Јован, који у својој небеској визији види све то што је Исус, пред Богом пада на лице. Али, Исус на њега ставља своју десну руку и каже: *...не бој се; ја сам Први и Последњи и Живи, и бејах мрћѝав, и види жив сам у све векове, и имам кључеве од смрћѝи и од ада.* То је оно што је јединствено код Исуса – не само његов живот, нити изузетно учење које је дао у Проповеди на гори и у причама, нити његова невероватна љубав за сиромашне и угњетене. Оно што Исуса чини тако јединственим јесте да је он једини који може да каже: *...и бејах мрћѝав, и види жив сам у све векове, и имам кључеве од смрћѝи и од ада.* Ђаволова глава је згњечена. Змија је сатрта и уништена. Исус има сву моћ над властима овог света коју је сатана некада имао.

Спаситељева сила се види на крсту распећа

Исусова сила је приказана у васкрсењу, али се исто тако види и на крсту распећа. Због Исуса и то разапетог ми имамо победу над љаволом. *Јер реч о крсѝиу је лудосѝи онима који љројѝадају, а нама који се сѝасавамо* – сила Божија (1 Кор 1,18). Када је Исус васкрснут из мртвих, тиме је потврђено све што је он учинио на крсту. Навалице је отворио врата гроба. Смрт никако није могла да га задржи. Борио се са љаволом око те силе, и сада је Исус освајач над смрћу и победник.

Какав је значај овог сукоба за доктрину?

И шта онда? Ово је питање на које имате право. Исус је надвладао. Исус је победио. Али, шта то значи за мене? Од каквог је доктринарног значаја све ово? То ћемо стално и изнова проучавати у старозаветној историји. Али овде, на почетку, приметимо тројаки доктринарни значај овог сукоба. Шта тај сукоб значи за мене лично? Какву силу доноси у мој живот? У мој живот доноси три ствари.

Можемо да се ослонимо на Божије обећање

Под један, на Божије обећање се можемо ослонити. У Еденском врту, у свитање историје, Бог је рекао да ће главу змији смрскати женино семе, женин род. И упркос свим уједињеним напорима земље и пакла да се то не догоди, Божије обећање се испунило. Можемо да се поуздамо у то да, када Бог нешто обећа, онда ће се то догодити.

Божије провиђење ће заштитити његов народ

Под два, Божије провиђење штити његов народ. Не само да можемо да се ослонимо на његово обећање, већ можемо да се ослонимо и на то да ће он тако деловати кроз своје провиђење. Он ће нас заштитити. „Никад те нећу напустити. Никада нећу заборавити на тебе. Ни на који начин те нећу заборавити.“ Тако да у доброј вери можемо да кажемо да је Бог наш помагач. Чег да се бојимо? Шта нам може други човек? Одговор на то питање видимо у Јев 13,5.6. Бог је у Еденском врту обећао да ће корак по корак, дан за даном, годину за годином, на сваки начин, деловати у животу свога народа по провиђењу и штитити га.

Божија намера остаје заувек

Под три, Божија намера остаје до краја. Ако Бог намери нешто, онда је то за вечност. Тако разумемо када говоримо о Божијој вечној намери. Овај сукоб са ђаволом непрестано траје. Ми треба да останемо верни Исусу тако да и ми можемо да газимо змијину главу. Можемо да се поуздамо у Божије обећање да ће се тако догодити. На Божије провиђење у нашем животу можемо да се ослонимо и да смо тако сигурни да можемо да се ослонимо на Божију намеру за наш живот.

ОД ПАДА ДО ПОТОПА

Историјски запис о Кајину и Авељу

Вратимо се сада до Књиге Постања 4 и наставимо причу од пада до потопа. Пост 4,1 – 8,14 покрива време од греха Адама и Еве до Ноја и потопа. За почетак имамо историјски сукоб Кајина и Авеља. Четврто поглавље Постања је веома занимљиво због тога што њиме почиње ђаволов сукоб са жениним семеном, родом. Адам и Ева су имали двоје наведене деце, Кајина и Авеља. Обојица су пред Бога доносили своје жртвене дарове. Кајин је доносио плодове земље јер је био земљорадник, а Авељ је доносио од свог стада, јер је био пастир. Када је Бог наредио да се приносе жртве

у Мојсијевом закону, он је поштовао и жртве земље и жртве стада. Није овде проблем оно што доносе пред Бога. Обојица доносе оно што треба да донесу, плодове својих руку и свог рада пред Бога, али Бог прихвата плодове од Авеља, и не прихвата оне од Кајина (Пост 4,4-7). То значи да Кајинова жртвена понуда Богу није прихватљива, али Авељева јесте. Аутор Посланице Јеврејима каже: *Вером Авељ њрinese Боју бољу жртвју нејо Каин...* (Јев 11,4а). Не ради се о врсти жртве, нити о количини, чак ни о квалитету, већ о вери у Бога коју је Авељ имао када је његов жртвени принос био прихваћен.

Бог осуђује Кајина

У ову ситуацију грех је тренутно ушао кроз Кајина, који је нечист човек. Нечист значи да је био према овом свету, и не значи нужно да је он чинио зла дела, мада јесте; само значи да је био човек овога света. Био је нечист због чињенице да је био љубоморан што је Авељева жртвена понуда била прихваћена а његове није, и онда је убио свога брата и закопао га у земљу. Први корак после греха јесте заташкавање, прикривање. Тако је било са његовим оцем и мајком, тако је и са Кајином. Он покушава да сакрије чињеницу да је убио Авеља. Бог долази да га осуди и пита: *Где је твој браћ, Авељ?...* (Пост 4,9а). Зна ли Бог где је Авељ? Наравно да зна. Али, он поставља ово питање како би му Кајин одговорио и како би размотрио зло које је учинио. *Где је твој браћ, Авељ?...* Кајин свој одговор даје у облику питања, као што то раде многи од нас: *...Зар сам ја чувар своја браћиа?* (Пост 4,9б). „Што ме питаш о њему? Не знам где је мој брат Авељ“ – Кајин изјављује. А Бог му каже: *Шта си то учинио?! Глас крви твоја браћиа ваји к мени са земље* (Пост 4,10). Аутор Посланице Јеврејима користи ту изјаву када каже да Исусова крв говори гласније и боље од Авељеве крви. Овде је невина Авељева крв, макар у овом случају. Невина Авељева крв вапи за правдом. Овде имамо невину Исусову крв која нас оправдава. Једна крв вапи за правдом, а друга крв правдом испира вапаје. Исусов вапај је јачи од Авељевог. Без обзира на то, Кајин овде чека на осуду јер је убио свога брата Авеља. Приметите како га Бог осуђује у Постању 4,10-12:

Господ рече: „Шта си то учинио?! Глас крви твоја браћиа ваји к мени са земље. Своја буди њроклей: изоним те са земље која је отворила своја уста да њрими крв твоја браћиа коју си њролио својом руком. Када будеш обрађивао земљу, она ти неће давати свој род. Бићеш луталица и бејунац на земљи!“

Ево Кајинове клетве. Нигде неће наћи место где ће моћи да узгаја житарице и читав свој живот биће луталица, бегунац. Погледајмо како Кајин одговара Господу у Пост 4,13.14:

Кајин рече Господу: „Преишешко је сносиџи моју казну¹⁰. Ево, данас ме изониши са лица земље. Сакриваћу се љред џвојим лицем, и бићу луталица и бејунац на земљи, а свако ко ме нађе моћи ће да ме убије.“

Одговарајући на Кајинове примедбе Господ је рекао да би га смрт спасла, али да то није његова воља. Пост 4,15.16:

Господ му рече: „Не! Уколико неко и убије Кајина, на њему ће се извршиџи седам џуџа већа освета“. Господ џада сџави знак на Кајина, да ја не убије ко ја нађе. Кајин оде љред лицем Господњим и насџани се у земљи Ног¹¹, источно од Едена.

Родослови Кајина и Сита

Кајинов породични родослов почиње да се спомиње у стиховима Пост 4,16-24. Он је отац онога што би смо могли да назовемо „модернијим живљењем“, за разлику од онога што је Ситов родослов, онога који је заменио Авеља. У стиховима 16-17 се каже да су Кајинови потомци заправо становници града. Они су зидали велике метрополе тога доба. Његов род, види се јасно у стиховима 18-20, били су многоженци. Не само да су се населили по градовима, већ су узимали жена колико год да је било градова. У стиху 21 они су свирачи на инструментима и занатлије финих ствари, посвећени су култури. И коначно, у стиховима 22-24 видимо да почињу да кују гвожђе и зачињу прву индустријализацију. Кајин и његово семе су нечисти. Они живе у градовима, многоженци су, баве се културом и напредни су у индустријализацији. Они нису безбожници, они су људи овога света. Неки од њих су безбожници, али су људи овога света.

Адам и Ева су добили и Сита. Од тада је почело да се призива Јахвино име, име Господње. Сит је имао Авељев духовни ум. Он је пастир, ради на отвореном и близак је са Богом. У Постању 5 се спомиње Ситова трочлана породица и ту се наводи родослов десет генерација од Адама до Ноја. Уопштено говорећи, ово су побожне породице. Ту су људи као што је Енох који је отишао да буде са Богом зато што је живео са Богом и Бог га је узео.

¹⁰ Нови српски превод (НСП) овде коментарише стих 13: Даничић овде према Септуагинти следи мање заступљено решење: кривица је моја велика... (прим. прев).

¹¹ Земља избеглиштва, лутања (прим. прев).

Ту је Матусал који је живео 969 година и то је све што знамо о њему. Али, ако пажљиво погледамо временску линију у петом поглављу, испада да је Матусал умро исте године када је био и потоп. То није речено, али ако погледамо када је дете рођено и колико дуго је живело пре него што се родило друго дете, и ако то саберемо, Матусал је умро у години потопа. Можда је умро због потопа. Свет је постајао све више зао током ових десет генерација.

Велико отпадништво и следствена осуда

У Пост 6,1 почиње прича о отпадништву и осуди која је уследила. Када су људи почели да се бројчано умножавају на земљи, и када су им се родиле кћери, онда су Божији синови, а то је Ситова породична линија, видели кћери људи, а то је безбожна породична линија Кајинова, и будући да су биле лепе они су их узимали за жене. *Господ рече: „Неће мој Дух заувек остати у човеку јер је телесан. Ситоја, нека му животињи век буде ситијину двадесет година“* (Пост 6.3). Бог не говори о томе колико су људи живели у том тренутку, јер су живели дуже од сто двадесет година.

Он каже да ће од тог тренутка, па све док не уништи овај свет у потопу, човек имати времена. Он каже да ће праведни Ноје имати 120 година да проповеда овој безбожној генерацији пре него што их Бог све уништи. Али, приметите то мешање семена, родова. Божија линија рода женила се са безбожном линијом и све то завршило се злом. Ту је божанско упозорење: „Човека нећу заувек толерисати.“

Обратимо пажњу на Пост 6,4 где се спомињу Нефилими, што у преводу значи „дивови“. У тим временима на земљи су били дивови и они су постојали и после тог времена када су се Божији синови женили са кћерима људи. Били су то хероји давнина, људи добро познати. А онда долази Божија осуда у Пост 6,5.6:

Господ је видео да је човекова њоквареност на земљи велика и да је свака¹² намера коју човек кује у себи увек само зло. Господ је њожалио што је створио људе на земљи и што заболи његово срце. Тада Господ рече: „Истребићу са лица земље људе које сам створио, заједно са животињама, њимизавцима и њицима небеским, јер сам њожалио што сам их створио.“ Ипак, Ноје је нашао наклоност у Господњим очима.

Ноје је био праведан човек и беспрекоран међу људима свога времена, и живео је са Богом. Сада следи божански одговор. Бог ће у потпуности

¹² Аутор је нагласио следеће речи: „свака“ и „увек само“ (прим.прев).

уништити читав свет, али постоји и остатак по његовој вољи, Ноје, који је нашао милост код Бога. Ноје је био праведник. Ноје је био беспрекоран међу људима свога времена и живео је са Богом. Ово је добар опис Божијег човека. Томе треба сви да тежимо. Био је праведан што значи да је поштовао закон. Био је беспрекоран, без мане, што значи да се трудио да буде праведан. Живео је са Богом што значи да је показао своју понизност. Ноје је имао три сина: Сима, Хама и Јафета, и Бог каже следеће у Пост 6,11-13:

Но, земља се била искварила ѿред Бојом; и сијунила се насиљем. Бој ѿоледа на земљу, а оно, цела земља се искварила и сваки човек на земљи се изојачио. Бој рече Ноју: „Одлучио сам да окончај живој свим људима, јер се земља сијунила насиљем збој њих. Ево, и сијребићу их заједно са земљом!“

Бог је онда почео да говори Ноју о томе да треба да сагради пловило које треба да је дуго 150 метара, широко 25 метара и високо 15 метара. Потом је Ноју рекао да у пловилу направи врата и одаје и даје му све детаље о изградњи пловила. И Господ га онда затвара у пловило. Пошто су Ноје и његова породица ушли у пловило Бог је чврсто затворио вратнице и запечатио их. И онда је на земљи падала киша четрдесет дана и ноћи. Појавили су се извори подземних вода одакле је већина воде истекла. Свет није био потопљен толико кишом колико ерупцијом воде која је била под површином. Ти извори су довели воду из дубина и вода је нарасла толико да је прекрила земљу и онда се пловило покренуло и плутало. На пловилу су били читаву годину дана, и онда су, на крају те године, почели да шаљу около птице како би видели каква је ситуација. Али, птице су се увек враћале. Коначно, једном када су послали птицу која се није вратила, знали су да се потоп завршио.

Пловило се зауставило на планини Арарат, и онда је Господ коначно отворио вратнице па су могли да изађу и поново стану на безгрешну земљу. Да ли сте некад помислили како би било започети живот изнова, започети живот без греха и поново га проживети? Али, проблем је у томе да где год да смо ми, тамо је и грех. Ми смо грешници, и осам добрих људи, али и даље грешника, напустило је то пловило. Ноје је касније засадио виноград, и када је родило грожђе онда је из њега дошло вино, а од вина пијанство, и грех је започео опет из почетка, и тако се наставила борба са ђаволом. Научимо се од потопа следеће: да је нови почетак једноставно нови почетак живота са Богом, а не живот без греха.

ПЕТО ПОГЛАВЉЕ

ОД ПОТОПА ДО ВАВИЛОНА И СТАРОЗАВЕТНИ СВЕТ

ПОСТАЊЕ 8,15 – 11,9

Преглед и увод

Ово је пето поглавље у нашем проучавању старозаветне историје. На крају претходног, укратко смо погледали на Нојев живот. Нешто детаљније смо описали његов живот до потопа. Учинили смо то зато да бисмо видели какав је живот водио до оног часа када је настао потоп. Потом се збио потоп и сада су Ноје и његова породица спремни да напусте пловило. Свето писмо каже да је пловило остало негде на планинама Арарата (множина), што говори да се ради о планинском венцу, не и нужно о самој главној планини. Сада настављамо одатле, где поново започиње Нојев живот. У Пост 8,15-19 читамо следеће:

Бої рече Ноју: „Изађи из њовила њи, њвоја жена, њвоји синови и жене њвојих синова са њобом. Са собом њоведи сва жива бића, све животиње које су са њобом: њицице, сѡоку и све ѡмизавце ѡио ѡузе ѡо земљи. Нека врве земљом, ѡлоде се и множе се ѡо земљи!“ И Ноје изађе са својим синовима, са својом женом и са женама својих синова. И све животиње, сви ѡмизавци, све ѡицице, сва сѡворења ѡио ѡузе ѡо земљи изађу из ѡовила, врсиа за врсиом.

ОД ПОТОПА ДО ВАВИЛОНА – СВЕТ СТАРОГ ЗАВЕТА

Ноје и његова породица

Ово је тренутак величанственог појављивања, ово је моменат када се Ноје, праведан род и све невине животиње појављују из пловила и поново

насељавају земљу. Неки људи верују да је потоп био само локалног карактера. Али, када би то било истина, онда само пловило не би ни било потребно. Ноје и други су можда могли да се попну уз неку планину на другом крају света и сачекају да се потопна вода повуче. Али не, ово је био потоп на читавом свету који је имао за циљ да уништи све зле људе тако да се онда омогући нови почетак.

Ноје је изашао из пловила и погледајмо шта он чини прво. То ће нам показати какав је карактер човека, кад видимо шта је прво што он чини. То видимо у стиховима у Пост 8,20-22:

Тада Ноје саіради жрївеник Госїогу, ње узме од све чистїе сїоке и свих чистїих ѡїица и ѡрнесе на жрївенику жрїве свесїалнице. Госїод омириса ѡодни мирис, ѡа рече у свом срцу: „Никад више нећу земљу изручиїи ѡроклейсїву збої човека, јер су човекове намере зле од деїињсїва, ниїи ћу икад више унишїиїи сва жива бића која сам сїворио. (Од тада је било пуно локалних поплава тако да ово није био локални потоп јер је Бог рекао: „ово никад више нећу да урадим“). Све док буде земље, сїење и жетїве, сїудени и врућине, летїа и зиме, дана и ноћи, никада неће ѡресїаїи.“

Бог је задовољан чињеницом да ће се човек увек сећати његове јединствене осуде, и Бог то више никада неће морати да понови. То је Божија божанска намера. Он никада не намерава, не планира, да свет поново уништи потопом. У Пост 9,1 Бог објављује зачетак новог доба, нови еон (ново доба) живота. Он каже: *Зайїим Бої блаїослови Ноја и њетїево сїнове и рече им: „Плодиїе се и множиїе и наїуниїе земљу.“*

До тог времена човек је био пријатељ са животињама, и животиње су биле пријатељи људи, али у Пост 9,2.3 читамо следеће:

Бојаће вас се и сїраховайїи од вас све животїиње на земљи, све ѡїице небеске, све шїо се креће ѡо земљи и све рибе у мору; у ваше руке су ѡредатїе. Све шїо се креће и живи биће вам за храну, као и зелено биље, све вам ѡо дајем.

До тог времена човек је био вегетаријанац, јео је само зелено биље. Али, сада му Бог даје животиње да се храни, али са ограничењима. Када Бог даје, он увек даје највише што може, а када забрањује он забрањује што је мање могуће. Каже се у Пост 9,4-7:

Али месо с њејовим живојџом, џо јестџ, с њејовом крвљу не смете јестџи. А ко јролије вашу крв у којој је ваи живојџ, џражићу да одјовара за џо. Тражићу да одјовара свака живојџиња и сваки човек за своја брајџа. Ко јролије крв човекову, њејову ће крв човек јролијџи, јер џо своме лику сјџвори Бој човека. А ви, џлодијџе се и множијџе се и раширијџе џо земљи множећи се на њој.

Приметимо да овде започиње ново доба. Човек постаје месојед. До тога времена, као и све животиње, људи су јели само биљке. Али, сада могу да једу и животиње осим њихове крви јер у крви је живот. Приметите и да је то другачије у односу на људе. Животињску крв човек може да пролије и да једе месо, али ко год да пролије људску крв, његову крв ће пролити човек. Овим започиње, дато као закон, изрицање смртне пресуде. Треба да запамтимо да је смртна пресуда дата од Бога, и била је потребна убрзо пошто се пловило зауставило на безгрешној земљи. Обратите пажњу сада на завет (савез) који је начињен у Пост 9,8-11:

Још рече Бој Ноју и њејовим синовима шџо су били са њим: „Ево, ја склајам свој савез с вама и с вашим џојџомсјџвом џосле вас, и са свим живим бићима с вама: с џџицама, са сјџоком и свим дивљим живојџињама на земљи – с онима шџо су с вама изашле из јловила – са свим живојџињама на земљи. Ја ћу се држајџи свој савеза с вама (ево савеза), џе џојџојне воде никад више неће унишџијџи сва жива бића, нијџи ће икад више џојџој јусјџошијџи замљу.“

И опет видимо да је потоп био по читавом свету а не само локално, јер је локалних потопа већ било у то време. Бог овде каже да се то више никада неће догодити. Онда склапа савез: „Остајем са вама, никада више нећу да уништим жива бића.“ А погледајте сада знак савеза у Пост 9,12-17:

Још рече Бој: „Ово је знак савеза који склајам између себе и вас и свих живих бића шџо су са вама, савез за сва будућа јоколења. Своју дују јосјављам у облаке да буде знак савеза између мене и земље. А кад навучем облаке над земљом и јојави се дуја у облацима, џада ћу се сејџијџи своја савеза између себе и вас, и свакој живој бића, свакој сјџворења: неће више бијџи јојџојних вода да зајџру свако сјџворење. Кад се дуја јојави у облацима, ја ћу на њу јојледајџи и сејџијџи се вечної савеза између Боја и свакој живој бића, свакој сјџворења на земљи.“ На

крају рече Бој Ноју: „Ово је знак савеза који сам склочио између себе и свакој створења на земљи.“

Овај одломак једноставно каже да Бог више никада неће допустити такав потоп какав је пустио у Нојево време. Био је то потоп светских размера. Ноје и још неколико људи једини су успели да се спасу казне потопа. По двоје од сваке животињске врсте и по седам од сваке чисте животињске врсте су се сместили на пловилу. Петар о томе говори у 1 Пет 3,21 када каже: *Вода, која одговара овој слици, сјасавана саг и вас, кришћење, које се не састају у уклањању телесне нечистоће, нећу у молби Боју за добру савест...*

Од стиха 17 видимо свет који је потпуно ново место, и људи живе у безгрешном окружењу. Али то неће потрајати. У Пост 9,18.19 читамо:

Нојеви синови, који су изашли из њовила, били су: Сим, Хам и Јафет. Хам је отац Хананов. Ова тројица су Нојеви синови; од њих је њовекло човечанство које се раширило по целој земљи.

Свака жива особа данас долази од Сима, Хама или Јафета. Ноје је био човек земље и он је решио да засади виноград. Када се напио његовог вина, непокривен је лежао у свом шатору. Хам, отац Хананов, видео је очеву голотињу и то рекао својој двојници браће који су стајали напољу. Овде се то не каже, али касније је наведено да се он смејао. Хам се насмејао очевој пијаној голотињи. А Сим и Јафет су узели неку тканину, пребацили је преко својих рамена и ходајући уназад прекрили су очеву голотињу. Лица су окренули на другу страну како не би видели очеву голотињу. Не само да се нису насмејали на његову голотињу, већ га нису ни погледали. Поштовали су свога оца чак и када је учинио нечасну ствар. И мада није био вредан поштовања у том часу, они су га поштовали јер је био њихов отац.

Био је то Божији човек који је живео са Богом у праведности иако овде видимо да је у греху. *Кад се Ноје отрезнио од вина, дознао је шта му је учинио најмлађи син. Тада Ноје рече: „Проклет да је Ханан, својој браћи најнижи слућ нека буде!“* (Пост 9,24.25). Није рекао да је проклет Хам. Ноје је отишао даље од Хама до Хананејаца који ће постати племе које је служило Израил када су ушли у обећану земљу.

Потом је рекао: *Нека је благословен Господ, Бој Симов, Ханан нека му слућ буде! Нека Бој умножи њовомство Јафетово, нека живи међу шаторима Симовим, Ханан нека му је слућ!* (Пост 9,26.27).

Занимљиво је и важно знати да је Сим отац свих народа које данас зовемо семитским народима: Јеврејима и Арапима. Хам је отац оних који живе у многим деловима Африке а Јафет отац народа у Европи. Не знам

одакле долазе азијски народи, али је могуће да су настали мешањем ових других. Али, свет је покривен потомством ова три сина. Постање 9,28.29 каже: *Ноје је живео још њри сџоџине њедесеџ џодина након џоџоџа. Ноје је укуџно живео девеџ сџоџина њедесеџ џодина и умро.*

Посебна напомена

Ноје је живео 350 година после потопа. Адам је живео 243 године у животу Матусала. Да га је Адам познавао, а имао је 243 године да га упозна, могао је да му исприча о настанку света и о човековом паду. Матусал је умро у години потопа, значи имао је 600 година да Ноју пренесе све о паду, а Ноје је даље имао 350 година да о томе поучи друге људе. Сим, један од Нојевих људи, живео је све до Јаковљевог времена. Заиста им није била потребна писана објава у тим данима. Била је довољна реч од уста до уста и прича о историји је била преношена у тим данима. Зато и не постоји писана објава.

Ово је само једна занимљивост, можда ћемо о томе још говорити касније, али треба то да увидимо овде. Ево о чему се ради: чак и код праведних људи зло се провлачи испод врата. Грех устрајава. Ђаво и даље покушава да уништи женин род тако што ће уништити Нојеву породицу, али то није у стању да учини.

Ширење народа

У Постању 10 видимо таблицу народа. Јафетови, Хамови и Симови синови су овде набројани. Од њихових синова настају сви народи на свету тог античког доба. Многи од тих народа чак и данас носе иста народна имена, као што је то било тада. Јафет је имао седам синова и они се спомињу у Пост 10,2-5. Његови синови су: Гомер, Магог, Мидиј, Јаван, Тувал, Месех и Тирас. Не знамо много о Тувалу, Месеху и Тирасу. Они су вероватно очеви неких европских народа. Али, Гомер је отац народа који зовемо Келтима. То су касније Франци и Германи. Магог је отац Скита, народа познатих по томе што су развили копље и користили коње. Мидиј је отац Мида који су заједно са Персијанцима владали целосветским царством негде при крају старозаветног времена. Јаван је отац Грцима и свима који су настали од Грка, а данас је то доста европских народа. Значи, видимо да су Јафетовци једно велико и јако царство које је настало убрзо после, царство над царствима свих тих људи који ће населити оно што ћемо касније назвати Европом.

Хам је имао четири сина. Они се спомињу у Пост 10,6-16: Куш, Мисраим, Фут и Ханан. За њега се увек говорило да је отац Ханана, али

имао је још три сина. Куш је Етиопија. Они су представљали један од најсилнијих народа античког доба. Сваки пут када у Старом завету видите реч Египат, ви видите јеврејску реч Мисраим, што значи Египат, Мисир. Мисраим је Египат и некада је владао читавим познатим светом. Фут је Либија, у северном делу Африке, а Ханан је у Палестини. Ханан је једини слабић од свих Хамових синова. Зато је проклетство над Хананом а не над Хамом. У античким временима људи из Етиопије, Египта и Либије никада нису сматрани за народе под клетвом. Били су то народи који су имали краљевства и царства. Значи, клетва није над Хамом, над народима од ова три сина. Једино је над Хамовим сином Хананом.

Сим је имао пет синова. Сваки је зачетник неког народа. Његових пет синова су Елам, Асур, Арфаксад, Луд и Арам. Елам је праотац Еламаца – они су били моћни владари код ушћа река Тигар и Еуфрат. Асур је отац Асирског народа, владалаца у осмом веку пре Христа. Арфаксад је отац Халдејаца односно Вавилонца који су били још један од великих владалачких народа у осмом веку. Отац Јевреја, Авраам, био је Халдејац. Луд је отац Нибије а Арам је отац Сиријаца. Ово су веома силни народи у старозаветној историји.

Изградња Вавилона

Бог је људима рекао да иду и да се рашире по земљи. Требало је да се рађају и населе земљу. Они то, међутим, нису урадили. Уместо да послушају, одлучили су да остану заједно и почели су са градњом велике куле као сабирног места, и њена висина је требало да досегне небеса. Звали су је Вавилонска кула. Разлог зашто су је зидали био је да остану заједно као народ, да се не расеју. Онда је Бог погледао на то и рекао да, ако нешто не учини у вези са овом кулом, људима онда ништа више неће бити неоствариво. Видите, јединство је увек моћна ствар, али није увек нужно најбоља. Тако им је Бог побркао језик па су једни са другима почели да говоре и нису се разумели. Само је то било довољно да се расеју по земљи. Они нису желели да се разиђу али ипак су то учинили против своје воље јер је то била Божија воља. Онда су населили целу земљу и почели да рађају децу. Сада је човек био укључен у поновно насељавање познатог света, погледајмо стога географију старозаветног света на 52. страни ове књиге.

Овде имамо карту коју ћемо гледати више пута. На њој се налазе тридесет три ствари. Пре свега, погледајмо на велике водене површине које су на земљи. На северу и источно од Каспијског језера налази се Техеран, главни град данашњег Ирана. То језеро је највећа водена површина која је потпуно

окожуена копном. Даље на југоистоку видимо Персијски залив који је, као што је познато, место бројних сукоба. Овде је центар људске цивилизације јер се у тај залив уливају реке Тигар и Еуфрат, где је колевка људског рода. Онда, према центру, имамо Црвено море. Оно има два залива, Суецки залив – како се често назива данас, и залив Акаба. Прекопута залива Акабе налази се пуста по којој ће Израил да бежи од египатске војске која ће после бити уништена. Са друге стране Акапског залива налази се планина Синај на којој ће Бог Мојсију дати својих Десет заповести. Средоземно море је велико море у средини карте које је и данас познато под истим именом, а у старозаветно доба је обично називано Великим морем. Око тог мора догодиће се мноштво занимљивих ствари које су описане и у Старом и у Новом завету. И коначно, овде видимо и мало, али веома значајно море, Мртво море које се налази на дну реке Јордан. То је море које је 392 метра испод нивоа мора и дубоко је даљих 396 метара. Тако да је дно Мртвог мора на скоро 790 метара испод нивоа мора. О реци Јордан и Мртвом мору више ће бити речено касније.

На карти се види шест река о којима желим нешто да кажем. Прва река је Аракс¹³ на далеком северу. То је најсевернија река и представља границу библијске земље. Река Тигар је на североистоку области Месопотамије, а Еуфрат, река посестрима, налази се на југозападу. Ово су две велике реке античког света, а о Еуфрату се у Светом писму увек говори као о „реци“. Река Оронт налази се у северном делу простирања земље, пре него што закривуда и пође на запад да формира обалу на Медитеранском мору, у данашњем Либану. То је река која плови северно и онда источно у Велико море. У Старом завету није толико значајна колико у Новом. Река Нил налази се у Египту. То је најнеобичнија река на свету и њу ћемо више проучавати када будемо проучавали Египат. Нил тече више од две хиљаде километара без иједне притоке и постаје огромна и снажна река која се улива у Средоземље. Река Јордан је река која плови кроз велику раселину¹⁴. Та раселина почиње на Ермон планини и планини Ливан и иде све до Трансвала у Јужној Африци. Ово је највећа раселина на земљи. Када започнемо проучавање историје Израила, детаљно ћемо говорити о реци Јордан.

На овој карти желимо да обележимо шест планина. Планина Арарат, која се налази на северу и близу је реке Аракс, представља северну границу старозаветног света. Каспијски масив налази се јужно од Каспијског мора.

¹³ Данас позната и као Арас (прим. прев).

¹⁴ Тектонска пукотина огромних размера (прим. прев).

Загроски масив је јужно одатле и представља препреку између Месопотамије и остатка света. Масив Таурус, место где је рођен Савле у Тарсу, налази се на северним обалама Великог мора. Онда још имамо венце планина Либан и Анти-Либан које се налазе једна прекопута друге док између њих тече река Јордан. Либански масив је на западу а Анти-Либан на истоку.

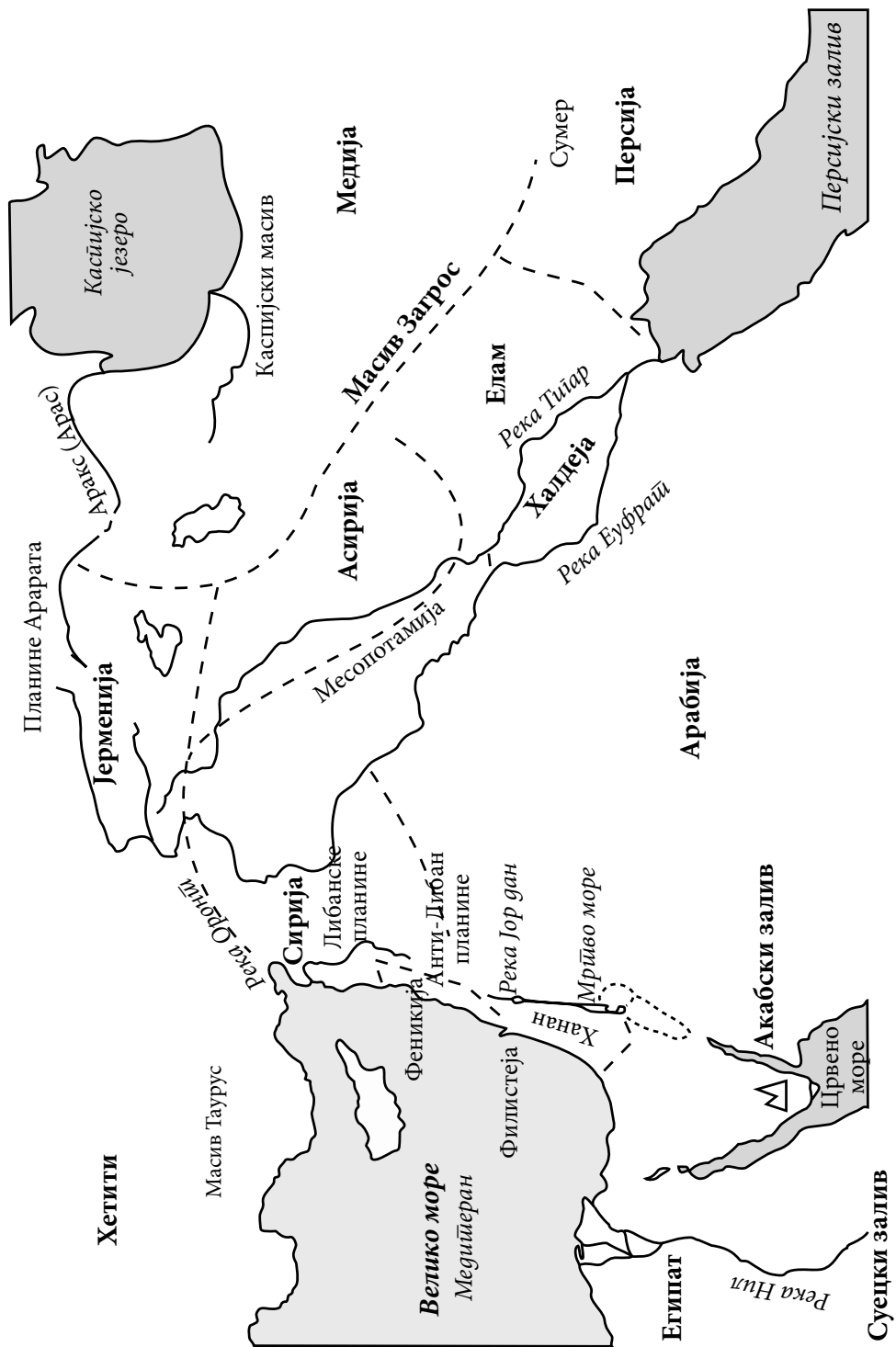
Највише смо заинтересовани за земље. О њима желим да говорим по областима. Пре свега, имамо земље које су између три планинска система о којима смо говорили: Арарата, Каспијског масива и планине Загрос. У области планина Арарат налази се Јерменија. Иако се ту и тамо спомиње у Светом писму, није толико значајна. Низ Каспијски масив доле налази се земља Медија која је веома значајна. Они су помогли да се формира царство Међана и Персијанаца које је касније у Старом завету. Јужније од планина Загрос налази се земља Персија, која се данас зове Иран. Персија је једна од најсилнијих земаља старозаветног света тако да ћемо о њој сазнавати све више како будемо напредовали у проучавању. Тамо где се спајају реке Тигар и Еуфрат започињу земље Месопотамије. Прво је ту земља Сумера. Није толико занимљива за библијску историју, али је најстарије царство о коме данас знамо. Онда је ту царство Халдеја, односно Вавилонско царство, у коме је име главног града Вавилон. На источној страни реке Тигар налази се земља Елам. Еламци су веома силан народ. Читава та област између река назива се Месопотамија, што буквално значи „између река“. Од те области у Месопотамији на запад према Палестини налази се Арабијска пустиња, у земљи Арабији. Нико је није прелазео осим Арабљана¹⁵ све док Александар Македонски то није учинио у намери да порази Персијско царство.

Следеће земље налазе се у области источног Средоземља. На северо-источној граници налази се Мала Азија, како је називана у новозаветно време, а данас је то Турска. У старозаветно време ту су живели Хетити. На самом северу тог дела света одакле долази река Јордан налази се земља Сирија са главним градом Дамаском. Чувена је по изради челика и гвожђа. Дуж обале налазе се три земље: Феникија, Филистеја и Ханан (или Палестина). Феникија је изнад те мале избочине у мору,¹⁶ Филистеја је испод избочине, а Ханан се налази између реке Јордан и Великог мора. И онда, на самом југу, налази се Египат који се наводњава и који је плодан због тока реке Нил.

¹⁵ Познати и као Арапи. Пустиња се данас и даље зове Арабија, мада се за људе ређе користи израз Арабљани а чешће Арапи (прим.прев).

¹⁶ Данас је ту град Бејрут (прим.прев).

Географија је у библијској историји веома важна. Проучавању старозаветне историје вратићемо се у наредном поглављу ове књиге.

ШЕСТО ПОГЛАВЉЕ

АВРАМОВО ПУТОВАЊЕ (1): СТАРОЗАВЕТНА ПАЛЕСТИНА

ПОСТАЊЕ 11,10 – 12,8

Ово је наше шесто поглавље проучавања библијске историје у Старом завету. Погледајте карту која се налази на страни 61. ове књиге. Важно је да гледамо на карту док говоримо о неким локацијама у нашем проучавању Аврама, Исака, Јакова и свих других који за њима следе. У прегледу поглавља погледајте где се налази карта старозаветне Палестине. Ова област може да се подели на четири географске целине које се неће даље мењати, без обзира на то ко влада тим подручјем у неком периоду.

ПАЛЕСТИНА И АВРАМ

Карта старозаветне Палестине: природна подела земљишта

Прва географска целина је равница уз обалу. На Средоземној обали од југа до севера простире се Филистејска раван. Филистејци који су живели овде, стално су били трн у оку Израиљцима. Изнад Филистејске равни и све до те избочине где је гора Кармил, налази се долина Сарон. Тамо расте врло лепа вегетација, као на пример шафран Сарона који се простире по читавој долини. То биље још називају ружом због прелепих црвених и розе цветова. Избочина у мору налази се тачно по средини земље, а ту, под углом је Јездрилска долина, односно раван Ездралона. То је место где се налази Армагедон. Овде су се одиграле велике битке Старога завета, а данас су у Израелу ту прелепи засади поморанци. Шефела је мали ланац брда који се простире између обалске равни и главног планинског масива и представља природну границу између два народа која тамо живе.

Када напустимо равницу уз обалу, долазимо до планинског ланца који се још зове Централни масив и који се простире дуж читаве Палестине. Налази се на пола пута између Средоземног мора и реке Јордан. Дели се

на горњи Галилејски масив који је на северу, доњи Галилејски масив који је између Галилејског мора и Мртвог мора, брдовито подручје Јефрем које представља границу између Јуде и Израиља, и онда Јудеје и Негева. Овај планински ланац садржи све планине Галилеје, планине Јефрема, планине Јудеје и онда област која није планинска, а то је јужна земља, што значи реч Негев. Јорданска долина је онда она долина кроз коју протиче река Јордан и у којој се налазе три језера; Маријине воде,¹⁷ Галилејско језеро и Мртво море. Река Јордан је веома занимљива и о њој бисмо могли да говоримо данима. Дуга је само око 217 километара, али ако меримо према речном дну онда је дуга више од 362 километра. Између Галилејског језера и Мртвог мора увија се као змија и током већине дана у години, ако би прелетали тим крајем, види се да је изувијана. Међутим, током два месеца у години речно корито је пуно воде од једне обале до друге и онда река брзо протиче од Галилејског језера до Мртвог мора. Река Јордан би текла све до Црвеног мора само да није те огромне рупе у коју се слива, а коју зовемо Мртво море.

Ова река додаје воду трима сливовима, два од њих су веома значајна за наша проучавања, док је трећи од мањег значаја. Први слив су меромске воде, односно језеро Хула. Ту се налази град Асор. Неколико племена се удруживало у више наврата код града Асора у борби против Божијег народа. То је било место где су се окупљали Божији непријатељи. Потом имамо Галилејско језеро (или море) које се још назива језеро Хинерет.¹⁸ То је веома занимљиво језеро само по себи, али је и од животног значаја за Галилеју јер су од давнина многи рибари ту рибарили и тако се издржавали. Галилејско језеро је око 208 метара испод нивоа мора, дуго је око 12 километара и широко око 10 и у њему је увек било рибе. То језеро је врло лепо, чисте воде и пружа економски допринос. Из њега истиче река Јордан, већа него када се утиче и тече на југ у Мртво море, које се у Светом писму назива још и Слано море. Површина тог Мртвог мора налази се на 393 метра испод нивоа мора. Само море је дубоко даљих 396 метара и више. Из тог мора вода не отиче што значи да је на самом дну провалија која је на око 790 метара испод нивоа мора и зато се назива Мртво море. Вода је слана зато што вода испарава и током векова је проценат чврсте материје достигао 25% од тела воде. Када бисте захватили бокал воде из Мртвог

¹⁷ Могуће је да се овде ради о области где се налазио Маријин извор који је пресушио само неколико месеци пре уласка у Обећану земљу и који је Мојсије ударио својим штапом па је вода потекла из стене – воде Мериве. Види у књизи Бројева 20 (прим.прев).

¹⁸ У књизи Бројева, Поновљеном Закону и Књизи Исуса Навина (прим.прев).

мора и оставили га на полици, недуго потом би 25% течности у том бокалу било у чврстом стању. Наравно, тако је и сада, али би се на полици све то слегло на дно бокала. Из Мртвог мора се сваке године извуку милиони тона поташе¹⁹ а оно и даље остаје на истој дубини. У том мору не можете да се удавите осим ако то не желите, јер можете мирно да лежите на леђима и плутате. Чак и ако не желите да плутате, ипак плутате јер је четвртина те воде у чврстом стању. Испод Мртвог мора на југ наставља се раселина којим би река наставила да тече да се не улива у Мртво море. Та раселина иде даље до Црвеног мора, пролази испод Акабског залива које је део Црвеног мора, излази на другој страни, пролази кроз Судан и иде даље у Кенију. То је највећа земаљска раселина, пукотина, на свету. Изгледа као да је неко ту поцепао земљину површину и највероватније је исход потопа. Ово је био опис Јорданске долине.

На другој страни Јорданске долине налази се Источни масив који се још назива висораван. Ту имамо само неколико планина, али су ту три основне географске и народне границе. Доле на југу, паралелно са Мртвим морем видимо Моавску земљу. Моавци, како ћемо касније видети, потичу од инецестне везе између Лота и једне од његових ћерки, што значи да су у роду са Израиљцима. Галад је територија између Мртвог мора и горње тачке Галилејског језера. То је географска одредница и многи народи живе у Галаду. У овој области има пуно минералних извора и блатних бања које имају лековита својства. Отуда и навод у песми: „Зар у Галаду нема мелема? Зар тамо нема лекара?“²⁰ Изнад области Галада налази се географско подручје Васан. Оно се спомиње из политичких разлога, али Свето писмо га спомиње по географском називу и тамо живи много народа. Они гаје најфиније краве и бикове. У овој области је врло лепа обрадива земља а житарице растом надвисују стада крива. У Васану се гаји дебела стока и бикови и оно представља још једну веома економски значајну област.

У Светом писму планине су посебно значајне зато што Бог често доводи неку особу на планину како би принела жртву или како би чула нешто од Бога, или зато што човек некако сам од себе одлази на висока места зато што је Бог у висинама и уздигнут. Човек жели да иде на висока и узвишена места како би Богу приступио у молитви, како би се поново посветио Богу и како би принео жртву.

Почевши од Јорданске долине, све од реке Јордан до Средоземног (или Медитеранског) мора представља Централни масив. На самом северу

¹⁹ Користи се у производњи калијумских ђубрива (прим.прев).

²⁰ Према књизи пророка Јеремије 8,22 (прим.прев).

налази се данас политички веома значајна планина Либан (Ливан). Тамо расту кедрови, дрво које је Соломон користио да изгради своју кућу и већи део храма. Нешто јужније одатле је планина Мирон која нема неки одређени старозаветни значај осим што се тамо водила једна од битака. Даље на југ, између северне тачке Галилејског језера и Средоземног мора налази се планина коју још зову „Рогови Хатина“, гора која има два врха. То је вероватно иста гора са које је Исус говорио о Благословима, где је одржао своју Проповед на Гори.

Како се приближавамо јужној тачки Галилејског језера, а ближе Галилејском језеру него Медитеранском мору, налази се планина Тавор. Ту су се многе Израилске војске окупљале да се боре против непријатеља. А онда нешто испод налази се брдо Море, познато још и као Мали Ермон. Ово је планина за коју се верује да је Авраам тамо одвео Исака да га понуди као жртву. Даље идући према унутрашњости налази се планина Гелвуја. Између планина Тавор и Гелвује је долина у којој су вођене многе битке. А онда, када кренемо ка избочини у мору долазимо до планине Кармил. Са те планине Илија је гледао и коначно пророковао о доласку велике кише. На тој планини он је победио пророке Вала, убивши њих 450. Ово је веома значајна планина у Светом писму. Идући даље на југ долазимо до северне тачке Мртвога мора, и ту се налазе две планине – Евал и Геризим. Оне се налазе у брдовитој земљи Јефрема. Ту су гора клетве (Евал) и гора благослова (Геризим). Ове планине су тако назване јер је ту Мојсије добио завет благосиљања и проклињања у Понз 28-30. Он је Израилу објавио овај завет да, када пређу реку Јордан и дођу у Обећану земљу, тако објављују људима који ће бити доле у долини. Планине и долине увек представљају природне аудиторијуме, и тако су Мојсије и свештеници изговарали благослове са планине Геризим и народ је узвикивао „Амин“. Онда би изговарали проклетства са планине Евал и сав народ је узвикивао „Амин“!

У близини Јерусалима налазе се две значајне старозаветне планине: гора Сион која је унутар градских зидина, и Маслинска гора која је близу, одмах изван зидина. И опет, идући од севера ка југу, на северу имамо планину Ермон²¹ која ће бити значајнија у Новом завету него што је у Старом, јер ће се ту одиграти неколико значајних догађаја. Јерусалим је неких 30 km ка унутрашњости у односу на северну тачку Мртвог мора. Идући даље на југ, на отприлике две трећине Мртвог мора налази се гора (планина) Хеврон. Ово је планина у чијој близини је живео Авраам, и на њој је обитавао Самсон. Ово је веома значајна планина у Светом писму.

²¹ Ово је „висока гора“ где се одиграло Преображење, Мт 17,1 (прим.прев).

Ово је дванаест планина западно од реке Јордан. На истоку се налазе само три горе које су од неког значаја. Опет идемо од севера ка југу. На самом северу налази се планина Ермон. Она ће бити значајнија у Новом него што је то у Старом завету, али и у Старом завету овде се одиграва неколико важних догађаја. Онда имамо планину Галад која се налази на око пола пута између Галилејског мора и Мртвог мора, на самом ободу пустиње. Ово је значајно место највише због тога што представља природну границу између Израила и његових непријатеља. А онда, планина Навав је мало на исток гледајући од северне тачке Мртвог мора. Са овога места Мојсије ће видети Обећану земљу.

Географија као самостална дисциплина није нарочито занимљива, али је веома значајна када погледамо историјске догађаје који се у овој географској области одигравају. У немалом броју случајева географија одређује како ће се одређене ствари дешавати, тако да ћемо током нашег проучавања користити ове географске чињенице. То ће нам помоћи да разумемо оно што се говори у Светом писму. Проучавајте ову карту, добро је упознајте тако да можете, када се будемо кретали по Палестини са Аврамом и осталим херојима вере, разумети и схватати зашто се каже да су се „негде попели“ или „сишли до...“. Увидећемо да су понекад били победници над непријатељима или да су понекад губили битке, у зависности од тога да ли су њихови непријатељи држали неку утврду на висинама или нису. У наредних неколико поглавља нећемо више проучавати географију. Проучавању географије вратићемо се када будемо разматрали историју Божијег народа у Египту. Онда ћемо морати да се позабавимо историјом и географијом Египта.

Десет Симових поколења

Постаће 11 започиње проучавањем историје на географском подручју које смо управо размотрили. У последњем поглављу ове књиге видели смо извештај о Вавилонској кули. Људи су, уместо да се расеју по свој земљи и многе као што је то Бог желео, одлучили да се прегрупишу и остану заједно на једном месту. Желели су да саграде кулу која би досегла до небеса како би се одржали као један народ и ујединили све људе. Они нису желели да се расеју како је Бог хтео. Бог је на њих погледао са небеса и рекао: *Господ рече: „Пошито су они један народ и сви имају исти језик, онда је ово њек њочетак њиховој деловања. Зайто им сад нишита неће биши неосивариво шита јод да науме“* (Пост 11,6).

Бог је морао да учини нешто како се људи не би ујединили. Онда је збркао њихов језик тако да су почели да говоре различите језике и више нису могли да разумеју једни друге.

Тако су се расејали по целој земљи. Родослов је наведен у Пост 11,10. Ово је веома значајно јер нам показује одакле долази Аврам. У Постању 5 видимо првих десет поколења од стварања света, од Адама до Ноја. Две године по потопу родослов се наставља и потребно је још десет поколења да стигнемо до Аврама. Ово је Симов родослов.

Спомињаћемо очеве, синове и колико дуго су живели. Две године после потопа, када је Симу било 100 година, постао је отац Арфаксаду. Пошто се Арфаксад родио Сим је живео још 500 година и имао је друге синове и кћери. Тако видимо да је Сим живео 600 година. Када је Арфаксад имао 35 година добио је Салу и живео је још 438 година. Сала је постао отац Еверу и живео је још 433 године. Евер је постао отац Фалеку и живео је 464 године. А Фалек је постао отац Рагаву и живео је 239 година. Приметите како опада дужина трајања живота код ових људи. Пре потопа живели су по 900 година. Сим је живео 600 година, он је био један од оних уз доба потопа. Онда је дужина трајања живота спала прво на 400 па на 200 година. Рагав је постао отац Серуху и живео је 239 година. Серуху се родио син Нахор и живео је 230 година. Нахор је постао отац Тари и живео је 148 година. Опет видимо пад у трајању живота. Тара је постао отац Авраму, Нахору и Арану када је имао 70 година.

Ово је Симов родослов. Од Сима до Таре видимо десет поколења. Занимљиво је да је Сим још увек жив. Све ово време Сим је и даље жив, иако је и Тара умро. Он ће живети све до Јаковљевог времена. Сим је преживео 13 поколења и свима је могао да исприча оно што је чуо лично од Матусела а овај од Адама. Говорили су о паду, о греху, о потопу, итд. Историју су преносили очевици или они који су све сазнали од очевидаца.

Сада видимо како започиње Аврамов живот. У Пост 11,27 главна особа је син једног од ових људи о чијем смо поколењу говорили. Овај син је главна личност у поколењу његовог оца а Пост 11,27 каже: *Ово је Тарин родослов.* Тарин родослов ће бити тема Постања све до 25 поглавља, али најважнији је извештај о Авраму. На нашој карти старозаветног света погледајте карту Палестине јер тамо ће Аврам провести већину свог живота као одрасла особа.

Све започиње у Уру Халдејском. Ур је на карти. Налази се тамо где се спајају Тигар и Еуфрат у Месопотамији, прецизније само мало узводно на Еуфрату, тик пред спајање двају река. Постоје ископине Ура, и откривено

је да је то био веома напредан град у односу на своје време. Био је, заправо, најмодернији град свога времена. Тамо не само што су живели у кућама, док је већина осталог света и даље живела под шаторима, већ су по тим кућама имали спроведену воду, а неки су чак имали и системе за загревање воде. Имали су текућу хладну и топлу воду. Свака особа је имала спаваћу собу, односно било је мноштво спаваћих соба по тим кућама, а ни то није било уобичајено. У то време је било уобичајено да, када се сагради кућа, да постоји једна велика соба у којој су сви јели, спавали и боравили. Све су чинили заједно у једној великој соби. Видимо, дакле, да је Аврам рођен у граду испред свога времена, и видимо да је био имућан јер је имао многа стада, слуге и робове. Тако да, када говоримо о Авраму, ми не говоримо о неком малом пољопривреднику или пастиру. Говоримо о „газди“, о особи која влада над великим домаћинством.

Аврамово путовање

Погледајмо прва четири места на Аврамовом путовању, а пето место ћемо проучавати у наредном поглављу. Аврам путовање започиње у Уру Халдејском где је рођен. Наведено је да је Тара живео 70 година и онда је постао отац Авраму, Нахору и Арану. Када читамо како је написано изгледа као да је Аврам био најстарији син, али ћемо касније увидети да је његов отац живео 205 година и умро када је Аврам имао 75. То значи да се Аврам родио када је Тара имао 130 година. Зашто је онда наведен као први? Зато што је Аврам оно што Свето писмо назива „прворођеним“. Он је истакнути, надмоћни, Тарин син. У Уру треба да запамтимо само две ствари. Овде се родио Аврам и овде је Бог први пут позвао Аврама на пут. Тај први позив није записан у Постању. Само се каже да су он, његов отац, Лот и још неки отишли из Ура све до Харана у северној Месопотамији. Међутим, у Делима 7,2.3 се каже да се Бог појавио пред Аврамом и рекао: *...изађи из своје земље и од своја рода...* Како је његов отац био са њим, Аврам је морао да сачека да он умре како би могао да оде у Ханан. Зашто? За одговор морамо да сачекамо да стигнемо до Књиге Исуса Навина. У овој књизи видимо да су људи одређивали коме ће да се клањају, да ли боговима којима су се клањали његови преци у земљи иза Еуфрата, или Богу (Аврамови преци су били идолопоклоници). Када се Божији људи помешају са злим људима, добија се зло. То није смело да се догоди, и Аврам се одвојио и прешао преко пустиње како се не би поновило оно што се догодило у Постању 6. О Харану треба да запамтимо само две ствари: тамо је умро Аврамов отац када је имао 205 година (Пост 11,32) и у Пост 12,4 видимо да је Аврам имао

75 година када је добио други позив од Бога – да иде у земљу коју је Бог за њега одредио.

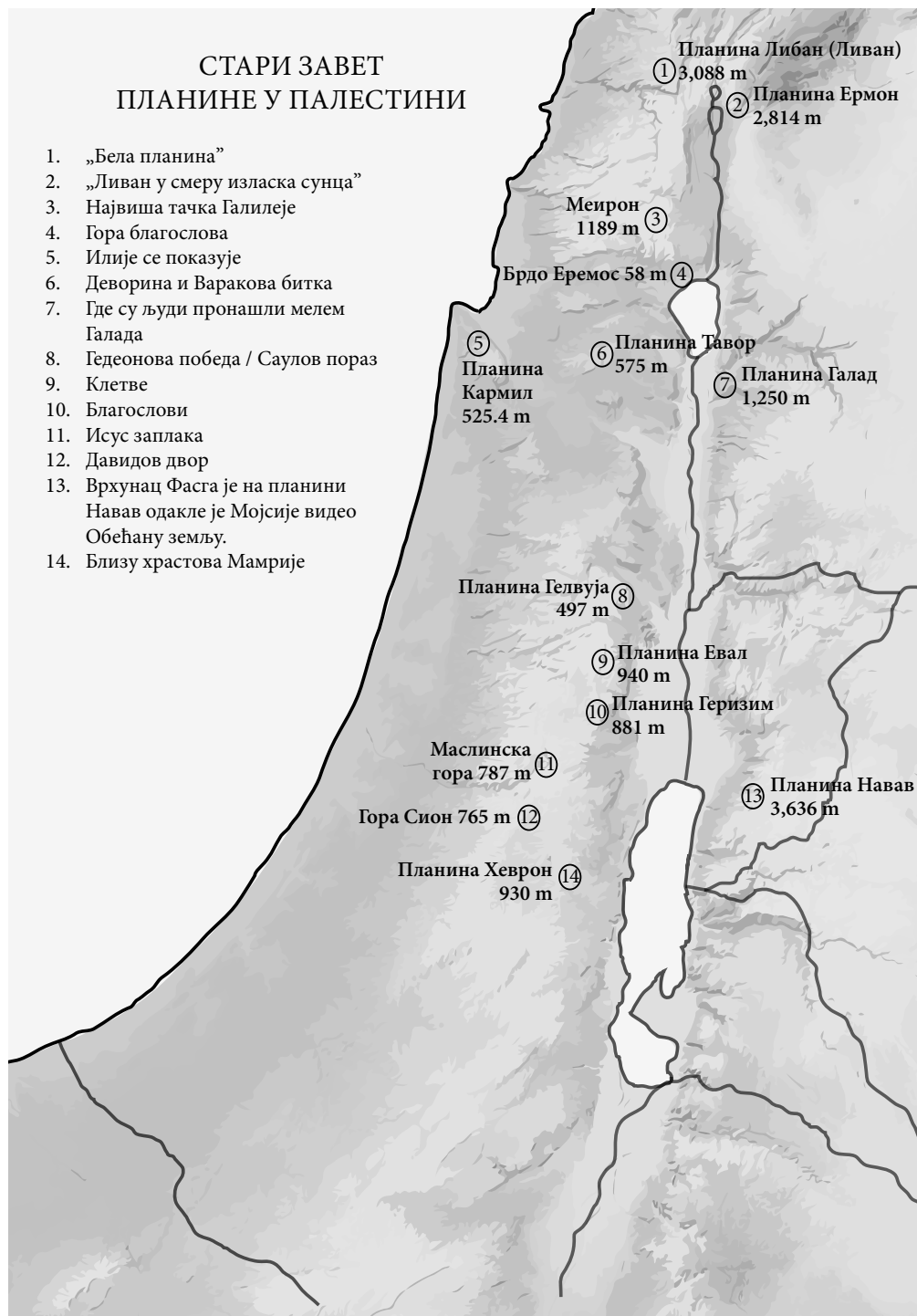
Када га је Бог позвао, Аврам није знао где иде, зашто иде тамо и како ће доћи до места где га је Бог позвао све док му Бог није рекао следеће: *Твоме ѿѿомсѿиву ћу дајѿи ову земљу* (Пост 12,7). Бог је желео да Аврам иде тамо. То је вера. Аврам се спаковао и отишао у земљу о којој није ништа знао и није имао никакву сигурност у вези са будућношћу, осим што му је Бог рекао да ће бити са њим. У следећем поглављу проучаваћемо двоструко обећање које му Бог овде даје.

Бог је Авраму дао телесно обећање, да ће Он бити са његовим народом, и дао је Авраму духовно обећање, да ће кроз њега благословити све народе на земљи. Аврам онда путује за Ханан и долази до места по имену Сихем, које се налази између планина Евал и Геризим. Овде је Аврам почео да чини нешто што ће даље чинити сваки пут када дође у неко место. Саградио је жртвеник и призвао је Бога.

У том крају нема довољно пашњака за његова стада, тако да он иде даље и долази до места по имену Ветил. Оно се не назива још увек Ветил, када је Аврам дошао до тог места тада се још називало Луз, што значи „светло“. Касније ће добити име Ветил што значи „Божији дом“ зато што ће се Бог овде појавити пред Јаковом и дати му визију анђела који се пењу и спуштају по лествама. Значи, Аврам је стигао у земљу и сада је дошао до Ветиља. Он ту чини две ствари: подиже жртвеник и призива Бога. Али, ни ту не остаје неко дуже време. Зашто? Аврам има много оваца да напаса, а ни овде нема много пашњака. Тако да мора да иде даље, и библијски текст каже да је кренуо да путује према Негеву. Помислимо, на тренутак, како се Аврам осећа и о чему мисли. Можда је мислио овако: „Шта ми то чиниш Боже? Одвео си ме од куће, од места где сам живео у заједници, у доброј породици. Сада живим по шаторима, немам довољно хране за стада, а ти кажеш да ћеш ме благословити?“ А опет, можда Аврам није тако мислио јер је Богу подигао жртвеник и призивао његово име. Овде имамо поуку. Када не знаш шта Господ чини и када су времена тешка, сагради свој жртвеник, призивај на Бога и чекај у вери.

СТАРИ ЗАВЕТ ПЛАНИНЕ У ПАЛЕСТИНИ

1. „Бела планина”
2. „Ливан у смеру изласка сунца”
3. Највиша тачка Галилеје
4. Гора благослова
5. Илије се показује
6. Деворина и Варакова битка
7. Где су људи пронашли мелем Галада
8. Гедеонова победа / Саулов пораз
9. Клетве
10. Благослови
11. Исус заплака
12. Давидов двор
13. Врхунац Фасга је на планини Навав одакле је Мојсије видео Обећану земљу.
14. Близу храстова Мамрије

СЕДМО ПОГЛАВЉЕ

АВРАМОВО ПУТОВАЊЕ (2)

ПОСТАЊЕ 12,1 – 14,16

Увод

У претходном поглављу видели смо прва четири места на Аврамовом путовању. Сви патријарси су путовали заједно. Живели су под шаторима и никако да дођу до неког места где ће се настанити за стално. Аврам (како се тада звао) је започео то путовање у Уру Халдејском који је близу модерног Вавилона. То је антички град. Када су га ископавали увидели су да је био веома модеран град, напредан преко мере. Аврам је за собом оставио добру кућу, место где је имао своју спаваћу собу, место где је било текуће хладне и топле воде, где је било пуно слугу, и отишао је да проживи живот под шатором. Он и породица путовали су у Харан где је онда умро његов отац. Аврам је добио позив да напусти Ур Халдејски, и онда се зауставио у Харану све док његов отац, Тара, није умро, и онда су кренули пут Палестине.

ДВОСТРУКО ОБЕЋАЊЕ ДАТО АВРАМУ

Позив у Уру

Када је Бог упућивао своје позиве Авраму у Уру Халдејском и у Харану, говорио је о двоструком обећању. Пре него што будемо проучавали боравак у Египту, желео бих да погледамо на ово обећање које је Бог дао Авраму кроз позив. У Пост 12,1 читамо: Господ рече Авраму: *Иди од своје земље, од своје родбине и дома своја оца у земљу коју ћу ти показати.*

Име Аврам значи „узвишени отац“. Касније ће Бог променити Авраму име у Аврам, што значи „узвишени отац многих“. Разлог због којег ће бити назван Аврам лежи у томе што ће од Аврама настати читав народ, и то му Бог обећава. Бог му каже: „...само ти чини онако како ти ја кажем и иди

у земљу коју ћу ти показати...“ Приметите да Бог Авраму није дао карту. Није му рекао: „...ево ти где треба да идеш...“ већ: „...ако имаш вере да кренеш у правцу који желим да кренеш и да се не зауставиш све док ти не кажем да се зауставиш, онда ћу те благословити. Од тебе ћу начинити велики народ и благословићу те. Узвисићу твоје име и ти ћеш бити на благослов. Благословићу оне који тебе буду благосиљали, а ко год те прокуне њега ћу проклети, и сви људи на земљи биће кроз тебе благословени.“

Двоструко обећање

Ево тог обећања: Учинићу од тебе велики народ који нико неће смети да проклиње, а ти и твој род бићете благослов свим народима на земљи. Аврам још не зна, али он је био одабран између свих људи на свету да прими обећање за своје потомство које видимо у Постању 3,15. Од свих породица које су се родиле на свету од како се Нојево пловило зауставило, тих десет генерација, од свих тих породица, Бог је одабрао Аврамову породицу и тој породици он ће умножити потомство. Касније ће Бог рећи да ће их бити толико много колико је звезда на небу, али овде имамо обећање о две ствари, односно двоструко обећање које је дато Авраму. То је обећање које се тиче народа и обећање које се тиче потомства. Аврамов народ ће бити велики народ, и по броју и по сили, и кроз његово потомство сви људи на земљи биће благословени. Све остало у Старом завету заснива се на овом обећању. Ово је обећање о народу из кога ће настати једно племе, из тог племена породица, а из те породице доћи ће појединац који ће благословити све народе на земљи.

Путовање на југ – у Негев

Аврам је напустио родну земљу и отишао у Палестину. Као што смо већ видели, зауставио се у Сихему али само на кратко време зато што тамо није било довољно житарица да исхрани своја велика стада оваца и крава. Онда је дошао у Ветил, али ни тамо се није дуже задржао из истог разлога. Није било довољно испаше за све његове животиње. Тако у Пост 12,9 читамо даље: *Аврам је њошом наставио да њућује од места до места њрема Негеву.* У другим преводима читамо: „...према југу“ што је заправо значење Негева. Негев представља пустињску област која се налази испод Палестине, између Палестине и Египта. Зашто Аврам иде у Негев? Тамо нема пашњака и он то зна. Али, са друге стране Негева налази се земља која има довољно пашњака чак и онда када у другим земљама влада суша и несташица сточне хране. Та земља је Египат. Египат ће имати житарица упркос чињеници да се простире по пустињи и то због великог Нила

који тече кроз читаву земљу. Из Нила добијају воду којом наводњавају пустињску земљу и тако могу да засаде прелепе житарице. Данас се тај процес назива иригацијом и много се користи по читавом свету.

У Пост 12,10 читамо о Аврамовим искуствима у Египту: *Али кад је у земљи настала глад, Аврам се сјусио у Египат да тамо проведе неко време; у земљи је, наиме, завладала велика глад. И касније, када буде даљих глади, Аврамов унук Јаков, послаће своју децу у Египат да набаве житарице. Захваљујући Нилу, у Египту увек има довољно житарица.*

Посматрајмо сада Аврама у Пост 12,11-13 и увидимо да Аврамова вера, иако зрела, ипак није савршена:

Кад је био надомак Египта, Аврам рече својој жени Сараји: „Брине ме што си лепа жена. Када те Египћани виде, рећи ће: То је његова жена. Онда ће ме убити а тебе оставиће на живој. Зашто рећи да си моја сестра, да би се добро ошходили према мени, те да би ми, због тебе, пошtedели живој.“

Наша прва реакција јесте да критикујемо Аврама зато што Сарају третира као да је мање значајна од њега. У његово време то је културолошки било тачно; женама није даван значај и важност који имају данас. Али, Бог му каже: „Од тебе ће настати велики народ, и ја ћу благословити читав свет кроз тебе.“ Ако Аврам умре, Бог онда неће моћи да испуни то обећање. И тако, на веома људски и незрео начин, Аврам покушава да помогне Богу да се снађе у тешкој ситуацији. Замало па да каже: „Види где си ме довео јер овде ће ме убити, морам Боже да ти помогнем. Смислићу како да преживим овде на југу, па ћу навести Египћане да поверују да ова лепа жена која је са мном није моја жена, већ сестра.“

Аврам ће, заправо, касније бранити овакво размишљање у свом разговору са Авимелехом, хананским царем. Рећи ће му: „У ствари она јесте моја сестра, она је ћерка мога оца али не и моје мајке, и тако је постала моја жена.“ (Пост 20,12). Чак и лаж понекад може да буде истина, а истина може да буде лаж. Неки људи кажу да, када нешто није у реду а да ти не знаш да није у реду, онда то и није лаж. Ако у то верујеш и ти онда грешаш. Шта год да је речено да заведе, без обзира да ли је заправо истина или не, ако је речено да превари – онда је то лаж зато што је твоја намера да они чују нешто и поверују у нешто што није истинито. Када је Сараја рекла: „Он је мој брат“ и када је Аврам рекао: „Она је моја сестра“, шта је Аврам желео да Египћани чују? „Она је само моја сестра, а ја сам само њен брат.“ Аврам је желео да они поверују у лаж и они су поверовали.

Погледајмо сада шта се догодило због те лажи, у Пост 12,14: *Каг је Аврам ушао у Еџипат, оџазе Еџипћани да је жена веома леџа. А кад су је оџазиле и фараонове слуџе, џохвалиле су је џред фараоном, џа су је одвеле на фараонов двор.* Сарају нису одвели на двор само да би тамо вечерала. Она је требало да постане део његовог харема, део његове групе жена, и Сараја је била вољна то да учини због Аврама. А фараон се добро односио према Авраму, па је Аврам добио оваца, крава, мушких и женских магараца, слуге и слушкиње и камиле. Бог је Авраму обећао благослове и без обзира шта је Аврам овде учинио, Бог је испуњавао своје обећање. Аврам је Египат напустио много богатији него што је то био раније јер је Бог био са њим. Упркос чињеници да је био слаб у вери и упркос чињеници да се према својој жени односио без поштовања, Бог је и даље био са Аврамом зато што му је дао обећање, а Бог држи своја обећања.

Аврам је човек праведан, то смо већ читали, тако да он не може да остане у овој лажи. Он не може да настави са овим тренутним недостатком вере. Аврам је човек вере. Али, шта ће Бог сада учинити? Аврам је у Египту, фараон га благосиља, али Сараја треба да постане једна од фараонових жена. Шта ће Бог учинити? Бог има проблема? Уствари нема. Ево шта читамо у Пост 12,17-19:

Али Госџод удари фараона и сав њеџов дом оџаким џошасџима збоџ Аврамове жене Сараје. Фараон џозва Аврама и рече му: „Шџа си ми џџо учинио? Зашџџо ми ниси рекао да је она џџвоја жена? Зашџџо си рекао: Она је моја сесџџра, а ја је узео себи за жену? Ево џџи сад џџвоје жене. Узми је и одлази!“

Зато што је лагао фараона за Аврама више нема египатског жита. У 12,20 читамо даље: *Фараон џа онда џреда својим џудима, а ови џа исџраџџе с њеџовом женом и свом њеџовом имовином.* Аврама нису ничим казнили. Зашто? Верујем да је то зато што је Бог рекао фараону оно исто што је рекао и Авимелеху касније, у 20. поглављу: „Овај човек је пророк. Ово је мој човек и ти ћеш имати проблема зато што се сукобљаваш са њим, оним који припада мени.“ Фараон жели да га избаци из земље јер му више не верује, али га неће повредити зато што верује да је он Божији човек. Овај фараон је добар човек. Има више жена и неверник је. Али, он је добар човек зато што жели да учини оно што Бог небеса тражи од њега.

У Ветиљу прославља Бога

Сада Аврам мора натраг. У 13. поглављу видимо да долази до града Ветиља, места где је живео пре него што је отишао у Египат. Тамо се налазио жртвеник и могао је да призове Бога. У Ветиљу настају проблеми између Аврамових сточара и оних који су припадали Лоту. Читајмо почевши у Пост 13,1-4:

И тако оде Аврам из Египта у Неџев са својом женом и свом својом имовином. С њим је био и Лоџ. Аврам је био веома бојати се човеком, сребром и златом. Путијујући од места до места, из Неџева је стигао до Ветиља, до места између Ветиља и Гаја, где му је први био шатор, до места на коме је раније постојао жртвеник. Ту је позвао име Господње.

Мора да је Аврам био стварно збуњен и мора да се запиткивао: „Да ли и даље имам савез са Богом? Да ли је све у реду? Знам да сам лагао. Знам да сам згрешио. Али, овде нема довољно жита. Да ли ће ме Бог и овде благословити?“ Аврам се и даље стално богати, али богатство није довољно у ситуацији када нема хране. У Пост 13,5-9 видимо:

А и Лоџ, који је ишао са Аврамом, је имао оваца, њовеца и шатора. Међутим, земља није могла да их издржава док су били заједно; наиме, њихова имовина је била велика, тако да нису могли да живе заједно. Настајале су свађе између пасиона Аврамове стоке и пасиона Лоџове стоке. У то време су у земљи живели Хананци и Фережани. Стога Аврам рече Лоџу: „Нека не буде свађе између тебе и мене, између мојих и твојих пасиона. Па браћа смо! (Ово не значи да се не слажу већ да не треба да се свађају). Није ли цела земља пред тобом? Одвој се од мене. Кренеш ли на лево, ја ћу на десно, кренеш ли на десно, ја ћу на лево.“

Најбољи начин да се реши проблем јесте да препустимо другој особи да донесе одлуку о томе шта треба да се учини. Тако Аврам каже Лоту да одлучи коју земљу жели за себе, и када Лот то одлучи Аврам ће за себе узети ону другу земљу. У Постању 13,10-12 видимо каква је била одлука:

Лоџ је погледао око себе и видео да је сва Јорданска долина (ово је мала долина која се сада налази на дну Мртвог мора, али у то доба је била врло добро наводњена равница) добро наводњена, као врх Господњи, као земља египатска према Соару. То је било

Њре неїо шїїо је Госїод унишїїио Содому и Гомору. Лоїї изабере за себе Јорданску долину и оде на истїок. Тако су се одвоїили један од друїої. Аврам је живео у Ханану, а Лоїї је живео у їрадовима долине и разайео своје шайїоре све до Содоме.

Овај превод каже да је Лот разапео своје шаторе у близини Содоме, што није тачно. Лот је живео у Содоми. Могуће је да су његови шатори, слуге и стока били изван Содоме, али он је живео у граду – као што ћемо читати касније, у 19. поглављу. Али, овде у Пост 13,13 читамо: *А сїановници Содоме су били оїаки: силно су їрешили їроїїив Госїода.* Њихов грех је био оно што се понекад данас назива содомија и хомосексуалност. Они су то редовно чинили и то је био њихов животни стил. Они су тако живели. Содома је била неморално, безбожно место усред најбољих пашњака на свету. Лот ће имати проблема због тога што лоше друштво квари добро понашање (види у 1 Кор 15,33). Изгледа као да је Аврам у овој подели горе прошао јер је добио планински регион где је тешко имати велика стада оваца, коза и стоке. Лот, са друге стране, има ту равницу која је добро наводњена и снабдевена храном и свиме што је стоци потребно. Изгледа као да је Аврам лоше прошао у овој подели. Али, Господ му каже да уопште није прошао лоше. У Пост 13,14 даље читамо: *Након шїїо се Лоїї оделио, Госїод рече Авраму: „Подїїни свој їоїлед с месїа на коме си и їоїледај їрема северу и јуїу, истїоку и зайаду...“* Кад гледамо са планине или са планинског врха видимо даље него што можемо да видимо доле, из равнице. Аврам је видео све оно што ми данас зовемо Обећаном земљом. Бог му говори у Пост 13,15-18:

„...јер сву земљу коју видиши даћу тїеби и тївом їоїїомсїїву заувек. А тївоје ћу їоїїомсїїво учиниїи бројним као їрах на земљи. Па ако ко буде моїао да їреброји зрнца їрашине, и тївоје ће їоїїомсїїво моћи да изброји. Устїани и їрођи земљом уздуж и їоїреко, јер ћу је тїеби даїи.“ Аврам їокуїи своје шайїоре и дође и насїани се код великих храсїова Мамрије, шїїо су код Хеврона²². (Сетите се где је Хеврон – негде на пола пута низ Мртво море.) *Онде је їодїїао жрїївеник Госїоду.*

Обратимо пажњу на оно што је Аврам одмах учинио: саградио је жртвеник Господу. На крају крајева и није тако лоше прошао, напротив.

²² Долина у Ханану (види и Пост 37,14). У Књизи Изласка говори се о Хеврону, сину Катовом (Изл 6,18). У књизи Бројева се говори о граду Хеврону (Бр 13,22), и касније се спомиње као царство Хеврон (ИНав 10,3) (прим.прев).

Лот је можда имао најбоље место гледано локално, али Аврам је добио Божију земљу у посед. Аврам је задобио Божији благослов, и Аврам је, а не Лот, подигао жртвеник Господу. Али, немојмо много да критикујемо Лота јер у 2 Пт 2,7 Петар Лота назива праведником. Лот живи на неправедном месту. Он чува свој лични интегритет, али касније видимо која је цена живљења међу злим људима.

Хеврон, проблеми са истока

У 14. поглављу Постања видимо проблеме који долазе са истока и Аврама који мора да спасе Лота. Негде у то време цареви из Месопотамије: Амрафел, Ариох, Кедор-Лаомер и Тидал кренули су у рат против царева равнице, царева Содоме, Гоморе, Адме, Симовора, и Вале, цара Соара. Цареви равнице сакупили су се у долини Сидим за коју Свето писмо каже да је сада Мртво море. Они су дванаест година били потчињени Кедор-Лаомеру али су се тринаесте године побунили. Тако да је Кедор-Лаомер, у четрнаестој години дошао на њих, напао их и у заробљеништво одвео све цареве, све њихове војнике и народ, све злато и све сребро, као и Лота и његову породицу, сва његова стада, све његово злато и сребро. Ови цареви из Месопотамије били су цареви у области под именом Месопотамија. Одвели су Аврамовог синовца Лота, и сва његова добра која је имао живећи у Содоми. На почетку, Лот је разапео своје шаторе у близини Содоме, али је у ово време већ живео у Содоми. Једна особа је успела да побегне и јавила је Авраму шта се догодило. Аврам призива своју војску како би ишао да спасе Лота. Почевши у Пост 14,13 читамо:

Али неки бејунац дође и све исјрича Авраму Јеврејину, (ово је први пут да је реч Јеврејин употребљена у Светом писму. Реч Јеврејин значи Еверов²³ син) док је боравио код храсџова Аморејца Мамрије, брајџа Есхола и Анера, који су били њејови савезници. Кад је Аврам чуо да му је синовац заробљен, сабере своје људе вичне боју – рођене у њејовом дому – њих џри сјојшине осамнаест...

Аврам је имао велики број слугу и огромно домаћинство. Имао је 318 обучених људи – робова рођених у његовом дому. То значи да су се ових 318 људи обучавали двадесет година да бију битке. Аврам има праву стајаћу војску која је довољно велика за битке. *Онда их је џоделио у две џрује, џа је ноћу наџао ону војску...* (Пост 14,15а).

²³ Види Лк 3,35 (прим.прев).

Дан и Лотово ослобођење

Аврам је отишао до Дана који се налази скроз горе на северу у близини језера Хуле. Требало им је да марширају 2-3 дана и пут је био тежак. Град су напали ноћу, а он је своје људе поделио у две групе и напао то место у ноћи. Тада још нико није знао за такву тактику. Аврам се доказао као паметни командир. ... и *пошучао је. Гонио их је све до Хове, северно од Дамаска и њовраиши сав ѿлен. Враиши је и свој синовца, Лоѿа, са њејовим добрима, жене и осѿали свети* (Пост 14,156.16).

Аврам је спасао Лота. Проблеми су дошли са истока, одвели су Лота, али сада је Лот био спасен. Бог има контролу чак и онда када је људи немају.

Белешке и запажања

Чему се овде учимо? Док читамо Стари завет ретко када застанемо и упитамо се: „Зашто је ово забележено? Шта овде треба да научим?“ Пишући ово поглавље приметио сам неколико ствари. Пре свега, приметио сам да је Аврам био благословен када се коначно препустио Богу. Док је сам покушавао да среди проблеме у Египту дошло је до тога да је стигао до проклетства, мада га је Бог благосиљао у материјалном смислу. Када се вратио у земљу лутао је по југу где је пустиња. Бог је учинио да иде наоколо како би пронашао пашњаке за своја стада. Када се коначно вратио у Ветил и до жртвеника где је једном призивао Бога, поново је призивао Бога. Онда је добио благослове. Овде се учимо лекцији да када нешто забрљамо и када се појаве проблеми, треба да се окренемо Богу.

И од Лота много можемо да научимо. Док посматрамо овог Аврамовог синовца, видимо некога ко је праведна особа али није сазрела онако као Аврам. Он нема жртвеник као што има Аврам. Нема ту посвећеност слављењу коју има Аврам. Изгледа као да се више занима за своја стада него за Бога. Када је добио могућност да бира, одабрао је оно што ће му највише помоћи у материјалном и финансијском смислу. Разапео је свој шатор, своје место боравка, тик уз оне који су били зли, и ускоро је живео заједно са њима. Аврам је, са друге стране, и даље био у прилично осамљеним месту. Његове овце се нису напасале на богатим пашњацима као Лотове. Али, Аврам је напасао своју душу у свом односу и заједништву са Богом. Аврам је био благословен. Имамо Лота са свим што овај свет може да пожели. Има добар дом. Сигуран сам да је имао добру жену и добру децу. Имао је лепу кућу у једном од најмодернијих градова. Није живео под шатором, већ у кући од малтера, цигала и камена. Није зависио од речица и потока за воду, вода је текла улицама града где је живео. Могао је да захвата воду из

свог бунара а не да иде на туђе бунаре. Овце су му се напасале на најбољим пашњацима на свету, али чини се да му се у душу увлачио зов Содоме. Настали су проблеми. Проблеми увек настају када свој шатор разапнете међу злим људима. На крају је морао да буде спасен. Није могао сам себе да спасе, био је немоћан.

А Аврам, иако на лошијем месту, имао је више људи и више силе зато што је био у вези са Богом. У наредном поглављу видећемо неколико веома значајних ствари које су се одиграле када се Аврам враћао са ослобођеним Лотом, а које говоре о Аврамовом карактеру. Можда се он узвисивао у поносу и био под искушењима. Можда се поносио тиме што је отишао да спасе свог младог синовца Лота. Могао је тада Лоту да проповеда: „Рекао сам ти то. Треба да будеш праведан као што сам ја.“ Аврам је могао да буде поносан.

Када се враћао из битке где је спасао Лота, Аврам се срео са Божијим свештеником чије је име било Мелхиседек о коме ћемо говорити и касније. Оно што желим да сада видимо јесте следеће: чим је Аврам наишао на Божијег свештеника, Свето писмо каже, одмах му је дао десетак од свега што је имао. Не знам да ли то значи десетак од онога што је задобио од царева из Месопотамије, што би било доста јер тај плен садржи и плен узет из градова равнице, или све оно што је Аврам остављао за Бога као свој десетак. Десетак припада Богу, и Свето писмо то поучава од почетка до краја. Можда је чувао свој десетак да, када нађе такву особу, Божијег представника, да му онда дâ тај десетак. Он жели да свет види да Аврам служи и верује Богу. У свим својим победама које је задобио против царева Месопотамије, сву част коју је задобио у биткама и победама, све богатство и све робове и читав свој дом, све то припадало је Богу. Он доказује да све то припада Богу јер Богу даје првине, прву десетину од свега. Овде видимо Аврама, усред приче, како припада Богу. Да ли ти припадаш Богу? Да ли ја припадам? То је питање на које треба да дамо одговор и то ћемо учинити у следећем поглављу.

ОСМО ПОГЛАВЉЕ

АВРАМОВО ПУТОВАЊЕ (3)

ПОСТАЊЕ 14,17 – 15,21

ДРУГО ЗАУСТАВЉАЊЕ У ХЕВРОНУ

Аврамов сусрет с Мелхиседеком

Аврам се сада враћа кући и овде настављамо са проучавањем. На повратку кући у Постању 11 видимо да се догодило неколико важних ствари. Посматраћемо их овде, у деветој тачки његовог путовања, у Хеврону. Прво што примећујемо јесте Мелхиседек. Читајмо о њему почевши у Пост 14,17-24:

Кад се након њобезде над Кедор-Лаомером и царевима који су били с њим, Аврам враћио у долину Саве, то јест у Царску долину, изађе му у сусрет цар Содоме. Тада Мелхиседек, цар Салима, донесе хлеб и вино. Он је био свештеник Боја Свевишњеја. Он блајослови Аврама рекавши: „Нека Бој Свевишњи, створитељ неба и земље, блајослови Аврама!...“

Приметите да је овај човек Божији свештеник, свештеник Аврамовог Бога. Аутор Посланице Јеврејима о томе каже следеће: ... и блајословио је оноја који има обећања. А нико не може њорећи да веће блајосиља мање (Јев 7,6.7). Мелхиседек је већи човек од Аврама. Он показује своју величину тиме што благосиља Аврама. Аврам признаје Мелхиседеков значај тиме што прихвата његов благослов.

Он блајослови Аврама рекавши: „Нека Бој Свевишњи, створитељ неба и земље, блајослови Аврама! Нека је блајословен Бој Свевишњи, шито њеби у руке изручи нејријашеље њвоје!“ Аврам му њада даде десетак од свеја.

Ово је све што Књига Постања каже о Мелхиседеку. Аутор Посланице Јеврејима ће касније рећи више. У Јеврејима он се назива свештеником без оца и без мајке, без порекла. Наравно, имао је и оца и мајку, али је идеја да се каже да његово свештенство није зависило од тога ко су му отац или мајка. У Јеврејима се каже овако: ... *и ѿсѣа вечни ѿрвосвешѣеник ѿо реду Мелхиседекову.* (Јев 6,20б). Наравно, он је касније умро јер се у Јеврејима каже да је он био човек. Али, његово свештенство није било зависно о времену. Он је на сцену ступио као свештеник, и одлази као свештеник. „Исус је свештеник“ каже аутор Јевреја, као што се у Пс 110,4 каже следеће: ... *ѣи си довека свешѣеник ѿо реду Мелхиседековом.* Ово није зависило од тога ко су били Марија или Јосиф. Исус је у овај свет дошао као свештеник, и напушта га као свештеник. Приметите да је Аврам дао Мелхиседеку десетак од свега. Не знам да ли то значи да му је дао десетак од свега из Содоме и Гоморе што је носио натраг са њим, или му је дао десетак од свега што је имао. У сваком случају, десетак припада Богу. Припадао је Богу и пре закона; припада му по закону и током владавине закона, и вероватно да му припада и после закона.

Мелхиседек је тајанствена личност. Не знамо одакле је. Како је сазнао за Јахву? Не знамо. Када је позван да постане свештеник? Ни то не знамо. Када је умро? Не знамо. Ево шта о њему знамо. Његово име значи „цар праведности“. Он је цар Салима, а реч салим значи мир. Значи он је цар мира, принц мира. Он живи у граду који ће се касније звати Јерусалим. Вероватно да је Јевусит, ако не Хананац, и Божији је свештеник у време када Бог позива једног човека да напусти свет идолопоклонства како би кроз њега и његово потомство даље спровео свој род. Аврам и даље није најбољи човек на земљи. Мелхиседек је бољи човек од њега. А где је содомски цар у свему овом? Приметите шта содомски цар каже Авраму у Пост 14,21-24:

А цар содомски рече Авраму: „Мени дај људе, а ѣи узми добра.“ Али Аврам му рече: „Подижем руку ѿред Госѿодом, Боѿом Свевишњим, сѣворишѣљем неба и земље, да нећу узетѣи ни кончића с ремена од обуће, ни ѣи ишѣа шѣо ѣи ѿриѣада, да не би рекао: ‘Ја сам учинио Аврама боѿаѣим!’ За себе нећу нишѣа, осим шѣо су моји момци ѿјели. Део ѿлена нека узму људи који су ѿшли са мном – Анер, Есхол и Мамрије.“

Ови људи су живели у околини Хеврона и били су из хананских племена. Аврам овде каже: „Заслужују да буду награђени. Ја нећу ништа да узмем.

Нека мојих 318 људи поједу оно што поједу док путују, и овој тројници дај њихов део од свег плена што смо узели царевима који су победили Содому и Гомору.“ Аврам је Богу дао десетак од свега. Он чак није ни јео од тих ствари. Његових 318 људи ће се хранити од тога што су донели као плен и ово троје људи ће добити свој део. Можда овде треба да научимо да не можемо да будемо успешни на рачун оних који су зли. Ми не живимо у складу са њиховим начином живота и у складу са њиховим путевима. Најважније што можемо овде да научимо јесте примена коју видимо у речима аутора Посланице Јеврејима када говори о Христу у 7,16:

... који ѿо није ѿосѿао ѿо закону ѿелесној ѿројиса неѿо ѿо сили неунитѿѿивој живоѿа. И још је ѿисао: Јер се за њеѿа сведочи: „Ти си свешѿеник довека ѿо реду Мелхиседекову.“ ... И уколико не бива без заклетѿве, – јер су они друѿи ѿосѿали свешѿеници без заклетѿве, – он ѿак са заклетѿвом – ѿосредсѿвом оноѿа који му ѿовори: „Закле се Госѿод и неће се ѿокајѿи; ѿи си свешѿеник довека.“

Јев 7,17.20.21

Колико знамо, Мелхиседеков отац, а ни син нису били свештеници. Ни Господ Исус Христ нема предходника ни наследника. Главна ствар коју аутор Посланице Јеврејима каже јесте да је Исусово свештенство старије од Левијевог. Ово је зато што је Леви платио десетак Мелхиседеку кроз Аврама онда када је Аврам дао десетак Мелхиседеку – будући да ће тек бити Аврамов прапраунук (види Јев 7,5.6). А пошто је Аврам нижи у односу на Мелхиседека, онда је његов још нерођени прапраунук Леви много нижи у односу на Мелхиседека, као што је и Исусово свештенство много старије у односу на оно по закону.

Према аутору Посланице Јеврејима и Књиге Постања, Исус се појавио као свештеник, и Мелхиседек се појавио као свештеник и са сцене одлази и даље као свештеник. И један и други су цареви и свештеници. Ово су једина два места у Светом писму где Бог указује на цара народа и свештеника народа у једној особи, у Мелхиседеку и у Христу. То је типологија Мелхиседека у овом случају.

Савез у крви

У Постању 15 видимо можда најважнију ствар која се одиграла у Аврамовом животу. Њен значај је у томе пошто Аврам склапа савез. Бог ће склопити савез са Аврамом. Читамо у Пост 15,1-3:

После ових догађаја Господ објави своју реч Авраму у виђењу, и оворећи: „Не бој се, Авраме; ја сам твој штићеник (заштитник); најрада твоја је веома велика.“ А Аврам ујичи: „Господо Боже, шта ћеш да ми даш? Ја немам порода, ја ћу наследник мој дома бићу Елиезер Дамашћанин. Пошто ми ниси дао потомство – иродужи Аврам – ево, један од слушају у моме дому ће бићу мој наследник.“

Бог је Авраму обећао небројено потомство, али од тог обећања су већ прошле многе године. Бог долази и понавља своје обећање. „Ја сам твој штит и твоја заштита...“ али Аврам пита: „Ако је то тако, где су моја деца?“ Закон је у то време прописивао да ако не буде имао деце, по његовој смрти све наслеђује слуга који је био главни у његовом домаћинству. Наслеђиће све што је Аврам стекао и сва богатства која је умножио. Тако да Аврам пита: „Како ја да знам? Обећао си ми, али ја и даље немам децу. Нема наследника у мом домаћинству.“ Божији одговор Авраму видимо у Пост 15,4: *Али Господ му ионово ујичи реч: Неће ти нај бићу наследник, него ћу ти наследник бићу твој потомак, од тебе самог.*

Где је доказ да ће Бог то и да учини? У прошлости је Авраму била довољна Божија реч, али сада долази испит Аврамове вере. У Пост 15,5 читамо: *Затим ја Господ изведе најоље и рече му: „Погледај на небо и иреброј звезде ако их можеш иребројати. Толико ћу бићу твоје потомство.“*

Обратите сада пажњу на Аврамов одговор у Пост 15,6: *Аврам иоверова Господу, и Господ му ио урачуна у ираведности.* Бог ће учинити и много више од тога. Даће Авраму знак мада Аврам верује и без знака. А када је Бог рекао да ће тако бити, Аврам је одговорио да у то верује. Овај одломак ће бити цитиран у Новом завету као пример вере коју треба ми да имамо како би били оправдани. Вера која верује зато што је Бог тако рекао. Међутим, Бог је милостив и Он то неће тек тако оставити. Он ће обећати, заветоваће и то ће бити запечаћено. Морају да имају нешто чиме ће све потврдити. Пост 15,7-9 каже:

Затим му Бој рече: „Ја сам Господ који те је извео из Ура Халдејској да ти дам ову земљу у иосег.“ Али Аврам ујичи: „Господо Боже, како ћу знати да ћу је добити у иосег?“ (Аврам је овде тражио неки знак) Бој му рече: „Принеси ми јуницу од ири године, козу од ири године, овна од ири године, једну ирлицу и иолубића.“

Они ће пролити крв. Нема завета, савеза у Светом писму без проливања крви. Пост 15,10 каже: *Аврам му је донео све ње живојине... Аврам може то да учини. Преметите да Аврам чини оно што он може да учини а Бог онда чини оно што човек не може да учини. Аврам је донео јуницу, козу, овна, грлицу и голубића, све их је донео и: ... расекао их на њола и све њоловине њоставио једну насрам друје; њине није расекао. У њај час се њине њрабљивице окоме на мриве живојине, али их је Аврам њерао* (Пост 15,11).

Он ту чини и даље оно што човек може да чини. Он може да принесе жртве. Може да их расече и да тера грабљивице даље од меса. У Пост 15,12.13 се каже:

А кад је сунце било на заласку, Аврама обузе дубок сан, а онда се на њеја суси њуна њама њуна ужаса. Тада му Бој рече: „Зацело знај да ће њвојо њомци (Аврам је желео да зна) би њи дошљаци у земљи која неће би њи њихова. Тамо ће робова њи и би њи њлачени че њири с њине њодина.“

Биће у заточеништву, тамо ће робовати и бити тлачени четири стотине година. Али, Бог даље каже у Пост 15,14-16:

Али народу коме буду робовали ја ћу суди њи, и на крају ће иза њи из ње земље са великим бла њом. А њи ћеш се њидруж њи својим њрецима у миру; у дубокој с њарос њи би ћеш сахра њен. Твојо њомци ће се вра њи њи за че њвр њој нара њијаја, јер се још није навршила мера аморејских злодела.

Преметите шта Бог говори Авраму: „Умрећеш од старости, у добром веку и у миру. Твојо потомци ће оти њи у страну земљу, тамо ће их тлачити и служиће четири стотине година. После тога, у четвртој генерацији, вратиће се управо овде и наследиће ову земљу.“ Али, зашто не стекну ту земљу одмах, сада? Зато што се још није навршила мера аморејских злодела. Бог ниједном народу не суди пре времена. А онда у Пост 15,17.18а читамо:

Кад је сунце зашло и суси њила се њама, одједном се њоја ви задимљена њећ и њорућа бакља која је њрошла између живојине њских њоловина. Тоја дана је Гос њод скло њио савез с Аврамом, рекавши: „Твоме њомс њву...“

Преметите да је тог дана Бог начинио савез са Аврамом. Ова горућа бакља представља или самог Бога или Бога који пролази између половина. У то доба, када би два човека склапала споразум, они би расекли животињу

на два дела и онда би стали између те две половине и руковали се. Онда би се посекали по рукама тако да би потекла крв. Крв би им се смешала и тако би се они заклели над тим савезом. У суштини они би тиме рекли следеће: „Ако не одржимо овај савез онда нека се нама догоди оно што се догодило овој животињи“. На тај начин су се заветовали једно другом да, докле год су живи, тај савез ће важити међу њима. Када би два човека начинила савез у крви, онда би пријатељи једнога били и пријатељи другога, непријатељи једнога били би непријатељи и другога, новац једнога би постао новац и другога, и ако би један од њих умро други би се постарао за њега. Запамтите ово јер ћемо о томе поново говорити када будемо говорили о савезу који је Давид склопио са Јонатаном. Али, овога дана Бог је склопио савез са Аврамом и рекао му: „Нека постанем као једна од ових мртвих животиња ако не одржим савез са тобом“. Верујем да је овај савез неуништив зато што је Богу немогуће да слаже.

Тога дана је Господ склопио савез с Аврамом, рекавши:

Твоме њошомсџиву дајем ову земљу (коју земљу?), од реке у Еџиџу до велике реке (на карти видите једну малу реку у јужној Палестини која се назива Египатска река), реке Еуфраџиа: земљу Кенејаца, Кенезијаца, Кагмонејаца, Хетџиџиа, Фережана, Рефаџимаца, Аморејаца, Хананејаца, Герџешана и Јевусејаца.

Пост 15,186-21

То су имена племена која су у то време поседовала ту земљу коју ће Аврам касније поседовати.

Ово је савез који је Бог учинио са Аврамом. Бог ће непрестано бити свестан овог савеза и држаће га се. Бог ће се држати овог савеза чак и онда када се човек тог савеза не буде придржавао. Бог је себе повезао са овим савезом. Када два човека склопе савез у крви, они постају више од браће, они су браћа по крви. Давид је склопио такав савез са Јонатаном, а Павле са Тимотејем јер су били отац и син у еванђељу. Овакви савези су склапани да трају све док би те особе живеле. Видимо то у случају Давида и Јонатана, што ћемо и касније да разматрамо када у нашем проучавању дођемо до њихове приче. Давид је био пастир још као дечак, али је био умешан и сналажљив и свирао је на лири²⁴. Саул је био цар Израилља и имао је немир у духу који је долазио од Јахве. Био је, што би ми рекли данас, луд. Зато би Давид дошао код њега, свирао на лири и певао му, и то би умиривало Саулов немирни ум. Али, Саул је био толико немиран у духу да је завидео Давиду што је

²⁴ Други преводи кажу харфу (прим. прев).

у рату имао више победа од Саула, и зато је неколико пута покушао да га убије. Али, сваки пут је Давид успевао да побегне од њега.

Саул је имао сина по имену Јонатан чија душа је била, како текст каже, спојена са Давидовом душом. Њих двојица су склопила савез у крви. Када то чиниш, онда засечеш свој десни длан, други човек засече десни длан, и онда се рукујете. Од овог обичаја смо добили руковање. Руковање је у почетку било чин склапања савеза. Када би се руковали њихова крв би се помешала. Давидова крв би постала Јонатанова крв, а Јонатанова крв би постала Давидова крв. Зато Давид није узвраћао Саулу када га је нападао, јер је имао савез са Јонатаном, Сауловим сином. Ово је разлог зашто, у два наврата када је могао да убије Саула током ноћи, Давид то није учинио – јер је Саул био Јонатанов отац, а Давид је имао савез са Јонатаном. Био је то савез у крви. Када су Саул и Јонатан били убијени у истом дану и на истом бојном пољу, и када је њихова породица побегла, Давид је послао борна кола по Мефивостеја, обогаљеног Јонатановог сина. Послао је та кола по њега. Могу да замислим шта је помишљао и како се осећао Мефивостеј, хроми дечак, који је посртао помажући се неком сломљеном граном, док су поред њега пристизала борна кола у војнички табор јер је сигурно мислио као и сви други царевићи, да ће бити убијен. Цареви су убијали децу и породицу побеђених царева. Али, уместо да буде убијен, њега су сада водили у Јерусалим. О њему су се старала двојица слугу. Опрали су га, очистили и обукли. Долази и седе за цареву трпезу. Једе цареву храну. Да је неко упитао Мефивостеја шта ту ради, он не би знао да одговори. Рекао би: „Не знам“. „Зар ти ниси син једног од царевих непријатеља?“ „Да, мислио сам да јесам.“ „Па шта онда радиш за овом трпезом?“ „Питајте цара“ – гласио би одговор. А да је Давид био запитан овако би одговорио: „С његовим оцем сам имао савез и зато морам да се побринем за њега. Тамо доле низ ходник видећете копље, штит и огртач. Они су припадали његовом оцу и они су залога да смо његов отац и ја имали савез у крви.“

Ово је врста савеза који је Бог склопио са Аврамом. Он ће се постарати за Аврамову децу и кад она то не буду заслуживала. Он ће се постарати за Аврамову децу чак и онда када заслуже да буду уништени, само зато што је имао савез са Аврамом. Бог има такав савез и са мношвом, а ако си и ти крштен(а) у Исусово име и ако те је Исусова крв очистила, тада и ти имаш исти тај савез са Богом, и он има тај савез са тобом. Ако се ми држимо нашег дела савеза онда се и Бог придржава његовог дела савеза. Стараће се о нама, о нашој деци, о нашој судбини у вечности само ако смо му верни. Али, без крви нема ни савеза. Потребна је Исусова крв и он је зато умро

на крсту. Потребна је и моја крв. Зато апостол Павле пише у Посланици Римљанима 12,1 да треба да понудимо своја тела као живу жртву. Аврам је једино могао да понуди мртва телеса у жртву, и пошто је то једино што је могао да учини, он је тако и урадио. Ја једино могу да понудим своје тело. Све што Богу могу да дам јесте оно ко сам, али када то дам Богу, са њим сам склопио савез у крви.

Има још пуно ствари да се кажу о Аврамовом животу, али све то зависи о овом савезу који је Бог склопио у тај дан, и о савезу који је Аврам склопио у тај дан. Аврам ће одржати савез. Он ће лагати, показиваће слабости, грешити, али ће одржати савез. А онај који се не мења, безгрешни Бог, сачуваће га у својој руци, зато што је држао тај савез. Начини свој савез са Богом ако га већ ниси склопио. А ако си га склопио држи га се јер Бог ће свој део савеза одржати. Благосиљаће те ако ходаш са њим на овај начин. Проклеће те ако то не будеш чинио.

ДЕВЕТО ПОГЛАВЉЕ

АВРАМОВО ПУТОВАЊЕ (4)

ПОСТАЊЕ 16,1 – 19,38

АВРАМОВА И САРАЈИНА ВЕРА СЕ ЉУЉА

Сарајин практични план

Године су прошле, и долазимо до Постања 16, где настављамо даље проучавање. Почињемо са причом о Агари и Исмаилу, што је прича о томе како се Аврамова и Сарајина вера пољуљала. Можеш да имаш веру, али се она љуља, није стабилна. Једноставно се смањи, и то је тачно оно што се догодило у Постању 16.

Но, Аврамова жена Сараја није Авраму рађала деце. Она је имала слушкињу Ејийћанку која се звала Аїара. Сараја рече Авраму: „Ево, Госїод ме је учинио нероїкињом. Иди и лези с мојом слушкињом, можда ћу њреко ње сїећи њоїомсїво.“

Пост 16,1.2

Све то звучи прилично неморално, али је у том делу света то био обичај. Ако супруга не би могла да роди децу онда би неко други тада родио децу за њу. Жена која би постала трудна са њеним мужем, остајала би у супругином шатору све до рођења бебе. Онда би супруга, после периода чишћења, изашла са бебом у руци, и мада би свако знао шта се заправо догодило, свако би говорио о томе као да је то њена беба.

Аврам се сложио са Сарајиним планом. Како би то било да добијеш обећање и десет година касније и даље нема никаквог знака да ће се то обећање испунити? То је оно што се догодило са Аврамом. Бог је обећао да ће Аврам имати небројено потомство, а десет година касније још увек није имао ниједно дете. Зато је Аврам одлучио да у овој тешкоћи мало помогне Богу. Али, ми увек западнемо у невоље када сами покушавамо да

Богу помогнемо у његовим тешкоћама. Аврам је требало да сачека, али као што читамо у Пост 16,3: *Тада је Аврамова жена Сараја довела Авраму своју слушкињу Аіару Еіићанку и дала му је за жену...* Пажљиво то прочитајте. Сараја је дала Агару своме мужу да му буде жена и од тада је Агара називана Аврамовом женом. Он је сада имао две жене, Сарају и Агару. Шта се после тога догодило читамо у Пост 16,4.5:

Аврам леіне са Аіаром и она заіџрудни. Каг је видела да је заіџруднела, с ѝрезиром је іледала на своју іосіодарицу. Сараја ііада рече Авраму: „Твоја је кривица шііо ми се наноси ова нейравда. Предала сам своју слушкињу у іівој заірљај, али оіікако је оіазила да је заіџруднела, іочела је с ѝрезиром да іледа на мене. Нека Госіод ѝресуди ко је од нас двоје крив!“

Аврам је сада имао проблема у кући. Требало је да чека. Сараја је требало да сачека. Погледајмо како Аврам одговара у шестом стиху: *Аврам одіовори Сараји: „Ево, іівоја слушкиња је у іівојој власіи. Како ііи се чини да је добро, ііако іосіуіи ірема њој.“ Сараја іоче ііако злосіављаіи Аіару, да је ова іобеіла од ње.*

Агара се среће са Јахвом

Сараја се према Агари односила толико лоше да је избацила из табора. Али, Бог је све то гледао као што читамо у Пост 16,7: *Но Анђео Госіодњи је нађе...* Приметите да текст не каже да је ово био било који анђео, већ да је то био анђео Господњи. Ово је нарочито духовно биће, вероватно сам Господ лично. Али, у седмом стиху читамо: *Но Анђео Госіодњи је нађе код извора шііо је на іуіу за Сур²⁵...* Ово је доле на југу, скоро изван обећане земље.

Анђео Господњи је говорио Агари као што видимо у Постању 16,8-10:

...іа је заіиіа: „Аіаро, слушкињо Сарајина, одакле долазиш и куда идеш?“ Аіара одіовори: „Бежим од своје іосіодарице Сараје.“ Тада јој Анђео Госіодњи рече: „Враіи се својој іосіодарици и іокори јој се!“ Анђео Госіодњи јој уз ііо рече: „Веома ћу умножиіи іівоје іоііомсіво, ііако да се неће моћи іребројиіи!“

Сва племена у Арабији, сви Арапи данас, долазе од Агаре и њеног сина Исмаила. Али, слуга увек треба да се покорава свом господару, чак иако је

²⁵ Савремени српски превод каже: „Анђео Госіодњи нађе Аіару код извора у іуіуіиіи – извора који се налази на іуіу за Шур...“ (прим.прев).

господар лош и није Богу по вољи. Агари је речено да се врати и потчини Сараји. Бог је онда Агари дао обећање:

Још јој рече Анђео Госјодњи: „Ево, зачела си и родићеш сина. Даћеш му име Исмаило (што значи: Бог је чуо), јер је Госјод чуо за твоју невољу. (Онда је Агари речено какав ће бити њен син када одрасте) Он ће бити као дивљи маћарац; рука ће се његова на свакоја дизайи, и свачија рука на њеја ће се дизайи, са својом браћом у нејријажелству ће живеји.“

Пост 16,11.12

Ако се иједно пророчанство испунило, онда је то ово када видимо како су се арапска племена борила једна против других током читавог свог постојања. У том делу света стално су нека непријатељства.

Агара је схватила шта се управо догодило и ко је онај који говори са њом, и тако је названо то место. У Пост 16,13 читамо: *Ајара је назвала Госјода који јој је јоворио: „Ти си Бој који ме види!“ Ајара је, наиме, рекла: „Уистину, видела сам оноја који ме види!“* Име места је Лахај Рој што преведено са јеврејског отприлике значи „извор оног живог који ме види“. „Зайи се јиј извор зове Вир Лахај Рој и налази се између Кадиса и Варада.“ (Пост 16,14).

Агара је, гоњена мржњом своје господарице Сараје и својом љутњом, стигла на саму границу Аврамове земље, али сада је Бог шаље натраг. У 16,15 речено је: *Ајара је Авраму родила сина.* (Обратите пажњу да је Авраму родила сина.) *Аврам је сину која му је Ајара родила, дао име Исмаило. Авраму је било осамдесет шест јодина када му је Ајара родила Исмаила.* Једанаест година пошто се вратио у обећану земљу добио је коначно сина. Сараја и Аврам су одлучили да се њихово потомство од Постања 15 рачуна кроз Исмаила зато што нису веровали да могу да добију дете. И даље верују у Бога али та вера није тако чврста као што је некад била.

ОБЕЋАЊЕ САВЕЗА

Успостављање савеза

У Постању 17 Бог склапа други савез са Аврамом. Овај савез је знак и симбол савеза из Постања 15. Када Аврам једном умре, његова деца ће се вратити у ову исту земљу на којој је сада он, имаће је, владаће њоме и постаће велики народ те земље. Бог је дао свој знак тако што је спалио жртву коју је Аврам припремио за Бога. Сада ће Бог припремити трајни симбол савеза који је склопио у Пост 15. Тај трајни знак савеза је обрезање.

Савез се појачава

Почевши у Пост 17,1 читамо: *Кад је Авраму било деведесет̄ девет̄̄ ѿ година* (то значи да је међу догађајима описаним у Пост 16,16 и у 17,1 прошло тринаест година), *указао му се Гос̄ѿод и рекао му: „Ја сам Бо̄и Свемо̄ћни* (у јеврејском Ел Шадаи, у буквалном преводу Бог који обезбеђује, који храни); *ѿо мојој вољи живи и буде бес̄ирекоран. Савез²⁶ свој скла̄ѿам између себе и ѿебе, и силно ћу ѿе умножит̄и.*“

Бог каже Авраму да ће он доћи да му каже да постоји нешто што мора да уради, као и да ће он с̄ам, Бог, нешто учинити. Он каже Авраму да ће ходати испред њега. Ако Аврам тако учини, ако буде живео по Божијој вољи, онда ће бити бес̄ирекоран, његови греси ће бити опроштени и Бог ће потврдити тај савез. Аврамова реакција на овај сусрет са Богом види се у Пост 17,3.4: *Аврам ѿаде ничице, а Бо̄и наст̄ави да му ѿовори: „Ово је мој савез са ѿобом: ѿост̄аћеш о̄ѿац̄ мно̄им народима.*“

Аврам ће постати отац не само једног великог народа (једнина), већ многим народима (множина). Израил, Арапи, и касније када ожени Кетуру по Сарајиној смрти, од њега ће настати многи други народи. *И нећеш се више зват̄и Аврам, не̄ѿо ће ѿи Авр̄ам бӣѿи име, јер сам ѿе учинио оцем мно̄ѿих народа.* (Пост 17,5).

Име Господње је Јахве или Јехова, а део Божијег имена додат је Авр̄амовом имену. Он је постао Авра-ам. Бог је ставио део свог светога имена усред Аврамовог имена тако да сада Авр̄ам није само узвишен међу многим народима, он је сада и узвишен Божијим именом. Сваки пут када неко изговори Авр̄ам, биће проглашено Божије име и тиме ће се рећи да је тај човек – Авр̄ам – Божији човек.

У Пост 17,6.7 Бог даје још једно обећање Авр̄аму:

Веома, веома ѿлодним ћу ѿе учинит̄и: од ѿебе ће ѿо̄шећи народи; и цареви ће од ѿебе ѿроис̄ићи. Савез свој – савез вечни – скла̄ѿам између себе и ѿебе и између ѿво̄ѿ ѿо̄ѿомс̄ѿва ѿосле ѿебе кроз сва ѿоколења; ја ћу бӣѿи Бо̄и ѿеби и ѿвоме ѿо̄ѿомс̄ѿву ѿосле ѿебе.

Павле овако каже у својој Посланици Галатима:

Вером у Исуса Христ̄а сад с̄ѿе сви синови Божији; јер сви ви који с̄ѿе у Христ̄а криш̄ѿени – у Христ̄а с̄ѿе се обукли. Нема више ни Јудејина ни Грка, нема ни роба ни слободњака, нема

²⁶ По Даничићу: „И учинићу завјет̄ између себе и ѿебе...“ (прим. прев).

више ни мушко ни женско; јер сīе сви ви једно у Христїу Исусу. Ако сīе њак ви Христїови, онда сīе АврѠмово ѡѡѡомсїво, наследници ѡ обећању.

Гал 3,26-29

Зато што смо се крстили, на себе смо обукли Христа. „Не само да смо сада спасени,“ Павле каже, „већ смо и АврѠмова деца. Ми смо наследници према овом обећању. Бог и даље држи свој савез, не са физичким, телесним АврѠмовим потомством, већ са духовним АврѠмовим потомством“.

У Пост 17,8 даље читамо: *Сву земљу хананску, земљу у којој боравиши као дошљак, дајем у вечни ѡсед ѡеби и ѡвоме ѡѡѡомсїву ѡсле ѡебе; а ја ѡу биѡи ѡихов Бої.* Када је умро Аврам није ништа од ове земље имао у власништву, осим пећине за сахрањивање. Сва ова земља ће тек постати његова у складу са Божијим обећањем, а Бог сада даје знак тог савеза у 17,9-11:

Још рече Бої АврѠму: „А ѡи држи мој савез, ѡи и ѡвоје ѡѡѡомсїво ѡсле ѡебе, од ѡколења до ѡколења. А ово је знак мої савеза између мене и ѡвої ѡѡѡомсїва ѡсле ѡебе, овако ћеѡе ѡа држати: свако мушко међу вама нека се обрезује. Обрезујѡе окрајак своїа ѡела, и ѡо ће биѡи знак савеза између мене и вас.“

Није ово било први пут да је неко био обрезан, али је било први пут да је обрезање постало знак савеза, да је постало завет. Савез значи да ће АврѠм живети са Богом и да ће Бог ходати испред АврѠма.

Обрезање је знак тог савеза. У Пост 17,12-14 читамо следеће:

Свако мушко међу вама, од ѡколења до ѡколења, нека се обрезује кад наврши осам дана; и роб, рођен у вашем дому и куљени за новац од сїранаца који није ваш сродник. Да, чак и роб рођен у вашем дому, као и куљен за новац мора се обрезати. То ће биѡи знак на вашем ѡелу да је мој савез са вама вечни савез. А мушкарац који није обрезао окрајак своїа ѡела, нека се исїреби из свої народа, ѡакав је ѡрекришио мој савез.

Ово је спољни знак. Обрезање је спољни знак савеза који Бог и АврѠм имају у својим срцима и духу. Бог сада говори Сараји и обећава Исака. Потомство се неће пратити по Исмаилу. У Пост 17,15 читамо даље: *Још рече Бої АврѠму: „А Сарају, своју жену, нећеш више зваѡи Сараја; име ће јој биѡи Сара.“* Приметите овде да је Божије свето име додато Сарајином имену

исто тако. Сараја значи „принцеза“ али Сара значи „Божија принцеза“. Од овога тренутка она је постала Божија принцеза. Бог и Сари даје обећање:

„Њу ћу блајословијии; шїа више, од ње ћу їи даїи сина. Ја ћу је блајословијии, ње ће їосїаїи мајка народима, и цареви ће народа од ње їоїећи.“ АврѠм їаде ничице, їа се насмеја и рече у себи: „Може ли се родијии син човеку од сїоїїину їодина? Зар ће Сара у деведесеїој родијии деїе?“ АврѠм рече Боїу: „Нека само Исмаило живи їод ївојим окриљем.“

Пост 17,16-18

Сара је нероткиња. Никада није могла да има децу. Када је ово обећано, АврѠм је имао 99 година а Сара 89 година. И да је икад могла да рађа децу, што није, ваљда је очигледно да неће сад почети да их рађа. Да се испуни ово обећање потребно је двоструко чудо. Прво би требало да Сара стекне могућност да рађа децу.

АврѠм мисли да је сувише тешко оно што му говори Бог. Није то могуће. АврѠмова вера се поново љуља. Овога пута није поверовао Богу само на основу тога што је то Бог рекао. Насмејао се у невери, и одговорио му: „Нека само Исмаило живи под твојим окриљем.“ Зато му Бог одговара у стиху 17,19а: Бог рече АврѠму: *„Иїак ће їи ївоја жена, Сара, родијии сина коме ћеш даїи име Исак.“* У јеврејском језику Исак значи смех. Сваки пут када би Исака звали по имену или га позивали себи, они би рекли „смех“. АврѠм ће веровати, и АврѠм ће се присећати да се смејао у невери када је чуо да ће му се родити Исак.

Бог ће га благословити јер је чуо његов вапај код Лахај Роја. Бог даље говори у Пост 17,19б.20:

Ја ћу склоїиїи свој савез – вечни савез – с њим и с њеїовим їоїомсїївом їосле њеїа. Услишићу ње и за Исмаила. Ево, блајословићу їа и учиниїи їлогним и веома їа умножиїи. Дванаесї кнезова ће їоїећи од њеїа, ње ћу учиниїи да од њеїа нарастїе велики народ.

Али, АврѠмово благословено потомство ће бити остварено кроз Исака, како Бог подсећа АврѠма у Пост 17,21.22: *Али свој ћу савез склоїиїи са Исаком коїа ће їи Сара родијии идуће їодине у ово доба. Кад је Бої завршио разїовор са АврѠмом, узнео се од њеїа.*

Исак је био обећан. Исмаилу је обећан благослов, али је син по имену Исак обећан Аврâму, и савез ће ићи кроз њега. Приметите у 17,23-27 како је Аврâм послушан Богу:

Аврâм је заштим узео свої сина Исмаила и све робове рођене у њејовом дому, као и оне куйљене за новац – све мушке у Аврâмовом дому – ња их је истїої дана обрезао, како му је Бої рекао. Аврâму је шата било деведесетї деветї година када је био обрезан. Исмаилу је било штринаестї година када је био обрезан. Аврâм и њејов син Исмаило су били обрезани истїоїа дана. Са Аврâмом су били обрезани и њејови укућани рођени у њејовом дому, као и сви они куйљени за новац од сїранаца.

У Аврâмовом домаћинству сада имају знак савеза који је Бог склопио са Аврâмом.

ПАТРИЈАРХ КОЈИ СЕ ЗАУЗЕО

Аврâм као гостољубиви домаћин

У Постању 18 и 19 видимо тај велики догађај око Содоме и Гоморе. Увек када се спомену та два града на ум нам падну слике грешности и осуде. Сви догађаји описани у ова два поглавља одиграли су се пре Исаковог рођења.

Госїод се указао Аврâму код храсїова Мамрије док је овај седео на улазу у шашор шїоком дневне жеје. Аврâм шїодитне шїоїлед и шїоїледа шїри човека како сїоје недалеко од њеїа. Чим их је шїоїледао, шїоїшрчао је с улаза у шашор њима у сусретї. Онда се шїоклонїо до земље и рекао: „Госїоде, ако сам сїїекао наклоностї шїред шїобом, немој мимоићи мене, своїа слуїу. Нека се донесе мало воде: шїерїшїе ноїе и одморїшїе се шїод овим дрвешїом. Донећу хлеба да се окреїшїїе, шїре неїо шїїо шїродужїшїе своїм шїушїем. Јер, наврашїили сїїе к своме слузи.“ Они одшїоворїше: „Учини како си рекао.“

Пост 18,1-5

Аврâм није знао да говори са два анђела Господња. Мислио је да говори тројици обичних људи. Аутор посланице Јеврејима каже: *Госїољубївостїї не заборављашїїе; јер су неки њоме – не знајући – шїосїїили анђеле.* (Јев 13,2). Аврâм је пожурио:

Аврâм је њожурио Сару у шайџор и рекао: „Брзо узми њири мере брашна, умеси њоџаче и исџеци их!“ Аврâм онда њожури џоведима, ухваџи млада и уџојено њеле, ња ња њреда можку да ња брже зџоџови. Онда је узео масло, млеко и оно њеле које је зџоџовио, ња је све њо изнео њред оне њосеџиоце. А он сâм је сџајао њред њима, њод дрвеџом, док су они јели.

Пост 18,6-8

Сарин смех

Један од анђела упитао је Аврама следеће: *Онда су ња уџиџали: „џде је њвоја жена Сара?“ Аврâм одџовори: „Ено је у шайџору.“* (Пост 18,9). Аврâм се вероватно питао како су могли да знају да је име његове жене било Сара.

Госџод рече: *„Заисџа њу се враџиџи к њеби доџодине у ово исџо време, и ево, њвоја жена Сара ње имаџи сина.“* Сара је њо слушала на улазу у шайџор који је био иза њеџа. И Аврâм и Сара су већ били осџарели и у одмаклим џодинама. У Саре је, наиме, било њресџало шџо бива у млађих жена. Сара се на њо насмејала у себи рекавши: *„Заџо њу сада искусиџи радосџ, кад сам већ увенула, а мој џосџодар осџарео?“* Госџод рече Аврâму: *„Заџиџо се смејала њвоја жена Сара и џоворила: „Зар њу сада родиџи кад сам већ осџарела?“*

Пост 18,10-13

Бог је онда поставио важно питање: *Зар је за Госџода иџиџа немоџуће?* Одговор на то је, наравно, „Не!“. Бог даље наставља: *„Да, враџиџу се к њеби доџодине у ово време и Сара ње имаџи сина“. Уџлаџивџи се, Сара је џорицала: „Не, нисам се смејала!“* Али Госџод јој рече: *„Јеси, смејала си се.“* (Пост 18,14.15).

Посредник Аврâм

Заџим су људи усџали и џоџледали њрема Содоми. Аврâм је џошао с њима да их исџраџи. Госџод рече: *„Зар њу од Аврâма скриваџи шџа њу учиниџи, кад њу од њеџа учиниџи велики и моћни народ, њреко коџа ње биџи блаџословени сви народи на земљи? Јер њеџа сам изабрао да џоучи своје синове и свој дом џосле себе да се држе Госџодњеџ џуџа чинеџи шџо је џраведно и џраво, да би Госџод осџварио оно шџо је обеџао Аврâму.“* Госџод насџави: *„Гласна је џужба џроџив Содоме и Гоморе, јер*

је њихов *ѓ*рех веома *ѓ*ежак. Сићи ћу, *с*ѓоѓа, да видим чине ли заиста оно за *ѓ*ѓа их *ѓ*ерейѓи *ѓ*ужба *ѓ*ѓо је к мени дошла. Ако није, знаћу.“ Људи су се оданге зайуѓили ка Содому, али је Аврѓм осѓао да *с*ѓоји *ѓ*ред Госѓодом. Аврѓм му ѓрисѓуѓи и рече: „Зар ћеш *ѓ*ѓубиѓи и *ѓ*раведноѓа с *ѓ*решником? Можда у *ѓ*раду има *ѓ*едесетѓи *ѓ*раведника. Зар ћеш и њих да унишѓиши и не оѓросѓиши *ѓ*ом месѓу ради оних *ѓ*едесетѓи који буду у њему? Далеко било од *ѓ*ебе да учиниши *ѓ*акву *с*ѓвар! Зар да *ѓ*ѓубиши *ѓ*раведноѓа с *ѓ*решником, ѓа да *ѓ*раведника снађе истѓо *ѓ*ѓо и *ѓ*решника? Далеко било од *ѓ*ебе! Зар ни судија целоѓ светѓа да не чини *ѓ*ѓо је *ѓ*раво?“ ... Аврѓм ће оѓейѓи: „Усућујем се, ево, да оѓейѓи кажем нешѓо своме Госѓоду. Ако их се у *ѓ*раду нађе двадесетѓи?“ „Нећу унишѓиѓиѓи *ѓ*рад збоѓ оних двадесетѓи.“ „Аврѓм оѓейѓи рече: Нека се мој Госѓод не ѓуѓи ако му се само још једном обраѓим. А ако се у *ѓ*раду нађе само десетѓи *ѓ*раведних?“ Госѓод одѓовори: „Нећу ѓа унишѓиѓиѓи збоѓ ѓѓих десетѓи.“ Кад је завршио разѓговор с Аврамом, Госѓод је оѓишао, а Аврѓм се враѓио кући.

Пост 18,16-25. 31-33

Лотови последњи дани

У Постању 19 читамо о несрећи која је пала на Содому и Гомору. У 19,1 читамо: *С*ѓиѓину она два анђела увече у Содому баш када је Лоѓ седео код *ѓ*радских враѓѓа. Кад их је видео, Лоѓ им је *ѓ*ошао у сусретѓи, ѓоклонио се лицем до земље и рекао...

Даље читамо да их је Лот позвао да уђу у његов дом. Они су позив прихватили у ушли у његов дом. Даље видимо да су ѓуди Содоме хтели да имају сексуалне односе са Лотовим гостима. Били су то они које данас називамо содомисти. Били су то хомосексуалци. Лот им је, уместо да им у руке преда своје госте, понудио своје ћерке. У том тренутку су два анђела испружила своје руке и сви ти ѓуди су били одједном заслепљени и отетурали су се одатле. Анђели су онда рекли Лоту да мора да напусти град. Али, уместо да то одмах учини, Лот је оклевао и одуговлачио. На крају су анђели узели Лота, његову жену и две ћерке и извукли их из града, рекавши им да се не осврћу натраг на град. Лотова жена није послушала ову заповест. Преко рамена је погледала назад на град који је напуштала, зато што је напуштала место које је волела и чезнула за њим. Због тога се претворила у стуб соли.

Те ноћи су Лотове ћерке помислиле да ће, ако њихов отац умре док су у тој пустоши, остати без потомства. Њихова породица ће престати да постоји. Зато су напиле свога оца, и почевши од старије ћерке отишле су да спавају с њим. Обе су затруднеле те ноћи и родиле синове по имену Моав (од кога касније долазе Моавци), и Вен-Ами (који је постао праотац Амонаца). Када Израилљ коначно уђе у Обећану земљу, ова два народа, народи Амонаца и Моаваца биће њихови највећи непријатељи. Израилљу ће највише нашкодити народи са којима је био у сродству: народи настали од Исмаилових синова и од Аврâмових синова које је имао са другим женама.

Аврâм и даље није имао обећано потомство. Желео је да кроз Исмаила дође то обећано потомство, али Бог до није дозволио. Исак је то обећано потомство. Гледајући на Лотов одлазак из Содоме видимо какав је исход живљења и бављења са злим људима. Видимо да је Аврâм заправо био благословен тиме што је био одвојен од тог злог града и што је боравио у брдовитој области. Али, Аврâм и даље није имао потомство. Да ли ће Бог испоштовати своје обећање? Бог му је рекао да ће се вратити за годину дана и да ће Сара тада родити сина. За годину дана ће савез склопљен са Аврâмом бити предан даље његовој деци. У следећем поглављу ове књиге видећемо да ли је Бог одржао своје обећање.

ДЕСЕТО ПОГЛАВЉЕ

АВРАМОВО ПУТОВАЊЕ (5)

ПОСТАЊЕ 21,1 – 22,19

АВРАМ У НЕГЕВУ

У Герару – Аврам лаже Авимелеха

У Постању 20 почињемо десето поглавље проучавања старозаветне историје. Могли би да га назовемо „поглавље лажи“ али у њему је описано и Исаково рођење. У Пост 20,1 читамо ово: *Оданде Аврам оде у крајеве Нејева (односно, у јужне крајеве) и настјани се између Кагиса и Сура. Док је у Герару живео као сјранац...*

Аврам свуда тражи добре пашњаке. Човек који има 318 одраслих робова које може да подигне на оружје, заправо има хиљаде људи у свом домаћинству. Вероватно је да има десетине хиљада оваца. За то је потребно пуно пашњака, а брдовита област у којој живи не може да пружи толико хране. Зато он проналази нове пашњаке у Герару, близу Медитерана.

Аврам је за своју жену Сару рекао да му је сестра. (Пост 20,2а) Ово је иста она лаж коју је Аврам изрекао фараону. Помислили бисмо да Аврам неће поновити исту грешку. Али, Исус је увидео да ће људи понављати ствоје грешке стално и изнова, зар није? Петар је упитао Исуса „Колико пута треба да опростим своме брату ако згреши против мене, седам пута на дан?“ А Исус му одговори „Не седам пута на дан већ седамдесет пута на дан, ако се покаје.“ (види у Мт 18,21.22) Значи, чак и ако је Аврам признао да је погрешно претходни пут када је лагао о Сару, опет понавља исти грех.

Сјоја је Авимелех, цар Герара, њослао њо Сару и узео је к себи. (Пост 20,2б) Морамо да запамтимо да је ова госпођа стара више од деведесет година, мора да је изгледала веома привлачно. Исто тако, ово може да назначи да је сам Авимелех био старији.

Али Бої се указао Авимелеху ноћу у сну и рекао му: „Збої жене коју си узео к себи, мораш умреїи, јер је она удаїи жена.“ (Пост 20,3) Бог је према Авимелеху милостив јер му допушта да сазна да је починио ужасан грех. Његов грех није у томе да је себи узео још једну жену, већ што је узео жену другога човека. Она је удата жена. Али, читамо даље у Пост 20,4,5:

Међуїим, Авимелех јој се није їриближавао. На їи Авилемех рече: „Госїоде, зар ћеш и недужан народ їобии? Није ли ми їај човек рекао да му је она сесїра? А и она је рекла да јој је он браї. Учинио сам їи чистїе савесїи, и нисам окаљао руке.“

Рекао је: „Невин сам. Нисам знао да је та жена удата.“ Бої му у сну одговори: „Знам ја да си їи учинио чистїе савесїи; у сївари, ја сам їе сїречио да не зїрешиш їроїив мене; заїи їи нисам дозволио да је їакнеш.“ (Пост 20,6). Бог му је говорио пре него што је починио грех, и у Пост 20,7 Бог му каже шта треба да учини: *Сїоїа сад враїи жену њеном мужу; он је, наиме, їророк, їа ће се молиїи за їебе да не умреш.* Зар то није занимљиво. Аврãм је био лажов а Бог каже: „Он је мој човек.“ Лагао је али је и даље био Божији човек. Био је пророк и Бог је слушао његове молитве. Аврãм је био слабић а не неверник. *Ако ли је не враїиш, сиїурно ћеш умреїи и їи и сви ївоји.* И тако би он и цео његов дом помрли ако ту жену не врати њеном човеку. Ово је Авимелех одмах схватио. *Авимелех усїане у рано јуїро и їозва све своје слуге и исїрича им све їио се десило. Људе обузе велики сїрах.* (Пост 20,8).

Пошто је говорио са својим слугама, Авимелех је позвао Аврãма код себе.

Авимелех заїим їозва Аврãма и рече му: „Шїа си нам їи учинио? И чиме сам се їи оїрешио о їебе, да на мене и моје царсїво свалиш їолики їрех? Понео си се їрема мени їолико лоше како се нико не би їонео їрема било коме.“ Авимелех уїиїа Аврãма: „Шїа їе је навело да учиниш їакву сївар?“

Пост 20,9.10

На то Аврãм одговара тако да увиђамо да он и даље не верује Богу у потпуности.

Аврãм одговори: „Заисїа сам мислио да нема Божијеї сїраха у овом месїу, и да ће ме убиїи збої моје жене.“ (Пост 20,11) Он се плаши. Сара је згодна жена иако је старија, а Аврãм се плаши да ће га неки од Авимелехових људи убити због ње и узети је.

Аврâм онда покушава да се оправда. *А она је заиста моја сестра, ћерка моја оца, али не и моје мајке, ња сам је оженио.* (Пост 20,12). Аврâм му каже: „Истину сам ти рекао, она је моја сестра.“ Али је, у ствари, мислио да га превари. Када је намера да некога преваримо онда истина постаје лаж. Можда кажем нешто погрешно зато што не знам довољно или једноставно погрешим. У том случају не ради се о лажи. Али, ако кажем нешто у намери да преварим, онда то постаје лаж. Аврâм је имао намеру да превари.

Погледајмо шта каже у 13. стиху: *Кад ме је Бој њослао из дома моја оца у Шуђину, ја сам јој рекао: „Учини ми ову услуђу: иде њод њођемо, реци – он ми је брајѡ.“*

Значи да су лагали већ други пут. Аврâм је Сару користио тако да заштити себе и као да није марио шта може њој да се догоди. Не мислим да он може тако лако да прође због овога већ мислим да о њему не треба да имамо сувише високо мишљење. Он је био човек као и ми, подложен истим манама, истим искушењима и истим слабостима. Његова снага лежала је у томе да се увек враћао Богу. Увек се кајао због зла које је чинио.

Погледајмо како је Авимелех на то одговорио у 20,14.15: *Авимелех узе оваца, крујине сѡоке, слује и слушкиње, ња их даде Аврâму. Врајѡио му је и њејову жену Сару. Авимелех рече: „Ево, моја ѡѡи је земља оѡворена. Насѡјани се иде ѡод ѡѡи се свиђа.“*

Бог благосиља Аврâма чак и онда када чини нешто погрешно. И опет, немојмо да имамо високо мишљење о њему. Ово, у ствари, показује Божију величину. Зар није Бог велики? Аврâму је обећао благослове, и ево га како испуњава свој савез чак и онда када изгледа да се Аврâм тог савеза не придржава. И не само то већ Аврâм може да бира где ће да живи убудуће.

Сари је било учињено нажао, и то некако мора да се надокнади, да добије нешто због тога. Тако у Пост 20,16 читамо следеће: *А Сари је рекао: Ево, дајем ѡѡвом брајѡу хиљаду сребрњака (што је око 13 килограма сребра) као доказ ѡѡвоје невиносѡѡи ѡред свима шѡѡо су с ѡѡобом; ѡѡиме си ѡѡѡѡуно оѡравдана.*

Бог је Аврâму дао мираз који би Авимелех морао да плати Аврâму за Сару да му је заиста била само сестра. Како би прикрио стид или губитак части који је могао Сари да нанесе, Авимелех је вољан да плати ту цену. Авимелех Аврâму даје разна богатства. Дао му је хиљаду сребрњака, вратио је Сару, и свима је објавио да ова жена треба да буде поштована. Сада видимо Аврâма како се моли Богу:

Зашиим се Аврâм ѿмолио, ѿе је Госѿод исцелио Авимелеха, њеѿову жену, и њеѿове слушкиње, ѿе су ѿоново моѿле да рађају. Госѿод је, наиме, збоѿ Саре, Аврâмове жене, учинио неродном сваку жену у Авимелехову дому.

Пост 20,17.18

Жене у Авимелеховом дому нису могле да рађају децу све док Сару не врате Аврâму. Када прочитамо све ово помало нам је жао што је Аврâм опет изрекао ту лаж. Међутим, увек можемо да се утешимо тиме што знамо да су чак и Божији пријатељи, хероји нашег Светога писма, само људи који су подложни истим искушењима, проблемима и испитима које и сами имамо. Не треба да смо захвални за то што је Аврâм лагао, али треба да смо захвални што је забележено да се враћао Богу и да га је поштовао.

Рођење обећаног наследника

У Постању 21 видимо и други догађај који се одиграо у Герару. Ту се родио Исак, обећано дете од пре годину дана. У Пост 21,1-5 читамо:

Госѿод је блаѿсловио Сару, и учинио јој као шѿио је обећао. Сара је зашѿруднела и родила Аврâму сина у њеѿовој сѿтаросѿи, у време кад је Боѿ рекао. Своме сину коѿа му је родила Сара, Аврâм је дао име Исак. Аврâм је обрезао своѿа сина Исака кад му је било осам дана, као шѿио му је Боѿ зашѿоведио. Аврâму је било сѿиошину ѿодина кад му се родио син Исак.

Ово је изузетно, али присетимо се да се Аврâм родио када је његовом оцу Тари било сто тридесет година. Аврâм ће, после Исака, имати даљих шест синова са Хетуром, и још много синова после ових са својим иночама које ће имати. Значи, овде се не ради о Аврâмовој животности или старости. То што није могао да има деце било је према Божијем плану тако да је Бог онда могао да добије част и славу због Исаковог рођења. Сарин одговор записан је у Пост 21,6.7:

Тада Сара рече: „Боѿ ме је заисѿиа засмејао, а и свако ко чује о овоме смејаће се.“ Догала је још: „Ко би икада рекао Аврâму да ће му Сара дојишѿи децу? Јер родила сам му сина у њеѿовој сѿтаросѿи.“

Приметите да овде каже за једно дете да су деца. Сара је Аврâму родила децу.

Слушкиња и њен син су отерани

Исмаило не воли то што се сада родио Исак. Љубоморан је, буни се и противи. Због тога он и његова мајка морају да напусте Аврамов дом. Почевши у Пост 21,8 читамо: *Деџе је расло и било одбијено од дојења. Тої истїої дана кад је Исак био одбијен од дојења, Авра̄м је најравио велику џозбу.* Ово вероватно значи да је Исак имао три или четири године. *Тек, Сара оїази да се син Аїаре Еїиїћанке, коїа је ова родила Авра̄му, џодсмева Исаку.* (Пост 21,9). Исмаило није само хтео да се поигра. Подсмевао се Исаку и говорио му: „Мислиш да си ти наследник? Па знаш шта, ја сам се родио први.“ Читамо у Пост 21,10-14:

Она рече Авра̄му: „Оїџерај џу слушкињу и њеної сина, јер син слушкиње неће делиџи наследство с мојим сином Исаком!“ (Сара је желела да уклони Исаковог противника.) *Авра̄му је ово џешико џало, јер је и Исмаило био њеїов син. Али Бої рече Авра̄му: „Не узбуђуј се збої дечака и слушкиње. Послушај све шїо џи је Сара рекла, јер ће се џвоје џоїџомсїво настїавиџи џреко Исака. Иїак, и од сина џвоје слушкиње џодићи ћу народ, заїо шїо је џвој џоїџомак.“* Рано ујуџиро је Авра̄м узео хлеба и мешину с водом, *џе их дао Аїари. Онда је џо сїавио на њена рамена, џа ју је заједно са дечаком оїџиремио.*

Исмаило је вероватно имао 13 или 14 година када се родио Исак. Сада већ има 16 или 17 година. Није више мало дете, сада је млађи адолесцент. Чак и у том добу, погледајмо шта се догађа како је записано у Пост 21,14б-21:

Она је оїџишла и џумарала џо вир-савејској џусџињи (они су сада напустили обећану земљу). Када је несїало воде из мешине, однела је дечака џод један жбун, а сама оїџишла и села мало даље, џолико колико се луком и сїрелом може добаџиџи. Говорила је у себи: „Нећу да їледам како ми деџе умире.“ Села је џамо, и їласно зајецала. Али Бої је чуо дечаков їлас; Анђео је Божији џозвао Аїару с неба, їворећи јој: „Шїа џе мучи, Аїаро? Не бој се, јер је Бої чуо ваїај дечаов їамо їде лежи. Усїани, узми дечака за руку и џодићи їа, јер ћу од њеїа џодићи велики народ.“ Тада јој Бої оїџвори очи, *џе она оїази извор. Оїџишла је, најунила мешину водом, и најоїила дечака. Бої је био с дечаком. Ограсїао је и живео у џусџињи и џосїао вешиї у лову луком и сїрелом. Док је живео у џусџињи Фаран, мајка му је довела жену из Еїиїџа.*

Исмаило је изгубио наследство. Он неће бити наследник заједно са Исаком, али овде има једна чудна ствар. Мора да још увек воли Аврâма зато што читамо да, када је Аврâм умро, не само да га је Исак сахранио већ је ту, заједно са њим, био и Исмаило. Исмаило и Исак, два Аврâмова сина ће га сахранити. Ниједан од Хетуриних синова није ту, нити од других иноча. Али, ту ће бити Аврâмов прворођени син заједно са Исаком. Потомство ће бити настављено не кроз прворођеног сина Исмаила, међутим, он ће ипак доћи да сахрани свога оца. Потомство и обећање благослова даље ћемо пратити кроз Исака. Кроз њега ће се родити потомство жене који ће сатрти ђаволову главу.

Вир-Савеја: Аврâм склапа савез са Авимелехом

Између Аврâма и Авимелеха постоји и даље проблем. Аврâм је силно згрешио против Авимелеха, али он му је рекао да, пошто је Божији пророк, може да иде било где по његовој земљи и да се тамо настани. На основу тог договора Аврâм и Авимелех склапају заједништво, савез. Овај савез налазимо у Пост 21,22-34. На њега треба да обратимо пажњу зато што говори о целости, о интегритету, Аморејаца и показује зашто Аврâм не може да има ову земљу у овом времену. Аморејци су још увек праведан народ.

О савезу читамо у Пост 21,22-24:

У то време Авимелех у њраињи Фихола, зајоведника њеове војске, рече Аврâму: „Бої је с тобом у свему што радиш. За то ми се овде закуни њред Боїом да нећеш варајти мене, моју децу, нијти мої наследника. Као што сам ја био добар њрема теби, иако и ти буди добар њрема мени и њрема овој земљи у којој боравиш као сѡранац.“ Аврâм рече: „Заклињем се!“

Аврâм се заклиње да ће учинити онако како то Авимелех тражи од њега. Али, онда њихови момци почињу да се препиру око бунара који су заузели Авимелехове слуге. Авимелех се брани тиме да о томе ништа није знао и зауставља расправу на ту тему. Како би учврстио тек склопљени савез, Аврâм му поклања седам мушких јагањаца. Не седам обичних јагањаца већ седам који могу знатно да му увећају стада. Онда обојица приносе жртву, изливајући крв око основе бунара. Од тог времена бунар су назвали Вир-Савеја, што значи „бунар савеза“ Налази се у најјужнијем граду обећане земље. Пре него што Аврâм или Авимелех уђу у Божију земљу, прво долазе до бунара који их подсећа да су склопили савез у крви. Они један другоме неће нашкодити.

МОРИЈА – ИСАКОВО ЖРТВОВАЊЕ: ИСПИТ АВРАМОВЕ ВЕРЕ

Божанско наређење

У Постању 22 видимо и последњу тачку у овом поглављу, зове се Морија. Овде ће се догодити Исаково приношење на жртву. У Пост 22,1.2 се каже:

После ових догађаја Бој је сјавио Аврама на кушњу. Бој ја зовну: „Авраме!“ „Ево ме!“ – огазва се Аврам. Бој му онда рече: „Узми своја сина Исака, његова јединца која волиш, и њођи с њим у земљу Морију, ја ја њринеси као жртву свесјалницу на брду које ћу њи њоказати.“

Путовање

Овде се не ради о планини Морији у граду Јерусалиму. Ово је планина у земљи Морији. Земља Морија је одмах западно од Галилејског језера, према југу, и вероватно је да је брдо Мора највише узвишење у том малом ланцу брда то место где ће Исак бити принесен као жртва. Следимо Божија упутства:

Усјане Аврам у рано јутро и осамари мајарца. Са собом је њовео два момка и своја сина Исака, и њошњо је насекао дрва за свесјалницу, дијао се и кренуо на месјо које му је Бој рекао. Трећеја дана Аврам њодиње њојлед и издалека ујледа оно месјо. Аврам рече момцима: „Ви осјаниње овде с мајарцем, а ја и дечак идемо јоре. Кад се њомолимо, врајнићемо се к вама.“ Аврам узме дрва за жртву свесјалницу, њајовари их на своја сина Исака, а сјам је њонео вајру и нож. Онда су обојца кренула. Исак рече своме оцу Авраму: „Оче!“ Аврам се огазва: „Ево ме, сине!“ Исак му рече: „Ево, њу су вајра и дрва, али иде је јајње за жртву свесјалницу?“ Аврам одјовори: „Бој ће се њосјарати за јајње за жртву свесјалницу, сине мој.“ Тако њих двојца насјаве њуш. Кад су сјиили на месјо за које им је Бој рекао, Аврам њодиње жртвеник, наслаже дрва, ја свеже своја сина Исака и њоложи ја на жртвеник њоврх дрва.

Пост 22,3-9

Преокрет у жртвовању Исака

Исак је млад човек, није више мали дечак. Могао је овоме да се опире, али није. И тако читамо даље: *Тада Авра̄м узме нож да закоље своја сина.* (Пост 22,10). Што се Авра̄ма тиче, он ће свога сина принети као жртву. Нож му је у руци и намерава да Исаку пресече гркљан. Али, Бог тада реагује: *Али Анђео Гос̄иодњи ѿа ѿозва с неба и рече му: „Авра̄ме! Авра̄ме!“* ... Овај позив је нешто најбоље што је Авра̄м икада чуо до тада, и он одмах одговара. *Он одговори: „Ево ме!“* Анђео Господњи рече: *„Не дижи руку на дечака, нији му ишиа чини! Саг знам да се бојиш Боја, јер ми ниси ускраио ни своја сина јединца“* (Пост 22,11.12).

Када Бог каже: „Сада знам...“ то не значи да Бог није унапред знао како ће Аврам одговорити, зато што је и у јеврејском и у Септуагинти²⁷ употребљена реч која значи „сигурно знам“. Ово значи да му Авра̄м ништа не би ускратио, све би учинио по његовој вољи.

Бог онда обезбеђује жртву коју Авра̄м треба да му принесе. У Пост 22,13а читамо следеће: *Авра̄м се обазре, и ѿле, иза њеја овна, зайлели му се ројови у ѿрмље...* Ово није било питање среће. И пре стварања света Бог је знао шта ће се догодити. Авра̄м је Исаку рекао да ће Бог обезбедити жртву, и сада је Бог обезбедио ту жртву. Авра̄м зна шта треба да учини.

Авра̄м ѿриђе и узме овна, ѿа ѿа ѿринесе на жрѿву свесѿалнициу умесѿио своја сина. Авра̄м назва ѿо месѿио „Гос̄иод ће се ѿосѿарати“. *Затио се и данас каже: „На брду Гос̄иодњеј сѿарања“* (Пост 22,13б.14).

Обећање из савеза је потврђено

Авра̄м је понудио живу жртву, свога сина Исака. Бог је прихватио овна као замену, али Авра̄м је понудио живу жртву. Ја сам понудио живу жртву. Ти си понудио живу жртву. Та жртва је твоје тело, и то је због тога што је Бог обезбедио овна (јагње) као жртву на крсту. А сада ће Бог обновити свој завет, како читамо од стиха 15:

Анђео Гос̄иодњи ѿо друѿи ѿуѿи ѿозва Авра̄ма с неба и рече му: „Заклињем се самим собом – ѿовори Гос̄иод – ѿошѿио си ѿо учинио и ниси ускраио своја сина јединца, обилно ћу ѿе блаословиѿи, и ѿвоје ћу ѿоѿомсѿиво умножиѿи, ѿе ће биѿи бројно као звезде на небу и као ѿесак на морској обали. Твоје ће ѿоѿомсѿиво освајати враѿа својих неѿријатиѿеља. Затио шѿио си

²⁷ Септуагинта је најстарији познати превод Старога завета на грчки језик, а датира се неколико векова пре Христа (прим.прев).

*йослушао мој йлас, сви ће народи на земљи биџи блайословени
йреко йвої йойомсйва.“*

Пост 22,15-18

Аутор посланице Јеврејима ће говорити о овоме кад каже да пошто Бог не може да се закуне ничим већим, онда се заклео самим собом (види Јев 6,13). Ми се увек заклињемо нечим што је веће од нас. Али, нико није већи од Бога. Онда се он заклиње собом. Рекао је: „заклињем се самим собом“.

Овде постоји једно питање. У каснијем делу стиха 17 јеврејски језик је у једнини. Каже да ће твој потомак освајати врата својих непријатеља. Он не говори о роду, потомству, у множини, у другом делу 17. стиха и у 18. стиху. Он говори о једном роду, у једнини. То је род жене које ће сатрти ђаволову главу и благословити цело човечанство, и кроз кога ће сви народи на земљи били благословени. Овде Бог понавља своје обећање о потомству које је дао у Пост 3,15 – сада кроз Исака: *Аврѧм се йойом вратио к својим момцима, џе су се заједно уйуџили у Вир-Савеју, йде је Аврам живео.* (Пост 22,19).

Ово нас доводи до добре тачке где можемо да се зауставимо, зато што видимо да је Аврѧм положио испит, не тек неко пропитивање, већ испит. Својом решеношћу да Исака понуди на жртву показао је да ће учинити све што Бог од њега затражи. Одбацио је све што је био, објавио је да то све припада Богу, и себе је прогласио Божијим старатељем не само над овцама, не само над стадима, већ и над својим јединим сином Исаком. И ти и ја морамо да објавимо да све што смо и све што имамо припада Богу, и онда ће Бог обезбедити све што нам треба. Учинимо тако.

ЈЕДАНАЕСТО ПОГЛАВЉЕ

АВРАМОВО ПУТОВАЊЕ (6)

ПОСТАЊЕ 22,19 – 25,18

Преглед и увод

У претходном поглављу смо стигли до дванаесте тачке у Аврамовом путовању. Погледајмо сада даље, наредне тачке у његовом путовању, тако да знамо о чему ћемо говорити у овом поглављу. Прва тачка је била Ур и оно што треба запамтити јесте да се овде Аврам родио. Друга тачка на овом путовању је Харан где је Аврам отишао са својим оцем, мајком, Лотом и његовом женом. Овде треба да запамтимо да је ту Тара, његов отац, умро и Аврам је ту примио свој други позив од Бога. Трећа тачка је Сихем где је напасао своја стада, подигао шатор и саградио жртвеник за Бога. Четврта тачка је био Ветиљ где се то исто догодило. Саградио је жртвеник, подигао шатор, напасао овце, али и овде је остао без пашњака. Пета тачка је био Египат. У Египту увек има жита, али запамтимо да је тамо изрекао своју прву од две лажи о Сараји – да му није била жена. Аврам је због тога био избачен из Египта, али је оданде понео велики иметак. Шеста тачка је била поново Ветиљ где су настали проблеми између његових слугу и Лотових слугу око питања чији је господар био највећи.

Аврам је Лоту допустио да одабере земљу за себе, и Лот је одлучио да оде у добро наводњену равницу, док је Аврам морао да оде у брдовите крајеве, па се из Ветиља преселио у Хеврон. Иако је то било брдовито подручје имали су најбоље житарице. То је седма тачка. Осма тачка је Дан. Разлог због којег је Аврам отишао у Дан био је тај што су цареви са истока дошли и освојили Содому и Гомору. Како је и Лот живео у Содоми, ти цареви су одвели Лота, његову породицу и сав иметак и кренули за Месопотамију. Аврам је сакупио 318 људи, следио их све до Дана, тамо их победио и вратио Лота и његове ствари натраг на југ, до Содоме. На путу до Хеврона, то ће бити наша девета тачка, срео је Мелхиседека, и Бог је са њим

начинио савез. У Хеврону се одиграло много важних ствари, али оно што треба запамтити је савез. Онда, у Герару, у десетој тачки путовања, Аврâм је поново лагао, овога пута Авимелеху, хананском цару. Опет је био избачен из земље али га је Авимелех учинио богатим јер га се плашио пошто је Аврâм био Божији слуга. Овде се родио Исак. У Вир-Савеји – једанаестој тачки је Аврâм склопио савез са Авимелехом у коме се каже да ће један другом помагати и да се неће узајамно борити или варати. Дванаеста тачка је Морија, специфично оно брдо на коме је Аврâм понудио Исака као жртву. На крају није морао да га убије, али га је понудио као жртву. Нож му је био у руци и кретао се према синовљевом грлу. Бог га је призвао и послао да узме овна који је онда био принет на жртву уместо Исака.

ПОСЛЕДЊИ АВРÂМОВИ ДАНИ

Тринаеста тачка – Вир-Савеја, Нахорова деца

Када се завршило жртвовање где је Исак био укључен, вратили су се у Вир-Савеју где су онда живели неко време. То је тринаеста тачка у Аврâмовом путовању. У Пост 22,19-24 читамо да је Аврâм сазнао да Нахор има децу, и да се једно дете зове Ревека што ће бити важно касније јер ће она постати Исакова жена.

Четрнаеста тачка – Хеврон, Сарина смрт и сахрана

Аврâм онда одлази у Хеврон, у четрнаесту тачку, због тога што је умрла Сара. У Пост 23,1 читамо: *Сара је живела стпошину двадесет седм година.* Ово значи да је Сара умрла када је Исак имао 37 година. У Пост 23,2 се каже: *Умрла је у Киријат-Арви, ѿо јесѿ у Хеврону у хананској земљи. Аврâм је жалио за Саром и нарицао за њом.*

Не знам зашто је Сара у Хеврону а Аврâм у Вир-Савеји. Могуће је да је Сара била стара и да није могла да путује са Аврâмом док он иде околo и тражи пашњаке за своја стада. Али, који год да је разлог био, пошто је Аврâм неко време жалио за Саром, отишао је да купи место где ће бити сахрањена. Ово је један од најзанимљивијих примера оријенталног цењкања који налазимо у читавој књижевности. У Пост 23,3-9 читамо:

Заштѿм је Аврâм усѿао с месѿа ѿде је лежала њеѿова ѿкојница, и обраѿио се Хетѿѿима: „Сѿѿранаѿ сам и ѿридошлица међу вама. Продајѿте ми земљѿшѿе за ѿроб код вас, да бѿх моѿао да оѿѿремим и сахраним своју ѿкојницу.“ Хетѿѿѿи одѿоворѿше Аврâму: „Чуј нас, ѿсѿодине. Ти си кнез Божији међу нама. Сѿѿоѿа

сахрани своју њокојницу у нашем најбољем њробу; нико од нас њи неће ускрајѡи свој ѡроб да у њеѡа сахраниш своју ѡкојницу.“ Аврѡм је на ѡо успѡо и дубоко се ѡклонио сѡановницима земље, Хеѡиѡима. Заѡим им је рекао: „Ако се, дакле, слажеѡе да ѡѡѡремим своју ѡкојницу и сахраним је код вас, заузмѡе се за мене код Ефрона, сина Цохарова, да ми ѡрода ѡеѡину у Макѡели шѡо је у њеѡвом власнишѡву. Она се налази на крају њеѡвоѡ имања. Нека ми је ѡред вама ѡрода за ѡуну цену, да бих имао ѡроб у свом власнишѡву.“

Аврѡм је у великој жалости око Саре да би желео да се сада ту цењка. Тако им он каже да ће купити њиву и пеѡину у њој за пуну цену. Али, када би Ефрон само навео своју цену и одмах добио новац, изгубио би на части у очима својих сународника, јер се овде ради о великом господару. Ефронов одговор налазимо у 23,10.11:

Ефрон је седео међу Хеѡиѡима. Тада Ефрон, Хеѡиѡ, ѡѡовори Аврѡму, да ѡа чују Хеѡиѡи својим ушима – све сѡарешине шѡо су дошле код ѡрадских враѡа: „Никако, ѡсѡодине! Послушај ме: дајем ѡи и њиву и ѡеѡину на њој. Дајем ѡи је ѡред својим народом; сахрани своју ѡкојницу.“

Ефрон ту каже да ће он то имање једноставно Аврѡму да поклони, али када би Аврѡм то прихватио онда би он изгубио на части. Ефрон заправо не жели да поклони своју земљу; ово је тек пријатан, частан, начин да се одговори особи за коју се сматра да је изнад твог нивоа. Преговарање се наставља у Пост 23,12.13:

Аврѡм се дубоко ѡклонио народу ѡе земље. Аврѡм ѡада рече Ефрону, да народ ѡе земље чује на своје уши: „Саслушај ѡи сада мене. Плаѡиѡу ѡи новцем за ѡу ѡѡану. Прими ѡо од мене, да моју ѡамо да сахраним своју ѡкојницу.“

Аврѡм не жели да се ово претвори у прихватање поклона, он жели да плати за ту њиву. Али, погледајте како Ефрон одговара у 23,14.15 где на веома обазрив начин спомиње цену: *Ефрон ѡѡовори Аврѡму: „Чуј ме, мој ѡсѡодине. Земљинѡе вреди чеѡири сѡѡѡине сребрних шекела (око 4,6 кг). Шѡа је ѡо за ѡебе и мене? Само ѡи сахрани своју ѡкојницу.“*

Овде звучи као да Ефрон не жели никакав новац за тако мало земље. Није то ни пуно новца. Шта је то за господаре као што су Аврѡм и Ефрон? Дођи и узми земљу. Али, то заправо није оно што Ефрон говори. Он

заправо каже која је цена земље коју Аврам тражи. То знамо на основу текста у Пост 23,16-20 где се каже:

Аврам се сложио са Ефроном, ња му је избројао новац који је Ефрон изражио у присујности свих Хетита: четири стошине шекела сребра шривачке мере. Тако је Ефронова њана у Макџели, шњо је насуйрош Мамрији, са њешином, сџаблима, и свим шњо је било на њиви, ѡрешла у Аврамово власништво у присујности Хетита – свих сџарешина шњо су дошле ѡред ѡрадска врати. Након шњоја је Аврам сахранио своју жену Сару у њешини на њани Макџела шњо је насуйрош Мамрије (код Хеврона) у земљи Хананској. Тако је њана и њешина на њој ѡрешла од Хетита у Аврамово власништво за сахрањивање.

Обојица су у овом преговарању око куповине сачували образ. Нико није осрамоћен, ничија част није изгубљена, а Аврам је купио, за пуну цену, Ефронову њиву.

Ово је диван пример часног и пажљивог цењкања. Ту треба да буде сахрањена Сара. Касније ће овде бити сахрањен и Аврам. Ту ће бити сахрањена и Ревека, Исакова жена, и Исак ће бити овде сахрањен. Лија, прва и законита Јаковљева жена ће бити овде сахрањена, и Јаков ће бити сахрањен на истом месту. Ова пешина ће на крају постати породична гробница јер ће у њој бити сахрањени Аврам, Исак, Јаков и њихове законите жене.

ПРОНАЛАЖЕЊЕ ЖЕНЕ ЗА ИСАКА

Петнаеста тачка – Вир-Савеја, Ревека и Хетура

Аврам сада увиђа да је Исаку потребна жена. Исак је одрастао човек. Аврам је већ стар човек, време је Исаку да се жени. Потрагу за женом за Исака читамо у Постању 24. У 24,1.2 читамо следеће:

Аврам је већ био сџар и добро одмакао у ѡдинама. Госѡод ѡа је био блаѡословио у свему. Аврам рече најсџаријем служи у свом дому (Елиезеру²⁸), ѡод чијом уџравом је била сва њеѡва имовина: „Сџави руку ѡод моје бедро...“

²⁸ Према јеврејској традицији верује се да је то био Елиезер Дамаштанин, у складу са Пост 15,2 (прим.прев).

Најјачи мишић на човековом телу је мишић испод бедра. На тај начин Елиезер ће се заклету Аврâмовом снагом, што значи да се заклинџе пред Господом. Аврâм каже у 24,3-4:

...да ље закунем Госџодом, Боџом неба и земље, да моме сину нећеш довести за жену једну од ћерки Хананаца међу којима живим, неџо да ћеш оџићи у моју земљу, у мој родни крај, ље довести жену за мој сина Исака.

Одакле Аврâм зна да тамо постоји жена која ће се удати за Исака? Присетимо се да је, док су још били у Вир-Савеји, Аврâм примио вести о Нахоровој деци. Али, Елиезер има нека своја питања, као што видимо у 24,5-7:

Слуџа рече Аврâму: „А шџа ако жена неће да џође у ову земљу? Треба ли да се враџим и џоведем џвоџа сина у земљу из које си џи дошао?“ Аврам му одџовори: „Пази да не одведеш џамо моџа сина! Госџод, Боџ небески, који ме је извео из дома моџа оца и из моје родне земље, ми је џоворио и заклео се самим собом, рекавши: ‘Твоме џоџомсџиву ћу даџи ову земљу’. Он ће џослаџи анђела џред џобом, џа ћеш довести оданде жену за мој сина.“

У овој ситуацији Аврâмова вера је јака. Он зна да ће Бог упутити Елиезера до праве особе коју ће Исак да ожени. Даље наставља: *А ако жена неће да џође с џобом, онда ље моја заклейџва више не обавезује. Само џази да џамо не водиш моџа сина* (Пост 24,8). Зашто Аврâм толико инсистира на томе да Исака не одведе у Хананску земљу? То нећемо сазнати све до самог краја Књиге Исуса Навина, где видимо Исуса Навина како испитује народ и тражи од њих да се одлуче кога ће да служе, да ли богове својих отаца које су служили са оне стране Еуфрата, или бога Аморејаца међу којима сада живе. Аврâм је знао да су сви његови рођаци идолопоклоници који су славили многе богове. Из тог разлога није желео да његов син оде у ту земљу идолопоклонства.

Елиезерово путовање и исход

Слуга даје на знање да ће слушати ова Аврâмова упутства, као што видимо у Пост 24,9-11:

Тада је слуџа сџавио руку џод Аврâмово бедро, џа му се заклео да ће учиниџи шџо му је Аврâм рекао. Слуџа је узео десетџ камила своџа џосџодара, и џонео сваковрсна добра своџа џосџодара. Онда

је устѧао и кренуо у Арам-Нахајим, у Нахоров ѧрад. Код бунара, изван ѧрада, је ѧустѧио камиле да ѧолежу. Било је вече, време кад жене долазе да захваѧају воду.

У Пост 24,12-14 видимо колико је Елиезерова вера у Бога силна.

Онда се ѧомолио: „О, Госѧоде, Боже моѧа ѧосѧодара Аврѧма, изађи ми данас у сусретѧ и искажи милосѧи моме ѧосѧодару Аврѧму. Ево, сѧојим овде код извора, а ћерке мешѧана долазе да захваѧају воду. Рећи ћу једној девојци: ‘Сѧустѧи свој крчаѧ да се наиѧјем.’ Ако она одѧовори: ‘Пиј! Наѧојићу и ѧвоје камиле’, нека она буде ѧа коју си одредио за ѧвоѧа слуѧу Исака. По ѧомере ћу знаѧи да си исказао милосѧи моме ѧосѧодару.“

Да ли сте некада гледали како камиле пију воду? То траје веома дуго. Могу да попију кофе и кофе воде. Очигледно је да је тражио жену која је радна, жену која би била вољна не само да дѧ воде њему, већ да остане тамо још једно сат времена како би се све те камиле нахраниле и напојиле. Али, нешто се догодило пре него што је и завршио са молитвом. Читамо даље у 24,15.16:

Он још није био дорекао молиѧву, кад дође Ревека, која се родила Ваѧуилу, сину Мелхе, жене Аврѧмовоѧ браѧа Нахора, носећи крчаѧ на рамену. Девојка је била ѧредивноѧ изѧледа, девица коју мушкарац није доѧакао. Сишла је к извору, наиунила крчаѧ, ѧа се враѧила ѧоре.

Елиезер је знао шта треба да каже, управо се о томе помолио.

Слуѧа јој ѧада ѧоѧрча у сусретѧ и рече јој: „Дај ми, молим ѧе, мало воде из ѧвоѧ крчаѧ!“ Она му одѧовори: „Пиј, ѧосѧодине!“ ѧа је хиѧро сѧустѧила крчаѧ на руку и дала му да ѧије. Кад ѧа је наиојила, рекла је: „Налићу и ѧвојим камилама да се наиоје.“

Пост 24,17-19

Елиезер сада пажљиво мотри да види да ли је Бог одговорио на његову молитву. Одговор на то нам је дат у Пост 24,20-28 где се каже:

Брзо је излила крчаѧ у ѧојило, ѧа се ѧожурила к бунару да ѧоново захваѧи воде. Заѧим је наиојила све ѧеѧове камиле. Човек ју је ћуѧке ѧосмаѧрао, не би ли сазнао да ли је Госѧод учинио ѧеѧов ѧуѧ усѧешним или није. Кад су се камиле наиојиле, човек је узео злаѧну ѧривну за ѧен нос ѧешку ѧола шекела, а за ѧене

руке две злајне наруквице ѿешке десет̄ шекела. Слуѣа јој ѿада рече: „Реци ми, молим ѿе, чија си ћерка? Има ли у кући ѿвоѣа оца месѣа за нас да ѿреноћимо?“ Она одѣовори: „ја сам ћерка Ваѿуила, сина коѣа је Мелха родила Нахору.“ Још му је рекла: „Код нас има ѿуно сламе и сѣочне хране, а има и месѣа да се ѿреноћи.“ Човек се ѿада ѿоклонио и ѿао ничице ѿред Госѣодом, ѿоворећи: „Нека је блаѣословен Госѣод, Боѣ моѣа ѿосѣодара Аврѣама, шѣо није ускраѣио своју милосѣи и верносѣи моме ѿосѣодару. Госѣод ме је довео ѿраво у кућу роћака моѣа ѿосѣодара!“ Девојка је онда оѿрчала и исѣричала све ово у кући своје мајке.

Елиезер сада одлази да све то објасни Лавану – зашто је дошао у њихову земљу и зашто Ревека одједном носи носну гривну и две златне наруквице. Читамо у Пост 24,29-39:

Ревека је имала браѣа који се звао Лаван. Лаван је оѿрчао најоље, ка човеку код сѣуденца. Чим је видео ѿривну и наруквице на рукама своје сесѣре, и кад је чуо речи њеѣове сесѣре Ревеке: „Овако ми је ѿоворио ѿај човек“, оѿишао је к човеку који је сѣајао код камила на сѣуденцу. Рекао му је: „Доћи, блаѣословени од Госѣода! Зашиѣо сѣојши најољу? Ја сам већ сѣремио кућу и месѣо за камиле.“ Човек је дошао у кућу и расѣоварио камиле. Лаван је онда дао сѣочне хране и сламе камилама, а служи и људима који су били с њим је донео воде да оѣеру ноѣе. Кад је ѿосѣавио ѿред њеѣа да једе, слуѣа рече: „Нећу јесѣи док не кажем шѣо имам да кажем.“ Лаван му рече: „Говори онда!“ Слуѣа је ѿчео да ѿрича: „Ја сам Аврѣамов слуѣа. Госѣод је обилаѣио блаѣословио моѣа ѿосѣодара, ѿе је ѿосѣао боѣаѿи. Дао му је оваца и ѿоведа, сребра и злаѣа, слуѣу и слушкиња, камила и маѣараца. Сара, жена моѣа ѿосѣодара, му је родила сина у њеѣовој сѣаросѣи, коме је дао сву своју имовину. Мој ме је ѿосѣодар заклео, рекавши: „Не узимај за жену моме сину неку девојку од Хананејаца, у чијој земљи живим. Неѣо иди к ѿпородици моѣа оца, к мојој родбини, да наћеш жену за моѣа сина.“ Ја сам онда уѣишао своѣа ѿосѣодара: „А шѣа ако жена неће да ѿође са мном?“

Елиезер се онда труди да објасни да, ако Ревека одбије да пође са њим, онда је он ослобођен заклетве дате Аврѣаму. Али, он се молио Богу у вези са овим када је дошао до бунара. Онда је рекао Лавану шта је то за шта се помолио. Елиезер онда каже Лавану који је исход те молитве у Пост 24,45-47:

Ја још нисам био дорекао молићу у себи, кад еџо Ревеке са крчаџом на рамену. Сишла је к извору да захваџи воде. Ја јој рекох: „Дај ми, молим џе, да џијем!“ Она је брзо сџусџила крчаџ с рамена и рекла: „Пиј! Наџојџу и џвоје камиле.“ Ја сам џио, а она је наџојџила камиле. Онда сам је уџиџао: „Чија си џи ћерка?“ Она одџовори: „Ѓерка сам Ваџуила, коџа је Нахору родила Мелха.“

Елиезер онда даље објашњава о носној гривни и наруквицама. Он јој је дао ове ствари, и сада пита да ли би она била вољна да буде жена његовог господара Исака. У Пост 24,50.51 се даље каже: *Тада Лаван и Ваџуило одџоворе: „Од Госџода је ово дошло; ми џи не можемо реџи ни да ни не. Ево, Ревека је џу: узми је и иди, џа нека буде жена џвومه џосџодару, како је Госџод рекао.“*

Исаков и Ревекин брак

Делује као да Ревека у вези са овим није ни била питана. Али, у Пост 24,52-66 видимо да се Ревека сложила да пође са Елиезером и да постане Исакова жена. Исак их је видео како долазе и пошао им је у сусрет да упозна Ревеку. Они га виде како се приближава и Ревеки саопштавају да то долази господар. Ревека гледа и онда силази са камиле. На себе ставља вео и тако се покрива. У Пост 24,67 видимо шта се потом догодило: *Исак је џада увео Ревеку у шаџор своје мајке, Сарџ, и оженио се њоме. Она му је џосџала жена и он ју је волео. Тако се Исак уџешио за својом мајком.*

Ово је обичај на Блиском истоку. Ревека није имала много избора, и када је била питана да ли жели да иде, она је одговорила да хоће. Пре тога се она и Исак никада нису видели све до овога момента, и онда су одмах прихватили да једно другом буду муж и жена. Исак се тако утешио за мајком. Овде је једна занимљива изјава коју треба да размотримо, у 24,67: *Она му је џосџала жена и он ју је волео...* У западњачкој култури уобичајени ред је да човек прво воли жену и онда она постаје његова супруга, али у источњачкој култури она прво постаје његова супруга, и онда је он заволи. Ово указује да је љубав нешто што може да се научи. Исто тако, показује да је брак нешто што може да се прихвати и да у оквиру тог брака можеш жену да заволиш.

Ревека је, као што ћемо касније видети, компликована жена. Видећемо то када настану проблеми између ње и њеног супруга у вези са њихова два сина. Али, овде стижемо до краја Аврамовог путовања. Авраам ускоро

умире, али пре тога прво читамо о његовом другом браку у Пост 25,1-4. Ово се догађа после Сарине смрти. Читамо:

Аврâм је узео себи још једну жену: звала се Хетџура. Она му је родила Зомрана, Јоксана, Мадана, Мадијана, Јесвока и Соујена. Јоксан је био оџац Саве и Дедана. Деданови њоџомци су: Асурици, Лейџушани и Леумљани. Мадијанови синови су: Гефа, Афир, Енох, Авига и Елдаја. Све су ово Хетџурини њоџомци.

Међутим, упркос рођењу ових шест синова даље читамо: *Аврâм је сву своју имовину оџавио Исаку. А синовима својих иноча Аврâм је дао дарове, и још за живоџа из разаслао у источне земље, далеко од своја сина Исака.*

ПОСЛЕДЊИ АВРÂМОВИ ДАНИ

Шеснаеста тачка путовања – Хеврон и Аврâмова сахрана

Последњи Аврâмови дани и сахрана записани су у Пост 25,7-11:

Ово су џодине које је Аврâм доживео: сџоџину седамдесет џеџ џодина. Онда је издахнуо и умро у дубокој сџаросџи, сџар и сџџ живоџа, џе се џридружио својим џрецима. Сахранили су џа џеџови синови, Исак и Исмаило, у џеџини Макџели, на џољани Ефрона Хетџиџа, сина Цохара, џџо је насуйроџ Мамрије; на џољани коју је Аврâм куйио од Хетџиџа. Тамо је сахрањен Аврâм и џеџова жена Сара. После Аврâмове смрџи, Боџ је блаџословио џеџовоџ сина Исака, коџи је живео код Вир Лахај Роја.

Присећамо се да је Вир Лахај Рој место где је Исмаилова мајка Агара била утешена, и где су њих двоје добили воду која им је спасила живот. Ово место се налази на најјужнијој тачки земље коју називамо Обећана земља. Овде се завршава Аврâмово путовање. Свакако да је у свом животу имао доста проблема, био је велики човек. Путовао је од једног краја света, у то време, до другог. На усамљеном месту је прослављао Бога кога је волео више од свог живота. А сада је Аврâм умро. Завршио се његов живот, и ми отпочињемо са прегледом Исаковог живота.

Аврâмова вера је запамћена и у Јев 11,8-19

У Јеврејима 11 читамо ауторово сведочанство у неколико кратких стихова о величини живота овога човека кога смо проучавали кроз четири поглавља. У Јев 11,8-19 читамо:

Вером Авраам њослуша кад би њозван да изиђе на место које је имао да њрими у наследство, и изиђе не знајући куда иде. Вером се насели у обећаној земљи као у туђој земљи и настани се у шаторима са Исааком и Јаковом, сунаследницима истоје обећања, јер је очекивао њрад који има чврсте темеље, чији је њрадиатељ и њворац Бој. Вером и сама Сара доби силу да ствара њошомство и њреко времена своје старости, зато што је смањрала верним оноја који јој је обећао. Зато се и родише од једноја, и то њошомство, њо мноштво „Као звезде небеске и као неизбројиви њесак на морској обали“.

Сходно вери њомреше сви ови не њримивши обећања, нејо их само издалека видеше и њоздравише, и њризнаше да су странци и дошљаци на земљи. Јер који тако што њоворе њоказују да њраже ошацину. И да су њри њом мислили на ону из које су изишли, имали су времена да се вратише; али сад чезну за бољом, што јест, небеском ошацином. Зато се Бој не стиди њих, ништо се стиди да се назива њиховим Бојом; јер им је њприремио њрад.

Вером је Авраам њринео Исаака када је био кушан, и јединца је њриносио он који је њримио обећања, коме је речено: „По Исаку назваће што се њошомство“. Помислио је да је Бој кадар и из мртвих васкрсавати; зато ја је и добио као слику.²⁹

Ово је кратак преглед Аврамовог живота. Уз веру се иде чак и када се не зна где се иде. Вера прима чак и када још ништа није добила. Вера се поуздаје чак и онда када је немогуће да се нешто испуни, и вером се прихвата, односно разуме, да је Бог у стању и мртве да врати из гроба. Аврам је свог сина добио натраг из мртвих у правом смислу те речи.

Аврамово потомство кроз Исмаила

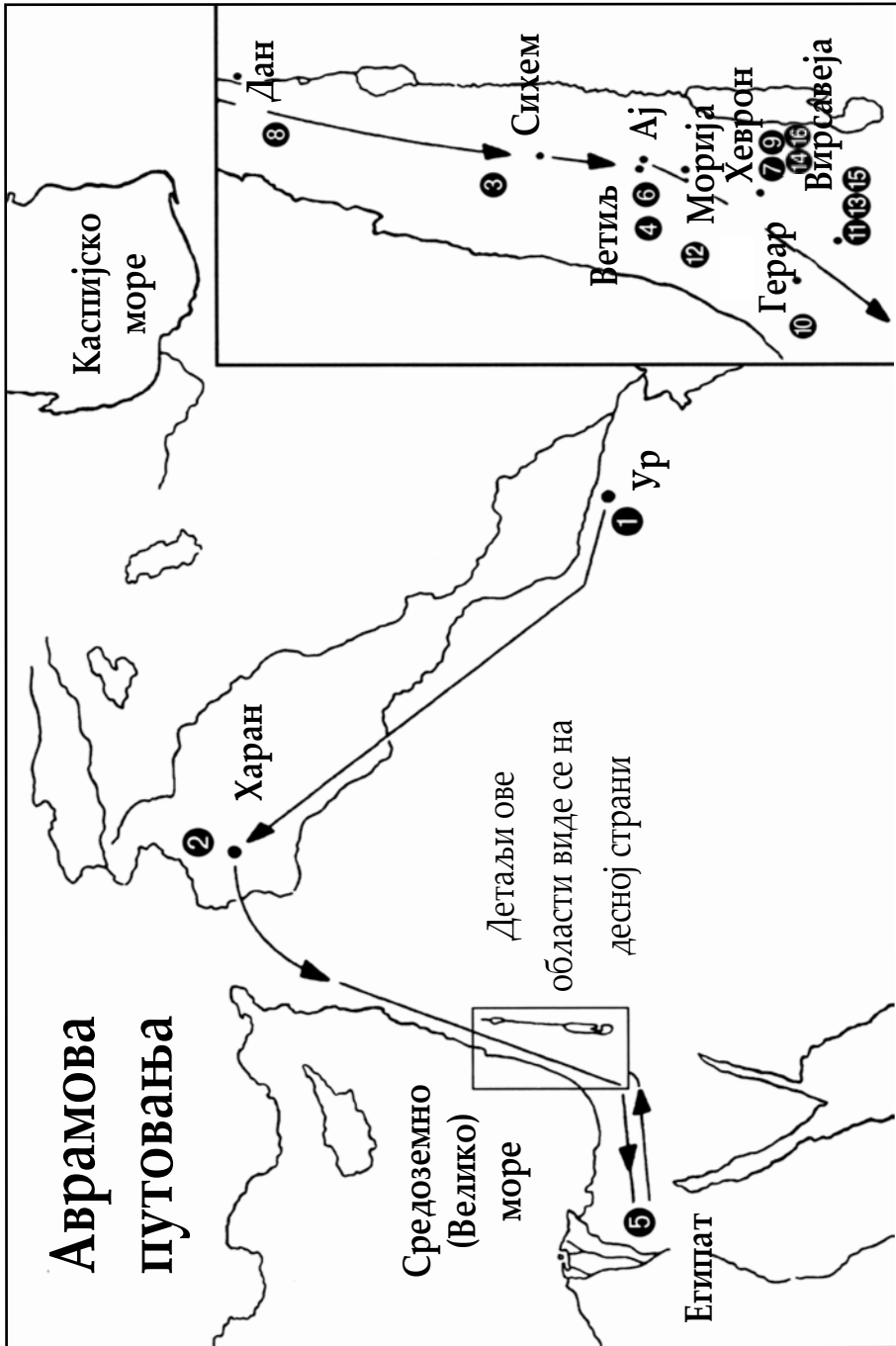
У Пост 25,12-18 читамо о родослову Аврамовог сина Исмаила, кога је Сарина слушкиња Агара, Египћанка, родила Авраму. Ово су имена Исмаилових синова:

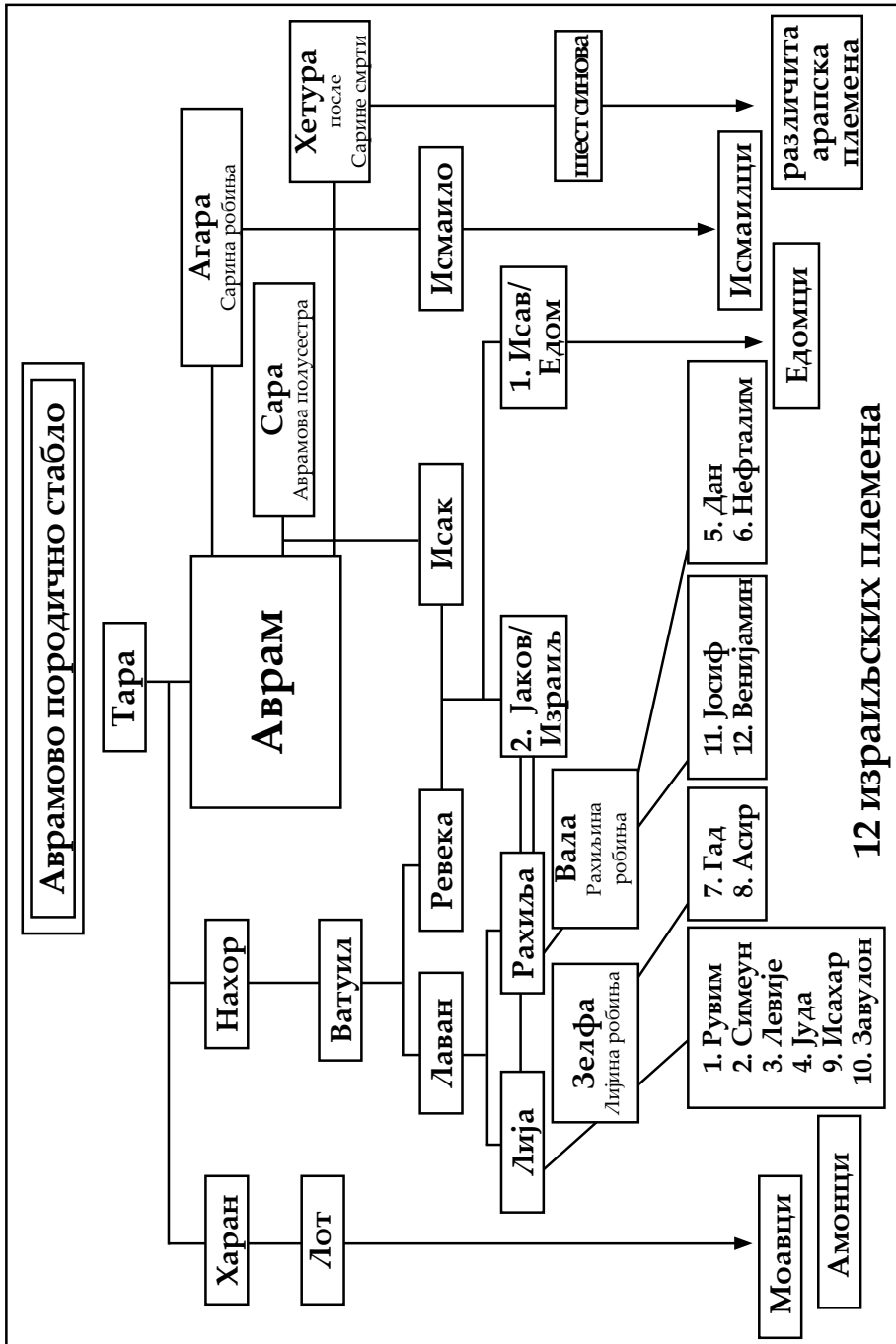
Ово је родослов Исмаила, сина Аврамовој, која му је родила Агара Египћанка, Сарина слушкиња. Ово су имена Исмаилових синова њо редоследу њиховој рођења: њејов њрвенац Навајој, ја Кедар, Авдеило, Мивсам, Мишма, Дума, Маса, Хадаг, Тема,

²⁹ У смислу да га је добио натраг. НСП каже: ...и њагорећи, добио ја је њајрај... Јев 11,19 (прим. прев).

Јетур, Нафис и Кедма. То су синови Исмаилови; дванаест кнезова над дванаест племена. По њима су њихова насеља и таборишта добила име. Ово су године које је Исмаило доживео: стоотину иридесет седам година. Издахнуо је и умро и био придружен својим прецима. Његово потомство се населило од Евиле до Сура, који је насељено Етиопију, на југу шире води у Асирију. Живели су у нефријателству са свом својом браћом.

Исмаило ће постати праотац непријатељских ратничких народа кроз све ово време. Историја нам показује да је ово истина. Арапи су увек живели у пустињи и путовали околу као племена. Никада нису били један велики, силни народ. У једном тренутку су били уједињени, називали су се Уједињена арапска република, али сада су опет, као и увек, раштркани народ. Нису се скрасили као народ. Од Исака ће настати народ који ће се скрасити на једном месту, Израил. Добро је да научимо ову лекцију о вери. Аврам је био човек вере. Исак је био човек вере и зато су могли да живе заједно са Богом и са људима. Покушајмо да пронађемо начин да будемо заједно са Исусом Христом.

ДВАНАЕСТО ПОГЛАВЉЕ

ИСАК И ЈАКОВ

Преглед и увод

Управо смо завршили са прегледом Аврамовог живота који је био врло занимљив. Аврам је био изузетна особа, охрабрење свим вернима. Имао је сина по имену „смех“ (Исак) који је Аврама и Сару подсећао да су се цео живот смејали на Божије обећање. Али, Бог је им је на крају ипак обезбедио срећу тако да је то на крају било само смејање од задовољства. Зато што су добили овог дечака осећају радост и част. Има неких синова и неких људи који су по природи врло агресивни, гласни и наметљиви. Исак није такав човек. Исак је можда онај прави „тихи човек“. Његов живот је прво био испуњен односом и љубављу према мајци, потом односом и љубављу према својој жени, и коначно односом и љубављу према својој деци.

ИСАКОВ ЖИВОТ

Послушни син, верни муж и попустљиви отац

Изгледа као да код Исака нема ничег необичног. Из тог разлога проучавање Исака се обично заврши тако што, док проучавамо Аврамов живот, закључимо да је Исак његов послушни син. Он јесте послушни син јер се потчињава Аврамовој намери да га понуди као жртву у Постању 22. Онда га, у Постању 24, срећемо као Ревекиног верног супруга, која је доведена из Падан-Арама за њега. Он излази њој у сусрет, воле једно друго; започињу свој дом и он јој је посвећен. Онда га видимо као попустљивог оца у Постању 25-28 где читамо о његовом омиљеном сину Исаву и о Јакову који је био Ревекин миљеник.

ИСАК И АВИМЕЛЕХ

Исаков одлазак у Герар

Овде видимо један једини случај у којем је Исаак сâм, одвојен од породице, од своје жене, одвојен од деце, а ипак није одвојен од њих. У Пост 26 читамо о сусрету између Исака и Авимелеха. У 26,1 читамо: *У земљи је завладала њаг, друџачија од оне што је била у Аврâмово време. Зашто је Исаак ошшишао у Герар, к филистџејском цару, Авимелеху.*

Ово није онај исти Авимелех који је живео у Аврâмово доба. Ово је његов син, много млађи човек. Пост 26,2.3а каже овако: *Господ му се указао и рекао му: „Не иди у Еџиџаџ, него џребивај у земљи у коју те џуџиџим. Борави у овој земљи и ја ћу биџи с џобом, те ћу те блаџословиџи.“*

Бог говори Исаку да не иде тамо где је Аврâм ишао. Каже му да не чини исту грешку као и Аврâм. Треба да остане неко време у Обеђаној земљи и Бог ће га благословити. Бог даље каже: *А теби и џвом џошомсџиву гађу сву ову земљу, да извршим заклетџву којом сам се закleo џвومه оцу Аврâму.* (Пост 26,3б).

Онда Бог са Исаком склапа исти савез који је склопио са Аврâмом:

Твоје џошомсџиво ћу умножиџи као звезде на небу и даџи му све ове крајеџе. Преко џвоџ џошомсџива биће блаџословени сви народи на земљи, зашто што је Аврâм џослушао мој џлас, и џокоравао се мојим заџовесџима, одредбама и законима.

Пост 26,4.5

Тако је Исак остао у Герару (Пост 26,6). Он је био кренуо у Египат јер је тамо могао да набави жито. Али Бог му је рекао: „ Не иди, остани на оној земљи коју сам ти дао. Немој више да прижељкујеш Египат. Са тобом склапам савез јер сам га склопио и са Аврâмом. Благосиљаћу те зато што ме је Аврâм послушао.“ Али, у Пост 26,7 видимо да Исак чини исту грешку коју је починио и његов отац. *Када су џа мешџани џиџали за њеџову жену, он ми је рекао: „Она ми је сестџра...“* То уопште није била истина. Када је Аврâм то рекао у намери да превари, у његовој изјави је било истине, али када то Исак каже, он то каже за Ревеку која му је пре брака била даља сестра од стрица, ни у ком случају сестра у првом колону. *Плашио се, наиме, да каже да му је она жена, јер је мислио: „Ако кажем да ми је жена, мешџани би ме моџли убиџи збоџ Ревеке, јер је веома леџа.“*

Исак нема веру у Бога. Најмање у једном случају није поверовао у Божију реч, јер видимо да му је Бог рекао да остане у тој земљи и да ће га

он благословити. Бог му је рекао да ће га заштитити, да ће га испоштовати, само да не почини исту грешку коју је починио Авра̄м. Али, Исак чини ту грешку на оном истом месту, и то сину оног човека пред којим је Авра̄м начинио своју грешку. Верујем да је Авимелех чуо за ту причу јер овога пута он Ревеку не узима у свој дом. У 26,8 читамо:

Исак је већ њамо био дуже време, кад ња је, једном њриликом, филистѡејски цар Авимелех уледао с њрозора како милује своју жену Ревеку. Авимелех је њада њозвао Исака и рекао му: „Она је очиледно њвоја жена. Како си мојао да кажеш: ‘Она ми је сесѡра’?

Изгледа да Исак потцењује моралност ових људи. Он потцењује њихов карактер. Његов одговор Авимелеху налазимо у 26,9-13 и видимо да Авимелех упозорава своје људе на Исака и Ревеку:

Исак му одговори: „Помислио сам ‘Да не умрем збој ње’. Авимелех му њада рече: „Зашѡо си нам ѡо учинио? Неко од људи је мојао да лејне с ѡвојом женом и ѡако би на нас свалио кривицу.“ Тада је Авимелех наредио целом народу: „Ко јод ѡакне овој човека или њејову жену, изјубиће живој сѡјурно.“ Исак је сејао у ѡој земљи, и ѡе му је јодине уродило сѡосѡруко. Госјод ѡа је блајословио, ѡа се човек обојајѡо. Бојајсѡиво му се све више увећавало, док није јосѡао веома бојајѡ.

Исак је већ био имућан са оним што је наследио од Авра̄ма, а сада је веома имућан. Пост 26,14-18а овако описује његово богатство:

Сѡекао је и сѡада оваца и јоведа ѡе мнојо слују, ѡако да су му Филистѡејци завидели. Зайѡо су Филистѡејци зайѡрѡали све бунаре ѡѡо су их слује њејовој оца Авра̄ма искојале – у време њејовој оца Авра̄ма, најунивши их земљом. Тада Авимелех рече Исаку: „Иди од нас, јер си јосѡао мнојо моћнији од нас!“ Исак је ојѡишао оданге и јосѡавио шайѡор у Герарској долини, јде се и населио. Исак је јоново искојао бунаре...

Пост 26,18б-25 говори о обнављању и градњи коју је Исак учинио по читавој земљи, а онда у Пост 26,26-31 видимо следеће:

Тада му из Герара дође Авимелех са својим савејѡником Охозојом и Фихолом, зайоведником војске. Исак им рече: „Зашѡо сѡе дошли к мени кад ме мрзиѡе и кад сѡе ме оѡтерали од себе?“

Они одговорише: „Увидели смо да је Господ с њобом. Зашто смо рекли: Хајде да се закунемо једни другоме, и склопимо савез између себе. Ти нама нећеш чинити зла, као што ни ми тебе нисмо дирали. Најбоље, чинили смо ти само добро и у миру те исрајили. На крају, ти си од Господа блаословени.“ Исак им је онда ирредиди јозбу, ја су јели и њили. Кад су ујурод усјали, заклели су се једни другоме. Исак их онда исраји и они оду у миру.

ЈАКОВЉЕВ ПРОБЛЕМАТИЧАН ЖИВОТ

Рођење близанаца

Исак је био човек кога је Бог благословио, човек са којим је Бог склопио савез, али и он чини исте оне грешке које је чинио његов отац, тако што је потценио моралност људи међу којима је живео. Исак је тих човек, али има два сина који нису тихи људи. Наше читање почнимо у Пост 26,19 где крећемо са проучавањем Јаковљевог живота.

Аврам је био чувена особа, али његов син Исак то није. Уместо њега, чувен ће постати његов син Јаков, како то имамо записано у Књизи Постања. У Пост 25,19 читамо: *Ово је родослов Аврамовој сина Исака. Аврам је, дакле био Исаков отац...* Овде је занимљиво приметити да када год у Постању читамо изјаву типа „ово је родослов...“ или ово је потомство одређеног човека, увек се ради о сину који је чувена личност. Овде је родослов Исаковог потомства, а Јаков ће постати чувена особа.

Настављамо у Пост 25,20-23: *Исаку је било четрдесет година кад се оженио Ревеком, ћерком Арамејца Вајуила, из Паган-Арама, а сестром Арамејца Лавана. Исак се помолио за своју жену јер је била нероткиња.*

Два су човека један за другим којима је Бог допустио да се ожене за нероткиње, како би он, Бог, могао да добије славу за њихову децу, за њихово потомство. Исак се моли Богу:

Господ му је услишио мољбу, те је његова жена Ревака зајруднела. Међутим, близанци у њеној утроби се јако сударе, да је она узвикнула: „Зашто ми се ово дешава?“ Зашто је отишла да ујити Господа. Господ јој одговори: „Два су њлемена у твојој утроби; два ће се народа разделити њек што из твојој крила изађу. Један ће народ друти надјачати; сјарији ће млађему служити.“

Исак никада неће служити Јакову, али ће се то остварити касније, кроз народе. Народ који настаје од Исава, Едом, служиће народ који настаје од

Јакова, Израил; то је оно што овде каже Бог. Биће од њих два народа, две нације. Један народ ће бити јачи од другог, и старији народ ће служити млађи народ. То је пророчанство. Сада настаје време рађања ове деце.

Каг је дошло време да роди, исјосџави се да су два близанца у њеној уџроби. Први који је изишао био је сав црвен и космаџ као кожух. Заџо су џа назвали „Исав“ (што значи или космат или црвен и космат). После џоџа је изашао њеџов браџ држеџи руком Исав за џеџу. Заџо су џа назвали Јаков (што буквално значи „заменик“ или „онај који долази наместо другог“). Исаву је било шездесет џодина када су му се они родили.

Пост 25,24-26

Јаков, замена у дому

Исак и Ревека су били венчани двадесет година без деце, а сада су добили близанце. Предвиђање је да ће од оба детета настати народи и да ће народ који ће настати од старијег детета служити народ који ће настати од млађег. Предвиђање се даје чак и у боји косе јер ће Исав бити човек дивљине, онај који жели да буде стално напољу, особа жељна лова и крви. Јаков ће бити више тиха особа, миљеник своје мајке. Јаков ће, исто тако, покушати да брату преотме место. У Пост 25,27.28 читамо:

Каг су дечаџи ограсли, Исав џосџане врџџан ловаџ, човек џусџаре. Јаков је био миран човек који је џроводио време у шаџџорима. Исаву је Исав био милиџи, јер је волео дивљач, а Ревека је више волела Јакова.

Ово не значи да родитељи не воле оно друго дете, али дефинитвно постоји фаворизовање једног детета над другим. Сваки пут када код куће постоји фаворизовање неког детета, то је знак надлазећих проблема. Исак је волео Исаву зато што је кући доносио дивљач коју је његова душа хтела. А Ревека је волела Јакова зато што је био тихи човек који је седео у кући.

Али, сада ћемо да видимо шта ће Јаков да учини и да схватимо зашто је прозван „заменом“. У Пост 25,29-31 каже се:

Једном је Јаков кувао вариво (што је само грашак или сочиво), Исав је дошао из џусџаре, изнемоџао. Исав рече Јакову: „Дај да се наједем џоџ црвеноџ варива, јер сам изнемоџао!“ Заџо му је име „Едом“ (Исав је називан и Едом што значи црвен, румен). Јаков му рече: „Прво ми усџуџи џвоџа џрвеначка џрава.“

Првеначко право је право на двоструку меру. Ако имате троје деце, наследство се дели на четири дела, а оно дете које има првеначко право добија половину, док друга два добијају по четвртину. Ако имате двоје деце, као што је овде случај, онда се наследство дели на три дела. Онај са првеначким правом добија две трећине, а онај без првеначког права добија једну трећину. Јаков каже Исаву да одустане од својих 66%, од две трећине од свег очевог иметка, за једну чинију варива. Зар то није глупо? Да ли је могуће упоредити са тим да неко преда вечно спасење за нешто што нуди овај свет? Али, Исав је гладан и зато он каже овако: А Исав му одговори: „Ево, само *шїо* не умрем; *шїа* ће ми *їрвеначка їрава!*“ (Пост 25,32).

Дали ће Исав заиста умрети? Наравно да неће! Могоа је да оде својој кући и поједе било шта што је спремила његова жена, али он је човек светован, телесан. Он мисли да управо сада мора да задовољи своје потребе.

*Јаков му одврати: „Наїре ми се закуни.“ Исав се *їада* закleo и *усїуїио* Јакову своја *їрвеначка їрава*. Онда је Јаков дао Исаву хлеба и варива од сочива. Исав се наїео и наїио, *їа* је *усїао* и *оїишао*. Тако је Исав *їрезрео* своја *їрвеначка їрава*.*

Пост 25,33.34

Исав је управо продао своје првеначко право. Продао је право прворођеног сина свога оца и то за чинију варива од црвеног сочива. Јаков отпочиње са својим заменским планом. Али, у Пост 27 видимо да Јаков није завршио са Исавом. Он му сада краде и благослов. Првеначко право је на двоструко наследство, али благослов је за читаво потомство онога кроз кога долази. Онај који је замена, замениће право свога брата и кроз његово потомство. Почевши у Пост 27,1-4 читамо:

*Када је Исак *осїарео*, вид му се уїасио, *їако* да није моїао да види. Позове он своїа *сїаријеї* сина Исава и рече му: „Сине!“ Овај му одїовори: „Ево ме!“ Исак му рече: „Ево, *осїарео* сам а не знам кад ћу умреїи. Заїио узми сад свој *їшоболац* и лук, *їа* *їоћи* у *їусїару* и улови неку дивљач за мене. Онда ми скувај укусно јело, онако како волим, *їа* ми донеси да једем, да *їе* блаїословим *їре* неїо *шїо* умрем.“*

Исак је вероватно свестан тога да ако умре а да не благослови Исаву, благослов пада и на Јакова. Међутим, још неко је присутан и слуша овај разговор, и потом брзо делује.

Али Ревека је чула шћиа је Исак рекао своме сину Исаву. Кад је Исав оћишао у йусћару да улови дивљач своме оцу, Ревека рече своме сину Јакову: „Ево, уйраво сам чула како йвој оћиац йовори йвоме брайћу Исаву: ‘Донеси ми дивљач и скувај ми укусно јело да једем, йа да йе блајословим у йрисусћиву Госйодњем йре нејо шћио умрем.’ Заћо, сине мој, йослушај ме и учини оно шћио йи наредим. Иди до сћиада йа ми донеси оданге два леја јарећиа, а ја ћу од њих йрийремийи укусно јело за йвоја оца, баш како он воли. Онда йо однеси йвом оцу да једе, да йе блајослови йре нејо шћио умре.“

Пост 27,5-10

Изгледа да Исак неће моћи да осети разлику у томе како Исав припрема храну у односу на то како је припрема Ревека. Врло је могуће да Ревека баш овако размишља. Али, и Јаков размишља и своје бриге дели са мајком. У Пост 27,11-20 читамо:

Јаков рече својој мајци Ревеки: „Али мој браћ Исав је космаћ, а ја сам без длака. Шћиа ако ме оћиац доћакне? Онда ће ме смайраћи варалицом, йа ћу на себе навући йроклейсћиво, а не блајослов“. Њејова мајка му одјовори на йо: „Твоје йроклейсћиво нека йадне на мене, сине мој. Само йи мене слушај и донеси ми јариће.“ Јаков оде йа их донесе својој мајци, а она од њих йрийрави укусно јело, баш како је њејов оћиац волео. Онда Ревека узме најбољу одећу своја сћаријеја сина Исаву шћио је имала у кући и у њу обуче своја млађеј сина Јакова. А јарећом кожом обложи њејове руке и йоли део врайча. Онда је у руке своја сина Јакова сћавила укусно јело и хлеб шћио је йрийравила. Јаков оде своме оцу и рече: „Оче!“ Овај се одазва: „Ево ме. Који си йи, мој син?“ „То сам ја, Исав, йвој йрвенац“ – одјовори Јаков своме оцу. „Учинио сам како си ми рекао. А сад усћани, седи и једи од мој улова, да би мојао да ме блајословиш.“ Али Исак уйишча своја сина: „Како йо да си йако брзо усйео, сине мој?“ Јаков одјовори: „Госйод, Бој йвој, ми је у йоме йомојао.“

Приметите шта овде ради Јаков. Он у своју лаж уводи и Бога, и каже да га је Бог благословио тим брзим уловом. Међутим, Исак као да није убеђен у то.

Исак рече: „Примагни се, сине мој, да те дошакнем, да бих знао јеси ли ти мој син Исав или ниси.“ Јаков се њримакао своме оцу Исаку, који га је, дошакавши, рекао: „Глас је Јаковљев, али су руке Исавове.“ Није га њрејознао, јер су му руке биле космаке као руке њејовој браћи Исаву. Затим га је блајословио. Ипак, ујинио га је: „Јеси ли ти заисти мој син Исав?“ Јаков одјовори: „Јесам“. Онда Исак рече: „Принеси ми да једем од твој улова, сине мој, да бих те блајословио.“ Јаков му је њринео да једе, га је Исак јео. Уз то му је донео и вина да пије. Затим му је њејов ошак Исак рекао: „Приђи, сине мој, да те њољубим.“ Јаков је њришао и Исак га је њољубио. Исак је њри том осејинио мирис одеће своја сина га га је блајословио и рекао: „Гле, мирис моја сина је као мирис њоља шито их је Госјод блајословио. Нека ти да Бој росу с неба и родну земљу, обиље житија и младоја вина. Нека ти служе народи, и нека ти се клањају њлемена. Буди владар својој браћи; синови мајке твоје ничице нек ѡдају ѡред њобом. Ко тебе ѡрокликне, сам ће ѡроклетити бити, а ко те блајосиља, блајословен ће бити.“

Пост 27,21-29

Исавова огорченост и мржња

Исак је преварен и Јаков је стекао првеначко право за чинију варива и благослов за прегршт лажи. Ускоро ће то схватити и Исак и Исав, као што читамо у Пост 27,30-33:

Када је Исак блајословио Јакова, и чим је Јаков ошинио од своја оца Исака, враћи се њејов браћ Исав из лова. И он је ѡријремио укусно јело и дошао к своме оцу. Рекао му је: „Оче мој, устјани и једи од улова своја сина, да би ме блајословио.“ „Ко си ти?“ – ујинио га њејов ошак. Исав одјовори: „То сам ја, Исав, твој ѡрвенац.“ Чувши то, Исак се сав ѡрејоао. Онда је рекао: „Ко је онда онај шито је уловио дивљач и донео ми је? Ја сам то јео ѡре нејо шито си ти дошао. Њеја сам блајословио, те ће блајословен и остјити.“

Исак увиђа да сада не може натраг, не може да се покаје и Исаву да да свој благослов, јер га је већ предао Јакову. И Исав то добро зна, и његова патња је очигледна, као што видимо у Пост 27,34-38:

Чувши речи своја оца, Исав ѡласно и ѡрјоко зарига. Онда рече своме оцу: „Блајослови и мене, оче мој!“ Исак одјовори: „Дошао

је твој брати и на њревару добио твој блајослов.“ Исав рече на тво: „Не зове ли се с њравом Јаков? Двајути ме је већ њреварио: одузео ми је њрвородство, а сада ми је одузео и блајослов?“ Онда је рекао: „Зар за мене ниси сачувао бар један блајослов?“ Исак одговори Исаву: „Ево, њеја сам већ њоставио за њодара над твобом, а сву њејову браћу одредио за њејове слује. Обезбедио сам ја живом и младим вином. Шта сад моју да учиним за тебе, сине мој?“ Исав му рече: „Зар ти имаш само један блајослов, оче мој? Блајослови и мене, оче мој!“ Исав је јецао на сав њлас.

На жалост, Исак не може да му да благослов, али проналази неке речи за Исаву да му каже каквог ће то утицаја имати на његове потомке.

Тада му рече њејов ојац Исак: „Далеко од родне земље твој дом ће бити, и роса је небеска неће најтајати. Од своја мача ћеш живети, и своје ћеш браћу служити. Али једном кад се усјоритиши, јарам ћеш њејов са свој врати збацити.“

Пост 27,39.40

Потом нам Пост 27,41 каже следеће: Исав је омрзнуо Јакова збој блајослова којим ја је њејов ојац блајословио. Говорио је у себи: „Ближе се дани жалости за мојим оцем; онда ћу убити своја брата Јакова.“

Схватљиво је зашто се Исав тако осећа. Јаков је украо његово првеначко право и благослов, и сада је Исав љут, љубоморан и тражи Јаковљево уништење. Сковао је план. Чекаће до очеве смрти, и онда ће убити брата. Могуће је да је Исав ово припретио гласно, зато што су те речи стигле до његове мајке. Пост 27,42-46 каже:

Кад су Ревеки јавили шта је рекао њен старији син Исав, њозвала је свој млађеј сина Јакова и рекла му: „Пази! Твој брати Исав њомишља на освету. Хоће да те убије! А сад, сине мој, њослушај моје речи. Устани и бежи к моме брату, Лавану, у Харан. Остани код њеја неколико дана док се не ститиша њев твоја брата. А чим се ститиша њев твоја брата и он заборави шта си му учинио, њослаћу њо тебе и доведићу те оданде. Зашто да вас обојицу изубим у један дан? Ревека се зајим обрати Исаву: „Живот ми се смучио збој ових Хетиткиња! Ако се и Јаков ожени једном од жена ове земље, Хетиткињом, шта ће ми онда животи!“

Ревека је ово смислила како би спасла Јакова и послала га из куће, па тако вара Исака и шаље Јакова на пут у земљу Харан: Исаак се у томе са Ревеком слаже, као што се види у Пост 28,1-9 јер је благословио Јакова и послао га на пут. Могуће је и да је Јаков задовољан што није више са Исаком. Исаак каже: Јакове, твоја мајка и ја смо одлучили да треба да идеш у Лаванов дом и да тамо себи пронађеш жену. Јаков онда напушта Вир-Савеју и путује за Харан. Долази до места где је Аврам живео три пута у три различите прилике, Ветиља, и одлучује да тамо проведе ноћ. Главу ослања на камен, леже и спава и сања сан. Његов сан и дан данас називају „Јаковљев сан“ или „Јаковљеве лестве“. У овом сну видимо лестве које иду до небеса и по којима горе доле иду анђели, и те лестве долазе до Јакова. Бог Јакову саопштава да је он сада глава породице. Бог га прихвата и благосиља га. Бог са Јаковом говори путем анђела који иду по лествама. Бог ће чути Јаковљеве молитве које су симболизовано приказане анђелима који се пењу лествама. Када се Јаков разбудео, схватио је да је те ноћи био одређен за патријарха његове породице, најстаријег у свом домаћинству. Рекао је: *Знао сам да је Господ на овом месту, а ја то нисам знао.* (Пост 28,16).

Ово је невероватно место, дом самога Бога, зато га прозива Ветиљ. И раније је ово место у Постању називано Ветиљ јер је ову књигу записао Мојсије. Али, сада се зове Дом Божији зато то се ту Јаков сусрео са Богом. Ујутро Јаков се буди, узима онај камен који је држао под главом када је спавао, и на њега излива уље, поставља га као стуб, као споменик на том месту где је Дом Божији. Онда се заветује Богу својим личним заветом. Каже овако:

Јаков се њу заветовао, рекавши: „Ако Бој буде са мном и сачува ме на овом њу којим идем, да ми хлеба за јело и одеће да се облачим, и у миру се враћим у дом своја оца и Господ се као Бој мој покаже, онда ће овај камен стајати сам ја њу као стуб, биће Дом Божији. А од свега стајати ми будеш дао, теби ћу давати једну десетину.“

Пост 28,20-22

Десетак припада Господу. Аврам је знао да је то тачно када је био у Мелхиседековој присутности, и Јаков то зна у Божијој присутности. Из дома је отишао као лопов, а Бог га учи, корак по корак, о глупости онога који се сналази својом памећу, а не вером у Бога. Прва лекција коју је научио када је напустио Вир-Савеју спасавајући живот јесте да је Бог са њим, иако он мисли да Бог није са њим. Бог му каже: „Ја сам с тобом. Бићу

с тобом. Чуваћу те где год будеш ишао, и довешћу те натраг у ову земљу.“
А Јаков му одговара: „Ако тако учиниш и будеш мој Бог, ја ћу ти давати десетак.“ У следећем поглављу наставићемо са проучавањем онога о чему Бог поучава Јакова, лопова, тако да он постане Израил, кнез у Божијем дому. Нека Бог буде са нама до тада.

ТРИНАЕСТО ПОГЛАВЉЕ

СЛУГА У РАВНИЦИ АРАМ

ПОСТАЊЕ 29,1 – 31,55

Увод

У овом поглављу нашег проучавања старозаветне историје, настављамо са прегледом Јаковљевог живота. Већ смо видели да је Јаков, замена у дому, преварио свога брата и у вези са првеначким правом, што је била двострука мера очевог наследства, и у вези са благословом за онога ко ће бити вођа читавог породичног клана и кроз кога ће се пратити род – потомство. Лажи које је изрекао и потрошен новац нису били све што је Јаков дао за то. Он је изгубио више од двадесет година живота удаљен од дома и од родитеља које је волео. Онда Јакова видимо у Ветиљу где му Бог показује визију лестви које су симболизовале начин на који је Бог слушао о његовим потребама, саме његове молитве, бриге и молбе. Јаков је сада на путу до Падан-Арама. Сврха овог путовања је да побегне од Исавовог гнева, али и да пронађе жену у народу из којег је његова мајка. Сада, пошто смо Јакова проучавали као замену у дому, погледајмо на Јакова као на помоћника који долази у Падан-Арам. Овде ће научити шта значи служити некога ко, у суштини, има исти такав преверантски и непоштен карактер као што је његов.

ЈАКОВ У ХАРАНУ³⁰

Јаков среће Рахиљу

У Пост 29,1-8 читамо о Јаковљевом доласку у Падан-Арам.

*Јаков настѡави ѡуѡвовање и дође у земљу народа исиѡка.
Одједном сѡази бунар у ѡољу. Око њеѡа су ѡландовала тѡри сѡада*

³⁰ Аутор овде говори о Падан-Араму, што у преводу значи „равница Арама“. Ова географска одредница се неколико пута користи у Постању: у 11,31 као Харан (место, град у тој равници); у 24,10 као Арам-Нахарајим; у 28,6 као Падан-Арам; у 29,4 опет као Харан, итд. Ова област налазила се у северној Месопотамији (прим.прев).

оваца, јер су их њојили с њој бунара. На бунару је био наваљен велики камен. Када би се сџада окујила, њасџири би одваљали камен с оџвора и њојојили овце. Поџом би враџили камен на своје месџо, на оџвор бунара. Јаков их уџиџа:

„Одакле сџе, браћо моја?“ „Из Харана смо“ – одџоворише они. „Познајџе ли Нахоровој сина Лавана?“ – њоново их уџиџа Јаков. Они одџоворе: „Познајемо.“ „Је ли добро?“ – насџави Јаков. „Добро је“ – одџоворе њасџири. Ево, њејова ћерка, Рахиља, уџраво долази са сџадом.“ Јаков рече: „Дан је још у њуном јеку. Није време да се окује сџада. Њојојиџе овце и изведиџе их на њашу.“ Они одџоворише: „Не можемо док се не окује осџала сџада и док њасџири не одваљају камен с оџвора бунара. Онда ћемо њојојиџи сџада.“

Сада на сцену долази Рахиља која је очигледно марљива жена.

Док је он још разџоварао са њима, дође Рахиља са овцама своја оца; била је, наџме, њасџирица. Кад је Јаков видео Рахиљу, ћерку Лавана, браџа њејове мајке и њејове овце, њрисџуџио је бунару и одваљао камен с њеја, џе је њојојо овце своја ујака Лавана. Онда је њољубио Рахиљу (у смислу роћачког поздрава а не телесно) и џласно заџлакао. Заџим је рекао Рахиљи да је он синовац њеној оца Лавана а син Ревекин. На џо она оџрчи и обавесџи своја оца. Кад је Лаван чуо вестџо о Јакову, сину своје сесџире, њоџрчао му је у сусретџи, џа џа је заџрлио и њољубио. Заџим џа је довео у своју кућу. Јаков је њоџом исџричао Лавану о свему џиџо му се дојодило. На џо је Лаван рекао: „Ти си сџварно моја косџи и моје џело!“

Пост 29,9-14

Јаковљев двоструки брак

Јаков је у Падан-Араму читавих месец дана пре него џто ће по први пут да попрџа са Лаваном. И у том разговору видимо да Лаван нема намеру да пусти Јакова да за њега ради бесплатно. У Пост 29,15 читамо: *Поџиџо је Јаков њрвео с њим цели месец, Лаван рече Јакову: „Зар да бесџлајно радиш за мене, само заџо џиџо си ми род? Кажи ми какву џлаџу џражиш?“*

Очито је да је Јаков радио без икакве накнаде, али он није ту само да би радио. Дошао је у ову земљу како би се ту оженио, из тог народа. Настављамо даље са читањем у Пост 29,16.17: *А Лаван је имао две ћерке.*

Сѡарија се звала Лија а млађа Рахиља. Лија није имала леѡе³¹ очи, али је Рахиља била сѡасиѡа и наочиѡа.

Та речца „али“ значи да је било нечег у томе што Лија није имала лепе очи, што је чинило неатрактивном. Лија није била атрактивна особа, у физичком смислу, а Рахиља је била наочита на изглед и лепа у лицу. Јаков се заљубио у Рахиљу. Он се понаша као светован човек. Не види даље од спољашњости. Једино што види јесте то како Рахиља изгледа.

Читамо даље у Пост 29,18: *Пошѡо је волео Рахиљу, Јаков рече: „Рагићу за ѡебе седам ѡгодина за ѡвоју млађу ћерку Рахиљу.“* Морамо да се присетимо да Јаков није отишао из Вир-Савеје са Исаковим иметком. Исак је још увек жив и све је и даље у његовом поседу. Јаков нема новца, а то значи да нема ништа што би дао као мираз за девојку. И како би био у стању да плати Рахиљину цену, он каже да ће радити седам година свог живота за Лавана. У Пост 29,19,20 читамо:

Лаван одговори Јакову: „Боље да је дам ѡеби неѡ неком друѡом човеку. Осѡани са мном.“ Јаков је радио за Рахиљу седам ѡгодина. Пошѡо ју је волео, чинило му се да су ѡдине ѡрошле као неколико дана.

У Пост 29,21 читамо да се тих седам година завршило. Јаков је радом исплатио за Рахиљу да му буде жена. Онда читамо у Пост 29,21,22: *Након ѡѡа Јаков рече Лавану: „Моје се време навршило. Заѡо ми дај моју жену, јер хоћу да будем с њом.“ Тада Лаван окуѡи све сѡановнике ѡѡи месѡа и ѡриреди ѡзбу.*

У то време, када би се људи окупили на гозбу они нису само јели, већ су и пили. Вино се точило колико је ко хтео, и на крају дана Јаков није видео ништа боље од старог Исака, а Исак је био ослепео. Оно што ће се сада догодити биће велико изненађење за Јакова.

Али увече узме он своју ћерку Лију (ону која је била мање атрактивна) и уведе је к Јакову, ѡе овај леѡне с њом. Лаван је своју слушкињу Зелфу дао својој ћерки за слушкињу. Кад је свануло, кад оно Лија! (обратите пажњу на ускличник). Јаков рече Лавану: „Шѡа си ми ѡо учинио? Зар нисам код ѡебе радио за Рахиљу? Зашѡо си ме ѡреварио?“

Пост 29,23-25

³¹ Могуће значење је и слабе (прим.прев).

Да је Исав био овде сада би се смејао. Преварант је био преварен. Јаков је сусрео себи равног у брату своје мајке, Лавану. Лаван му одговара у Пост 29,2 б.27: *... код нас није обичај да се млађа ћерка уда њре сѣарије. Заврши са сѣаријом ову свадбену седмицу, ња ћемо њи даѣи и млађу за наредних седам ѣодина у мојој служби.*

Јаков ће провести четрнаест година радећи да би платио за две жене, а Лаван ће се ослободити и оне ћерке која је мање атрактивна. Јаков, међутим, због љубави према Рахиљи, одлучује да служи даљих седам година. *Јаков је ѣрисѣао. Кад је завршио свадбену седмицу с Лијом, Лаван му даде своју ћерку Рахиљу за жену.* (Пост 29,28). Лаван је тражио од Јакова да служи даљих седам година. Јаков ту ништа не може да учини. Већ је служио седам година за Лију. Сада ће добити Рахиљу и служиће за њу наредних седам година. Пост 29,29.30 описује како се Лаван држао свог обећања. *Своју слушкињу, Валу, је дао својој ћерки Рахиљи за слушкињу. Јаков је онда леѣао с Рахиљом и волео ју је више неѣо Лију. И ѣако је радио за Лавана наредних седам ѣодина.*

Јаковљевих дванаест синова

Четрнаест година уз две жене, једну коју је желео и другу коју је добио приде. А Рахиљу воли више него што воли Лију, баш као што је Ревека волела више Јакова од Исава. Јаков треба нешто да научи, зар не? Бог ће Јакова научити да мора да воли и да не треба унапред да одлучује кога ће да воли. Али, у Пост 29,31 стоји да је Јаков унапред одлучио кога ће да воли. *Госѣод је видео да је Лија невољена...* (Пост 29,31а). Није баш тако у буквалном смислу речи. Свето писмо користи овај израз у смислу да *није довољно вољена*. На пример, Бог у књизи пророка Малахије овако каже: *Јакова сам заволео, а Исава замрзео...* (Малахија 1,26.3а). У смислу нашег превода то значи да је Бог волео Исава, али је Јакова волео више. Када је Бог овде видео недостатак Јаковљеве љубави за Лију: *... ѣа ју је учинио ѣлодном; Рахиља је, ѣак, била нероѣкиња. Лија је заѣруднела и родила сина.* (Пост 29,31б.32а).

Сваки отац се поноси својим синовима, и Бог покушава да наведе Јакова да се поноси Лијом, зато што ће Лија бити мајка половини Јаковљеве деце, а Рахиља ће бити мајка само двоје. Пост 29,32 каже: *Лија је заѣруднела и родила сина. Дала му је име Рувим* (што буквално значи: Господ је видео, или видео је моју невољу), *јер је рекла: „Госѣод је видео моју невољу; сада ће ме мој муж волеѣи.“* Кључна реч овде је „видео“. Лија као да каже Јакову следеће: „Види ко ти је родио сина. Ти можда волиш Рахиљу више од мене,

али ко ти је родио сина?“ Можда је говорила и Рахиљи то исто. Лија је можда говорила: „Видиш, ти можда мислиш да мог мужа волиш више од мене, али ко му је родио сина?“ А Лија је тек почела да Јакову рађа синове.

Поново је затруднела и родила сина. Тада је рекла: *Господ је чуо да сам невољена, ња ми је дао и овог сина. Зашто му је дала име „Симеун“* (што буквално значи: Господ ме је чуо) (Пост 29,33).

Ово је опет реч за Јакова и Рахиљу. Кога слуша Господ? Кога Господ благосиља? Лија овим Јакову и Рахиљу даје до знања да је она та коју је Господ благословио, а не Рахиља. Али, Лија још није завршила са рађањем.

Лија је затруднела и шрећи њу и родила сина. Рекла је њада: Саг ће ми се мој муж њриклонији, јер сам му родила њри сина. Зашто му је дала име „Леви“ (што значи „привржен“, идеја је да је „привржен мени“) (Пост 29,34).

У сваком имену који је Лија дала синовима налази се и прича. „Господ је чуо моју молитву. Мој супруг ће ми прићи.“ Да ли Јаков прилази Лији? Пост 29,35 каже: *Поново је затруднела и родила сина. Том њриликком је рекла: „Сада ћу славити Господа.“* Зато га је назвала Јуда (што значи „слава Господу“). Јаков је чешће у Лијином шатору него у Рахиљином зато што му је Лија родила четири сина. Али, онда Лија престаје са рађањем. Пост 29,35б каже: *Пошом је ѡресѡала да рађа.*

У Пост 30,1-6 видимо да је Рахиља веома свесна да не може да рађа, да не добија децу. Шта ће да учини како би придобила свога мужа себи? Читамо:

Када је Рахиља видела да не може да рађа Јакову децу, ѡсѡала је завидна на своју сестѡру. Рекла је Јакову: „Дај ми децу! Ако нећеш, ја ћу умреѡи!“ Јаков се наљуѡио на Рахиљу и рекао јој: „Зар ја моју замениѡи Боѡа који ѡи није дао деце?“ Она му рече: „Ево, ѡу је моја слушкиња Вала. Лези с њом, ѡа нека роди на мојим коленима, да ѡако и ја сѡекнем ѡоѡомсѡво ѡреко ње.“ Рахиља му је дала своју слушкињу Валу, ѡа је Јаков леѡао са њом. Вала затрудни и роди Јакову сина. Тада је Рахиља рекла: „Боѡ је ѡресудио мени у корисѡи. Услишио је мој ѡлас и дао ми сина.“ Зашто му је дала име „Дан“ (што значи „пресудио је“).

Рахиља верује да је ово Бог пресудио њој у корист јер је Јаков поново постао њен љубавник. У Пост 30,7.8 читамо:

Рахиљина слушкиња, Вала, је ѡново затруднела и родила Јакову друѡо сина. Тада је рекла: „Силно сам се борила ѡе сам надвладала у борби са сестѡром.“ Зашто ѡа је назвала „Нефѡалим“ (што значи „рвати се и победити“).

Јаков је поново у Рахиљином шатору. Прво је ишао у Рахиљин шатор, онда је ишао у Лијин шатор, и сада је поново у Рахиљином шатору. Јаков је као лоптица за пинг-понг. Његове две жене га користе и боре се једна са другом за надмоћ. Преварант је био сâм преварен. Обмањивач је био обманут.

Лија све то помно прати, јер и она има слушкињу која може да рађа децу. У Пост 30,9-11 читамо: *Када је Лија видела да је њресџала да рађа, узела је своју слушкињу Зелфу и дала је Јакову за жену. Кад је Лија видела да је Рахиљин план успео, и она је учинила то исто. Шта је било добро за једну од сестара, добро је и за другу. Тако је и Зелфа, Лијина слушкиња, родила Јакову сина. Тада је Лија рекла: „Дошла нам је срећа!“ Зашто му је дала име „Гад“ (што значи „срећа“).*

Зелфа ће поново затруднети, као што читамо у Пост 30,12.13: *Лијина слушкиња Зелфа је њоново зашфруднела и родила Јакову другог сина. Лија је њада рекла: „Благо мени! Жене ће ме зашфи блаженом.“ Зашто му је дала име „Асир“ (што значи „срећан сам“). Сада видимо да је Јаков, очигледно, натраг у Лијином шатору. Јаков као да схвата лекцију. Према њему се понашају горе него што се он понео према Исаву. Сада се у причи појављује Рувим, најстарији син. Видимо то у Пост 30,14: *Једном, у време њшеничне жешџе, Рувим је ишао њољем и нашао мандрагоре. Донео их је својој мајци Лији. Рахиља рече Лији: „Дај ми, молим ње, мало од мандрагоре њвог сина!“**

Није сасвим јасно за шта је добра та мандрагора. Неки верују да је та биљка имала утицаја на сексуалну потенцију и да је обнављала плодност. А Лија јој одговори: *„Зар њи није достџа шџо си ми узела мужа, негџо хоћеш да узмеш и мандрагоре мог сина?“* (Пост 30,15а).

Пре само кратког времена видели смо Јакова у Лијином шатору, али од тада се он вратио у Рахиљин шатор. Кад год му Лија или Зелфа не рађају синове он се враћа у Рахиљин шатор. И тако, поново је на месту где не би требало да буде. Рахиља одговори: *„У реду. Нека Јаков легне с њобом ове ноћи у замену за мандрагоре њвог сина.“* (Пост 30,15б).

Рахиља покушава да пронађе начин како би могла да рађа децу, па се слаже са Лијином идејом да натраг добије Јакова. Јаков се ту изгледа много не пита, зар не? Он иде тамо где му жене кажу. И онда у Пост 30,16 читамо: *Кад се Јаков врашџо увече из њоља, изађе му Лија у сусретџи и рече: „Сџаваћеш са мном ове ноћи, јер сам ње добила у замену за мандрагоре мог сина.“* Он као да је постао мушка проститутка. Унајмљен је за мандрагоре и спаваће у шатору своје жене. И шта ће сада Јаков да уради? *Тако је ње ноћи Јаков сџавао са Лијом.*

Очигледно је да Бог зна шта се овде догађа и сагласан је са тим. У Пост 30,17 видимо: *Бої је услишио Лију, ње је зашруднела и родила Јакову петог сина*. Лија се молила да добије још деце, и сада је добила петог сина. То је деветоро деце са Јаковом, али је то пети син кога му је родила. Сада се Лија опредељује за име детета. У Пост 30,18 пише: *Тада Лија рече: „Бої ме је најрадио зашро шшо сам ушшуйила своју слушкињу своме мужу.“ Зашро му је дала име „Исахар“ (што значи „награда“³²). За синовљеве мандрагоре Лија је унајмила Јакова да дође у њен шатор, и зато новорођено дете назива Исхар, што значи „награда“, односно „мој најам“.*

Лија показује да она и даље може да рађа децу. Пост 30,19: *Лија је њоново зашруднела и родила Јакову шестог сина*. Тада је рекла: *„Бої ме је даровао драгоценим даром; сада ће ме мој муж ценити јер родила сам му шест синова.“* Томе је дала име „Завулон“ (што значи „остати уз неког“ или „поштовати“). „Мој муж ће сада остати са мном,“ помислила је, и очигледно је он остао са њом дуго времена зато што је схватио да је Лија она коју је Бог благословио. Била је благословена да роди шесторо деце. Овако пише у Пост 30,21: *Пошом је родила и ћерку и дала јој име „Дина“*. Дина је женска верзија имена Дан и значи „пресуда“. У смислу породичног стабла или иметка, Дина нема никаквог значаја за породицу, али она је једина ћерка и о њој ће поново бити речи када се породица врати у Обећану земљу. До сада се родило десеторо деце а Рахиља је и даље нероткиња. Све ово време она се моли да затрудни. И коначно је на њене молитве одговорено у Пост 30,22-24:

Тада се Бог сетио Рахиље: Бог ју је услишио и учинио да може да рађа. Затруднела је и родила сина. Том приликом је рекла: *„Бог је уклонио моју срамоту.“* Дала му је име „Јосиф“ (што значи „надодати“), додавши: *„Нека ми Господ дода још једног сина.“*

Сваки пут када призива његово име, биће то и молитва „додај ми још једно дете.“ Све укупно биће дванаест синова а Рахиља ће умрети код порога дванестог сина, на самој граници Обећане земље.

Јаков је сада спреман да иде кући. Научио је лекцију. Видећемо да ће сада престати са преварама које су га довеле доде. Преварили су га и Лаван и његове две ћерке. Бог је благословио Лавана због Јакова. Лаванова стада су се умножила зато што је са њим био човек са којим је Бог склопио савез. Бог је склопио савез са Аврамом да ће га благословити и да ће благословити његове синове и синове његових синова. Бог је обећао да ће благословити

³² Ауторов коментар наглашава да „Исахар“ можда значи и „мој најам“ у смислу плаћања за услугу (прим.прев).

све народе који дођу од Аврама и пошто је Јаков, онај који је заветован, у Лавановом дому, Бог благосиља Лаванов дом. Његова стада су се навелико умножила.

Јаков напушта Падан-Арам

Јаков сада говори са Лаваном у Пост 30,25.26:

Након што је Рахил родила Јосифа, Јаков рече Лавану: „Пусти ме да одем у своје место у својој земљи. Дај ми моје жене за које сам радио код тебе и моју децу, да могу да одем. Ти добро знаш како сам радио за тебе.“

Лаван не жели да се то догоди, тако да читамо даље у Пост 30,27-33:

А Лаван му рече: „Ако имаш и мало наклоности за мене, не иди! По знамењима сам схватио да ме је Господ благосиљао због тебе. Даћу ти илају коју сам одредио.“ Јаков му одговори: „Ти добро знаш како сам ти служио и колико је стока узнајредовала од мојом бригом. Оно мало стоке што си имао пре мене се веома увећало, и Господ те је благословио куд год сам ишао. Није ли сад време да се поштарам и за своју кућу?“ Лаван му рече: „Колико да ти илајим?“ Јаков му одговори: „Немој да ми илајим ништа. Твоја стока ћу ионити на њашу и чувати их само ако ми учиниш ово: Данас ћу проћи кроз сва твоја стога и издвојити сваку овцу црне боје и сваку шарену и ирујасту козу. То ће бити моја илаја. Кад убудуће будеш својим очима проверавао моју илају, моје поштенство ће сведочити за мене: ако се у мом стаду нађе иједна коза која није шарена и ирујаста, или јајце које није црно, нека се сматра као украдено.“

Уобичајено је да су овакве овце и козе у веома малом броју. Али, Бог је Јакову дао да усни сан и у том сну он је видео Лаванова стада да су тамне боје, шарена и пругаста, и овце и козе. Тако да он зна шта ће да наследи ако овако уради. Бог му је чак рекао да ће ова стада бити јача. Е сад, ако је Јаков празноверан онда то није од Бога. Јаков узима неке штапове и са њих скида кору. Онда на те штапове ставља пруге. Када би год нека боља коза или овца прошла он би је обележио да постане пругаста и одвојио је у своје стадо. Кад год би нека слабија овца прошла, он је не би обележио и пустио би је у Лаваново стадо. Тако је већину јаким оваца пребацио себи, мада је идеја са штапом само његово празноверје. Бог је већ одлучио да ће већина стада бити шарена и пругаста и да ће бити црних оваца и јагњаци. Исход свега

овога видимо у Пост 30,43: *Човек се иако веома обојатио, стекао је многе стокe, слућу и слушкиња, камила и мајараца.* Баш као што је Исак постао богат и тој земљи, сада и Јаков постаје богат у тој истој земљи. Наследиће две трећине од свега што Исак има, и уз то све што је стекао за двадесет година колико је радио у Лавановом домаћинству.

Јаков се враћа у Ханан

У Пост 31 читамо како је Јаков побегао од Лавана да би се вратио у Ханан. Док се цењкао са Лаваном, Бог му је рекао да мора да се врати кући. У Пост 31,3-7 читамо:

Тада Господ рече Јакову: „Врати се у земљу својих оца, у свој родни крај, и ја ћу бити с тобом.“ Јаков је тада позвао Рахилу и Лију у њега где је било његово стадо, и рекао им: „Видим њо лицу вашеј оца да се не држи према мени као раније. Али са мном је био Бог моја оца. Ви и саме знате да сам за вашеј оца радио свом својом снагом. Међу њим, ваш отац ме је варао и десет њих ми мењао њају. Ипак, Бог није допустио да ми нанесе штету.“

Јаков је донео одлуку да коначно одлази. Али, док се спремао да крене, Рахил чини нешто веома необично, како видимо у Пост 31,19-21:

Када је Лаван отишао да стриже своје овце, Рахил је украла кућне идоле који су припадали њеном оцу. Јаков је, пак, заваро Лавана Арамејца и тиме што није дао да овај послуша да ће он њобећи. Тако је Јаков њобећао са свим што је било његово. Прешао је реку Еуфрат и зајужио се према галадском јорју.

Зашто је Рахил украла кућне идоле? Није то само зато што је она вероватно и сама била идолопоклоник, већ је особа која држи кућне идоле и глава читавом дому. Она жели да Јаков не буде само главешина у свом дому, већ и најстарији у Лавановом дому. Али, Лаван јури за Јаковом. Он жели да се поздрави са својим ћеркама и унуцима, али жели и да поврати своје кућне богове. Лаван каже Јакову да му је украо кућне богове, а што Јаков безусловно пориче. Он чак нуди Лавану да претражи његов табор и ако се нађе неко са његовим боговима, тај ће бити убијен. Јаков не зна да их је украла Рахил. Лаван тражи по свим шаторима и коначно долази и до Рахилиног шатора. Она је идоле ставила под камиље седло, седи на седлу и све је прекрила својом хаћином. Рахил каже: „Оче, извини што не устајем, али добила сам женске ствари и не могу да устанем.“ Он тражи

по читавом шатору али не гледа на то једно место где су заправо идоли. Јаков на то покара Лавана и оптужи га да је дошао да га шпијунира. Јаков му каже да он одлази кући и да нема код себе Лаванове кућне богове.

Тако Лаван одлази кући а Јаков своме дому. Са собом у Обећану земљу доноси идолатрију. За то ће касније морати да се постара, али је чињеница да је Харан напустио као особа која је стекла све као лопов и лажов. У кући свога ујака, где је стекао две жене и добио дванаесторо деце³³, научио је шта значи када ти лажу и када те варају. Сада је спреман да буде Божији човек. Код куће је био замена. Онда је био помоћник – слуга у Падан-Араму. Шта ће постати када се врати у Обећану земљу? Он ће бити светац који живи у Хеврону. Од замене је постао слуга, а од слуге светац. Ово је Јаковљево путовање. Још нешто што треба да научимо у вези са Јаковљевим искуством јесте да се Богу може веровати. Све то лагање, свађе, контроверзе и такмичења између његових жена, деце, таста и њега самог и даље показују да Бог суверено влада. Бог припрема Јакова да постане Израил и Божији кнез.

³³ Своје тринаесто дете – Венијамина, другог сина с Рахиљом је добио касније, након што је напустио Лаванов дом (прим. уредника).

ЧЕТРНАЕСТО ПОГЛАВЉЕ

СВЕТАЦ У ХЕВРОНУ

ПОСТАЊЕ 31,1 – 35,29

Увод

У овом поглављу у нашем проучавању старозаветне историје и даље проучавамо и посматрамо Јаковљев живот. Исто тако, требало би да се присетимо специфичне природе коју има књига Постања, нарочито начина на који је подељена. У једном тренутку каже: „ово су генерације“, или „ово је родослов“ и онда даје име одређене особе. Као што смо видели, ту се обично ради о сину те особе, или о сину његовог сина. Раније смо читали о Тарином родослову, а Аврам је био главна особа, главни лик у том историјском периоду. Сада проучавамо Исаково потомство, а Јаков, његов син, је главна особа у овом времену. Касније ћемо читати о Јаковљевој генерацији, и главна особа тог извештаја биће Јосиф, његов син.

До сада смо видели Јакова као замену у дому. Он живи у складу са овим надимком. Јаков и значи „онај који је замена, који додаје, односно онај који преузима нечије место.“ На почетку свог живота и није тако добра особа јер краде братовљево право прворођеног и његов благослов. То јесте Божија воља, да Јаков има ове две ствари, али није Божија воља да их Јаков добије на превару, да их украде. Због тих крађа, превара и непоштења, Јаков мора да напусти кућу на двадесет година. Служи код свог ујака Лавана, брата његове мајке, који је, заправо, једнак њему. Лаван је преварио Јакова да ради седам година како би добио Рахиљу, али је уместо ње Јаков добио Лију. Онда добија Рахиљу али за њу мора да ради додатних седам година. Онда мора још да ради шест година како би добио део тастовог стада. Тако да је Лавану служио двадесет година и од њега начинио богатог човека. Јаков га потом напушта, водећи са собом добар део Лавановог стада, обе ћерке, једанаест унука и једну унуку.

Нећемо проучавати Јакова као слугу у Падан-Араму, у дому његовог таста. Он је био замена у дому, потом је био слуга, али се сада враћа кући да би био старешина у свом дому. Враћа се како би био духовни вођа Аврамовом роду, оном који ће наследити сву Обећану земљу, који ће згњечити главу ђаволу и благословити читаво човечанство. То не може да учини као слуга код таста, тако да у трећем делу свога живота Јаков постаје светац, онај који је одвојен за добра дела и кога је Бог изабрао.

СВЕТАЦ У ХЕВРОНУ

Из Харана до Хеврона – од Јакова до Израиља

Пошто Јаков живи у Хеврону, називамо га „светац из Хеврона“. У овом поглављу видећемо како је онај који је био замена у дому постао Божији миљеник. Видећемо како од преваранта настаје светац. У Пост 32,1-2 читамо:

Јаков је ишао својим њуџем, кад му у сусрећ изађу Божији анђели. Уледавши их, Јаков рече: „Ово је Божији џабор!“ Зајшо је џо месћо назвао Манахајим (што једноставно значи „два табора“).

У овом случају ради се о његовом табору и о Божијем табору. Бог поново даје до знања Јакову да је, на том путовању, он са њим. Лаван је дошао и поздравио се за растанак са својом децом, претражио цело домаћинство не би ли нашао кућне идоле које је Рахиља сакрила, и онда се вратио натраг у Падан-Арам. Јаков је, са друге стране, кренуо натраг у Божију земљу, Обећану земљу, а Бог жели да он зна да није сам. Не само да је са Јаковљевим табором, већ шаље и своје анђеле да буду са Јаковом тако да он зна да је Бог са њим.

Али, Јаков зна да мора да се сретне са Исавом, јер је на путу кући. Пре двадесет година Исав се зарекао да ће Јакова убити, и Јаков се још увек сећа Исавовог припростог карактера. Зато је могуће да је он и даље толико љут да ће штети да убије Јакова. Како би спречио било какве проблеме, видимо шта је Јаков урадио у Пост 32,3-6:

Јаков је љред собом љослао љласнике своме браћу Исаву у земљу Сир, у едомску љусћару. Зајоведо им је: „Овако рецићо моме љосћодару Исаву: „Овако каже љвој слућа Јаков: Живео сам у љућини код Лавана и љамо сам се задржао све до сад. Сћекао сам волове, маћарце, овце, слуће и слушкиње. Шаљем ову љоруку

моме јосјодару, не бих ли сти́као твоју наклоно́сти.“ Гласници су се вра́тили к Јакову и рекли му: „Били смо код тво́га бра́та Исав, и ево, он ти долази у сусре́ти са че́тири сто́тине својих људи.“

Ово не звучи баш као братски отпоздрав. Јакову то делује као да Исав и даље намерава да га убије, јер пред њега долази са малом војском. Можемо да схватимо Јаковљеву реакцију на ту вест. У Пост 32,7.8 читамо даље:

Јаков се на то прейадне и узнемири. Зато је поделио на два табора људе са њим, а такође и овце, стоку и камиле, мислећи: „Ако Исав наиђе на један табор и нападне га, преостали табор би још могао уштећи.“

Јаков је спреман да се сретне са Исавом. На свој начин је покушао да дозове Исаву да се са њим лично сретне, али могуће је да је Исав помало забринут због свог преварног брата. Можда га Јаков мами да дође у пустињу како би га убио? Тако Исав долази под заштитом од четири стотине људи. Јаков сада чини оно што је требало да учини на првом месту. У Пост 32,9-12 читамо:

Јаков се тада помолио: „О, Боже моја оца, Аврама! О, Боже моја оца Исака! О, Госјоде, који си ми рекао: „Врати се у своју земљу, у своје родно место, и ја ћу се показати добросјивим према теби.“ Недостојан сам све твоје милости и све твоје верности што си исказао своје слузи. Јер, некада сам само са шћайом прешао преко овој Јордана, а сад имам два табора. Избави ме, молим те, из руку мога брата, из руку Исавових, јер се бојим да би могао да дође и убије и мене и мајке с децом. А ти си рекао: „Свакако ћу се показати добрим према теби и учинити да твоја поштомства буде као јеска у мору, који се од мноштва не да пребројити.“

Јаков се моли да Бог запамти да је он у савезу са њим и да ће да учини да Јаков напредује, помоћи ће му и заштитиће га. У Пост 32,13-19 видимо:

Ту ноћ је провео тамо. Онда је од стоке што је имао са собом припремио дар за свога брата Исаву: две стотине коза и двадесет јараца, две стотине оваца и двадесет овнова, шездесет камила дојилица са њиховим младунцима, четрдесет крава и десет бикова, двадесет мајарица и десет мајараца. Њих

је њредао својим слуџама, свако сџадо њособно, и рекао им: „Ви крениџе њреда мноу, али држиџе расџојање међу сџадоима.“ Зайџим је наредео њрвоуе: „Кадо среџиуеи моџа браџиа Исаву, и он џе уџиџа: „Чиџи си џи? Куда идои? Чиџа су ова сџадоа њред џобом?“ џи реџи: „Она њриџадоају џвоуе слуџи Јакову; ово је дар коџи шаље своуе џосџодару Исаву. Он, ево, долази за науа.“ Такав је налоџ издоа и друџом и џређем, као и свим осџалима коџи су џишли за сџадоима, рекавши: „То ћеџе ређи Исаву кадо џа среџиуеџе.“

Јаковљеуе слуге чине како им је речено у Пост 32,21: *Тако је дар оџиџао њред њим, док је он сџм њренођио у џабору.* Јаков се и даље припреаа да се сретне са Исавом и уплашен је. Растрзан је. Не само да се моли Богу веђ пред собом шаље дарове како би потплатио Исаву.

Јаков се рве са Богом

Те нођи ће Јаков научити где лежи права сила. У Пост 32,22-31 имамо причу о томе како се рвао са човеком за кога ће касније веровати да је то био Бог. Због овог догађаја у Јаковљевоу животу ће дођи до драматичне промене. Читамо у тексту:

Те нођи Јаков усџане, узме своје две жене и своје две слуџкиње и своје једанаесџоро деџе³⁴, џа њређе Јавок њреко џаза. (Јаков је мала река која истиче из Јордана на исток, негде на пола пута између Галилејског језера и Мртвог мора.)

Након џиџо их је њребаџио њреко џаза, њребаџио је и сву своју имовину. Јаков је осџао сџм, и џада се неки човек рвао с њим све до у освиџи зоре. Кадо је видео да не може да савлада Јакова, уџануо му је зџлоб њри куку, џако да се Јакову џиџаџио кук док се рвао с њим. Тада човек рече:

„Пусџи ме, јер свиђе зора!“ „Неђу џе њусџиџи док ме не блаџословиџи!“ – одвраџи Јаков. Човек џа уџиџа: „Како џи је иуе?“ „Јаков“ – одџовори. Онда човек рече: „Више се неђем зваџи Јаков, неџо Израџљ (онај коџи се бори с Богом), јер си се борио и са Боџом и са џудима, али си надовладао.“

Пост 32,22-28

³⁴ Овде је грешка у преводу. Исправан превод налазимо у ССП „... и своџих једанаесџи синова...“ (прим. уредника).

Приметимо овде да је до промене имена дошло зато што је дошло до промене Јаковљевог карактера. Он је напустио Обећану земљу као поносни, млади преварант, а сада се у њу враћа као зрео и праведан човек. Али, на уму му је једно питање.

*Заштим је Јаков заштимео: „Реци ми, молим те, своје име.“
„Заштимо ме штимеош за моје име?“ – одговорио је. Ту ја је заштим
блајословио. Јаков је шмо месимо назвао „Фануил“, јер је рекао:
„Видео сам Боја лицем у лице, али сам осшмо жив.“*

У теолошком смислу овде се ради о теофанији, односно о „Богу у људском облику.“ Бог је сишао на земљу и читаву ноћ се као човек рвао са Јаковом. Сада је већ јутро и читамо даље у Пост 32,31:

*Сунце је ирануло док је Јаков иролазио Фануил. Храмао је збои
свои кука. Заштимо Израилци све до данас не једу шешиву над куком
изнад бедреној зилоба, заштимо шшмо је Јаковљев бедрени зилб био
ишчашен у шешиви.*

У Јаковљево време, у Мојсијево време, чак и данас, тетива над бедреним зглобом неке животиње није кошер храна³⁵ и не сме да се једе. Ово треба да подсети израилски народ на то да је Бог Јахве. Он је тај кога треба да поштују.

А сада је час да се Јаков сретне са Исавом. Први пут после двадесет година ова два брата су заједно. Пост 33,1-3:

*Јаков је иодишао иоилед и уиледао Исаву како долази и четири
сшмошине људи са њим. Тада је иоделио децу између Лије, Рахиле
и две слушкиње. Слушкиње и њихову децу је иосшавио на чело,
Лију и њену децу иза њих, а Рахилу и Јосифа на зачеље. (Ово је
био редослед по којем их је он волео.) А он сшм је иошао најред
и иоклонио се седам иушша до земље док се није ириближио своје
брашу.*

Приметите овде Јаковљеву понизност и промену карактера. Овога пута он не жели да нешто добије од Исаву, већ му је намера да га Исав прихвати. У Пост 33,4 читамо како су године на Исаву оставиле трага. За то време док је Јаков био одсутан, нож у Исавовој руци се претворио у пољубац са Исавових усана. Али Исав му иошрчи у сусреи, заирли ја, иадне му око врашша и зайлаче. Дошло је до помирења. Исав зна да је за оно што му се догодило

³⁵ Кошер храна је храна која је дозвољена Јеврејима за јело као чиста храна (прим. уредника).

делимично и сам крив, колико је крив и Јаков. Његова припроста природа и Јаковљева превртљивост заједно су деловали да би се остварила Божија воља. Јаков има Аврамов благослов и он са собом носи право прворођеног у Аврамовом роду.

А сада је време да Јаковљева породица укаже Исаву част. *Исав је онда њодигао њоїлед и уїледао жене и децу. „Ко су ти ови?“ – уїиїао је. „Деца коју је Бої милосїиво њодарио њвоме слуги“ – одїовори Јаков.*

Приметите овде Јаковљеву понизност. Он чак и Богу даје славу.

Тада су њрисиїуїиле слушкиње са својом децом и дубоко се њоклониле. Затиї је њрисиїуїила и Лија са својом децом, ти су се дубоко њоклонили. На крају су њрисиїуїили Јосиф и Рахиља, ња су се и они дубоко њоклонили.

Пост 33,5-7

Све ово је записано како бисмо разумели обећање које је дато док су та два дечака још била у мајчиној утроби, да ће старији служити млађем – није се то односило на та два дечака, већ на два народа. Исав сада жели да зна зашто је Јаков послао све те животиње и пре него што је сам пристигао.

Исав је уїиїао: „Шїа си наумио са овом њоворком коју сам срео?“ Јаков одїовори: „Да сїекнем наклоносї своїа њосїодара.“ Исав рече: „Ја имам довољно, браїе мој. Задржи своје за себе.“ „Немој, молим ти“ – рече му на тио Јаков. „Ако сам сїекао њвоју наклоносї, њрими овај дар од мене. Јер кад сам видео њвоје лице, тио је као да сам видео лице Божије, тиако си ме блаїонаклоно њримио. Сїїоїа њрими, молим ти, дар који сам ти донео, јер Бої ми је био наклоњен, ња имам свеїа.“ Јаков їа је тиолико салеїао да је Исав њрихватиїо.

Пост 33,8-11

Када се Бог рвао са Јаковом, он га је припремао за овај дан како би могао да погледа брата и види га као особу коју не треба варати, лагати или красти од њега, већ на њега треба гледати као да је сãм Бог. Исав је примио Јаковљев поклон јер је знао да је то заиста поклон а не подмићивање. Заузврат, Исав се нуди да остане са Јаковом преостали део пута.

„Кренимо на њуї“ – рече Исав – „и ја ћу њуїоватиї с тиобом.“ Јаков одїовори: „Мој њосїодар зна да су деца нејака, а и да морам да се бринем о овцама и кравама које доје. Будем ли их њребрзо тиерао само један дан, све сїадо ће уїинуїи. Затио нека мој

јосјодар крене исјред своја слује, а ја ћу ићи јолако, уз корак са сјоком и уз корак са децом, док не дођем к своме јосјодару у Сир.“ Исав рече: „Дај макар да ти остјавим неколико својих људи.“ Јаков одјовори: „Чему? Нека сјекнем ја само јвоју наклоносј.“ Тако је Исав јој дана ојшишао својим јуштем у Сир. Јаков, међушјим, оде у Сокој, где је сајрадио себи кућу, и шјшале за сјада. Зајшо је јшо месјо названо Сокој.

Пост 33,12-17

Јаков у Сихему

У Пост 33,18 читамо да се Јаков населио у Сихему. Пре тога, треба да се присетимо шта се све Јакову догодило. Иза себе је оставио свога таста, али је сазнао да је Бог са њим и да над њим бдију Божији анђели. Сазнао је да је Божији миљеник. Добио је силу од Бога јер се његово име променило од Јакова у Израил. Понизио се пред Исавом кога је раније варао, лагао и крао од њега. Два брата су се помирила, и сада видимо Јакова којји се насељава у Обећаној земљи. То нас доводи до Пост 33,18-20 где читамо:

Дошавши из Падан-Арама, Јаков је мирно јррисјео у јрад Сихем који се налази у Ханану. Ушјаборио се јред јрадом. Од синова Емора, оца Сихемова, је за сјошјину кесјшја³⁶ кујшо комад земље, где је јосјшавио свој шјшор. Ту је јодјшјао жрјшвеник из назвао ја „Бој је Бој Израилев“.

Ово је први пут да у Постању читамо да је Јаков подигао жртвеник. Аврâм је то стално чинио, сваки пут када би стигао у неко ново место. Јаков је сада постао Израил, Аврâмов син, и сада и он подиже жртвеник и назива га „Ел Елохе Израел“ што значи „Бог је силан,“ силни Бог Израилев. Сихемци су међу собом имали човека по имену Сихем, који је био Еморов син, Евејац, и он се загледао у Дину, Јаковљеву ћерку и заљубио се у њу. Овако се даље каже у Пост 34,2-4:

Али кад ју је видео Евејац Сихем, син Емора, кнеза шје областш, он је зјраби, лејне с њом и обешчасш је. Но, био је јшолико јривучен Дином, Јаковљевом кћерком, да се заљубио у њу. Зајшо је насјојао да јридобије девојчино срце. Сихем је свом оцу Емору рекао: „Узми ми ову девојку за жену.“

³⁶ Комада некованог сребра (прим. прев).

Сихем је учинио глупост и злодело. О томе нема сумње, али је то учинио из љубави а не из пожуде. Није се ту радило само о сексуалном чину, он је желео да ова девојка буде његова жена. Јаков је сазнао да је његова ћерка обљубљена на силу, али не говори ништа све док му се синови не врате са поља. У то Емор, Сихемов отац, долази и каже: *Емор им њага рече: „Мој се син свом душом заљубио у вашу ћерку. Дајте му је, молим вас, за жену.“* (Пост 34,8). Уствари, он је говорио „дајте му је за жену а ја ћу вам дати шта год пожелите као мираз за девојку. Сва та земља пред вама може да буде ваша. Желим да се мој син ожени вашом ћерком.“ Није нам речено шта је Јаков мислио о тој понуди, али знамо шта су помислили његови синови. Они су били страшно озлојеђени зато што је њихова сестра била напастована, па су преварно одговорили Емору овако у Пост 34,14.15: Такву ствар не можемо учинити. За нас би, наимае, била срамота дати нашу сестру необрезаноме. Пристаћемо на то само ако постанете као ми, то јест, ако се сваки мушкарац међу вама обреже.

Јаковљеви синови захтевају да се сваки мушкарац у тој земљи обреже, не само Сихем, Еморов син, већ сви мушкарци у њиховом подручју. Тек онда ће Дину дати Сихему за жену. И, као што ћемо ускоро да видимо, Јаковљеви синови немају никакву намеру да испоштују тај договор. Али, изгледа да је тај захтев био добро прихвћен од стране домаћег народа јер су се сви обрезали. А трећега дана, док су сви мушкарци још били слаби и под боловима, Симеун и Леви, два Јаковљева сина, узму мачеве и нападну град. Побили су све мушкарце у граду и у округу. Онда су узели њихове жене и ћерке за робље. Узели су им и сва стада и говеда зато што је Дина била напастована. А када је Јаков чуо за то, страшно се наљутио. Позвао је ова два сина к себи и рекао им: *Увалили сте ме у нејрилике учинивши ме мрским сјановницима земље, Хананцима и Фережанима. Ја имам њек шаку људи; ако се они удруже ѡроштив мене и најадну ме, истїребиће и мене и мој дом.* (Пост 34,30)

Али, браћа нису поклекла пред оцем. Они му одговарају, према Пост 34,31: *Зар да с нашоом сестїром ѡстїујају као са блуднициом?*

Одговор на ово питање је наравно „не“, али питање је да ли се Сихем понео према Дини као према блудници? За оно што је Сихем учинио нема оправдања зато што је то ужасна ствар и глупост, али се он према њој не односи као према блудници. Он од ње није отишао оставивши је да крвари, није оставио неки новац пред њом и отишао. Сихем јој даје обећање. Обећао јој је да ће бити његова жена. Наравно да је учинио злу ствар, али сада је желео да постигне најбоље у односу на оно најгоре што је учинио,

и још је потпуно заљубљен у њу. У Пост 35 видимо Јакова како се враћа у Ветиљ, у место где је имао визију анђела како силазе и како се пењу по лествама. Када је добио ту визију од Бога, рекао му је да ако он, Бог, буде са њим, да ће се вратити и донети свој десетак. Јаков је управо то учинио у Пост 35,1-7. Чини оно што је обећао да ће учинити.

На повратку из Ветиља у Хеврон, Рахиља се порађа. Има ужасне болове и умреће приликом порођаја. *Служавка која је њу каже јој: „Не бој се, јер и ово њи је син.“* (Пост 35,176). Рахиља је свог првог сина назвала Јосиф, али се молила за још једног сина. Али, сада док се порађа она умире, тако да сину даје име „Венони“ што у преводу значи „син моје туге.“ Али, Јаков то не прихвата и сина назива „Венијамин“ што у преводу значи „син моје деснице.“ На његовој десној страни увек је ходала Рахиља. Јакову се једанаест синова родило изван Обећане земље а једно дете рођено је у Обећаној земљи. Рахиља је умрла и сахрањена је, и до тог дана када о томе пише Мојсије, место њеног гроба је било познато.

Још нешто занимљиво одиграва се у 35. поглављу. У Пост 35,22 Рувим чини прељубу са очевом иночком, Валом, и за то је дознао Израил (Јаков). Зашто је ово споменуто? Касније, у 49. поглављу Постања видећемо зашто се о овоме говори. Јаков ће се овога присетити када буде давао благослове својим синовима, и стога ће Рувим примити неповољан благослов.

Јаков сада живи у Хеврону. Његових дванаест синова набројани су у Пост 35,23-26 а у Пост 35,27-29 видимо записану Исакову смрт.

Јаков оде к своме оцу Исаку у Мамрију, у Киријат-Арву, њо јест Хеврон, где су некад Аврам, а њојом и Исак живели као странци. Исак је живео с њојину осамдесет година. Онда је издахнуо и умро, ње се њридружио својим њрецима, с њар и с њи живојѡа. Сахранили су ѡа Исав и Јаков, њејови синови.

Јаков се родио када је Исаку било шездесет година. То значи да Јаков сада има сто двадесет година, и ту се завршава Постање 35. поглавље. У Пост 36 имамо родослов Исавовог потомства. Ово заиста није од значаја за наше проучавање, осим једне веома важне изјаве у 43. стиху: *То је Исав, ѡраојѡац Едомаца.*

Јаков је живео у земљи где је остао његов отац, у Ханану. Јаков је освојио Ханан а јужно одатле налази се земља Едом, што је територија коју је освојио његов брат Исав.

Још се нешто важно догодило у Јаковљевом животу, али о томе ће бити речи тек при самом крају књиге Постања, у поглављима од 46 до 50.

А шта се одиграло између поглавља 36 и 46? О томе читамо у Пост 37,2: *Ово је извештај о Јаковљевој њородици*. Сада се припремамо да започнемо проучавање живота једног од Јаковљевих синова, Јосифа, и то ћемо учинити у четири наредна поглавља ове књиге. Када Јаков, годинама касније, оде у Египат, видећемо да ће стајати пред фараоним који ће га благословити. Он ће тамо стајати пред Манасијом и Јефремом и благосиљаће их. Он ће тамо стајати и пред својих дванаест синова и благосиљаће их, и стајаће пред Богом који ће благосиљати њега и то на крају живота. Када о њој читамо и размишљамо, ово је, заправо, једна прелепа прича. Ово је прича о Јакову, оном који је почео као преврант, али је постао скроман, понизан и благословен Божији слуга. Из овога можемо да научимо да у нашем животу, без обзира како смо га започели, без обзира на злоћу или преваре које смо чинили на почетку, морамо да нађемо свој дан са Богом, када ћемо се рвати са њим све док се наше име не промени у Израил, у име онога који се снажи и има силу у Богу. Дао нам Бог такву силу данас.

ПЕТНАЕСТО ПОГЛАВЉЕ

ПРИЧА О ЈОСИФУ (1)

ПОСТАЊЕ 37 – 39

Увод

Настављајући наше проучавање старозаветне историје, започињемо проучавање једне од најзанимљивијих личности у књизи Постања. Јосиф је, на много начина, занимљивији од Аврама, Исака или Јакова. Јосиф је херој! Он је права звезда, али као и многи други Божији људи не започиње као звезда. Потребно је време док Бог од њега не начини човека какав треба да буде. Аврам је морао да прође кроз одређене промене да би могао да постане Аврам. Јаков је прошао кроз много тешкоћа и тестова пре него што је добио име Израил. Како би Јосиф постао онај који ће сачувати свој народ, и сам мора да прође кроз веома озбиљне тешкоће.

ЈОСИФ – МАЛИ ЦАРЕВИЋ

Истакнути Јаковљев син

Јосифов живот ћемо поделити у неколико делова, баш као што смо то урадили и код Јакова. Први део Јосифовог живота назваћемо „мали царевих“ јер је као мали царевих међу својом браћом у очевој кући. Тај део започиње у Пост 37,2 у коме се каже: *Ово је извештај о Јаковљевој ѿородици*, или се још може овако рећи: „Ово су Јаковљева покољења“.

Јосиф, младић од седамнаест година, је чувао стада свога оца са синовима Вале и Зелфе, које су биле жене његовог оца. Јосиф је њиховом оцу подносио лоше извештаје о њима.

Лијини синови се у ово не мешају. И мада нам није речено шта то раде да узрокују лоше извештаје о себи, синови Вале и Зелфе се изгледа о стадима не старају добро. Јосиф их је пријавио и због тога није популаран. Ово је најозбиљнији разлог због којег га браћа неће волети. Али, видимо још један

разлог у Пост 37,3: *Израиљ је Јосифа волео више од свих својих синова, јер му се овај родио њој старијим. Зато му је најравио дујачку одору с рукавима.*

У неким преводима стоји „одору богато извезену или украшену“ што је исто тачно, зато што је идеја да је одора врло посебна. Такву одору нико нема. Она је уникатни примерак, ексклузивна је, јединствена.

И као што можемо да замислимо, то се његовој браћи не допада. *Њејова браћа су приметила да ја њихов отац више воли нејо ли иједној од њих, ја су ја толико замрзели да нису мојли ни да ја њоздраве.* (Пост 37,4). Јосифу замерају то што га њихов отац воли више од свих, али најважнији разлог због којег га браћа мрзе јесте његов понос. Тешко је не бити поносан, зар не? Тај понос се исказује у Јосифовом сну. Он ту ништа не може, јер је сан од Бога, али онда он иде и о сну говори својој браћи, а то није морао да учини. Могао је да оћути шта је сањао. Из ког разлога Јосиф прича тај сан својој браћи? У Пост 37,5-7 видимо зашто:

Једном је Јосиф уснио сан и исјричао ја својој браћи, збој чеја су ја они још више замрзели. „Послушајте, молим вас“ – рекао је Јосиф – „сан који сам уснио. Везујемо ми жињо у снојље насред њоља, кад се наједном мој сној диње и усјрави. Уњо се ваши снојови окује око моја сноја и дубоко му се њоклоне.“

Јосиф овде изјављује да је не само Јаковљев најомиљенији син, већ да је омиљен и код Бога, и то га чини вишим у односу на браћу. А браћа реагују врло разумно: *Њејова браћа му рекоше: „Да не мислиш да се зацариш над нама? Да нећеш, можда, да владаш над нама?“ Збој њејових снова и збој њејових речи су ја још више замрзели.* (Пост 37,8)

Бог жели да Јосиф зна да ће он бити истакнути син, иначе му не би дао такав сан, али није желео да Јосиф оде и све исприча браћи. То је учинио Јосифов понос.

А онда Јосиф уснива још један сан, и шта је прва ствар коју он тада чини?

Јосиф је уснио још један сан и исјричао ја својој браћи: „Ево, уснио сам још један сан. Сунце, месец и једанаест ј звезда дубоко су ми се њоклонили.“ Али, кад је исјричао сан своме оцу и својој браћи, њејов ја отац укори: „Шта значи тај сан који си уснио? Зар ћемо доћи ја, твоја мајка и твоја браћа и до земље ти се клањати?“ Њејова браћа су му завидела, али је њејов отац држао целу ствар на уму.

Пост 37,9-11

Из ког разлога је та цела ствар Јакову на уму? Да ли он сања исте снове? Сигурно је да сања јер знамо да је у Ветиљу и у Падан-Араму сањао снове. Да ли су се ти снови испунили? Сваки сан који је Бог дао Јакову до сада се и испунио. Тако да Јаков зна да, када Бог даје сан, он ће и испунити оно о чему се у том сну ради.

Али, без обзира на све, Јосифа мрзе. Зашто? Под један, испричао је своје снове. Под два, вољен је више од других. Под три, поносан је. Пред чим иде понос? *Пред њроџаишу иде њонос и њред њагом иде дух нагмени.* (Пр 16,18) Јосиф је на путу своје пропасти. Браћа ће га продати у робље. Све је већ припремљено.

Једном Јосифова браћа огу да чувају овце своја оца код Сихема. Израил рече Јосифу: „Не чувају ли њвоја браћа овце код Сихема? Хајде да ње њошаљем к њима!“ „Добро“ – одговори Јосиф. Оџац му онда рече: „Иди и види да ли је све у реду с њвојом браћом и овцама, ња ми јави.“ Тако ња је њослао из хевронске долине.

Пост 37,12-14а

Јосиф није са својом браћом код стада, а за нашу причу је то важно.

Јосиф је сџиџао у Сихем. Неки човек ња нађе како луџа њо њољима, ња ња уџиџа: „Шџа њражиџи?“ Јосиф одговори: „Тражим своју браћу. Реџи ми, молим ње, ѡде чувају сџаго.“ Човек му одговори: „Оџиџили су одавде. Чуо сам, наиме, да су рекли: ‘Хајдемо у Доџан!’“

Пост 37,14б-17а

Дотан је преко, у близини медитеранске обале. Вероватно да им је понестало пашњака па су се пребацили у Дотан.

Јосиф крене за својом браћом и нађе их код Доџана. Уџедали су ња из даљине. Но, ѡре неџо шџо им се ѡриблиџио, они се доџворе да ња убију. Рекли су један друџоџе: „Ево, сџиџе онај сањар. Хајде сад да ња убијемо и да ња баџимо у неку чаџрњу! Реџи ћемо да ња је ѡрождрла дивља звер. Онда ћемо видеџи шџа ће биџи од њеџових снова.“ (Али, један од браће не жели да се то догоди.) Кад је џо чуо Рувим, ѡледао је да ња избави из њихових руку, рекавши: „Немојмо му одуџимаџи живоџи! Не ѡроливајмо њеџову крв – наџџавио је – баџиџе ња у ову чаџрњу џу у ѡусџиџи, али

не дижит̄е руку на ње̄а!“ Х̄шео је да ѿа ѿако избави из њихових руку и да ѿа вра̄и ње̄овом оцу.

Пост 37,176-22

Рувим није желео да гледа Јаковљеву тугу и жалост до којих ће доћи у случају да Јосиф умре. Браћа су послушала Рувима па су Јосифа бацили у јаму за скупљање кишнице, чатрњу.

Кад је Јосиф с̄ӣӣао к њима, они свуку ње̄ову одору, ону украшену одору која је била на њему, ѿа ѿа з̄рабе и баце у ча̄ирњу. Ча̄ирња је била ѿразна, није било воде у њој. За̄им су сели да јегу. Ӯио ѿодӣну ѿо̄лед и ӯледају караван Исмаиљаца како долазе из Галада. Њихове камиле су носиле миришљаву смолу, мелем, и смирну. Ишли су у Е̄ӣӣа̄ӣ.

Пост 37,23-25

Ови трговци су потомци Исмаила, старијег Авра̄омовог сина и старијег Исаковог брата. Овде видимо да су Исмаилови потомци толико бројни да се називају Исмаиљцима, да су као народ. У овом истом поглављу још их називају и мадијанским трговцима, зато што је то место одакле долазе.

Када су видели ове трговце како долазе према њима, један од браће долази на идеју.

Тада Јуда рече: „Какву ћемо корис̄ӣ има̄ӣи ако убијемо наше̄и бра̄ӣа и ѿрикријемо ње̄ово убис̄ӣво? Хајде да ѿа ѿродамо Исмаиљцима! Тако нећемо ѿодӣћи руке на ње̄а, јер он је, ӣӣак, наш бра̄ӣ, наша крв.“ Ње̄ова браћа ѿа ѿслушаше.

Пост 37,26.27

Тешко је разумети овакву моралност. Видимо да морала има јер не допушта Јуда да убије свог брата, али какав је то морал који онда дозвољава да Јуда смисли да Јосифа прода у робље, не знајући шта ће му се на крају свега тога десити? Али, браћа су са тим сагласна и он наставља даље са својим планом. *И кад су ѿу ѿролазили неки Мадијански ѿр̄овци, они извуку и ѿодӣну Јосифа из ча̄ирње и ѿродају ѿа Исмаиљцима за двадесет̄ӣ сребрњака, који ѿа ѿо̄иом одведу у Е̄ӣӣа̄ӣ.* (Пост 37,28).

Сребрњак, шекел, је вредан месечне наднице за рад. Значи, за брата су добили новац вредан више од годину и по дана надницења.

Кад се Рувим вра̄ӣио, видео је да нема Јосифа у ча̄ирњи. Тада је раздро своју одећу. За̄им се вра̄ӣио својој бра̄ӣи и рекао: „Дечака нема! Ш̄ӣа ћу сад и куда ћу?“ (Пост 37,29.30).

Немамо ту записано да су браћа рекла Рувиму шта су учинили, али пошто је Јосиф сада продат Исмаиљцима, смишља се нови план – како сада преварити њиховог оца, Јакова.

Но, они узму Јосифову одору, закољу једно јаре и умоче одору у крв. Затим узму украшену одору и донесу је своме оцу. Рекли су му: „Нашли смо ово. Погледај да ли је ово одора твоја сина или није.“ Јаков је изрекозона одору, па је рекао: „То је одора моја сина! Прождрла га је дивља звер! Нема сумње, Јосиф је расиринути на комаде!“

Пост 27,31-33

Зар то није тужно? Зар није туробна чињеница да овде видимо најмање десет Јаковљевих синова како планирају да лажу свога оца да је Јосиф мртав? Понос иде пред пропашћу, зар не? И надмени дух иде пред падом (види Пр 16,18).

Јаков је тада раздрао своју одећу, ставио костур око струка, те је дуго времена олакивао своја сина. Сви његови синови и све његове ћерке су се изрудили да га уишеш, али он је одбијао да га уишеш. Говорио је: „Не! У жалости ћу сићи к своме сину у Свети мртвих.“ Тако је његов отац нарицао за њим. А Мадијанци продају Јосифа у Египат у Пеиэфрију, дворанину фараоном, заповеднику његове телесне страже.

Пост 37,34-36

О овом делу приче биће више речено у Постању 39. Али, зашто су браћа толико мрзела Јосифа? Јосифа су мрзели зато што је говорио њиховом оцу о лошим стварима које су радили. Мрзели су га због тога што је био Јаковљев омиљени син и он је то и показивао, а Јосиф је то прихватао. Мрзели су га због поноса који га је навео да прича своје снове. Према тим сновима он је испадао важнији не само од своје браће, већ и од оца и мајке. И какав је исход те мржње? Јосифа су продали у робље у Египат. Јосиф сада жање понос који је посејао. Е сад, ако знате целу причу до краја, све ће испасти добро. Али, у овом часу то је трагедија. Један од браће је продат у робље у Египат, отац цепа своју одећу и у жалости је, а остали синови то гледају и допуштају. Ја бих, после једног месеца, два дана, осећао страшну кривицу јер нисам био поштен према оцу. Наставићемо са овом причом у следећем поглављу.

Док смо још у овом поглављу, хајде да погледамо на једну причу о откупљењу. Погледајмо на извештај који нас подсећа на причу која започиње у Пост 3,15 где је Бог рекао да ће род жене – у једнини – сатрти змијину главу. У Јаковљевој породици имамо дванаест даљих породица. У 49. поглављу Постања ћемо сазнати да ће Јудина породица бити она која је изабрана да кроз њу дође овај род. Та особа која долази кроз Јудино племе, породицу, допустиће долазак онога који ће победити ђавола, који ће благословити читаво човечанство и који ће наставити Аврамово потомство. У Постању 38, читамо причу о линији Јудине породице, тако да можемо да знамо од кога потомство иде од Адама па све до Христа. Ово је, исто тако, и једна прича са стране која говори о моралности деце, односно о њиховом недостатку моралности. Јуда је, можда, најбољи син после Јосифа. А он је најбољи син од све Јаковљеве деце, чак и са свим својим недостацима.

СЛУЧАЈ ЈУДЕ И ТАМАРЕ

Рођење Ира и његова женидба Тамаром

У Пост 38,1-8 читамо причу о Јуди и Тамари:

У то време се Јуда одселио од своје браће и настанио код Одоламејца по имену Хира. Ту је Јуда зајазбио ћерку некој Ханаци који се звао Шуа, па ју је узео за жену и лејао с њом. (Он се жени изван одабраног потомства. За жену узима Хананку и то ће, на крају, имати на њега утицаја.) Она је зајурднела и родила сина, коме је Јуда дао име Ир. Поново је зајурднела и родила сина, коме је дала име Авнан. Још једном је родила сина и дала му име Силом. Јуда је био у Хезиву када па је родила. Јуда је оженио своја ђрвенца Ира девојком по имену Тамара. (Тамара је постала Јудина снаха). Али Ир је учинио зло ђред Госјодом, те па је Госјод ђојубио. (Не знамо какво је зло Ир починио нити како га је Господ погубио, али шта год да је то било, Господу је то било довољно да Ира погуби.) Тада Јуда рече Авнану: „Лези с женом своја браћа и изврши ђрема њој деверску дужност и ђодићи ђојомство своје браћу.“

Када Бог буде давао Закон Мојсију, ово је један од закона који ће дати. Зове се Левиратски брак³⁷. Ако ја умрем, мој брат мора да преузме моју

³⁷ Левиратски или деверски брак је описан у Пон3 25,5-10 (прим.прев).

жену и учини да роди сина како бих ја имао своје потомство. После тог сина, сва друга деца су његова, али је прворођени син моје жене онај који даље наслеђује моју породичну линију. Један зли син је умро, и Јуда губи и свог другог сина. Злоћа његових синова је сведочанство о томе да Јуда није смео да ожени Хананку. У Пост 38,9.10 читамо:

Знајући да се ѿѿомсѿво неће рачунаѿи као њеѿово, Авнан је исѿушѿао семе на земљу кад ѿѿ би леѿао са женом своѿа браѿа, да не би дао ѿѿомсѿво своме браѿу. То шѿо је учинио било је зло ѿред Госѿодом и заѿо је Госѿод и њеѿа ѿѿубио.

И још једном, не пише како је Бог убио Авнана, али је очито да то што Авнан није дао да Тамара затрудни представља чин који заслужује смртну казну. Он је одбио да учини Божију вољу.

Тамарин план

Јуди је сада остао још само један син, и пошто је видео шта се догодило са прва два сина, пита се да ли ће се исто догодити и Силому, ако га ожени за Тамару.

Јуда рече својој снахи Тамари: „Осѿани као удовица у дому своѿа оца док не ограсѿе мој син Силом.“ Мислио је, наиме: „Само да не умре и он као њеѿова браѿа.“ Заѿо је Тамара оѿишла да живи у дому своѿа оца. Након мноѿо времена умре Јудина жена, ћерка Шуина. Кад су ѿрошли дани жалосѿи, Јуда оде ѿре у Тимну да сѿриже овце са својим ѿријѿељем Одоламејцем Хиром. Тамари јаве: „Ено ѿи свекар оде у Тимну да сѿриже овце.“ Тада Тамара скине удовичко рухо, ѿкрије лице коѿреном и умоѿа се, ѿе седне на улазу у Енајим шѿо је на ѿуѿу за Тимну. Видела је, наиме, да је Силом ограсѿао, али да му је нису дали за жену.

Пост 39,11-14

Јуда није одржао своју реч. Много личи на свог оца Јакова, зар не? Он вара Тамару, али ситуација ће се ускоро окренути против њега.

Кад ју је Јуда уѿледао, ѿмислио је да је блудница, јер је била ѿкрила лице. Свраѿи он к њој с ѿуѿа и рече: „Дај да леѿнем с ѿѿобом.“ Није знао, наиме, да му је ѿо снаха. Она му рече: „Шѿа ћеш ми даѿи ако леѿнеш са мном?“ „Послаћу ѿи једно јаре из сѿада“ – одѿовори Јуда. Она му рече: „Може, ако осѿавиш залоѿ док ѿа не ѿошаљеш.“ „Какав залоѿ да ѿи осѿавим?“ – уѿиѿа он.

Она рече: „Твој њечайѝ, врѝцу и шѝай шѝо ѝи је у руци.“ Дао јој је и једно и друѝо. Поѝом леѝне с њом и она заѝрудни. Онда је устѝала и враѝила се; скинула је коѝрену с лица и ѝоново обукла своје удовичко рухо.

Пост 38,15-19

Ни Јуда ни Тамара нису морални, поштени људи за које бисмо очекивали да би их Бог употребио да продужи род, потомство кроз њих. Али, ипак су то људи које ће Бог искористити да на свет доведе свога Сина како би спасао свет. Бог користи оно што има, али ово ће ипак имати негативне последице на морални ниво у земљи. Јуда је требало да остане да живи са браћом у Обећаној земљи. Да је остао са њима, сада не би пролазио кроз ово мучење, кроз ову патњу. На њега је утицало то што је живео међу Хананцима, и то тако да сада одлази код блуднице. А његова снаја, и сама Хананка, планира да Јуду уништи.

Тамарино оправдање

Јуда ѝошаље јаре ѝреко своѝ ѝријашеља Одуламејца да оѝкуѝи залоѝ од оне жене. Но, овај је није нашао. Пиѝао је људе из ѝоѝ месѝа: „Где је храмска блудница...“

Ово је врло занимљива изјава, и долази од тога што је религија у Ханану била слављење Вала. Вал је био бог плодности и један од ритуала када се заврши служба слављења Вала био је да се учини прељуба, или блуд са храмовном блудницом, било мушког или женског рода.

„...шѝо је била ѝу код ѝуѝа за Енајим?“ „Овде није било храмске блуднице“ – рекоше му. Одуламејац се враѝи к Јуди и рече: „Нисам је нашао. Шѝа више, људи ѝоѝ месѝа су ми рекли да ѝамо није било храмске блуднице.“ Јуда рече: „Да се не обрукамо, нека она задржи ѝо шѝо има. Еѝо, ја сам јој ѝослао јаре, али је ѝи ниси нашао.“ Око ѝри месеца касније, јаве Јуди: „Твоја снаха Тамара се одала блудничењу, ѝа је чак и заѝруднела у блудничењу.“ „Изведиѝе је“ – нареди Јуда – „ѝа нека се сѝали.“ Док су је изводили, она ѝоручи своме свекру: „Ово ѝриѝада човеку са којим сам заѝруднела. Поѝледај, молим ѝе, да ли ѝреѝознајеш чији је овај ѝечайѝнак на врѝци и овај шѝай.“ Јуда их ѝреѝозна, ѝа рече: „Она је ѝраведнија неѝо ја, који је нисам дао своме сину Силому.“ И више јој није ѝрисѝуѝио.

Пост 38,20-26

Рођење Фареса и Заре

Јуда је не узима за жену, али ће њен син бити у Исусовој породичној линији. У Пост 38,27 читамо о рођењу два сина:

Кад је дошло време да роди, испостави се да носи близанце. Док се њорађала, један од њих испури руку. Бабица узме његову руку и привеже му црвени конац око руке, рекавши: „Овај је изашао први.“ Али баиш њада он увуче руку, ња изађе његов браиш. Бабица рече: „Како ли се само њроби?!“ Заишо су му дали име „Фарес“ (а то значи „пробијање“). Поишом је изашао његов браиш који је на руци имао црвени конац. Њега су назвали „Зара“ (што значи „румени“ или „светли“).

Пост 38,27-30

Фарес је у Исусовој породичној линији, у породици која је настала као производ недопуштеног односа између Јуде и Тамаре. Бог користи чудне ствари да би се испунила његова воља, зар не? Нисам ово рекао у смислу да су Јуда и Тамара изгубљени, већ да су грешни. Нема безгрешних или савршених људи у Христовом родослову све док се не роди сам Христос. Ти и ја смо као и Јуда и Тамара. Овде смо због Божије воље. У савезу смо са Богом, и Бог нас употребљава кроз род жене како би извршио Божију вољу на земљи. Али, и ти и ја грешимо. Из тог разлога треба да схватимо да, чак и када чинимо најбоље што можемо, ми нисмо онакви какви би требало да будемо. Али, Бог испуњава своје обећање. Он је рекао да ће бити род, потомство, и да ће се тај родослов наставити све док не дође онај који ће уништити ђавола и сатрти му главу, и шта год треба да се догоди да би се то одиграло, догодиће се.

Тај родослов иде кроз Јуду, као што ћемо видети у Постању 49. Неће то бити Јудино потомство кроз његову жену, ћерку Шуе, већ ће то бити кроз потомство које Јуда има са Тамаром, својом снахом. Али, да не заборавимо сада Јосифа. Видели смо да је био продат у робље у Египат у 37. поглављу. Овде смо сада погледали на родослов откупљења који ће доћи кроз Јуду, али немојмо да заборављамо Јосифа, јер се његова прича наставља у Египту где није више царевих већ стрпљиви радник у Петефријевом дому и касније у Петефријевом затвору. Томе ћемо посветити наредно проучавање.

ШЕСНАЕСТО ПОГЛАВЉЕ

ПРИЧА О ЈОСИФУ (2)

ПОСТАЊЕ 39 – 41

Преглед и увод

Као што смо нагласили у претходном поглављу, Јосифов живот је једна од најзанимљивијих, ако не и најзанимљивија прича у читавом Старом завету. Видели смо га као најомиљенијег сина. Код куће је био очева дика и понос. Отац га је волео више од свих других синова. Стекао је ту наклоност тако што је пријављивао своју браћу када нешто не би исправно учинили. А отац је показивао своју наклоност и љубав према њему тако што је за њега припремио посебан огртач, богато украшен и разнобојан. Са своје стране, Јосиф је показивао свој понос када је породици говорио о сновима које му је Бог дао, сновима у којима је он био бољи од свих и најважнији у породици. Снове је прво испричао својој браћи, а онда и оцу и мајци, и цела породица се љутила на њега толико да су га омрзли и предали у ропство у Египат. Продали су га путујућој дружини Исмаиљаца из Мадидјана који су га даље продали у домаћинство Петефрија, заповедника фараонове личне страже.

ЈОСИФ КАО СТРПЉИВИ РАДНИК

Јосиф – Божији човек у Петефријевом дому

Наше проучавање започињемо у Пост 39,1 где видимо шта се догађа са Јосифом, нашим стрпљивим радником. Приметите нешто у овом стиху што ће нам даље помоћи да разумемо зашто су Египћани, који нису подносили пастире, допустили једном пастиру да постане њихов главни министар и једном пастирском народу да има такав положај преимућства међу њима. Ту читамо: *Јосифа су довели у Египат, где га је од Исмаиљаца, који су га тамо одвели, купио Египћанин Петефрије, фараонов дворанин и заповедник његове телесне страже.*

Кога бисте очекивали да буде заповедник египатске телесне страже? Да ли бисте очекивали да то буде један Египћанин? Зашто ту читамо следеће: *...Египћанин Петефрије, фараонов дворанин и заповедник његове телесне страже.*

Замислите, међутим, да фараон није био Египћанин. Било је периода у египатској историји када су њима владали страни цареви, и ово је једно од тих времена. Видећемо и друге назнаке о овоме како се будемо кретали кроз наше проучавање, и то ће нам помоћи да одредимо време када је Јосиф био у Египту. Али, Јосиф је продат особи која је друга по значају у земљи. Заповедник телесне страже значи да је он био заповедник гарде. Он је заповедник гарде која је одговорна за фараонову заштиту. Реч фараон значи „велики дом“. Фараон је тај велики дом, и тако је особа која влада тим великим домом називана фараоном. А Петефрије је други по значају, он је заповедник телесне страже. Он је Египћанин коме један неегипћанин, који је на престолу, верује у потпуности. Шта чини Господ са Јосифом у Петефријевом дому?

Приметимо у Пост 39,2: *Али Господ је био са Јосифом, ње му је све њолазило за руком. Зајо је живео у дому своја јосифогара Египћанина.* Бог говори Јосифу: „С тобом сам. Знаш да те је доведе довео твој понос; знам да су те твоја браћа довела доведе; али желим да знаш да сам и ја дошао са тобом овде, нисам остао у Обећаној земљи.“ Наравно, овде треба нешто да објаснимо. Бог је свеприсутан; он се налази свуда. Али је рекао Јосифу: „*Нисам ње оставио самој. Дошао сам са њобом и дају њи усјех у Петефријевом дому.*“

И Петефрије види све ово. *Његов јосифогар је видео да је Господ с Јосифом и да му Господ даје усјех у свему њио ради.* Тако је Јосиф забобио његову наклоност ња ња је њоставио за ујравитијеља... Реч управитељ боље да преведемо са „надгледник“ јер тако пише у наредном стиху: *... њоставио за ујравитијеља своја дома и све своје имовине.* (Пост 39,4) Он је сада надгледник у Петефријевом домаћинству. Он руководи свиме што Петефрије поседује. У Пост 39,5.6а читамо:

Од како ња је њоставио за надгледника своја дома и све своје имовине, Господ је збој Јосифа блајословио Египћанинов дом. Господњи блајослов је био над свим њио је Петефрије имао у кући и на њољу. Тако је све њио је имао ѡрејустиио Јосифовој бризи, њако да није бринуо за нишѡа, осим за храну коју је јео.

Петефрију као да све иде на руку. Све што је поседовао је напредовало, и стада су се увећавала. Ни о чему не треба да брине. Он долази кући, седа за сто и једе, и у свему верује Јосифу који чини све што је потребно. Али, сада долазе невоље. Све је у реду. Јосиф је благословен, али се женино потомство, женин род, неће наставити са њим као надгледником Петефријевога домаћинства. Тај положај за Јосифа није довољно висок да би се испунила Божија воља. И сада ће Бог употребити пожуду и неморалну жену како би испунио своју намеру. Реч је о Петефријевој жени и та сцена је пред нама. *А Јосиф је био сѣасиѣи и наочии младий. После некої времена, жена њеїової їосїодара баѣи око на Јосифа, ѣа му рече: „Лези са мноѣ!“* (Пост 39,66.7)

Он је млад и лепо изгледа, тако да она жели да има сексуални однос с њим, али Јосиф то одбија. Приметите и речи које употребљава да то учини. Он користи ту магичну реч: „не“ коју тешко да неко не разуме. Јосиф јој каже „нећу“ али јој и објашњава зашто то каже.

Али он ѣо одби и рече жени своїа їосїодара: Види, од како сам ја овде, мој се їосїодар не брине ни о чему у кући, неїо је све їреїусѣио мени. Он у овој кући нема више власѣи од мене; нишѣа ми није ускрайїио осим ѣебе, јер си њеїова жена. Па како бих моїао да учиним ѣако велико зло и зїрешим їротїив Боїа?

Пост 39,8.9

Приметимо да Јосиф овде не тражи изговор како би могао да згреши против Петефрија, његове жене, или чак и самог фараона. Он каже: „Па, како бих могао да учиним тако велико зло и згрешим против Бога?“ Сада видимо зашто је Јосиф у стању да каже: „не“. Под један, он није такав човек. Под два, његов господар у њега има поверење и има одговорност за оно што му је поверено, и под три, он је Божији човек. Јосиф зна да Бог посматра његово понашање. Он неће лећи са Петефријевом женом јер би то био грех против Бога. Пост 39,10 каже: *Тако је наїоварала Јосифа из дана у дан, али он није їрїсѣајао ни да леїне с њом ни да буде близу ње.*

Приметимо и да се Јосиф трудио да никада не остане сам са овом женом јер га је стално наговарала да почини прељубу са њом. Али, и уз све његове напоре, даље читамо:

Једної дана Јосиф уђе у кућу да ради свој їосао. У кући није било никоїа од слуїу. Она ѣада зїраби њеїов оїрїшач и рече му: „Лези са мноѣ!“ Но, Јосиф осѣави оїрїшач у њеној руѣи, ѣе їобеїне изјурївши наїоље.

Пост 39,11.12

Могуће је да се Јосиф плашио да не поклекне пред њом. Када искушење постане врло јако, време је да бежимо. Свето писмо каже „Бежите од блуда, од младалачких жеља...” (види у 1 Кор 6,18 као и 2 Тим 2,22). Свето писмо каже: „Бежите од греха“. Јосиф је млад човек који зна своје пожуде, и зна да ће ако остане ту са том женом, и уз њено наваљивање да почине прељубу, завршити у њеном кревету. Зато он бежи одатле, а у њеној руци остаје његов огртач.

„Пакао није ништа у поређењу са увређеном женом“ (Вилијам Конгрејв, 1670-1729). Ускоро ћемо да видимо да је ова изјава истинита. У Пост 39,13-15 даље читамо:

Кад је видела да је оставио ојрџач у њеној руци и да је изјурио из куће, она њозва слује и рече им: „Гледајше! Јеврејина нам је довео да нас исмева. Дошао је њу да лејне са мнош, али сам ја њочела да вичем из свеј љаса. Кад је чуо да сам њовисила љас и њочела да вичем, оставио је свој ојрџач код мене и њобегао најоље.“

То је потпуна лаж, наравно, али ова жена је увређена и о Јосифу говори исто онако како је Јосиф говорио о својој браћи. Разлика је у томе што је Јосиф говорио истину а ова жена лаже. Он је надгледник Петефријевог домаћинства. У искушење га је довела Петефријева жена, а сада га и лажно оптужује. Стих Пост 39,19 каже овако: *Кад је њејов јосјодар чуо љричу своје жене, која му је рекла: „Ејо, љако је са мнош њосјујио љвој роб“, разјневио се.* Да ли се Петефрије разгневио зато што јој верује? Лако је могуће да јој он не верује. Да јој у потпуности верује, шта мислите да би се Јосифу догодило? Петефрије би дао да буде убијен. Али, уместо тога, он Јосифа шаље у затвор где су заточени затвореници заповедника царске страже. Тако да је могуће да Петефрије није овде љут зато што верује својој жени, већ зато што губи способног надгледника домаћинства. Губи онога који му множава богатство.

Јосиф – Божији човек у Петефријевом затвору

Али, Петефрије мора нешто да учини са Јосифом, и тако у Пост 39,20а читамо: *Тада јосјодар зјраби Јосифа и баци ља у љамницу, љамо љде су били зајворени царски зајвореници...* Значи, видимо да је Јосиф био у Петефријевом дому. Био је надзорник, онда је био под искушењем, лажно је оптужен и сада је у затвору. Али, Бог није заборавио на Јосифа.

Јосиф је остиао у тамници. И њак, Господ је био с њим и смилвао му се, учинивши да Јосиф с њекне наклоности ујравитијеља тамнице. Ујравитијељ тамнице је њоверио Јосифу ујраву над свим зајтвореницима који су били у тамници. Ујравитијељ тамнице није надгледао ништа што је њоверио Јосифу, јер је с овим био Господ који му је давао усџех у свему што би њредузео.

Пост 39,206-23

Јосиф је био газда у Петефријевом домаћинству, а сада је газда у Петефријевом затвору. Ситуација ће се ускоро променити. У Пост 40,1-3 читамо:

После извесној времена, десило се да су њехарник и њекар еџиџајској цара зџрешили нешто њрођив своја џосџодара, еџиџајској цара. Фараон се разљуђи на своја два дворанина, на џлавној њехарника и на џлавној њекара, џа их сђави у њриђвор, у зџраду зајоведника џелесне сђраже, у истју тамницу џде је Јосиф био зајворен.

Петефрије зна да је Јосиф одговоран човек који је благословен од Бога, и тако: *Зајоведник џелесне сђраже је одредио Јосифа да их џослужује.* (Пост 40,4а) Петефрије и даље верује Јосифу. Не верујем да је поверовао у то да је Јосиф хтео да спава са његовом женом.

Оба ова човека ће уснити сан, а Јосиф ће бити онај кога ће позвати да им те снове протумачи. Читамо у Пост 40,4б-15:

У њриђвору су њровели неко време. Једне нођи обођица – њехарник и њекар еџиџајској цара, који су били зајворени у тамници – усну сан. Сваки човек је уснио свој сан и сваки сан је имао своје значење. Кад је Јосиф ујуђро дошао к њима, њримеђио је да су лоше воље. Уђиђао је џу двођицу дворанина који су били с њим у њриђвору, у зџради њејовој џосџодара: „Зашто су вам лица смркнуђа?“ Они му одјоворе: „Уснули смо снове, али нема никођа да нам их њрођумачи.“ Јосиф им на џо рече: „Није ли Бој џај који даје џумачење снова? Хајде, исђричајте ми их.“ Главни њехарник исђрича свој сан Јосифу: „У своме сам сну видео чокођ лозе њред собом. На чокођу су биле џри младице. Тек што је на њима џођерало лишће, младице се расцвешају и на њиховим џроздовима дозру зрна. Ја сам, џак, у руци држао фараонов њехар. Онда сам узео оно џрожђе, исцедио џа у фараонов њехар, и сђавио

пехар у фараонову руку.“ Јосиф му рече: „Ово је значење сна: њри младице су њри дана. За њри дана ће њи фараон њодићи њлаву и враџиће ње у њвоју службу, ња ће њи оџеџи сџављаџи пехар у фараонову руку као кад си био њеџов пехарник. Сеџи ме се кад њи крене на добро; буди, молим ње, њако љубазан да ме сџоменеш фараону и извучеш ме из ове џамнице. Ја сам, у сџвари, силом био одведен из земље Јевреја, а ни овде нисам учинио нишџа за шџа би ме сџрџали у ову џамницу.“

Очито је да је главни пекар задовољан оним што чује и жели и сам да сазна добре вести, па и он Јосифу прича свој сан.

Кад је њлави пехар видео да је Јосиф добро њроџумачио сан, рекао је Јосифу: „И ја сам уснио сан: на њлави ми је било њри кошаре белоџ пецива. У џорњој кошари је било свакојакоџ пецива за фараона, али су ња њџице јеле из кошаре на мојој њлави.“ Јосиф му одџовори: „Ово је џумачење сна: њри кошаре су њри дана. Након њри дана фараон ће њи одрубџи њлаву; обесиће ње на дрво, ња ће њџице јести месо с џебе.“ Тако се и десџ; џређеџа дана је био фараонов рођендан, и он њрџреди џозбу за све њеџове дворане. Главноџ пехарника и њлавноџ пекара је довео из џамнице њред своје дворане. Главноџ пехарника је враџио у њеџову пехарничку службу, ње је њоново сџављао пехар у фараонову руку, а њлавноџ пекара је обесио – њо џумачењу које им је дао Јосиф. Међуџим, њлави пехарник се није сеџио Јосифа. Заборавио ња је.

Пост 40,16-23

Шта би било да главни пехарник није заборавио на Јосифа? Шта да је испричао фараону о Јосифу још тада? Замислимо да је фараон желео да испоштује пехарника и да је Јосифа пустио из затвора? Шта је оно најбоље што би Јосифу могло да се догоди? Он би се тада надао да добије неки мањи положај слуге на фараоновом двору. Богу сам захвалан што је у затвор послао једног заборавног главног пехарника.

ЈОСИФ – БОЖИЈИ ЧОВЕК НА ФАРАОНОВОМ ДВОРУ

Тумачи снове фараону

Али, биће још снова за тумачење. Нису ту били само снови заборавног главног пехарника и несрећног пекара, сада је ту и сан брижног и предострожног фараона. *После две џуне џодине...* Бог је Јосифа оставио

у затвору пуне две године. На Јосифа је главни пехарник заборавио пуне две године, али после тих година:

...фараон је сањао: и ње, сјеоји он крај Нила. Уио изађе из Нила седам леиих и дебелих крава. После су међу ирском. Међуиим, из Нила за њима изађе седам друиих крава, ружних и мршавих, ие сјану уз оне краве на обали Нила. Тада оне ружне и мршаве краве ирождру оних седам леиих и дебелих крава. Тої часа се фараон иробудио. Кад је засјао, уснио је друи сан: и ње, седам иуних и једрих класова израсиу на једној сјабљици. Но, одједном изникне за њима седам друиих класова, шиурих и ојаљених истиочним веиром. Тада оних седам шиурих класова ирождру оних седам једрих и иуних класова. Фараон се иробудио, али је схватио да је и то био сан. Ујуио је фараон био узнемирен, иа је иозвао све еиийаиске иаиаре и мудраце. Фараон им је исричао своје снове, али нико му их није мојао ироиумачији.

Пост 41,1-8

Нико у читавом Египту није у стању да тај сан протумачи. А онда поново видимо главног пехарника: *Тада илавни иехарник рече фараону: „Сейих се данас мојих иоирешака...”* Сада се присетио у право време. Бог све чини у право време.

„...кад се оно фараон разљуио на своје слује, иа је бацио мене и иавној иекара у ириивор, у кући заиоведника иелесне сираже. Једне ноћи смо обојица уснули ио сан, и сваки сан је имао своје значење. Тамо је са нама био један младић, Јеврејин, роб заиоведника иавне сираже. Ми смо му исричали наше снове, а он је ироиумачио и мој и њеов сан. Десило се баш онако како нам их је ироиумачио; ја сам био враћен у службу, а оноја су обесили.“ Фараон одмах иошаље ио Јосифа, ие су иа журно извели из шамнице. Након иио се обријао и обукао нову одећу, изашао је иред фараона. Фараон рече Јосифу: *„Уснио сам сан, али иа нико не може ироиумачији. Чуо сам да се ирича о иеби да можеш да ироиумачиш сан чим иа чујеш.“*

Пост 41,9-15

Погледајмо стих 41,16. Јосиф није више она поносна особа. Постао је понизни слуга. *Јосиф одговори: „Ја не моју, али ће Бої даи и одговор фараону који ће иа умирији.“*

Јосиф сада сву захвалност приписује Богу. Фараон сада пред њим понавља свој сан, све до 24. стиха, и опет нико није у стању да сан протумачи. Једино је то могуће Јосифу, уз Божију помоћ. У Пост 41,25-32 читамо даље:

Јосиф рече фараону: „Фараонови снови су, у ствари, један сан: Бој њи је објавио шња ће учинији. Седам лејих крава седам су јодина, као шњо су и седам јуних класова седам јодина; њо је, дакле, само један сан. Седам мршавих и јадних крава које су изашле јосле њих, као и оних седам сувих, шњурих и исјочним ветром ојаљених класова, су ѡакође седам јодина. То су седам јодина јлаги. То је оно шњо сам већ рекао фараону: Бој му је објавио шња ће учинији. Долази, ево, седам јодина великој обиља за цео Ејијай. После њих ће доћи седам јодина јлаги када ће се заборавији све изобилје у Ејијју, јер ће јлаг ојусјошији земљу. Збој јлаги која ће уследији, нико се неће сећаји обиља у земљи; јлаг ће, наиме, бији веома јешка. А њо шњо се фараонов сан јоновио, значи да се Бој чврсто одлучио на њо и да ће њо убрзо и учинији.

Када Бог каже нешто, будимо уверени да ће се то и догодити. Када Он нешто каже два пута, то значи да ће се догодити ускоро. Пошто је фараону растумачио сан, Јосиф му даје и савет. У 41,33-36 читамо:

Зайо нека сад фараон јојражи разборијој и мудрој човека, ја нека ја јосјави над ејијјском земљом. Нека фараон још јосјави надјледнике над Ејијјом да јрикујљају јешину од лејине у Ејијју јоком седам јодина обиља. Нека јрикујљају сву храну јоком оних седам јодина које долазе, јше нека јо фараоновом овлашћењу складишије жијо јо јрадовима и чувају ја за храну. Та храна нека служи као залиха за земљу јоком седам јодина јлаги која ће задесији Ејијай, јако да земља не би јројала збој јлаги.

То је Јосифов савет. Нађите неког мудрог човека који ће вам организовати жетву. Поставите надгледнике, узмите 20% од свег рода, похраните по складиштима и чекајте на гладне године. Фараону се допало то што чује. Јосифов одјовор се свидео фараону и свим њејовим дворанима. Тада фараон рече својим дворанима: „Зар можемо наћи човека као шњо је он, човека у коме је Дух Божији?“ (Пост 41,37.38).

Немојте овде да помислите да фараон сада исповеда своју веру у једног истинитог Бога. Ради се о терминологији тог времена. Он, заправо, каже следеће: „онога у коме је дух богова“, али је свестан божанског откривења у ономе што му Јосиф говори. Фараон се није обратио у својој вери да поверује у Јахву, али је сасвим сигуран да Јосифов Бог њему говори кроз Јосифа. Уз то сазнање о Јосифовом Богу, читамо даље у Пост 41,39-41:

Зайим фараон рече Јосифу: „Будући да ти је Бој обзнанио све ово, нема никој ко је тијак разборити и мудар као што си ти. Ти ћеш бити надгледник моја дома, ти ће се сав мој народ јокоравати твојим наредбама. Једино ћу ја, који сам на престоју, имати већу власт од тебе.“

Зауставимо се сада мало и размислимо шта се догодило. Често нам се догоди да, када дођемо до краја нашег проучавања, треба да се зауставимо и размислимо о томе неко време. Каква је ту поука за нас? Шта то Бог чини? У Јосифовом случају, он одржава родослов за потомство. Он и даље испуњава обећање које је дато у Пост 3,15, да ће женин род сатрти главу змији, а Бог користи све то што се Јосифу догађа, укључујући и његов понос. Бог чак користи и очеву наклоност према њему, мржњу његове браће и зле жеље Петрефијеве жене. Све је то део Божијег плана. Бог све то уплиће заједно, баш како би то учинио мајстор ткач.

Да ли сте икада гледали некога ко тка ћилим или тканину за прављење одеће? Они сједињују нити свих могућих боја. Једном сам гледао ткача у Мадрасу, у Индији. Ћилим је био огроман. Висио је од плафона па све до пода. Човек који је седео на високој столици био је мајстор ткач. Около је било још много људи, по три, четири и шест са сваке стране, и ткач би говорио шта треба да се чини, а они би ту забадали игле и потом би их додавали њему. Стајао сам тамо и гледао све то једно двадесет минута заједно са преводиоцем, и онда су се зауставили због паузе за чај. Попричао сам са мајстором ткачем. Рекао сам му: „Дивно је то, ћилим је веома леп а ви сте радили на њему двадесет минута а да није било ниједне грешке.“ „Грешака је било разних,“ одговорио је. „Али, ви их нисте заустављали. Нисте рекли, сачекај мало, ево грешке, морамо поново да почнемо ту нит.“ А он одговори: „Наравно да их нисам заустављао, само сам укључио ту грешку у мустру коју сам још раније креирао у глави.“

Знате шта, Бог је далеко бољи од тог ткача ћилима. Још од вечности он зна грешке које ће људи починити. Још од вечности зна за Јосифов понос. Знао је да га браћа мрзе. Знао је још од вечности за пожуду Петрефријеве

жене. Још је онда знао за случајеве главног пехарника и царског пекара, и да ће они бити у правом затвору, тамо где је био Јосиф. Зар није дивно да Бог све ово тка као да се ради о једном великом ћилиму? Бог све то држи под контролом. Да ли је све под његовом контролом само у овом случају? Наравно да не, Бог ће наставити даље да контролише Јосифов живот све време како би спровео своју вољу. Исто тако, он ће наставити да и даље контролише твој и мој живот. Али, као и у Јосифовом случају, треба да се ослободимо поноса у свом животу. Због поноса ће нам се догађати зле ствари, чинићемо грешке и људи ће нас прогањати. Али, ако нас то спусти на колена, онако како се то догодило Јосифу, и тако нас доведе до Бога, онда ће и за нас говорити да смо „разборити и мудри“ људи.

Јосиф ће ускоро бити постављен за главног министра у читавом Египту и биће други најсилнији човек на целом свету. Не ради се ту о његовим способностима, већ о чињеници да је Богу давао хвалу и зато што је Бог деловао у његовом животу. Дајмо Богу хвалу и он ће деловати и у нашем животу.

СЕДАМНАЕСТО ПОГЛАВЉЕ

ПРИЧА О ЈОСИФУ (3)

ПОСТАЊЕ 41,37 – 50,26

ЈОСИФ – ВЛАДАР КОЈИ ОБЕЗБЕЂУЈЕ ЗА ДРУГЕ

Јосиф је уздигнут да влада над целом земљом

У претходном поглављу наше књиге говорили смо о Пост 41,37 али је потребно да мало поновимо јер је важно да видимо фараонов закључак о томе да је Јосиф тај мудар и разборит човек кога је сам Јосиф описао. У Пост 41,37-40 се каже:

Јосифов одговор се свидео фараону и свим његовим дворанима. Тада фараон рече својим дворанима: „Зар можемо наћи човека као што је он, човека у коме је Дух Божији?“ Зашиим фараон рече Јосифу: „Будући да ти је Бој обзнанио све ово, нема никој ко је иако разборити и мудар као што си ти. Ти ћеш бити надгледник моја дома, иће ће се сав мој народ йокоравати ти твојим наредбама. Једино ћу ја, који сам на йресйолу, имати већу власи од тебе.“

Тако фараон бира Јосифа да буде надгледник над читавим Египтом. Он ће, на крају, бити надзорник над читавим светом јер ће цео свет долазити у Египат да купи жито. У Пост 41,41.42 читамо даље: „Ево, йостављам иће над целом еийаиском земљом“ – рече фараон. Тада је фараон скинуо иечайни йрсйен са своје руке и сйавио ја на Јосифов йрсй.

Печатним прстеном се печате савези и закони. Када се тако запечати неки документ онда он тиме постаје званични закон и уредба у Египту. Фараон је Јосифу дао кључеве читавог царства. Он ће доносити законе. Он ће склапати савезе. Он ће доносити одлуке које ће утицати на читав Египат и на читав свет. Онда га облачи у царско рухо.

Зашиим ѿа је обукао у рухо од најбољеѿ лана, а око враиша му је сѿиавио златиан ланац. Још је наредио да ѿа ѿровезу кочијама као њеѿовоѿ заменика, а ѿред њим су узвикивали: „На колена!“ Тако ѿа је ѿосѿиавио над целим Еѿиѿиѿом.

Пост 41,426.43

Јосиф сада носи фараонов прстен. Носи и његову одећу. Вози се у другим кочијама. Свако се пред њим склања. Он је главни министар. Он је врховни министар у читавом Египту, али фараон још није завршио са њим. У Постању 41 видимо да фараон још даље учвршћује његов положај: *Уз ѿо му фараон рече: „Ја сам фараон, нико у целом Еѿиѿиѿу не се да макне руку или ноћу без ѿвоѿ одобрења.“ Фараон је Јосифа назвао Сафнаѿ-Панеах...* (Пост 41,446.45а). Вероватно да је најбољи превод овог имена нешто попут „цар каже да ће овај живети“. Овим именом фараон је Јосифу дао право да у његово име одлучује над животом и смрћу у Египту, да царује у његово име: *...и дао му за жену Асенеѿу, ћерку Поѿи-Фере, свешѿеника из Она. Тако је Јосиф добио властѿ над Еѿиѿиѿом.* (Пост 41,45б).

И тако видимо да је Јосиф добио нови положај, сада је главни министар. Добио је и ауторитет који иде уз печатни прстен. Добио је и царски статус због одеће коју је носио. Постављен је на друго место по значају у царству и добио је кочију којом ће ићи у обилазак. Сви људи морају да му се потчињавају, да буду послушни и да се склањају пред његовим кочијама. Он може да одреди положај свакој особи, где ће ко седети, где стајати. Добио је и ново име које каже да је он владар у земљи и да може да одлучи о животу и смрти других људи. Јосиф је добио и жену. Креће се по читавом Египту. И колико је тај човек стар? У Пост 41,46а се овако каже: *Јосифу је било ѿридесеѿ ѿодина кад је сѿуѿио у службу фараона, еѿиѿиѿскоѿ цара. Колико је онда био стар када је напустио своју породицу? Тада је имао седамнаест година. Јосиф је тринаест година био стрпљив радник у Петефријевом домаћинству и у његовом затвору. Владао је над Петефријевим домом. Владао је и над његовим затвором. Сада влада над фараоновим царством. Јосиф је свуда онај који је „главни“.*

Јосифово управљање

Оѿишавиши од фараона, Јосиф је обишао целу еѿиѿиѿску земљу. Током седам родних ѿодина земља је обилно раћала. У ѿих седам ѿодина обилња које су настале у Еѿиѿиѿу, Јосиф је ѿрикуѿљао сваку врстѿу хране и складишѿио их ѿо ѿрадовима.

Лейшину са околних поља је смештао у сваки град. Житија која је Јосиф прикупило било је много као песка у мору, иако да га је пресијало мериши; није му, наиме, било мере.

Пост 41,466-49

Јосиф је веома добар надгледник. Он би желео да се попише све скупљено жито, али га има толико да не могу да га попишу. Занимљиво је овде рећи да су недавно археолози ископали у Египту мноштво силоса под земљом, а у неким од њих се и даље налазило жито. Јосиф је копао силосе у земљи како би сачувао жито скупљено по Египту у родним годинама. Они нису зидали силосе над земљом јер за то није било потребе. Земља је врло сува у Египту. Само су копали рупе у земљи и у њих полагали жито за надолазеће гладне године.

Јосифова породица

У Пост 41,50-52, још пре него што гладне године започну, видимо да је Јосиф имао два сина.

Пре него што су наступиле године глади, Јосифу су се родила два сина које му је родила Асенета, ћерка Поји-Фере, свештеника у Ону. Јосиф је своје првенцу дао име „Манасија“, јер је рекао: „Боје ми је дао да заборавим сву своју муку и сву родбину у дому свога оца.“

Јосиф проналази утеху у свом раду и породици. То су две важне ствари за сваког човека: рад и породица. Друго је назвао „Јефрем“ (што значи плодан), рекавши: „Боје ме је учинио родним у земљи моје њиве.“ Јосиф је сада пронашао утеху у оном што чини за фараона као и у томе што има два сина. Он чак заборавља и дубоку патњу кроз коју је прошао током тринаест година одвојености од оца и своје браће.

Седам гладних година

У Пост 41,53-56 читамо да је стигла глад, и то онако како су очекивали.

Када се навршило оних седам година обиља које су настале у Египту, почеле су да наступају године глади, баш како је Јосиф и рекао. У свим земљама је било глади, али је у целом Египту било хлеба. А када је глад задесила и Египат, народ завали фараону за хлеб. Тада фараон рече свим Египћанима: „Иди к Јосифу и учини како вам он каже.“ Настала је глад по целој земљи.

И њошћо је завладала жесћока ѿлад у целом Еѿиѿћу, Јосиф је оѿворио сва складишћа, ѿа је ѿродавао жићо Еѿиѿћанима.

Када је Јосиф почео да узима једну петину од жита, то жито више није припадало народу Египта, већ фараону. А то значи да се жито неће тек тако делити. У Египту не постоји модел социјалне помоћи. Овде се жито продаје. Фараон се богати од египатског жита, а све друге земље долазе у Египат да купују жито јер је глад завладала по читавом свету. И тако Јосиф увећава фараоново богатство. Чак ће и Јаков морати да дође у Египат како би купио жито од свога сина, и не схватајући да се ту ради о Јосифу.

ПОРОДИЧНО ОКУПЉАЊЕ И ПОМИРЕЊЕ

Јосиф се среће са браћом

У Пост 42,1-28 читамо да су Јосифова браћа први пут дошла у Египат. Они ће се потом једном вратити, и касније још једном. О Јосифу ће сазнати тек пред крај свог другог доласка. Пост 42,1.2 каже:

Кад је Јаков видео да има жића у Еѿиѿћу, рекао је својим синовима: „Шћа се ѿу зѿледаѿће? Чуо сам, ево, да има жића у Еѿиѿћу. Сићѿиће ѿамо и куѿиѿице нам ѿа оданде, да осћанемо на живоѿћу и не ѿомремо.“

Није да немају новца, али сада је дошло време када новац није најважнији. Новац не може да се једе. Јевреји имају много новца, али немају нимало жита. Нешто морају да учине, и тако даље читамо у Пост 42,3-6:

Тако десетѿорица Јосифове браће сићу да куѿе жићо у Еѿиѿћу. Јаков није слао Јосифовоѿ браћѿа Венијамина с њеѿовом браћом, мислећи да би му се моѿла десѿићи каква несрећа. Синови Израѿљевѿи су били мећу онима који су дошли да куѿе жићо, јер је ѿлад владала и у хананској земљи. Јосиф, који је био намесник над земљом, ѿродавао је жићо целом народу у земљи. Доћу ѿако и Јосифова браћа и ѿоклоне му се лицем до земље.

Испунио се Јосифов сан. Ево их, њих десет од могућих једанаест, лично пред њим. Јосиф је ѿреѿознао своју браћу чим их је видео, али се ѿрема њима држао као сћранац, ѿе им се ошћро обраћѿио... (Пост 42,7а). Јосиф чак користи и услуге преводиоца. Он са њима говори на египатском језику. Како је могуће да га они не препознају? Па, прво не очекују да га виде. Последњи пут када су се видели, продали су га Исмаѿљцима, онима из

Мадије, да га одведу у Египат. Не би очекивали да га овде виде као високог функционера. И још је прошло најмање двадесет једна година од када су га видели последњи пут. Нема никакве шансе да га препознају, поред тога он је одевен у египатску одећу. Могуће је да има и браду. Говорио је пред њима на страном језику. Пред њима је био непрепознатљив и оштро им се обратио. Ставиће их на разне пробе и тестове да види да ли су сада постали прави људи, или су и даље преваранти које је оставио за собом.

...„Одакле сѝе дошли?“ Они одговоре: „Из хананске земље, дошли смо да куймо храну.“ Јосиф је, наиме, ѝрејознао своју браћу, али они њеѝа нису ѝрејознали. Тада се Јосиф сѝио својих снова које је сањао о њима, ѝа им је рекао: „Ви сѝе уходе! Дошли сѝе да извиђиѝе ѝде је земља најслабија.“ Они одговорише: „Не, ѝосѝогару! Твоје слуѝе су дошле да куйе храну...“

Пост 42,76-10

Е сад, нису буквално лицем на земљи, али овим речима „господару“ и „твоје слуге“ они се свакако клањају пред Јосифом. Они признају да је он виши од њих. *Сви смо ми синови једноѝ човека. Твоје слуѝе су ѝошѝени људи, а не уходе.* (Пост 42,11) Можда су поштени људи. Видећемо када се то провери. Сигурно је да раније нису били поштени, али ће можда кроз овај испит показати да су поштени и искрени људи. Јосиф им одговара говорећи: *„Не, неѝо сѝе уходе – ѝвргдио је Јосиф. Дошли сѝе да извиђиѝе ѝде је земља најслабија.“* (Пост 42,12.13).

Уобичајено је да роб ради непрестано, и дању и ноћу. Вероватно не би преживео двадесет једну годину. А толико је прошло од када су последњи пут видели Јосифа, тако да они верују да је Јосиф сада мртав. А Јосиф сада не прихвата њихова образложења.

Но, Јосиф им је ѝоново рекао: „Онако је како сам рекао: ви сѝе уходе!“ Овако ћу вас ѝровериѝи: „Тако ми фараона, нећеѝе оѝићи одавде ако овамо не дође ваши најмлађи браѝѝ. Пошаљѝиѝе једноѝ од вас да доведе вашеѝ браѝѝа. Ви ошѝали ћеѝе ошѝаѝи у ѝриѝвору и биѝи исѝиѝани да се ѝровери да ли ѝовориѝе исѝину или не. Иначе, ѝако ми фараона, ви сѝе уходе.“ Поѝом их је баѝио у заѝвор на ѝри дана. Трећеѝ дана им је рекао: „Ја сам човек који се боји Боѝа. Заѝо учиниѝе ово шѝо кажем и ошѝаћеѝе у живиѝу. Ако сѝе ѝошѝени, нека један од вас браће

остїане у зайвору. Ви остїали идиїте и однесиїте жиїто своїм изїладнелим йородицама.“

Пост 42,14-19

Ово је сада занимљиво. Послао их је у затвор на три дана. После три дана су се вратили код њега и рекао им је: „Ево шта ћу да урадим. Једног од вас ћу оставити у затвору, а ви остали можете да идете кући, али онај у затвору остаје све док се остали не врате.“ Симеун ће да заврши у затвору. Зашто Јосиф у затвору није оставио Рувима, прворођеног? Зашто се одлучио за оног који је био рођен други? Присетимо се ко се залагао да се Јосиф остави у животу. Био је то Рувим, тако да ће Симеун остати у затвору све док се не врате са Венијамином. Јосиф их шаље натраг са житом, и када су одмакли дан пута и отворили своје торбе да узму мало жита за животиње и себе, шокирани су чињеницом да се њихов новац налази у торбама. Сада се плаше јер су помислили на то како ће изгледати као крадљивци када се врате и стану пред Јосифа. Не само да су добили жито, већ им је остао и новац. Одлазе кући и све то испричају оцу, а он је страшно узнемирен јер изгледа као да је његова породица лоповска банда, а ускоро ће појести и сву донету храну.

Хране је понестало, тако да Јаков позива све своје синове к себи и онда им каже да се врате у Египат и купе још жита. Синови му одмах стављају до знања да то не могу да учине осим ако Венијамин не пође са њима. Истога часа Јаков се томе успротивио. Јосиф је већ мртав, и само му је Венијамин остао да буде са њим.

Онда му Рувим каже да ће он чувати Венијамина. Али, Јаков се присећа да је Рувим био тај који је легао са његовом слушкињом Валом, и каже му да му неће поверити Венијамина. Онда Јуда каже да ће се он старати о Венијамину. Ако се не вратим са њим, казни мене и сав мој дом. Коначно, на једвите јаде Јаков пристаје и каже: „Добро, поведите Венијамина, и ако умре, умро је. А мене ћете онда сахранити.“ Каже им: „Понесите и двоструко више новца. Понесите сав новац који сте вратили у својим врећама, онда понесите и новац за ново жито и још понесите овај мали дар, и молитe господара те земље у моје име.“ Онда су се синови вратили код Јосифа, и Јосиф их препознаје. Дао им је жита да једу и смештај да се очисте. Онда им каже: „Вечерас ћемо јести заједно.“ А кад је дошао његов управитељ, браћа су му рекла: „Овај новац смо пронашли у својим торбама, желимо да знате да нисмо лопови.“ А управитељ им је одговорио: „Ваш новац је код мене све време, не брините се ништа.“ Онда су отишли код Јосифа

и вечерали у његовом дому. Он једе засебно од њих јер се Египћани гнушају да једу заједно са пастирима. Египћани неће да једу заједно са Јосифом зато што је он пастир, и неће да једу заједно са његовом браћом зато што су и они пастири.

Овде је још нешто занимљиво. Јосиф је поређао своју браћу да седну према праву првенства које су имали по рођењу, од Рувима па све до Венијамина. Мора да су се питали откуд је он то о њима знао. Јосиф им храну даје са свога стола, а Венијамину даје пет пута више него сваком другом за столом. Он их искушава да види да ли су љубоморни према другом Јаковљевом миљенику, Венијамину, исто онако како су били љубоморни према њему када је он био очев миљеник. Када се завршила вечера запаковао им је жито и онда је овако упутио управитеља: „Узми њихов новац и спакуј га сваком своје, и стави мој сребрни пехар у Венијаминову торбу.“ Јосиф је онда сачекао да браћа изађу из града и за њима је послао стражу којој је рекао: „Доведите ми онога код кога се нађе сребрни пехар.“ Браћа су рекла: „Нисмо ми украли пехар. Нема пехара, а ако се нађе код некога бићемо вам заувек робови.“ Када су претражили све торбе, нашли су сребрни пехар код Венијамина. Онда су се сви вратили да моле да се Венијамину поштеди живот. Казали су: „Нека ми будемо робови.“ Јуда је онда рекао: „Дозволи да ја будем твој роб, али допусти Венијамину да се врати, јер сам се закleo оцу да ћу га вратити, и не желим да свог седокосог оца доведем до гроба – Шеола од туге.“

У овом тренутку Јосиф више не може да издржи. Затражио је да сви Египћани оду. Онда је скинуо своју одећу, стао пред браћу и рекао им: „Ја сам Јосиф, ваш брат.“ У шоку су, не могу да верују. Он им каже: „Приђите. Ја сам Јосиф, ваш брат, кога сте продали у Египат. Знам да сте мислили да учините нешто зло, али је Бог то окренуо на добро и сачувао нас до данашњег дана. Спасео нас је.“ Браћа су веома срећна. Плачу, наравно, али то су сузе радоснице а не сузе туге. Јосиф онда одлази до фараона и каже му да су то његова браћа. Фараон им даје теретна кола и на њих ставља сва могућа богатства Египта и жита довољно за седамдесет пет особа које ће да дођу из Ханана у Египат. Браћа узимају та кола и иду кући. Оцу јављају да је Јосиф жив! Он је главни министар о коме су све време говорили. А Јаков им то не верује. Зашто? Па веровао је у њихову лаж толико година, а када се у лаж верује толико дуго, на срцу се створи као ожиљак који не допушта истини да допре унутра. Али, Јаков онда гледа на сва та кола испуњена свакојаким египатским драгоценостима и присећа се да му је Бог обећао да ће заувек остати са њим и да ће га сачувати. Тако да на крају Јаков каже:

„Довољно сам чуо, то је све одлично. Оно што видим то доказује.“ Јаков исто каже: „Мој син Јосиф је жив. Отићи ћу да га видим пре него што умрем.“

У нашем наредном поглављу говорићемо о поновном сједињењу Јакова и његовог сина Јосифа, али сада је потребно да размислимо о Божијем провиђењу. На крају претходног поглавља говорили смо о ткању ћилима. На крају овог погледајмо на различите ствари које је Бог искористио како би сачувао род, потомство, не само у Ханану, већ сада и у Египту, тако да једнога дана тај род жене може да сатре змијину главу.

Прва нит коју је Бог употребио била је не толико мудри отац који је отворено Јосифа волео више од свих других синова. Друга нит коју је употребио била је поносни син који ће не само пријављивати своју браћу, већ ће се и хвалити сновима у којима је био надмоћнији од њих. Трећа нит су браћа која га мрзе и која желе да убију Јакова. Четврта нит је та мадијанска група трговаца која је туда прошла баш у право време да би покупила Јосифа и одвела га на право место. Продају га баш правом човеку а све како би се испунила Божија воља. Пета нит је египатски господар који је поштен човек и који Јосифа поставља да буде наздорник над његовим домаћинством, и који је због тога благословен јер му Јосиф добро служи. Шеста нит је пожудом заслепљена жена, без које Јосиф не би доспео у прави затвор. Седма нит је добри управник затвора који поставља Јосифа над свим другим затвореницима. Осма нит је заборавни главни пехарник. Да је Бог одабрао главног пехарника са добрим памћењем не би се онда све догодило онако како је Бог намерио да се догоди. Поштени фараон је девета нит у нашем ћилиму. Овај фараон поставља једног пастира да буде над свима у Египту. И коначно, ова нит је прелепа, десета нит су браћа која се кају. Браћа су се суочила са својом љубомором и на крају су заволели не само Јосифа, већ и свога оца.

Бог користи чудне алатке. Он користи чудне нити и од њих прави прелепи ћилим своје потпуне бриге и кроз провиђење се стара и чува женин род, потомство. Нека Бог употреби нас и сву нашу чудноватост како би испунио свој велики и величанствени план.

ОСАМНАЕСТО ПОГЛАВЉЕ

ПРИЧА О ЈОСИФУ (4)

ПОСТАЊЕ 45,16 – 50,26

Увод

Ово поглавље започињемо закључним разматрањима о књизи Постања. Ово је четврти део у проучавању Јосифовог живота и у овом тренутку бих желео да се вратимо мало уназад и читамо о томе како су вести стигле до фараоновог двора о томе да се Јосиф срео са браћом, што ће нас припремити за ту велику сцену која ће се одиграти када Јаков дође да живи са Јосифом.

ИЗРАИЉ ИДЕ У ЕГИПАТ

Откриће и пресељење

У Пост 45,16-20 читамо о томе да је вест да се Јосиф срео са браћом стигла до фараона. Када је фараон чуо за то, било му је драго и поручио је Јосифу да учини све што је потребно како би своју породицу довео у Египат.

Весѝ се ѝрочула и на фараоновом двору: „Дошла су Јосифова браћа!“ То је било драѝо фараону и њеѝовим дворанима. Фараон рече Јосифу: „Реци својој браћи овако: Наѝовариѝте вашу сѝоку и идиѝте у хананску земљу, ѝа ѝоведиѝте своѝа оца и враѝиѝте се к мени. Ја ћу вам даѝи најбољу земљу у Еѝиѝѝу, ѝа ћеѝте се храниѝти од обиља земље. Ти надале нареди: „Учиниѝте ово: узмиѝте кола из еѝиѝаѝске земље за вашу децу и за ваше жене, ѝоведиѝте своѝа оца и дођиѝте овамо. Не жалиѝте за својом имовином, јер вама ѝриѝада најбоља земља у Еѝиѝѝу.“

„Оставите све за собом. Дођите само са људима. Ја ћу се побринути за вас.“ У Пост 45,21-23 се говори о томе да су они управо тако и поступили. Свако је добио потрепштине и нову одећу за пут кући, али је Венијамин добио и 300 сребрњака уз пет комплета одеће. Браћи је у Пост 45,24 речено:

„Не свађајте се њуштем!“ Јосиф се очигледно бринуо о томе што су се браћа и даље врло много свађала међу собом.

У Пост 45,26-28 читамо да су браћа испричала оцу радосну вест. Али, у почетку је Јаков доста сумњичав.

Затим га извести: „Јосиф је још увек жив! Штја више, он је владар наг целом египћанском земљом.“ Јакову се следило срце; није могао да им поверује. Али кад су му пренели све што им је Јосиф рекао и кад је видео кола која је Јосиф послао да га доведу, живнуо је дух њиховог оца Јакова. Тада Израил рече: „То је довољно! Мој син, Јосиф, је још увек жив! Ошћићу ћу да ја видим њре нејо шћио умрем.“

Запамтимо, међутим, да је Јаков често добијао упозорења да не иде доле у Египат, а сада испада као да би ипак требало да иде тамо. Потребно је да чује од Бога, да сазна шта треба да учини. У Пост 46,1-4 читамо да је Јаков добио реч од Бога.

Тако се Израил дао на њуш са свом својом имовином. Кад је дошао у Вир-Савеју, њринео је жрћиве Боју своја оца, Исака. У ноћном виђењу, Бој зовну Израилја: „Јакове! Јакове!“ Он се одазва: „Ево ме!“ „Ја сам“ – рече – „Бој њвоја оца. Не бој се да сићеш у Египћан и ја сам ћу ње враћићи овамо; а Јосиф ће њи својом руком склопћићи очи.“

Ово је тако дивно обећање. Син, за кога је Јаков мислио да је сигурно мртав, биће уз њега када буде умро и склопиће његове очи. Утешен Божијом речју, Јаков одлази у Египат.

Израил се сели у Египат

У Пост 46,5-7 читамо о Јаковљевом одласку у Египат.

Јаков оде из Вир-Савеје. Израилјеви синови смесћише своја оца, Јакова, своју децу и своје жене у кола која је фараон њослао да ја њовезу. Са собом њоведу своју сћоку и своја добра шћио су их сћекли у хананској земљи, ја доћу у Египћан, Јаков и све њејово њошомсћиво. У Египћан је њовео своје синове, своје унуке, своје ћерке и ћерке својих синова, све своје њошомсћиво.

Немамо записане све синове односно сву Јаковљеву децу, јер он је имао и друге ћерке осим Дине. У Пост 46,8-25 имамо записане оне који су путовали у Египат заједно са Јаковом. Ту су записани Јаковљеви синови и унуци, укупно седамдесет пет особа. У Пост 46,27 читамо и ово: *Јосифу су се родила два сина у Египћану. Дакле, свих душа у Јаковљевом дому било је*

седамдесет. У Делима 7,14 Лука бележи да је било седамесет пет особа које су отишле у Египат, а Септуагинта³⁸ такође каже да је било седамдесет пет особа које су отишле у Египат: Јаковљеви синови, унуци, ћерке и унуке. После нешто више од четири века сви они ће напустити Египат али бројчано ће их бити више од два милиона. То је прави прираст!

Јаковљева породица се насељава у Госену

У Пост 46,28-30 читамо о врло радосном сусрету и уједињењу породице и о томе да Јаков сада може да проживи у миру. *Јаков је њед собом њослао Јосифу Јуду да њокаже њуџ до Госена.* Можда овде примећујете колико поверења Јаков има у Јуду. Јуда постаје син број један. Јуда је тај кроз кога ћемо даље следити Јаковљево потомство. *„Кад су сџиџли у њосенски крај, Јосиф уџреџне своја кола, ња њође у сусреџ своме оцу, Израџљу, у Госен. Када се њојавио њред њим, обиснуо му се око враџа и дуџо њлакао.“*

Више од двадесет година они су били раздвојени, а сада је син за кога је Јаков мислио да је мртав поново заједно са својом браћом. *Израџљ рече Јосифу: „Сад моџу да умрем, јер сам видео њвоје лице, ње знам да си још жив!“* Али, Јаков неће умрети још следећих седамнаест година. Бог даје Јакову седамнаест година да ужива у заједништву са Јосифом. Читамо даље у Пост 46,31-34:

Тада Јосиф рече својој браћи и дому своџа оца: „Ја ћу сада оџиџи и обавесџиџи фараона: ‘Моја браћа и дом моџа оца, који су били у хананској земљи, доџили су к мени. Они су њасџири, баве се сџочарсџвом. Доџерали су са собом сџџну и круџну сџоку, заједно са свим својим имањем.’ Кад вас фараон њозове и уџиџа: ‘Чиме се бавиџе?’, ви реџиџе: ‘Твоје слуџе се баве сџочарсџвом од своје младосџи ња све до сад, исџо као и наши њреџи,’ да бисџе моџли да се населиџе у њосенском крају. Наиме, Еџиџанџма су сви њасџири мрски.“

Египћани нису живели у госенском крају. Госен је земља која се налази у делти Нила. Нил је једна од тих чудних река која тече на север, а у тачки где се спаја са Медитеранским морем, дели се на три речна тока. На том месту земља је равница, и једном годишње све је поплављено под више од метар воде. То је мочварно тло, савршено за узгајање стоке и оваца. Из тог разлога Египћани се нису ту насељавали, јер је њима било мрско сточарство и овчарство. Али, та земља је за Јакова и његову породицу била

³⁸ Септуагина је грчки превод Старог завета (прим. прев).

заправо најбоља могућа земља, и из тог разлога ће од њих настати велики народ.

Када се Јаковљева породица преселила и населила у гosenском крају, Јосиф одлази код фараона да га извести да је за његову породицу све сређено. Читамо у Пост 47,1-6:

Јосиф оде и обавести фараона: „Дошли су мој оцац и моја браћа са својом крујном и сијном сџоком и са свом својом имовином из Ханана. Ено их у јосенском крају.“ Затим је издвојио џеторицу између своје браће и џредставио их фараону. „Чиме се бавише?“ – ујишао је фараон њејову браћу. „Твоје слује су јасџири, истио као и наши џреци“ – одјоворе они и насџаве:

„Дошли смо да се задржимо у земљи као сџранци (знали су да ће се вратити натраг зато што нису могли да живе изван Обећане земље заувек), јер нема више јаше за сџада џвојих слују. Тешка јлад је завладала у хананској земљи. Сџоја, дојустџи својим слујама да се насџане у јосенском крају.“ Фараон рече Јосифу: „Твој оцац и џвоја браћа су дошли к џеби. Ејџајска земља џи је ојворена; насџани своја оца и своју браћу у најбољем делу земље. Насџанише се у јосенском крају. Ако знаш да међу џима има сџособних џуди, јосџави их за надједнике моје власџише сџоке.“

Фараон не само што верује Јосифу, сада верује и његовој породици. Али, погледајмо сада мало шта се догађа са Јаковом. Да ли се сећате да смо у једном ранијем поглављу говорили о томе како ћемо га видети да пред фараоном, пред својим синовима и пред својим Богом, стоји као онај који види у будућност? Погледајмо сада како Јаков стоји пред фараоном и како ће фараон признати да је Јаков виши од њега. Јаков има сто тридесет година када читамо у Пост 47,7-10 следеће: *Затим Јосиф дође са својим оцем, Јаковом, и џредстави ја фараону, а Јаков блајослови фараона. Фараон ујиша Јакова: „Колико џи је јодина?“* Пре него што дођемо до одговора на фараоново питање, приметимо да је Јаков благословио фараона без икаквог противљења. Све је без проблема јер млађег благосиља старији. Јаков благосиља фараона, а то значи да Јаков сматра да је старији од фараона, а фараон прихвата да је Јаков виши од њега јер прима тај благослов.

Јаков одјовори фараону: „Јодина мој лујјалачкој живоји има сџојину џридесет. Незнајан је број јодина моја живоји, а биле су мукојрјине; бројем нису досџиле јодине лујјалачкој

живоїа мојих оїаца.“ Јаков је блаїословио фараона, ѿа је оїишао од њеїа.

Јаков је два пута благосиљао фараона. Благословио га је на почетку разговора, а онда опет на крају њиховог сусрета. По томе се види да се Јаков сматра старијим и од владара читавог света. После овог сусрета Јаков насељава своју породицу у Госену.

Јосиф је населио своїа оца и своју браћу и дао им ѿосед у најбољем делу еїїїаїске земље, у Рамесиної крајини, као шїїо је фараон наредио. Јосиф је снабдевао храном своїа оца, своју браћу и сав дом своїа оца, ѿрема броју њихове деце.

Пост 47,11.12

Јосиф као мудри управник

Јосиф је сада патријарх породице иако је Јаков и даље жив. Јосиф је владар над земљом и он обезбеђује за породицу. Почевши од Пост 47,13 видимо како Јосиф од фараона ствара најбогатијег човека на свету као и власника све земље у Египту. Јосифове мудре управничке одлуке видимо у Пост 47,13-15:

Хране није било у целој земљи, јер је їлад била жесїока: исцїїила је и еїїїаїску и хананску земљу. Јосиф је ѿокуїио сав новац шїїо се налазио у Еїїїїу и Ханану у замену за жиїїо које се куїовало и однео їа у фараонов двор. Кад је новца ѿонесїало у еїїїаїској и хананској земљи, сви Еїїїїани дођу к Јосифу, и обраїе му се: „Дај нам хлеба! Зашиїо да ѿмремо ѿред ївојим очима? Новца више нема!“

„Немамо више новца,“ кажу Египћани. „Не можемо више да купујемо жито.“ Фараон је у својој ризници сакупио сав новац што је био у Египту, али и даље не даје храну бесплатно. Они још увек имају нешто за шта могу да купе храну, и тако у Пост 47,16-19 читамо:

Јосиф им одїовори: „Пошїїо новца више нема, доїтераїїе своју сїїоку и ја ћу вам даїи хране у замену за сїїоку.“ Тако су доїтерали своју сїїоку Јосифу, а овај им је дао хране у замену за коње, за круїну и сїїїну сїїоку, за їоведа и маїарце. Те їодине их је снабдевао храном у замену за сву њихову сїїоку. Та їодина је їрошла. Наредне їодине су ѿоново дошли к њему и рекли: „Не можемо сакриїи од своїа їосїодара да је несїїало новца, а сва

наша сѣада сѣоке сада ѿриѣадају нашем ѿосѣодару. Није нам осѣало нишѣа за нашеѣ ѿосѣодара осим наших власѣишѣих ѣела и земље. Зашиѣо да ѿомремо ѿред ѿвојим очима и да се наша ѿоља ѿреѣворе у ѿусѣош? Куѣи нас и наша ѿоља у замену за храну. Тако ћемо ми и наша ѿоља ѿосѣаѣи фараоново власнишѣиво. Дај нам семе да не ѿомремо неѣо да ѿреживимо и да се наша ѿоља не ѿреѣворе у ѿусѣош!“

И ту Јосиф удовољава њиховим жељама.

Тако је Јосиф оѣкуѣио за фараона целу еѣиѣаѣску земљу. Сви Еѣиѣани су ѿродали своје ѣиве, јер их је ѣлад жесѣоко ѿриѣисла. Тако је земља ѿосѣала фараоново власнишѣиво. А народ је, од једноѣ краја Еѣиѣа до друѣоѣ, сѣавио ѿод уѣраву ѣрадова. Једино није оѣкуѣио ѣиве свешѣеника, јер су свешѣеници добијали ѿриход од фараона и живели од ѣоѣ ѿрихода који им је фараон давао. Из ѣоѣ разлоѣа нису ѿродали своје ѣиве.

Пост 47,20-22

Јосиф је управо фараона учинио власником све земље у Египту. Фараон сада поседује сав новац, сву стоку, сву земљу, и сада је читав народ у његовој служби, они су фараонове слуге. То наводи Јосифа да изјави следеће у Пост 47,23:

Јосиф рече народу: „Пошиѣо сам данас куѣио и вас и вашу земљу за фараона, ево вам семе, ѣа засеѣе земљу. Фараону ћете даваѣи једну ѣеѣину од урода, а четѣири ѣеѣине ће осѣаѣи вама за сејање ѣива, за храну вама, вашим укућанима и вашој деци.“

Људи се не буне. У ствари, они овако кажу у Пост 47,25,26:

Они на ѣо рекоше: „Сѣасио си нам живои! Само нека буде блаѣонаклон наш ѿосѣодар и бићемо робови фараону.“ Јосиф је донео закон ѿо коме једна ѣеѣина земље³⁹ ѿриѣада фараону. Тај закон о земљи у Еѣиѣу важи све до данас. Једино свешѣеничке ѣиве не ѿриѣадају фараону.

Желим да овде приметите разлику у вези са Госеном. И док се Египат распродаје парче по парче, Госен, где живе Јаков и његов дом, је благословен. *Израиљ се насѣанио у Еѣиѣу, у ѿосенском крају. Ту су сѣекли власнишѣиво*

³⁹ Овде је погрешан превод и ССП преводи са: „... петина летине...“ (прим. уредника).

над земљом; били су њихови и веома се умножили. (Пост 47,27). И док у Египту влада глад, Израил у исто то време напредује. Разлог је једноставан. Нил не пресушује, и када потоци делту, са собом нанесе богату плодну земљу из Средње Африке, нађубри земљиште, добро га натопа и онда ту могу да расту биљке којима се стока храни. Тако да, иако у делти не може да расте жито, њихова стада могу да се прехране.

Јаков моли да буде сахрањен у Ханану

Бог је био милостив према Јакову. Допустио му је да живи седамнаест година заједно са Јосифом. Али, сада је дошло време да се Јаков позабави неким личним стварима пре него што умре. У Пост 47,28-31 читамо:

Јаков је живео седамнаест година у египћанској земљи. Укућна дужина Јаковљевој животи је износила четрдесет седам година. Када се приближило време да Израил умре, њозвао је своја сина Јосифа и рекао му: „Ако хоћеш да ми искажеш своју наклоност, стави руку под моје бедро и обећај да ћеш ми исказати благодатност и оданост. Немој ме сахранити у Египту! Када будем починуо са својим прецима, однеси ме из Египта и сахрани ме у њиховом гробу.“ А он му одговори: „Урадићу како си рекао.“ Рекао му је: „Закуни ми се.“ Јосиф му се заклео а Израил му се дубоко поклонити на узглављу своје постеле.

Јаков усваја Јосифове синове

Јаков зна да му је дошло време умирати, али прво мора да благослови своје синове. Пре свега, прво позива Јосифа да дође и у Пост 48,5 му каже: „Усвајам твоја два сина као своје синове. Манасија и Јефрем ће бити наследници у мом дому.“ Јосиф ће сада добити двоструко више јер ће и Манасија и Јефрем наследити део Јаковљевог домаћинства. Тако ће Јосиф, по праву наслеђивања, добити двоструко. У 49. поглављу Постања видећемо да ће благослов добити Јуда и кроз Јуду ћемо даље следити потомство. Онда је Јосиф довео Манасију и Јефрема Јакову да их благослови. Манасију држи својом левом руком, а Јефрема десном. Када их буде давао Јакову, то значи да ће Манасија доћи под Јаковљеву десну руку а Јефрем под Јаковљеву леву. То значи да ће Манасија добити већи благослов од Јефрема, јер он је Јосифов прворођени син. У тим касним годинама живота Јаков веома личи на свог оца Исака, јер је слабовид, али ипак довољно добро види да укрсти своје руке и тако своју леву руку стави на Манасију а десну на главу Јефрему, и над њима изјављује велики благослов. Они ће бити

силни, и носиће са собом Божије име, како и имена Аврама и Исака. На земљи ће њихово потомство постати многобројно. А анђео који је био са Јаковом од сада ће бити са њима и сачуваће их.

Јосиф је видео да је његов отац ставио своју леву руку на Манасију, а десну на Јефрема, па се пружио да ухвати очеву руку, али му је Јаков на то рекао: „Знам, знам, сине мој. Знам ја шта радим.“ Од Манасије ће настати велики народ, поседоваће много земље, али ће млађи брат бити већи од старијег. Снага тог благослова је толика да ће читав народ Израиља у једном тренутку у будућности бити називан Јефрем. Манасија ће наследити већину земљишта. Јефрем ће наследити само мало подручје, али ће бити најјаче племе Израиља, одмах после Јуде. Касније ће од њих настати два народа, један ће се звати Јуда а други Јефрем. Али, оно што је најважније овде јесте да је Јаков усвојио Манасију и Јефрема за своје синове, и на тај начин је Јосифа признао за прворођеног, оног који ће наследити двоструки део наследства.

Јаковљево пророштво његовим синовима

Јаков онда позива све своје синове да дођу пред њега. Дванаест Јаковљевих синова ту стоје пред њим и он их благосиља најбоље што може, једног по једног. Верујем да су све пажљиво слушали јер ће један од њих бити одабран да кроз њега дође женин род. Јаков позива Рувима и овако говори у Пост 49,3.4:

Рувиме, њрвенче мој, њи си моја снаја, њрви њлог си моје мужевносѡи. Досѡојансѡивом друје надмашујеш, а ѡо снази равна ѡи нема. Иѡак, необуздан као бујица, ѡи ѡрвенац нећеш више биѡи. Јер на лежај своја оца си се ѡојео, на ѡосѡељу си се моју ѡојео и ѡако је оскрнавио.

Значи, Рувиму је речено: „Кроз тебе неће доћи женино потомство зато што си оскрнавио моју постељу.“

Онда даље говори следећој двојници синова заједно:

Симеун и Левије браћа су рођена (Зар нису сви они браћа? Зашто се онда овде каже да су њих двојица браћа? То је због њиховог сличног понашања...), мачеви њихови оруђе су насиља. На већања њихова ја не силазио, ниѡи у савез са њима улазио. Јер у срѡби људе су ѡобили, из обесѡи волове сакаѡили. Проклеѡи био

*Њев њихов јер је њрежестѡк, и јаростѡ њихова, јер је њреокруѡна!
Зайѡ ћу их разделиѡи ѡ Јакову и расејаѡи ѡ Израилу.*

Пост 49,5-7

Присетите се да су раније у Сихему побили цео град и читаво племе због оног зла које су учинили Дини. Симеун ће, на одређено време, примити мању територију, али ће је ускоро изгубити и расути по целој земљи. Левије неће добити земљу. Левијево племе ће живети у четрдесет осам градова, али ће то бити на нечијој туђој земљи.

Јаков онда стиже и до Јуде у Пост 49,8-21: *Јудо! Браћа ће ѡе ѡвоја славиѡи...* Одабран је Јуда. Да ли је био безгрешан? Свакако да није. Само се присетите ситуације са Тамаром. Починио је прељубу са својом снајом, мислећи за њу да је проститутка. Није он одабран због безгрешности; одабран је због своје верности.

...рука ће ѡвоја биѡи на враѡу неѡријаѡеља ѡвојих, браћа ѡвоја ѡеби ће се клањаѡи. Јудо, лавићу! Од ѡлена си, сине, сиѡи ѡѡишао; као лав је ѡолеѡо, као лавица се исѡружио. Ко сме њеѡа да изазива?

Нико не иде до лављег легла да га повуче за браду и разбуди га. Ако неко тако и учини, запамтиће то заувек. Јаков даље каже: *Жезло се царско од Јуде одвојиѡи неће, ни ѡалица владарска од њеѡових ноѡу, док не дође онај коме припада, коме ће се народи покорити.* Онај коме припада, у једнини, тај ће покорити све своје непријатеље. *Своје маѡаре за лозу ѡривезује, ждребе маѡарице за чокоѡи лозе...* Приметите овде да није говорио о његовом коњу. Није говорио о његовом пастуву. Рекао је магаре и ждребе магарице. На томе ће Исус ујახати када буде долазио у Јерусалим у својој слави. *Своју одећу у вину ѡере, своју хаљину у крви од вина. Очи су му муѡне од вина, зуби су му бели од млека.* Јуда је одабран да буде онај кроз кога ће женин род, потомство, доћи. До краја 49. поглавља видимо како Јаков благосиља своје синове на најбољи могући начин, а онда им каже шта да учине са његовим костима, када умре.

Јаковљева смрт и сахрана у Макпели

Зайѡим им је зайоведио: „Ускоро ћу се ѡридружиѡи своме народу. Сахраниѡе ме са мојим ѡрецима у ѡећину која се налази на ѡољу Ефрона Хетѡиѡа. То је ѡећина на ѡољу Макѡели, ѡрема Мамрији у хананској земљи, коју је Аврѡм, заједно са ѡољем, куѡио од Ефрона Хетѡиѡа за месѡо сахрањивања. Тамо су

сахрањени Аврам и његова жена Сара, тамо су сахрањени Исак и његова жена Ревека, а тамо сам сахранио и Лију. Поља и њихина на њему су куљени од њихомака Хетита.“ Кад је Јаков дао ова ујаксва својим синовима, привукао је своје ноге на њиху и издахнуо, и придруживши се тако своме народу.

Пост 49,29-33

Јосиф је онда отишао до фараона да затражи допуштење да оде и сахрани свога оца. Не само што је то одобрио, већ је фараон послао са њим све своје званичнике, из Египта у Палестину. Египћани је било толико много у погребној поворци да, када су стигли у Ханан, и почели са данима жалости пре него што ће Јаков бити сахрањен, људи у Ханану су причали о томе како су Египћани дошли да искажу велику жалост. Онда су Јакова положили у гроб где су већ били сахрањени Исак и Аврам и вратили су се натраг у Египат (Пост 50,1-14).

Јосиф прима потчињавање своје браће и даје им уверавања (Пост 50,15-21)

Онда су Јосифова браћа помислила да ће се Јосиф према њима лоше односити, сада када је Јаков умро, и да ће их побити. Отишли су пред Јосифа и рекли му: „Док је наш отац био жив рекао нам је да ти кажемо да не треба више да будеш људи на нас и да нас не убијеш, већ да према нама будеш љубазан.“ Јосиф им је одговорио следеће: „Зар сам ја Бој да вам судим? Мени све били намислили зло, али је Бој то окренуо на добро. Немојте се бринути. Бринућу се за вас у све дане моја живота.“ И после је Јосиф живео у Египту заједно са својом породицом.

Јосиф тражи да се његове кости врате у Ханан и умире у доби од сто десет година (Пост 50,21-26)

Јосиф је умро када је имао сто десет година. Балсамовали су га и ставили у ковчег. Он их је натерао да му обећају да када се врате у Обећану земљу (а не ако се врате), дакле, када се врате у Обећану земљу да ће са собом понети његове кости и положити их тамо у неки гроб у Обећаној земљи. Умро је када је имао сто десет година. Колико је имао година када је постао владар свег Египта? Имао је тридесет година. Египтом је владао осамдесет година. То је дуже него што многи људи данас живе, а камоли да владају свим Египтом и читавим тадашњим светом.

Књига Постања завршава се Јосифовом смрћу. Али, прича ту не престаје, зато што Књига Изласка почиње јеврејском речцом „али“. Књига Изласка

представља наставак наше приче. У овом тренутку све је добро. Божији народ живи на прелепом месту, наизглед у потпуном и савршеном миру. Али, они нису још увек у Обећаној земљи, а савез са Аврамом може да се испуни само онда када се његов народ врати у земљу која им је обећана. Њихово путовање до Обећане земље започиње у наредном поглављу.

ДЕВЕТНАЕСТО ПОГЛАВЉЕ

ЗЕМЉА ЗАТОЧЕНИШТВА

ИЗЛАЗАК 1,1 – 4,17

Увод

Наш фокус настављамо да држимо на историји једне велике јеврејске породице. У протеклом поглављу ове књиге завршили смо са проучавањем књиге Постања, вероватно једне од најважнијих књига у читавом Светом писму. У њој су постављени темељи за све што ће се касније догодити. Заиста је то књига почетака, књига настанка. Видимо ту почетке стварања, као и почетке греха. Видимо и почетак откупљења, ту је и почетак савеза. Све о чему Свето писмо говори отпочело је у књизи Постања.

Сада почињемо да проучавамо књигу Изласка или Другу књигу Мојсијеву. Реч Излазак заправо значи „одлазак“ односно „напуштање“. У књизи Изласка посматра се временски период када су деца Израиља напустила Египат. Када смо завршили са књигом Постања они су живели у Египту у миру и напредујући, углавном дугујући то чињеници да је Јосиф био главни министар, владар читавог Египта, и читавог света.

ЕГИПАТ – ЗЕМЉА ЗАТОЧЕНИШТВА

Сва имена Египта

Пре него што почнемо са проучавањем књиге Изласка и приче о угњетавањима и о бегу од тог угњетавања, размотримо на тренутак ову земљу и територију Египта. Египат је веома значајна земља у Старом завету. Он је толико значајан да се, у студијама археологије, египатологија рачуна као посебна научна дисциплина. Људи вековима проучавају ову нацију како би утврдили њене везе и односе са Божијим народом, и на тај начин нам омогућили да боље размемо Реч Божију.

За почетак, погледајмо на земљу Египат. Иако се под овим именом не налази у Светом писму, на пуно античких споменика видимо да се ова земља зове Кем. Могуће је да су суседни народи овако називали Египат. У Псалмима се још назива и земљом Хам, јер Египћани су, у ствари, потомци Нојевог сина Хама. Реч Египат у Старом завету долази од јеврејске речи Мисраим.⁴⁰ Мисраим је, иначе, био Хамов син и праотац египатског народа. У Старом завету – јеврејској Библији, ова реч је употребљена скоро сто пута, и увек је преведена исто као и у нашем тексту, као Египат. Два или три пута у Псалмима, Египат је назван и Рахава, не због Хананске шпијунке у граду Јерихону, већ због тога што Рахава значи „узвишена“, „надмена“, „дрска“, односно „поносна“. А такав је Египат и био. Сама реч Египат коју имамо у нашем преводу је грчко име за ову нацију. То је реч која значи „раздељена“ и то је због реке Нил која притиче у доњи Египат где се дели на три тока и обликује оно што се данас назива делта.

Подела земље

Када се говори о Египту, увек се користе две географске одреднице: доњи и горњи Египат. Ово повремено збуњује зато што се доњи Египат на картама налази изнад горњег Египта, будући да Нил тече према северу.⁴¹ Доњи Египат је, заправо, делта Нила који се дели на три притоке када стигне до равнице а пре него што се улије у Средоземно море. Горњи Египат се налази ка дну карте и састоји се од једне уске долине. Долина је широка од три до петнаест километара и прати ток реке Нил. Плодна земља Египта се налази овде и то је једино место погодно за трајно насељавање.

Посебности Египта

Египат се простире хиљаду осамдесет километара од севера ка југу, и широк је око осам стотина километара од истока ка западу. То је нешто више од 8.640 km², а само пет процената од све те територије је погодно за трајно насељавање, а још мање земље је погодно за гајење житарица. Река Нил је, у ствари, Египат. Без Нила би Египат био сам део пустиње. Нил доноси плодност Африке у Египат и од те територије чини место погодно за насељавање. Нил има три изворишта и настаје тако што се језера у североисточној и средњој Африци изливају и формирају речне токове. Нил има две главне притоке: почиње као Горски Нил, касније постаје

⁴⁰ Из тог разлога се у преводу Ђуро Даничић-Вук Ст. Караџић Египат и наводи као Мисир (прим. уредника).

⁴¹ Север се на географским картама увек приказује у смеру према горе (прим. прев).

Бели Нил и онда се спаја са Плавим Нилом да би формирао реку Нил.⁴² Од места где се река Атбара улива у Нил надаље до места где се Нил улива у Средоземно море има око две хиљаде двеста километара. Од Атбаре до мора нема даљих притока.

Једна од најзанимљивијих чињеница о Нилу јесте редовно, годишње, плавлeње. Када река набуја у горњем Египту, онда почиње да плави када стигне у доњи Египат, када изађе из долине и уплови у делту која је у равници. Ово плавлeње почиње углавном крајем месеца јуна сваке године. Код Тебе је дубина воде око десет метара изнад нормалног нивоа, а код Каира око седам и по метара.

Када се река подели, почиње да се шири по целој делти и достиже дубину од око један и по метар код места где се улива у море. Тако остаје најмање месец дана. Ове поплаве су резултат великих киша које падају у средњој Африци. Нема снега да се истопи, али има пуно обилних падавина, тако да се плодна земља спира и река је носи на север и тако сваке године наноси ново плодно земљиште. Из овог разлога Египат је био тако силна држава. Из тог разлога смо у последњих неколико поглавља проучавали ситуацију у којој је читав свет долазио у Египат да купи житарице током седам година суше и глади. Река Нил тако представља врло необично ефикасно и делотворно пољопривредно оруђе.

Народ Египта

Погледајмо укратко и народ који ту живи. Какав је то био народ? Одакле је дошао? У Постању 10, видимо да Египћани долазе од Хама, односно од његовог сина Мисраима. Овај народ представља једну од најранијих цивилизација за које знамо. Једино је сумерска цивилизација старија од египатске.

Што се тиче религије, Египћани су били веома религиозан народ. Дизали су дивне и веома украшене храмове. Њихови свештеници су били веома учени за њихово време и практиковали су многе тајанствене ритуале. Имали су на стотине богова, али и врховног бога, Ра, који је био бог сунца. Њега су степенасто следили други, виши од других, богови: Озирис, његова жена Изиди, и њихов син Хорус. Сет је био извор свег зла у египатској религији. Он је египатски сотона против кога Ра, Озирис, Изиди и Хорус воде бесконачни рат. Египћани нису славили ликове богова, али су зато различите животиње имале посебан положај: бикови, пси, мачке, крокодили, змије, инсекти и нарочито скарабеја, врста бубе. Ове животиње

⁴² Последња велика притока је Атбара која извире у Етиопији (прим. прев.).

и инсекти нису били богови али су представљали богове, и убити њих био је страхан грех. Египћани су исправно веровали у бесмртност душе и веровали су да ће се душа једнога дана поново сјединити са телом. Ово можда објашњава чињеницу да су балсамовали мртва тела у покушају да их сачувају до оног времена када ће се опет састати са душом.

Египћани

И Египћани су веровали у судњи дан, када ће свако бити награђен у складу са својим делима. Озирис је био чувар мртвих, и он ће, заједно са још четрдесет два друга бога, који су са њим повезани у смислу функције судије, тог судњег дана досудити савршене и потпуне пресуде свим људима. Египатска религија је била веома организована и у себи је садржавала и делове истине. Бог је себе објавио у прошлости и та објава никада није у потпуности заборављена. Људи су знали о Божијем карактеру и природи, а нешто од тога је пренесено и у египатски систем веровања.

Египћани су веома паметни по природи. Можемо то да кажемо на основу њихових пирамида, сфинге и свих других античких грађевина које су тада подигли. Били су веома напредни и изнад размишљања свога доба. Према гостима су били љубазни и гостопримљиви иако су себе сматрали вишим од других и то нису крили – свима су то стављали до знања. Према женама су се односили са поштовањем. Земљорадња је била веома цењена професија, а бавити се пастирством, било да се радило о овцама, козама, кравама или било чиме другим, сматрано је за увреду. Веровали су да је бог проклео пастире.

Египатска историја

Историја Египта може да се подели на три дела: старо царство, средње царство и ново царство. Старо царство постојало је од 3.500 до 2.500 година пре Христа. Било је то пре него што је Авраам отишао у Египат. Њихов први цар звао се Мени⁴³ а први главни град Мемфис, врло близу данашњег Каира. Током више од хиљаду година, сав живот се одвијао око фараона, и у то време овај израз почео је да се користи за владаре Египта. Фараон значи „велика кућа“ и та кућа је владала не само Египтом већ и читавим светом, у складу са египатским виђењем тог света. О себи су сматрали да су они то прво царство од кога настају сва друга. Веровали су да су сви

⁴³ Менес (на грчком) био је први египатски цар кога је у својим списима именовао Манетон, египатски историчар из трећег века пре Христа. Неки историчари верују да је Менес заправо био цар Нармер јер су на његовој ископаној палати пронађени цртежи на којима се види да носи знакове уједињења (прим.прев).

народи настали из њихове велике куће, тако да је било који египатски владар био и владар читавог света. Током тих хиљаду година, не само да се живот одвијао око фараона, већ су фараони сматрани боговима.

Средње царство је постојало око 750 година, од 2.500 до 1.750 године пре Христа. Било је то феудално друштво, током тог времена владали су локални номадски владари. Оно је скончало под најездом Хикса, што у преводу значи „страно царство“. Хикси су били номадски народ који је са собом довео коње и кочије. Ово можда показује да су по пореклу били Хитити, будући да Свето писмо и археологија прате долазак кочија и борних кола све до Хититског царства у Малој Азији (при северном крају Средоземног мора). Током њихове владавине Египтом тамо стижу Аврам и потом Јосиф. Ово нам помаже да разумемо зашто су тако топло примљени иако су сами били пастири. Онај који је седео на трону није био Египћанин, већ странац који је и сам био из пастирског народа. Ово је занимљиво јер ћемо касније видети да ће фараон нагонити Јевреје својим коњима и борним колима у Црвено море.

Током овог владарског периода дошло је до стварања система власти. Фараони нису доносили одлуке. Декрети су били издавани тако што их је изговарао бог, али је фараон под собом имао људе који би извршавали његову вољу и вољу његових најближих сарадника. Тако је Јосиф био постављен за другог човека у царевини и сви су му били потчињени. Египћани су тада успоставили систем власти који је и данас популаран, пирамидални облик владе са царем на врху. У књизи Изласка читамо да се, када је Јосиф умро, у Египту уздигао нови цар који није познавао Јевреје.

После средњег царства долази период новог царства које почиње око 1.750 године пре Христа и траје све до око 570. године пре Христа. На почетку овог периода домаћи Египћани су успели да избаце Хиксе и започео је нови период власти. Током овог царства, тачније 1446. године пре Христа, Израил је напустио Египат. Њихов одлазак је наштетио Египту али је ново царство наставило да буде моћно све до 570. године пре Христа када су придодати Персијском царству и касније уништени тако да се никада више нису опоравили и опет постали силни.

Главни градови у Египту

У Египту је постојало шест великих градова које ћемо сада погледати. Пет градова се налази у доњем Египту а један у горњем. Први град је Мемфис који је био стара престоница и који се налази у близини данашњег

Каира. Хелиополис, још назван „Он“ у Светом писму⁴⁴, мало је даље на северу, источно од Мемфиса. Град Рамес, који је у земљи Госен, одмах је на западу од најисточније притоке Нила. Град Пелусијум налази се на истоку где Нил утиче у Средоземно море, а Александрија на западу. Александрија неће бити од значаја све до касније у историји, а онда ће постати друга метропола света, мања једино од Рима. У горњем Египту налази се град Теба, односно Теби, како је познат данас. У Светом писму је назван „Ноа“ односно „Но-Амон“.⁴⁵ Амон је био један од главних божанстава у Египту. „Но“ значи град, тако да је то тај Амонов град који се налази у Светом писму.

Географија земље лутања

Када су Израиљци напустили Египат, ишли су кроз планине Синаја. Ове планине налазе се између Египта и Обећане земље и тамо су Израиљци лутали четрдесет година. Данас се ова област зове Синајско полуострво и састоји се од две главне пустиње: дивљине Сур и дивљине Паран. Израиљ ће ићи кроз те дивљине све док не дођу до залива Акаба, где се завршава један крак Црвеног мора. Овде ће стајати на обали а иза њих ће се налазити египатска војска. Пред њима је било непремостиво море. Тада ће Бог разделити Црвено море, Израиљ ће прећи на другу страну по сувом, а онда ће вода прекрити египатску војску. За ово постоје археолошки докази и о њима ћемо говорити када будемо проучавали сам излазак из Египта.

Онда ће Израиљ да пређе преко едомске земље како би дошао до Обећане земље. Граница Едома на југу означена је почетком Арабе и Арабијске пустиње. Ово је планинска територија која се у Светом писму назива „Сир“.⁴⁶ У Едому су боравили потомци Исава. У Едому се налазе три велика града која треба да запамтимо: Восора,⁴⁷ главни град на северној граници пред улазак у Обећану земљу, Села⁴⁸ (Петра данас), који се налази у највишем делу планина, и Есион-Гевер⁴⁹ (код Елата), који је био морска лука на северном крају Акабског залива.

⁴⁴ У Пост 41,45.50 (прим. прев).

⁴⁵ У Нм 3,8 (прим. прев).

⁴⁶ У Јез 25,8 (прим. прев).

⁴⁷ У Пост 36,33; Ис 34,6; Ам 1,12; Јер 49,13 (прим. прев).

⁴⁸ У Ис 16,1 (прим. прев).

⁴⁹ У 1 Цар 9,26 (прим. прев).

ЗАТОЧЕНИШТВО ИЗРАИЉА

Угњетавање

У Изласку 1 проучаваћемо угњетавање Израиљаца, Мојсијево рођење и позив упућен Мојсију. У Из 1,6.7 пише: *Пошом Јосиф...* Реч „потом“ се овде користи у смислу речи „и“, тако да је књига Изласка спојена са књигом Постања. Заправо шест књига Светога писма отпочињу истом речју, и зато се често првих седам књига називају још „седмокњижје“.

...умре, а умру и његова браћа и сав онај нарашћај. Синови Израиљеви су били родни, ња су се размножили. Постали су бројни и веома силни, њако да су најунили земљу.

Које обећање је дато Авраму? Обећање је било да ће његово потомство постати бројно колико је и звезда на небу. Бог почиње да испуњава то обећање. У Из 1,8 стих почиње речју „тада“ а у јеврејском је то реч „и“. *Тада је над Египћом завладао нови цар који није познавао Јосифа.* Ово не значи да фараон није знао за Јосифово име или његову причу. То значи, једноставно, да он више није испуњавао договоре и савезе које је претходни фараон у старом царству склопио са Јосифом и његовим народом. Имајући ово на уму, нови цар каже следеће:

Он је рекао своје народу: „Ево, израиљски народ је постао бројнији и моћнији од нас. Хајде да постојимо мудро с њима, да не би постали још бројнији. Иначе, ако избије рат, они ће се удружити с нашим непријатељима и заратиће против нас, те најустиће земљу.“ Стога поставе над њима надгледнике да их тлаче принудним радом. Они су фараону изградиле градове – складишта, Пићом и Рамесу.

Из 1,9-11

Оно што Израил још не зна јесте да их припремају за период од четрдесет година у пустари. Опустили су се током свих ових година када је било обиље хране. Али, овде видимо како Бог делује, чак и током угњетавања. *Али, што су их више тлачили, Израиљци су бивали још бројнији и најреднији, њако да су се Египћани ужаснули на њих. Зато су их Египћани терали на ройски рад.* (Из 1,12.13)

Мојсијево рођење и усвојење

Да би се ово догодило, фараон је донео наредбу да се убије свако мушко Израилско дете чим се роди, а да се у животу остављају само женска деца. Он тако покушава да заустави раст Израиља. За време ове наредбе, човеку по имену Амрам и његовој жени Јохаведи родио се син. Нису желели да им син буде убијен, тако да су га пустили низ Нил у кошари од папирусове трске. Сестра овог детета, Марија, гледала је како та кошара плута док је Нил носио. Фараонова ћерка је видела ту кошару и отишла је да је узме. Знала је да се радило о јеврејском дечаку зато што је био увијен у јеврејску одећу. Али, уместо да убије дечака, она га је узела под своје као да је био њен. Причала је са својим пратиљама и упитала: „Али, ко ће се старати за ово дете?“ Марија јој је одговорила да ће наћи жену која ће се за њега постарати. Тако је дететова мајка, Јохавед, била та која се старала за дете у фараоновом дому. Тако је Мојсије одрастао као син фараонове ћерке и фараонов унук. И ево, ту је фараон који жели да истреби Израилски народ, а опет, у његовој кући он се игра са дечаком који ће извести Израил из Египта.

Мојсијев бег у Мадидан

Када је Мојсије већ одрастао, једном, док је шетао, видео је једног Египћанина како туче неког Израилца. На крају је он убио тог Египћанина и закопао га у песак. Неколико дана касније видео је два Израилца како се свађају један са другим. Када је покушао да их заустави у свађи, они су га упитали: „Ко је тебе поставио за главара и судију над нама? Хоћеш ли и мене да убијеш као што си убио Египћанина?“ Тада је Мојсије схватио да ће и фараон да сазна да је убио Египћанина, па је побегао на Синајску гору у мадијанској земљи, источно од Акабског залива. Тамо је служио код једног човека по имену Јотор који му је за жену дао своју ћерку, Сефору.

Позив Мојсију и његов повратак

Једнога дана, док је чувао овце, Мојсије је видео горући грм. Пришао је да види какав је то горући грм, а Бог му се открио и говорио из тог горућег грма који није сагоревао. Бог је ту рекао Мојсију: „Желим да се вратиш назад и изведеш мој народ, Израил, из Египта.“ Онда је Мојсије почео да се изговара, што читамо у Из 3,11-4,17. Први изговор је био овај: *Ко сам ја да идем њред фараона и да изведем Израилце из Египта?* Други изговор: ... *и да им кажем ако ме упуцају: „Како му је име?“* Бог му рече: „Реци им да те је послао Вечни. Реци им да ти ниси дошао у привремену мисију већ

у мисију за вечност.“ Бог је рекао Мојсију да свој штап баци на земљу и од њега је настала змија. У свом последњем покушају Мојсије рече Богу: „Али Господе, спор сам са речима. Не знам како да говорим.“ Мојсије се тако расправљао са Богом читав дан, и говорио му да не уме лепо да говори. Ово су Мојсијеви изговори. Они нису истинити. Коначно, дошао је до краја својих изговора. Он каже: „Господе, пошаљи неког другог. Ја, заправо, не желим да идем.“ У овом тренутку Господ је љут. Господ му каже: „Ево га Арон, твој брат. Он ће ићи са тобом и говориће народу уместо тебе.“ А када су се вратили у Египат ствари су се одиграле баш онако како се Мојсије плашио да ће бити. Није прошло много времена и видимо Мојсија како стоји пред фараоном и од њега тражи да пусти Израилски народ да оде. Мојсијево сукобљавање са фараоном биће предмет нашег проучавања у наредном поглављу.

ДВАДЕСЕТО ПОГЛАВЉЕ

ЧУДА ИЗБАВЉЕЊА

ИЗЛАЗАК 4,19 – 12,51

Преглед и увод

У овом поглављу проучаваћемо Мојсијев живот кроз књигу Изласка, и чуда која је Мојсије учинио како би ослободио свој народ, Израиљ, из египатског ропства. У претходном поглављу видели смо како се Бог појавио пред Мојсијем на Синајској гори и послао га да се врати у Египат и ослободи његов народ из ропства. Пошто је потрошио све своје изговоре, Мојсије је коначно затражио од Бога да добије неки знак којим би људима могао да докаже да га шаље Бог. Бог му је на то одговорио у Из 4,2-5:

Господ ја уиџа: „Шџа је џо у џвојој руци?“ „Шџај“ – одговори овај. Бој му рече: „Баџи ја на земљу!“ Мојсије баџи шџај на земљу и овај се џреџвори у змију. Мојсије усџукне од ње. Господ рече Мојсију: „Пружи руку и ухџаџи је за реј!“ Мојсије џружи руку и ухџаџи је за реј, а она се оџеџ џреџвори у шџај у њеџвој руци. „Еџо, џако ће џовероваџи да џџи се указао Господ, Бој њихових оџаџа, Бој Аврџмов, Бој Исаков и Бој Јаковљев.“

Господ је онда дао још један знак Мојсију да га користи. У Из 4,6.7 читамо:

Господ му џоново рече: „Уџуџи своју руку у неџра!“ Он увуче своју руку у неџра. Он извуче руку, а оно, рука му сва у џуби, бела као снеј. Бој му заџџим рече: „Враџи своју руку у неџра!“ Мојсије враџи руку у неџра. Каџ је извучао, оџеџ је била као и осџало џело.

Бог је онда рекао Мојсију да ако фараон не жели да пусти његов народ када му покаже штап и руку, онда треба да оде до реке где ће Бог воду претворити у крв. Али, Мојсије и даље не жели да иде. Он овако каже Богу у Из 4,13: *Но, Мојсије рече: „Молим џе, Госпoде, џошаљи некој друџој.“*

У Из 4,14-17 видимо да је Мојсије истрошио све Божије стрпљење према њему.

Господ се на то разгневи на Мојсија, ња му рече: „Није ли Арон, Левиј, твој браћо? Знам да је он веома речив. Ево, он ти управо излази у сусрет. Када те буде видео, од срца ће се обрадоваати. Ти ћеш говорити с њим и њренети му ове речи. Ја ћу бити с тобом и с њим кад будете говорили, и њоучити вас шта да радите. Он ће говорити народу уместио тебе; он ће ти бити уместио уста, а ти ћеш њему бити уместио Бога. Узми овај штај у своју руку. Њиме ћеш чинити знакове.“

Сада је Мојсије спреман да се врати у Египат. Завршио је са својим оклевањем. Арон ће говорити у његово име, а он ће чинити велике знаке штапом који носи у својој руци. Сада је време да се опрости од Јотора.

Мојсије се враћи своме штају Јотору, ња му рече: „Дојустити ми да се враћам својој браћи која су у Египту, да видим јесу ли још у живоју.“ „Пођи у миру“ – рече Јотор Мојсију. (Из 4,18)

МОЈСИЈЕ СЕ ВРАЋА У ЕГИПАТ

Послање Мојсијево

Зајим Господ рече Мојсију у Мађијану: „Иди, враћи се у Египат, јер су њмрли сви који су хтели да те убију.“ Мојсије узме своју жену и своје синове, њосади их на мајарца, ња се враћи у египатску земљу. У руку је узео штај Божији. Господ рече Мојсију: „Када се враћаш у Египат, њледај да њпред фараоном учиниш сва чудеса за која сам ти дао моћ. Ијак, ја ћу ојвргнути његово срце, штако да неће њустити народ да оде.“

Из 4,19-21

Мојсије, и пре него што је било шта започео, зна да ће фараон бити сумњичав и нерасположен. Али, Бог не допушта да то представља препреку за Мојсија. А фараону ћеш рећи ово: *Говори Господ: Израил је мој син њрвенац. Рекао сам ти: „Пустити мој сина да ми служи. Одбијеш ли да ња њустити, чувај се: ја ћу убити твој њрвенца.“ (Из 4,22.23)*

Још од почетка Мојсије зна да ће последњи знак, последња пошаст, бити смрт фараоновог сина. Он се сада враћа у Египат, и на том путу сусреће се са Богом. Из неког разлога није испоштовао завет обрезања тако да

су његова два сина необрезана и Бог стаје на њихов пут како би убио сву тројицу. Сефора онда узима нож и обрезаује своју децу⁵⁰ а Мојсија назива њеним „крвавим мужем“. У Из 4,27-31 читамо:

Госїод рече Арону: „Пођи у њустїињу да срејнеш Мојсија.“ Он њође. Кад се састїао са Мојсијем на Божијој їори (Синајској гори), њољубио їа је. Тада је Мојсије исїричао Арону све шїто је Госїод рекао кад їа је њослао, и о свим знацима које му је наредио да учини. Зашїм Мојсије и Арон огу и окује све израиљске сїтарешине. Арон је исїричао све шїто је Госїод рекао Мојсију, а Мојсије је учинио знакове на очи народа. Народ је їоме њоверовао. А кад су чули да је Госїод њосетїио Израиљце и да је видео њихов јад, їали су на колена и њоклонили се Госїоду.

Из овог читања делује нам очигледно да је народ поверовао да ће бити спасени. Верују да ће Бог тренутно да учини велика чуда и ослободи их од египатског ропства. Али, у стварности, још нису спремни да пођу. Биће потребно да се догоде прве три пошаста пре него што у то заиста поверују. Онда ће бити потребне три друге пошаста да схвате да се разликују од Египћана. А следеће три пошаста увериће и неке Египћане да поверују и придруже се Израиљу. Онда ће сви бити спремни за одлазак. Последња пошаст ће довести до тога да се сломи фараоново невероватно отврднуло срце, и тада Израиљ одлази, не само са фараоновим допуштењем већ и са египатским новцем, златом и чашћу.

Мојсије пред фараоном

Онога дана када је изгледало да је Израиљ прихватио Мојсија за вођу, ствари су кренуле наопако.

Након їоїа Мојсије и Арон огу к фараону и рекну му: „Говори Госїод, Бої Израиљев: ‘Пустїи мој народ да оде и у моју часї њрослави њразник у њустїињи.’“ (Из 5,1)

Фараон је онда поставио питање на које ће добити болан одговор. У Из 5,2.3 читамо:

Али фараон одїовори: „Ко је їај Госїод, їа да њослушам шїа он каже, и да њустїим Израиљце да огу? Ја їої Госїода не знам, а ниїи ћу њустїиїи Израиљце да огу.“ Бої Јевреја се срео са нама – одїоворе они. Зашїо нас њустїи да одемо їри дана хода

⁵⁰ У Из 4,20 говори се да Мојсије има синове, док се у 4,25 говори о обрезању само једног сина (прим.прев).

у њустѡињу и ѡрнесемо жрѡву Госѡду, Боју својему, да нас не удари ѡмором или мачем.“

Мојсије и Арон увиђају да се овде ради о неизвесној ситуацији. Или ће их фараон пустити или ће Господ на њих пустити помор и мач. Ту нема много простора за преговарање. Фараон није задивљен њиховим речима, али му јако смета то што изгледа да се ради о плану помоћу кога би људи избегли да раде.

Најѡ еѡиѡиѡски цар рече: „Мојсије и Ароне, зашѡѡ одвраћѡиѡ народ од њѡвоѡ ѡсла? Враѡиѡиѡ се своме ѡслу!“ Фараон јѡш рече: „Еѡѡ, сад кад се народ у земљи ѡѡлико умножио, ви их сѡречавѡиѡ у ѡслу.“ Тоѡ исѡѡѡ дана фараон нареди уѡравницима рѡйске ѡлаке и њиховим надзорницима: „Не ѡѡскрбљујѡиѡ више народ сламом за ѡрављење ѡеке као до сада. Нека иду сами и скуѡљају сламу. Иѡак, захѡевајѡиѡ од њих исѡѡ количину ѡеке коју су ѡравили до сад. Не смањујѡиѡ је. То су лениѡѡине! Зѡѡѡ и вичу: ‘Идемо да ѡрнесемо жрѡву своме Боју!’ Наѡерајѡиѡ ѡѡј светѡ да јѡш ѡеже ради; кад буду радили, неће обраћѡиѡиѡ ѡажњу на измиѡѡѡѡине.“

Из 5,4-9

Фараоново решење за њихов захтев да иду и славе Бога, било је да их једноставно примора да јѡш више раде. Надзорници су им говорили да сада морају да иду по Египту и сами сакупљају сламу за прављење опека:

... „Доврѡиѡиѡ свој дневни ѡсаѡ, као кад сѡѡ добијали сламу.“ А израѡлске надзорнике, које су фараонови уѡравници рѡйске ѡлаке ѡѡѡавили, ѡѡкли су и исѡѡѡивали: „Зашѡѡѡ ни јуче ни данас нисѡѡ најѡравили ѡрѡисану количину ѡеке као раније?“ Израѡлски надзорници дођу и завѡѡ к фараону: „Зашѡѡ ѡвако ѡѡѡуѡаш са својим слѡѡама? Слама се више не даје ѡвојим слѡѡама, а иѡак се од нас ѡражи: ‘Наѡравѡиѡѡ ѡеку!’ Ево, сад и ѡѡѡу ѡвоје слѡѡе, а крив је ѡвој народ.“ Али фараон рече: „Лениѡѡине сѡѡѡ ви, лениѡѡине! Зѡѡѡ и кажеѡиѡ: ‘Идемо да ѡрнесемо жрѡву Госѡду.’ Враћѡѡиѡ се на ѡсаѡ! Слама вам се неће даваѡиѡ, али мораѡиѡ најѡравѡиѡиѡ исѡѡ количину ѡеке.“

Из 5,13-18

Шта мислите, кога ће ови људи касније да криве? Кривиће Мојсија и Арона. Надзорници ће мислити да су њих двојица одговорни за ову нову одлуку. У Из 5,19-21 читамо:

Израиљски надзорници су видели да им се лоше йише збої наредбе: „Не смањујте дневну количину ојеке.“ Кад су оїишли од фараона, набасали су на Мојсија и Арона, који су их чекали. Надзорници им рекоше: „Нека вас Госїод има на оку и суди вам, јер сїе нас омразили код фараона и његових дворана; дали сїе им мач у руке да нас їобију.“

Мојсије пред Богом

Ко ће сумњати у оно што је рекао Бог? Биће то, свакако, Мојсије. Бог га је послао у земљу да ослободи овај народ, и уместо да их ослободи, изгледа као да је Мојсије придодао њиховим тегобама. Мојсије је био послат да их ослободи од невоља, тако да он одлази пред Господа у Из 5,22:

Мојсије се обраїи Госїоду и рече: „О, Госїоде, зашїо си увалио у невољу овај народ? Зашїо си ме їослао? Од како сам сїуїио їред фараона да їоворим у ївоје име, он све їоре їосїуїа с овим народом, а їи нишїа не чиниш да избавиш свој народ“.

Мојсију треба да се дивимо. Можда он за себе не мисли да је веома паметан човек, али он не само да је паметан, већ има и храброст да иде пред Бога и да се са њим расправља. Мојсију се не допада то што се њему и Арону управо догодило, и он то каже Богу. „Боже, ниси испунио оно што си рекао да ћеш учинити. Рекао си да ћеш ослободити овај народ, али ниси их ослободио. Због мог задатка сада имају додатну тегобу.“ Могуће је да је Мојсије мислио о томе како би било лепо да седи под Синајском гором и чува овце заједно са Јотором, својим тастом. Али, када год покушамо да са Господом говоримо на овакав начин, он ће нам примерено одговорити.

У Из 6,1-12 читамо:

Тада Госїод рече Мојсију: „Сада ћеш видеїи шїа ћу учиниїи фараону. Моја моћна рука ће їа наїераїи да їусїи Израиљце; моја моћна рука ће їа наїераїи да их исїера из своје земље.“ Још рече Бої Мојсију:

„Ја сам Госїод. Аврãму, Исаку и Јакову сам се објавио їод именом Бої Свемоћни. Иїак, њима се нисам оїкрио їод именом Госїод. Шїа више, склоїио сам свој савез с њима да ћу им даїи

хананску земљу, земљу где су живели као сираници. А још сам чуо и уздисање Израћљаца које Ећићани држе у ројсћиву, ња сам се сећио своја савеза. Затио реци Израћљцима: „Ја сам Госћод; ја ћу вас избавићи од ећићанској јарма и ослободићи вас од ројсћива. Ја ћу исћружићи своју мишицу да их сћроћо казим, и ћако вас оћкујим. Узећу вас себи за народ, и ја ћу бићи ваш Боћ. Тада ћеће знаћи да сам вас ја, Госћод, ваш Боћ, ослободио од ећићанској јарма. Ја ћу вас одвесћи у земљу за коју сам се заклео да ћу је даћи Аврћму, Исаку и Јакову; ја ћу вам је даћи у ћосед. Ја сам Госћод.“ Мојсије је ћо ћренео Израћљцима, али они нису хћели да ћа слушају јер им је дух клонуо од ћешкој ројсћива. Тада Госћод рече Мојсију: „Иди и реци фараону, ећићанском цару, да ћусћи Израћље да огу из њећове земље.“ Али Мојсије рече Госћоду: „Ево, кад ме Израћљици нису ћослушали, како ће фараон ћослушаћи мене који сам невешћи у ћовору?“

ДЕСЕТ ПОШАСТИ – ФАРАОНОВА ОБУКА У ДЕСЕТ ЛЕКЦИЈА

Неке уводне ствари о пошастима

Ускоро ћемо видети зашто ће фараон бити послушан. Зато што ће Мојсије учинити да дође до десет великих пошаста. Желим да погледамо на ове пошаста и да видимо како је свака следећа силнија од претходне. Оне нападају све богове које Египћани веома цене а узвисују Јахву.

Десет пошаста долазе у три серије од по три: 1-3, 4-6, 7-9 а десета пошаст је врхунски ударац самом фараону. Свака од прве три пошаста: прва, четврта и седма, биће објављене на обалама Нила ујутро. Друге три пошаста: друга, пета и осма, догодиће се ноћу на двору, а треће три пошаста ће доћи ненајављено. Прве три пошаста доћи ће на све без разлике, и на Израћљ и на Египат. Пошаста од четири до шест ће начинити разлику између Израћља и Египта. Пошаста од седам до девет ће раздвојити верујуће Египћане од неверујућих. Бог жели да Египћани поверују у њега.

Десет пошаста

Због прве пошаста (Из 7,14-24) Мосије ујутру силази до реке, када и фараон долази на реку да принесе жртву богу реке. Мојсије му каже: *Пусћи мој народ...* Фараон је одбио да сарађује, а Мојсије ставља свој штап у Нил, тамо где је фараон приносио своју жртву, и вода се претвара у крв.

Да ли је то било буквално тако, или се појавио некакав црвени отров то, заправо, није ни важно. Чудо је да, када је Мојсије спустио свој штап у реку она је постала црвена. Не само да је тиме погођена вода у реци Нил, већ су погођени и сви бунари и цистерне за воду које су у околини реке. Бог тиме показује да није Нил тај који Израиљце и Египћане може да одржи у животу. Бог може да им одузме ту једну ствар од које веома зависи њихово постојање. Бог показује да је виши и значајнији од бога реке. Међутим, египатски гатари су исто успели да претворе воду у крв и то је отврднуло фараоново срце. Он одбија да пусти народ да оде.

Видевши како је фараон одговорио, Бог је рекао Мојсију: „Иди к фараону.“ Мојсије онда одлази у фараонову палату да га обавести о другој пошасту (Из 8,1-15). Мојсије фараону саопштава да ће жабе изаћи из Нила и да ће ући људима у куће и у његову палату. Жабе ће бити на хлебу који ће Египћани пећи, а исто тако и у њиховим креветима. Једно од главних божанстава у Египту била је богиња плодности која је била приказана као жена са главом жабе. Сврха ове пошасту била је да се Египту покаже да могу да изгубе плодност због Бога Израиља. Жабе су изашле из Нила и прекриле читаву земљу. Где год да су Египћани ишли, тамо су биле жабе. Где год да су седали, седали су на жабе. Када би легли у постељу и тамо су се налазиле жабе. Кад би пресекли хлеб и у хлебу би нашли жабе. Фараон то више није могао да поднесе. Позвао је Мојсија и рекао му: „Молим те опозови ове жабе а ја ћу пустити твој народ.“

Мојсије је онда рекао фараону: „Кад сване јутро, више неће бити жаба у Египту.“ И када се фараон пробудио следећег јутра нигде није било ниједне жабе. Све су се вратиле у Нил, али се фараоново срце опет стегло јер је видео да су и египатски гатари могли да призову жабе. Његово срце је отврднуло и онда је одбио да пусти народ да оду.

Бог је, због тога, послао и трећу пошаст на Египат, пошаст комараца (Из 8,16-19). У неким библијским преводима се каже да су ово биле ваши, или муве, но овде је важно то да, када Бог Мојсију каже да ће земља бити прекривена комарцима (или вашима), то се и догоди. Ова пошаст је била напад на египатског бога земље Геба. Ипак, са тим комарцима, или вашима, по читавом Египту, фараону је опет отврднуло срце и није хтео да пусти народ. Али, гатари не могу да понове ову пошаст. Њихове речи фараону говоре о свему. У Из 8,19 се каже: *Тада ѿаѿиари рекоше фараону: „То је ѿрсѿи Божији!“* Могли су да промене воду у крв, и могли су да доведу жабе из Нила, али нису могли да комарцима, или вашима, прекрију земљу. Али, фараону је срце било стврднуто.

Ове три пошести имале су ефекта и на Израиљце, исто колико и на Египћане. Сада ће се то променити. Мојсију је речено да иде и каже фараону о још једној пошести. Он фараону саопштава да ће доћи до четврте пошести: долазе обади (Из 8,20-32). Извори на јеврејском кажу овде да је то пошаст буба, односно скарабеја. Скарабеја је један од важних представника египатских богова. Скарабеја је симбол свих богова, а сада прекривају читаву земљу. На то фараон позива народ код себе и каже им: „Ово је превише за нас. Идите и припремите празник за свога Бога, али останите у земљи.“ (према Из 8,28). Фараон покушава да наведе Мојсија и Арона да попусте. Бог је већ рекао: „Морате ићи на Синајску гору да ме тамо прославите.“ Међутим, фараон им каже: „Не, останите у земљи. Овде можете да приносите жртве и прослављате Бога, али вам нећу допустити да напустите земљу.“

Али, Мојсије остаје веран Богу и каже: „То не можемо. Нећемо приносити жртве овде. Бог је рекао да дођемо на свету планину, а то значи да ћемо ићи на ту планину.“ Онда је фараону опет отврднуло срце и није пустио народ да иде.

Сада Бог каже Мојсију да иде и обавести фараона да ће још гора пошаст доћи на сва стада у Египту (Из 9,1-7). Један од главних представника египатских богова био је бик. Он је представљао бога силе, снаге. Али, Бог сада шаље Египту поруку и каже: „Обратите пажњу. Ја сам онај који јесте.“ Мојсије је представник праве силе у Египту, а не овај бик. После свега, тај бик ће се разболети од неизлечиве болести и умреће. Али, таква судбина није задесила ниједну краву, бика, овцу или коју другу животињу у Госену, где живи Израиљ. Међу њима нема никакве болести.

Али, фараоново срце је остало тврдо и онда шеста пошаст долази без најаве. Људи ће одједном почети да добијају чиреве и отворене ране (Из 9,8-12). Животиње које су Египћани одузели Израиљцима почеле су да падају под ранама и чиревима. Ова пошаст нападала је египатског бога Тифона или Тифуса, одакле имамо и име за тифоидну грозницу, или тифус. То је ужасна а често и смртоносна болест. Овде се напада бог болести, а Бог им говори: „Тај ваш бог није узрок свега овога. Ја сам. Ја сам Бог свих болести. Ја сам ову болест донео у Египат.“ Како је фараон одговорио на ово? Да ли је његово срце омекшало? Није, зато што то није била Божија воља. Фараону је срце поново отврднуло и није пустио народ да иде.

Мојсију је речено да опет иде до фараона. Овога пута пошести почињу да одвајају верујуће Египћане од неверујућих. Верујући Египћани ће добити прилику да побегну у Госен и живе међу Израиљцима где ове пошести

неће имати ефекта. Било је то као да је нека завеса била постављена између Египћана и Израиљаца и ниједна од пошаста није имала ефекта на Израиљце. Бог се придржавао свог савеза са Авраћом. Он је чувао свој народ. Он је штитио свој народ. Мојсије је требало да каже фараону да ће бити града и ватре (Из 9,13-35). По земљи ће падати град и севати муње јер се Бог приближавао са својим нападом на велики фараонов дом. Бог је напао бога ваздуха. Најважнија ствар за живот је ваздух који удишемо. Бог је напао управо оно што им је омогућавало да живе, али је фараоново срце и даље било тврдо. Фараон је тако одлучио иако је било могуће ићи по Египту где је падао град и где су севале муње, а када бисте начинили следећи корак и крочили у Госен тамо би сијало сунце и све би изгледало прелепо.

Међутим, фараон је и даље одбијао да испоштује Бога, тако да је Мојсију речено да опет оде до њега и каже му да ће Бог пустити скакавце на његову земљу (Из 10,1-20). Ови скакавци ће појести читаву летину. Озбиљност последице ове пошаста видимо у томе да је за људе, одмах после ваздуха, најважнија храна јер их одржава у животу. Бог, у суштини, овде каже да ће почети да људима одузима животе. А то и чини када пошаље велики облак скакаваца. И поново фараон позива Мојсија и каже му: „Ово је превише за мене. Идите и принесите своје жртве, али остави своју породицу овде. Овде остави своју жену и децу. Ти иди, али они да остану.“ Мојсије му је одговорио да ништа за собом не оставља. Време је да дође до пошаста таме (Из 10,21-29). Те ноћи је пала тама, а када је дошло јутро и даље је била тама. Читавог дана је била тама. Бог сада напада њиховог бога Ра, бога сунца. И тако, ходате по читавом Египту где је потпуна тама, и онда закорачите у Госен а тамо сија сунце. Али, фараон и даље одбија да пусти народ да оде. Опет покушава да дође до некаквог договора. Каже Мојсију: „Идите, али оставите своја стада и овце за собом.“ Али, Мојсије је и даље послушан Божијој заповести и неће да преговара о томе. Он одговара: „За собом нећемо оставити ниједну овцу или јагње. Одлазимо и са собом носимо све што је наше.“ Ово је толико наљутило фараона да је викао да више никада не жели да види Мојсија, и ако овај дође пред њега, да ће дати да га убију.

Мојсије се окреће и одлази, док хода Бог му говори да каже фараону како ће се те ноћи у Египту десити страшна пошаст, таква какву свет још није видео (Из 11-12). Бог ће послати анђела који ће донети смрт свим прворођеним синовима у свим египатским домовима. Бог је онда поучио Мојсија да све породице у Израиљу закољу јагњад која су без мане. Њиховом крвљу треба да премажу своје улазне довратке и надвратник и да

остану у домовима, једу бесквасни хлеб уз јагњетину, и да певају песме, не од радости, већ због жалости. Бог ће на Египат те ноћи пустити помор прворођенаца. И баш као што је Бог и обећао, те ноћи је у читавој земљи било кукања и жалости, јер су прворођени од свих животиња, прворођени у свакој породици, сваки прворођени син у свакој египатској породици од најсиромашнијег до фараоновог те ноћи умрли. Онда је фараон позвао Мојсија и Арона и рекао им следеће: „Одлазите из моје земље! Поведите своје породице. Поведите своја стада. Узмите и све моје злато и сребро. Узмите шта год желите, али ја хоћу да ти и сав твој народ одете из моје земље још ноћас!“

Била је то ноћ за памћење. Тог дана и ноћи је два милиона људи напустило своја пребивалишта и отишло да спава под шаторима у дивљини. Десет пошаста које је Бог послао на Египат скрхале су фараонову вољу. Бог ће надвладати сваког неверујућег и зато ти и ја треба да верујемо у Бога. Треба да верујемо у Господа. Треба да верујемо у Јахву како он не би морао да пушта пошасте, трагедије, болештине на нас, да би придобио нашу љубав и бригу. Нека нас Господ благослови у нашем проучавању његове речи, Светога писма, да постанемо људи које би, у тренуцима трагедија, могао да пошаље пред владаре да им објавимо његову величину. Извршавајмо Божију вољу. Говоримо другима о Господњој благодати, благи и љубави. Нека нас Бог благослови!

ДВАДЕСЕТ ПРВО ПОГЛАВЉЕ

ИСКУСТВО ИЗЛАСКА (1)

ИЗЛАЗАК 12,37 – 40,38

Преглед и увод

Израиљ је у Египту провео стотине година и сада се спремају да оду. Важност изласка у нашем проучавању старозаветне историје не сме да буде потцењена, тако да ћемо у наредна два поглавља ове књиге, проучавати то искуство изласка. Биће добро да размотримо шта се догодило у граду Рамесу у земљи Госен, где је Израиљ живео и радио неколико стотина година. Јосифа су браћа продала у робље. После неког времена које је провео у дому заповедника фараонове телесне страже и пошто је одбио његову жену, извесно време је провео у тамници где се срео са главним пехарником и дворским пекаром. Јосиф је протумачио њихове снове и то се завршило тако што је главни пехарник био ослобођен из тамнице и враћен на свој стари положај, док су пекара обесили. Пошто је био ослобођен, главни пехарник је заборавио на Јосифа али га се сетио када је фараону био потребан неко ко би могао да протумачи његове снове који су се тicali Египта. Када је Јосиф протумачио фараонове снове и посаветовао га у вези са надлазећим проблемима у виду суше и глади, фараон је Јосифа поставио за главног министра и владара над читавом земљом. Јосиф је тада имао само тридесет година.

Следећих осамдесет година Јосиф је био други у царству, одмах испод фараона, а то значи и други у свету. Он је, на крају, довео своју породицу у Египат где су добили најбољу земљу за пашњаке за своја стада, земљу Госен. Јосифова породица је бројчано напредовала толико да су постали моћан народ са много стоке и стадима других животињама. Због толиког раста, Египат је почео да се плаши Израиља. Бог је допустио да буду угњетавани док су градили велике градове – складишта Питом и Рамесу.

Онда се родио Мојсије. Он је, пре него што је томе било време, покушао да спасе свој народ када је имао четрдесет година. Стефан, у својој проповеди која је записана у Делима 7, каже да је Мојсије претпостављао да ће народ знати да је он тај вођа који ће их извести из ропства. Али, томе још није било време, јер ни Израил ни Мојсије нису били спремни за Излазак, тако да је Бог одвео Мојсија на Синајску гору где је четрдесет година изучавао напорну службу вође. Није више био син фараонове кћери. Сада је био само слуга Јотора, мадијанског свештеника. За жену је добио Сефору, Јоторову кћер, и она му је родила два сина.

У овом тренутку Бог је одлучио да је Мојсије спреман да се врати у Египат како би извео Божији народ из ропства. Мојсије је био отворднуо, али је довољно волео Бога и имао вере у њега да оде и изведе Израил из египатског ропства. Бог позива Мојсија, али он је неодлучан да крене. На крају, пошто је одговорено на све Мојсијеве разлоге да не иде, он се враћа у Египат и уз десет пошаста које је Бог послао, коначно побеђује фараона. На крају је фараон позвао Арона и Мојсија и допустио да израиљски народ оде из Египта.

У Из 12,31.32 видимо да је десета пошаст већ прошла. Сви египатски богови су били покорени а фараонов дом је доживео да му умре прворођени син. Од овог часа надаље, фараон више не одуговлачи:

Исти ноћи је фараон позвао Мојсија и Арона и рекао им: „Устајте и одлазите од мој народа и ви и Израиљци! Идите и служите Господу како сте захтевали. Поведите своју сину и круну сиоку како сте тражили, и идите ја и мене благословите.“

Ово је моменат када је фараону срце скоро омекшало, у часу када је изрекао: ... ја и мене благословите. Погледајте како су се Египћани даље понашали у Из 12,33-36:

Египћани су тражили народ да што пре оде из земље, јер су говорили: „Сви ћемо изинути!“ Тако је народ понео своје још неускисло тешто, носећи ја на раменима у нахвама увијеним у ојриаче. Израиљци су, иакође, учинили онако како им је Мојсије рекао: тражили су од Египћана драгоцености од сребра и злата, и одећу. Господ је учинио да Египћани буду благонаклони према народу, ја су давали. Тако су оиленили Египћане.

Израиљци су били у заточеништву, али сада Египат напуштају не као робови, већ као поштовани људи. Одлазе са Божијим благословом. Одлазе по фараоновој заповести. Одлазе уз одобравање египатског народа и са њиховим златом, сребром и богато украшеном одећом. Покупили су им драгоцености. Јосиф је фараона начинио богатим, али је онда Мојсије, уз Божију помоћ, фараона осиромашео.

КОНАЧАН ОДЛАЗАК ИЗ ЕГИПТА

Рамеса и Сокот

Сада почиње излазак и то читамо у Из 12,37.38: *Израиљци се зајуише из Рамесе љрема Сокоју.* (Сокот није град, реч означава шатру. Тамо су Израиљци подигли своје шаторе први пут.) Било је око шест стотина хиљада ратника – пешака, не рачунајући жене и децу. Са њима је отишло и мноштво различитог народа и веома много стоке, крупне и ситне.

Само замислите како је изгледало путовање тог првог дана. Ако је шест стотина хиљада мушкараца напустило Египат, уз жене и децу то чини око 1,2 до 1,3 милиона Јевреја који одлазе. Колико је људи дошло у Египат са Јаковом? Њих седамдесет пет. Бог је Израиљ силно благословио док су живели у Госену. Осим што је око 1,2 до 1,3 милиона Јевреја напустило Египат, са њима су пошли и неки Египћани. Имају и велика стада стоке. Замислите како је то изгледало када је толики народ кренуо у Сокот тог дана, пешице или на запрегама. Немојте да заборавите да они Египат напуштају у великој журби. Из 12,39 каже:

Зајим су од шестиа које су љонели из Ејийиа исјекли бесквасне лејине. Тестео није било ускисло, јер су били исјерани из Ејийиа, ље нису мојли да се дуже задржавају. Зајео нису љријремили ни залихе хране за љуи.

Израиљци су били у заточеништву четири стотине тридесет година као што читамо у Из 12,40.41: *Израиљци су у Ејийиу љровели укујно четјири сјојине љридесет љодина. А кад се навршило четјири сјојине љридесет љодина, на сџм љај дан, све четје Госјодње су изашле из ејийајске земље.* Израиљци су напустили Египат на исти дан у који су дошли четири стотине тридесет година раније. Није сасвим јасно да ли је то од тренутка од када је Јосиф доведен у Египат или од када је Јаков преселио породицу из Ханана у Египат. Како год било, видимо да је Бог одржао своје обећање и да се стара за Израиљ. *Пошио је ље ноћи Госјод љробдео да их изведе из Ејийиа, ова*

ноћ ће за све Израиљце бићи ноћ бдења Госјогу за сва поколења. (Из 12,42). Израиљци треба да буду будни и предострожни и да памте и да заувек обележавају овај догађај као знак сећања на ту ноћ када их је Бог извео из Египта.

У Из 12,43-49 дата су нека ограничења у вези са Пасхом, зато што је, од сада па надаље, требало да Израиљци обележавају тај спомендан тако што ће јести бесквасни хлеб са горким травама. Пасха је дан сећања на дан када је Господ сачувао Израиљце када је уништио све прворођено у Египту. Сам Бог је дао та ограничења:

Госјод рече Мојсију и Арону: „Ово је уредба за Пасху: Ниједан сїранац не сме јесїи њасхалну вечеру. Сваки роб, куїљен новцем и обрезањ, може је јесїи. Иїак, дошљак или најамник не моју је јесїи. Једїије је у једној кући. Месо не износиїе из куће. Не ломїиїе ни једну костї жрїїве. Сва израиљска заједница мора да се ѡридржава овоїа. Ако сїранац који борави код њебе жели да ѡрослави Пасху Госјогу, сви мушки у њеїовом дому морају да се обрежу. Тек онда може да је ѡрослави, јер ће биїи као и жиїиел земље. Ниједан необрезани не може да ѡрисїуїи вечера. Исїи закон нека важи и за домаћег и за сїранца који борави код њебе.“

Текст нам даље говори да су Израиљци учинили управо онако како им је Бог заповедио: Сви Израиљци су учинили онако како је Госјод заїоведио Мојсију и Арону. Тої истїої дана је Госјод извео Израиљце из Еїиїїа, чеїу њо чеїу. (Из 12,50).

У Изласку 13 читамо о посвећењу првенца. Госјод рече Мојсију: „Посвеїиїе ми свакої ѡрвенца. Свако мушко деїе међу Израиљцима – првенац мајчине утробе, као и сва првина стокe, мени припадају.“ (Из 13,1.2)

Израиљци треба свечано да обележавају празник Пасхе. Не смеју да једу ништа што садржи квасац. Ово треба да чине у част чињенице да је Господ не само прошао мимо њихових првенца већ им је допустио и да побегну из ропства и заточеништва. Када их Бог одведе у Обећану земљу (Из 13,11), они треба да принесу ту жртву Богу. Ову жртву и њену сврху Бог описује у Из 13,14-16:

Кад ње ѡвој син данас-суїра уїиїа: ‘Шїа ѡо значи?’, ѡи му реци: „Госјод нас је снаїом своје руке извео из Еїиїїа, из куће роїсїїа. Кад је фараон ѡврдоїлаво одбио да нас ѡустїи, Госјод је ѡобио све ѡрвенце у еїиїаїској земљи: од ѡрвенца људи до ѡрвенца сїоке. Заїо ја Госјогу ѡриносим на жрїїву сваку

мушку ѿрвину мајчине ушробе, а свакој ѿрвенца међу својим синовима оѿкуљујем. То ће ѿи биѿи као знак на руци и као ѿодсейник ѿред ѿвојим очима да нас је Госѿод снаѿом своје руке извео из Еѿиѿѿа.“

Етам

У Из 13,20-22 читамо да су Израѿљци наставили своје путовање из Сокога до маленог места по имену Етам. *Израѿљци су кренули из Сокоѿа, а ушаборили се у Еѿамау, на рубу ѿусѿиње.* Ово је дивљина, пустиња Сура. Али, приметите овде да су почели да следе стуб од облака који је био Господ.

Госѿод је ишао ѿред ѿима дању у сѿубу од облака да им ѿоказује ѿуѿ, и ноћу од сѿуба од оѿња да им освейљава ѿуѿ, да би моѿли да ѿуѿују и дању и ноћу. Сѿуб од облака ѿред народом није одсѿуѿао дању, ниѿи сѿуб од оѿња ноћу.

У неким приликама облак би их штитио од врелине пустињског сунца током дана, а стуб ватре би их грејао током хладних пустињских ноћи. И тако, Бог не само да их је водио, он се бринуо о ѿиховим потребама и за ѿихову удобност.

Пи-Хахирот

У Изласку 14 читамо да су Израѿљци напустили Етам. Из Етама су путовали даље до Пи-Хахирота код Мигдола и мора. Док су тамо таборили, фараон је закључио да је погрешио што је своје робове пустио да оду. Упрегнуо је сва своја бојна кола и повео војску са собом, и кренуо је у пустињу како би Израѿљце вратио натраг. У Из 14,7-12 читамо:

Повео је шест сѿоѿина најбоѿих бојних кола заједно са осѿалим бојним колима ѿо Еѿиѿѿу. Сва кола су имала зайоведнике. Госѿод је оѿвргнуо срце фараону, еѿиѿаѿском цару, ѿе је овај кренуо у ѿѿѿеру за Израѿљцима, који су изашли с уздиѿнуѿом ѿесницом. Еѿиѿѿани су се дали у ѿѿѿеру за ѿима са свим фараоновим коњима, бојним колима, коњаницима и војском, и коначно их сѿиѿили код Пи-Хахироѿа, насуѿроѿ Вел-Сефона. Кад се фараон ѿриближио, Израѿљци су се осврнули и оѿазили да су им Еѿиѿѿани за ѿѿама. У великом сѿраху, Израѿљци заваѿе Госѿоду. Онда рекоше Мојсију: „Зар у Еѿиѿѿу није било ѿробова, неѿо си нас довео ѿу у ѿусѿињу да ѿомремо? Шѿа је ѿребало да нас изводиш из Еѿиѿѿа? Нисмо ли ѿи ово

говорили и у Еџиџију: „Иди од нас, нека служимо Еџиџанима! Јер боље нам је да робујемо Еџиџанима него да њомремо у џустиџињи!“

Али, Мојсије је храбар и он овако одговара народу:

... „Не бојте се! Осџаниџе на свом месџу, џа џете видеџи шџа џе Госџод учиниџи да вас сџасе данас. Наиме, Еџиџане које данас видеџи никада више нећеџе видеџи. Госџод џе се бориџи за вас. Будиџе сџокојни!“ Госџод уџиџа Мојсија: „Зашџо ваџиш к мени? Реџи Израџљцима да крену на џуџи. А џи џодиџи свој шџаџи, исџружи своју руку над морем и раздели џа на двоје, да Израџљци моју да џрођу сред мора џо сувом. Ја џу, ево, оџврднуџи срџе Еџиџанима, џе џе они кренуџи за џима, али ја џу се џрославиџи над фараоном и свом џеџовом војском, џеџовим бојним колима и коњаниџима. Еџиџани џе знаџи да сам ја Госџод.“

Из 14,13-18

У Из 14,19-22 читамо да су не само стуб од облака дању и од ватре нођу били стално пред Израџљцима, веђ је и Бог био са џима.

Тада се Анђео Госџодњи, који је ишао џред израџљским џабором, џремесџио иза џих. Сџуб од облака џред џима се џакође џомерио, дошао им иза леђа и сџао, нашаваши се између еџиџиџскоџ џабора и израџљскоџ џабора. Облак је нођу замрачивао једне, док је друџима свеџлео, џако да целе нођи нису моџли да џриђу једни друџима. Мојсије исџружи своју руку над морем, а Госџод џошаље јак исџочни ветџар који је узбијао воду целе нођи, учинивши да се море исуши. Вода се џоделила, џа су Израџљци ходали џосред мора џо сувом дну. Вода им је сџајала као зид с десне и с леве сџране.

Покушајте да замислите са своје обе стране како зид од воде расте све више и више у вис. Био је то страшан дан. Кости су се тресле а колена клецала. Али, народ је наставио да иде. Зашто? Зато што је Мојсије био пред џима. Вођа је узео на себе да предводи Израџљ, и народ га следи. Слава теби Господе. Тог дана су сви Јевреји прешли на другу страну, заједно са великим мноштвом других који су кренули из Египта са џима. А онда, када су сви прешли, Бог је допустио да фараон и сва џегова војска уђу у ту долину која се направила када су се воде Црвеног мора раздвојиле. И када је цео Израџљ прешао на суво, на чврсто тло, Бог је проговорио и воде су се поново спојиле тако да су се подавили сви у фараоновој војсци, и коњи са колима и војници.

Археологија потврђује да у Акабском заливу постоји једно место које је сада под водом а које би било одговарајуће да туда на другу страну може да прође толики народ. На том месту пронађени су остаци бојних кола и њихови точкови. Море је прогутало фараона и његову војску. Бог је море употребио као оруђе које је прогутало фараона и његове људе зато што су тлачили његов народ.

Мара, у дивљини пустиње Сур

Са друге стране Црвеног мора, народу је требало воде. Дошли су до места где је било извора воде, али су убрзо сазнали да су ове воде „мара“, што на јеврејском значи горке или отровне. Бог је показао Мојсију како да очисти воду тако да је народ могао да је пије и ту је Бог започео причу коју ће овом народу говорити наредних четрдесет година. Прича се заснива на чињеници да је Бог са својим народом. Он ће их сачувати. Њихова одећа неће остарити, ципеле се неће похабати, храниће се хлебом са неба, а вода ће им истицати из стена. Хранили су се препелицама којим их је Бог снабдео толико да их је било свуда по табору посланих метар у висину. Бог ће се постарати за свој народ без обзира да ли су му верни или не, зато што је то обећао Авраму. Са Израиљем је начинио савез да ће ући у Обећану земљу.

Елим

Од Маре, путовање су наставили до места које се звало Елим а где се налазило дванаест извора и седамдесет палми. Извори и палмино дрвеће добро звуче, али ако Бог не настави да обезбеђује људе са новим изворима и палмама, нарочито када их је 1,2 милиона мушкараца и скоро два милиона са женама и децом, онда то звучи као неко ругање. Седамдесет палми не рађа довољно урми да нахрани два милиона људи. Бог им на овај начин говори да у тој земљи не могу да остану. Нема довољно хране. Нема довољно ни воде за све њих да би тамо могли да се населе. Значи, мораће да зависе од Бога да их он снабдева. То је лекција коју је Израиљ научио на изворима Елима.

Пустиња Син (Дафака и Елуса)

Из Елима су путовали даље у пустињу која се звала „Син“⁵¹ или „код Сина“. Ту су згрешили јер су гунђали против Мојсија. У Из 16,1-3 читамо:

Пейнаесѿоѿа дана друѿоѿ месеца након изласка из Еѿийѿа, цела израиљска заједница оде из Елима и дође у ѿусѿињу Син, која се налази између Елима и Синаја. У ѿусѿињи је цела

⁵¹ Аутор се овде користи игром речи, јер на енглеском реч „син“ значи „грех“ (прим.прев).

израиљска заједница почела да јунђа јрошив Мојсија и Арона. Израиљци су им јоворили: „Е, да смо само јомрли од Госјодње руке у Ејијћу! Тамо смо седели око лонаца с месом и јели хлеба до миле воље. А ви сјие нас довели у ову јусјињу да јоморијие јлађу сав овај збор.“

Историјска је чињеница да робови, када добију слободу, не знају шта даље да чине са том слободом. Ово се види у чињеници да су људи чезнули за оним лонцима меса које су јели у Египту, јер тренутно нису имали храну коју је тражило њихово тело. Господ чује њихове примедбе, и у Из 16,4.5 он говори Мојсију:

Тада Госјод рече Мојсију: „Ево, јослађу вам кишу хлеба с неба. Нека народ излази и скујља колико му је јојребно за јај дан. Тако ћу их искушаји да видим хоће ли следити мој Закон или не. Шестјој дана нека донесу и јријреме дујлу меру оноја шјо скујљају свакој дана.“

Бог ће им дати упутства о седмом дану, о Шабату. То је дан у који треба да се сете да их је Бог извео из египатског ропства. Тога дана треба да одмарају и служе Господу. Следећег јутра је народ пронашао некакве пахуљице по свом околном жбуњу. Сакупили су их и од тога начинили хлеб. Гледали су на те пахуљице и чудили се шта је то. Од тог дана прозвали су те пахуљице „мана“ што значи „шта је ово?“ Нису знали одакле су али су знали да су од Бога. Нису знали шта је то, али је то одржавало њихов живот. Нису знали ни шта с тим да чине, док им Бог није рекао да их испеку и од њих начине хлебова, и тако су се одржали у животу – захваљујући тим стварима које су долазиле од Бога.

Бог их и даље поучава, и како њих поучава тако поучава и нас. Једини начин на који ћемо моћи да се одржимо у непријатељском окружењу овога света јесте да научимо да верујемо у његову благодат и да користимо шта год нам Бог дâ за тај дан. Из тог разлога је Исус, када је учио своје следбенике како да се моле, рекао да започну молитву овако: ...*Оче наш, који си на небесима,...* хлеб наш насушни дај нам данас. (Мт 6,9.11) То је свакодневна молитва. То је јутарња молитва за хлеб за тај одређени дан. То је све што је Господ обећао да ће да обезбеди, хлеб за данас.

Бог је обезбедио ману, али народ је и против тога почео опет да се буни, и Бог им онда даје препелице. Препелице им није дао само за дан или два, већ их је било толико да су биле у гомилама високим читав метар. Неки људи сматрају да ово значи да су препелице летеле на висини од један

метар тако да су лако могли да их ухвате. Али, мени се не чини да то пише овде. Бог је побио толико препелица да је испунио потребе народа. Још једном су људи добили лекцију о томе да Бог не обезбеђује за будућност, већ за данашњи дан. Имају хлеб и месо који су им потребни за тај дан, и уз то воду која им је била неопходна.

Рафидин

У Изласку 17 народ стиже у место које се зове Рафидин и тамо подижу свој табор, али као и на другим местима, нема воде за људе. Због овога долази до још једног сукоба између народа и Мојсија. У Из 17,2-7 читамо:

Тада је народ ѿчео да се свађа с Мојсијем, ѿворећи: „Дај нам да ѿјемо воде!“ Мојсије им одговори: „Зашићо се са мном свађаѿије? Зашићо искушаваѿије Госѿода?“ Народ је био жеган, ѿа је ѿунђао ѿроѿив Мојсија. Рекли су му: „Зашићо си нас извео из Еѿиѿѿија? Зар хођеш да жеђу ѿомориш нас, нашу децу и нашу сѿоку?“ Мојсије заваѿи Госѿоду: „Шѿија да радим с овим народом? Још мало ѿа ће да ме каменују!“ Госѿод одговори Мојсију: „Изађи ѿпред народ и ѿведи са собом неколико израѿљских сѿѿарешина. Заѿѿим узми у руку свој шѿѿаѿ којим си ударио ѿо Нилу, ѿа ѿођи. Ево, ја ћу сѿѿаѿи ѿпред ѿѿобом на сѿѿену код Хорива, а ѿѿи ћеш удариѿи ѿо сѿѿени и из ѿе ће ѿѿићеђи вода да народ ѿѿје.“ Мојсије учини ѿѿако на очи израѿљских сѿѿарешина. То месѿо је назвао Маса и Мерива, јер су се ѿѿу Израѿљци свађали и искушавали Госѿода ѿворећи: „Да ли је Госѿод међу нама или није?“

Господ им доводи воду. Вода излази из стене и то место се назива Маса и Мерива због свађа и нерасположења до којих је дошло међу народом, Мојсијем и Богом. Израѿљци су били незадовољан народ, гунђали су и свађали се, и то зато што су били ослобођени из ропства и нису знали шта да раде са својом слободом.

Још се нешто важно догодило у Изласку 17, када су се сусрели са народом Амаличана. Ови су кренули на Египат у намери да их победе. Пошли су како би уништили Египат а Израѿљ је управо отишао оданде са богатствима. Не ради се о малом племену, већ о великој војсци која сада стоји насупрот Израѿљу. У овом тренутку се упознајемо са Исусом Навином који је запобедник Божијег народа. Он је био Мојсијев слуга, ѿегов помоћник, али сада постаје оно на шта га је Бог позвао – да буде генерал Божије војске.

У Из 17,8-16 читамо да је Израиљ отишао у бој против Амаличана у долини која се налази иза Рафидина. Током ове битке Мојсије је стајао на врху брда са штапом у руци. Док штап држи рукама у ваздуху Амаличани губе битку у долини испод. Кад Мојсије спусти руке онда Израиљ почиње да губи. Али, човек може да држи руке изнад главе само неко време, тако да су Мојсију помагали Арон и Ор (муж Мојсијеве сестре Марије). Они су стајали са обе Мојсијеве стране и држали су његове руке у ваздуху. Ово је помогло да штап остане уздигнут све док Исус Навин⁵² није коначно поразио Амаличане доле у долини. То је био дан за памћење. Амаличани су онда наставили даље да путују – у својој намери да поразе Египат – а Израиљ одлази на своју страну да наследи Обећану земљу.

И док Мојсије путује даље у Обећану земљу, Јотор, његов таст, долази да се сретну. Он је посматрао шта је све Мојсије радио током једног дана. Мојсије је, по читав дан, седео у Шатору од састанка и читав Израиљ је чекао у редовима како би се са њим посаветовали или га питали да нешто пресуди, али би многим данима на крају одлазили кући а да до Мојсија нису ни дошли. Онда је Јотор упитао Мојсија следеће: ... *Што се ти толико бавиш народом? Зашто ти седиш сâм, а сав народ стоји око тебе од јутра до вечери?* (Из 18,14). Јотор каже Мојсију да то што ради не ради добро и онда га саветује шта треба да учини.

Мојсије треба да подели Израиљ и постави начелнике над скупинама од десет, педесет, сто и хиљаду. Онда је народ поделио на племена. Тако су имали главешине породица, главешине по племенима, и на врху, главешину самог племена. Мојсије је морао да преда нешто од својих одговорности другим људима. Ово је истина у свакој ситуацији када се ради о Божијем народу. И царство Божије треба да се организује на исти начин.

Нико није одговоран за више од десет људи, и свако може да потражи одговор за своје проблеме од онога који је изнад њега. Ако та особа то не може да реши, онда особа изнад треба да то реши, а ако и та особа не може онда следећи који је изнад, све до старешина, епископа, вођа народа и коначно све до самога Бога. А Реч Божија нам је, наравно, увек компас, увек водич. Треба да радимо и живимо тако да будемо чувари наших ближњих. Дао Бог да не учинимо исту грешку коју је починио Мојсије у Египту.

⁵² Иако Нови српски превод Светог писма за ову светописамску личност често користи само име Исус, у овој књизи ћемо свуда користити Исус Навин како се читаоци не би збунили и мешали ову историјску личност с Господом Исусом Христом (прим. уредника).

ДВАДЕСЕТ ДРУГО ПОГЛАВЉЕ

ИСКУСТВО ИЗЛАСКА (2)

ИЗЛАЗАК 19 – 40; БРОЈЕВИ 1,1 – 11,3

Преглед и увод

Видели смо како је Израил напустио Египат уз помоћ силне Божије руке. Међутим, скоро одмах увиђамо да земља између Египта и обећане земље није погодна за живот јер им не пружа довољно да би опстали. Није било довољно воде ни хране. А заправо, народ је био на испиту, и како смо видели, пали су на њему. Гунђали су, бунили се, свађали и борили против Мојсија, све док Господ није са неба коначно дао ману од које су могли себи да испеку хлеб, и препелице да би имали меса, као и воду из стене. Бог им је стално понављао да покушава да их научи да треба да му верују. Он се бринуо за њих. Он је био тај који се за њих старао. Фараон није више могао да се брине за њих јер је био мртав, удавио се заједно са својом војском у Црвеном мору. Земља није могла да се постара за њих јер је била сува, неплодна. Мојсије није могао да се постара за њих јер је имао ограничене моћи. Само је Бог, њихов Бог – Јахве, који је победио све египатске богове, био онај који је могао да се постара за њихове потребе у тој пустари.

СУСРЕТ СА БОГОМ НА СИНАЈСКОЈ ГОРИ

Закон добијен на Синају / Хориву

Сада, када су људи схватили ко је тај који их обезбеђује у свему, да Бог брине за све њихове потребе, и када је Мојсије успоставио систем делегирања руковођења, народ је спреман да чује Божији закон. Коначно су дошли до горе где је Мојсије служио код свог таста као пастир. Овде ће им Бог говорити. Од Изласка 19,1 до Бројева 10, Израиљци ће бити на Синајској гори, а Бог ће учинити чудесне ствари. У томе видимо и велику духовну лекцију која за нас важи и данас. Ови закони нам нису дати како

би их ми данас следили, већ треба да следимо Бога који је дао ове законе, јер он овде пружа принципе који нам омогућују да знамо са каквим ставовима треба да му служимо данас, у новом савезу.

У овом временском периоду погледаћемо на неколико ствари које ће нам омогућити да видимо шта се тачно догодило Израилу, и како ће започети своје путовање ка Обећаној земљи. Израил је до Синајске горе стигао за три месеца пошто су напустили Египат, и остали су тамо све до краја друге године. Када се овај извештај заврши, требаће им још тридесет осам година да стигну до Обећане земље.

Закон је дат у Изласку 19-24. Закон се не састоји само од Десет заповести. Оне су налик на блаженства дата у Проповеди на гори. Заповести представљају увод у све принципе о којима ће се говорити током овог времена и у свим елементима закона. Овај закон је био за читав Израил. Говорио је о таквим стварима као што су порези, о случају убиства, о крађи нечијих оваца или нечије жене. Законска питања су решена у оном што ми зовемо Божији закон. Али, исто тако постоје и поједини прописи, као на пример закон о здрављу, закони о томе како се односити према женама и деци, и закони који говоре о ситним детаљима свакодневног живота, о хигијени, као и о породичним односима. Захтева се приношење жртава и Бог је то заповедио, а њихово испуњење ће доћи у Господњој жртви на распећу и у нашој свакодневној жртви за Господа.

План за градњу Пребивалишта добијен на Синајској гори

У Изласку 25-31 видимо да је дат план за изградњу светог Шатора. Реч „пребивалиште“, која се налази у Светом писму, заправо једноставно значи „шатор“. То је Господњи шатор. У њему ће се налазити један део који ће бити 20 x 10 метара, и други који ће бити 10 x 10 метара. Мањи део се још назива и „Светиња над светињама“. Сав намештај који се ту налази описан је у Изласку 25-31.

Идолопоклонство народа на Синају – златно теле

У Изласку 32-34 описан је један од најтрагичнијих догађаја који су се одиграли у пустињи. Док је Мојсије још био на гори где је примао ово велико сведочанство од Бога, народ у подножју и даље размишља о Египту. Мисле о томе како је суво и неплодно у пустињи, и како стално једу ману и препелице а воду пију из стена. Нема више оних прелепих ствари које су имали у Египту, и тако су одлучили да себи начине бога и да се врате у Египат. Онда је Арон, Мојсијев рођени брат, почео да сакупља златне наушнице и прстење које су добили од Египћана, претопио их је и начинио

од тога златно теле какво имају Египћани. Народ је онда почео да се клања телету и говори: *Ево њвојих бојова, Израилу, који су ње извели из еџипћанске земље!* (Из 32,46) Народ је затим почео да игра, пије и оргија тако да су од свог веровања начинили религију исту као и незнабошци. Онда су испланирали да поставе неког другог за вођу, будући да су мислили да је Мојсије умро на гори. Хтели су да се врате у Египат, да затраже опроштај за то што су отишли, и да поново постану египатски робови. Али, то није прошло незапажено. Бог је рекао Мојсију следеће:

Тада Госџод рече Мојсију: „Иди и сиђи, јер се искварио њвој народ, који си извео из земље еџипћанске! Брзо су скренули с њуџа који сам им зајоведио. Излили су себи киј ѡелеџа, клањали су му се и ѡринели му жрџве. И још су ѡговорили: „Ово је бој њвој, Израилу, који ѡе је извео из Еџипћана!“

Из 32,7.8

Мојсије силази са горе са две плоче на којима су написане велике речи, десет великих Божијих заповести. Исус Навин чека на Мојсија у подножју горе, и када су се приближили табору Исус Навин је чуо грају. Онда је рекао: *...рајна бука је у ѡтабору...* (Из 32,176). То је нешто што би генерал чуо, али Мојсије, као духовни вођа народа чуо је ту исту грају и казао: *Мојсије му на ѡо рече: „Не кличу ѡо ѡобедници, ниџи жале ѡобеђени, ѡевање је све ѡџо чујем.“* (Из 32,18).

Како су се Мојсије и Исус Навин приближавали табору, Мојсије је спазио златно теле и видео да сав народ игра около. Видео је и све то опијање и свађе, и толико се наљутио да је бацио из руку камене плоче на којима је било Десет заповести Божијих и оне су се поломиле. Те заповести је народ у долини већ „поломио“ иако их још нису ни примили. Мојсије је дошао међу њих и прекорио их због зла које су починили и захтевао да умру они који су то учинили. Онда је узео то златно теле и смрвио га у прах, и затим га помешао за водом за пиће. Народ је потом пио то златно теле са водом све док воде није понестало. Оно што им је Мојсије говорио кроз то јесте да је Јахве једини Бог и да било шта друго, осим њега, Божијем народу доноси пораз и смрт, и уништење.

Народ је научио како да се клања другим боговима пре него што је уопште и стигао до Обећане земље. Није то народ који је заслужио да буде спасен, то је народ који је заслужио да буде уништен. Сачувани су само захваљујући Божијој благодати, који зна да они треба да оду у Обећану

земљу. Господ их није напустио зато што су, чим се завршио инцидент са златним телетом, одмах почели са припремама да подигну Пребивалиште.

Изградња Пребивалишта на Синају

У Изласку 35-40 видимо народ који је већ све припремио за изградњу Пребивалишта, завршили су и сав намештај, украсе, и начињен је Ковчег савеза. Добили су упутства како би обучили свештенике шта да раде у Пребивалишту, и све су обезбедили што је било потребно за службе слављења у Пребивалишту. Све је детаљно описано. Бог је намеравао да борави у овом Пребивалишту и то је и чинио све док му, касније, Давид и Соломон нису подигли храм. Бог је рекао „Никада нисам тражио да ми саградите храм да у њему обитавам“ (види 2 Сам 7,5-7). Бог је био задовољан са тим покретним шатором који су му припремили зато што је желео да поучи народ нечем веома важном, а то је да, без обзира да ли имају куће или не, оне су и даље само привремене, као шатори. Без обзира на то шта називају својим домом, и даље ће бити странци и путници у страниј земљи, и зато не смеју да поверују да је дошло време да се населе и зауставе, пусте корење и помисле да су код куће. Треба да траже град који нема никакве темеље али чији је градитељ и створитељ Бог (види према Јев 11,10). Изградња Пребивалишта је последњи догађај у књизи Изласка.

УРЕЂЕЊЕ ПОСВЕЂЕЊА И СЛАВЉЕЊЕ

Слављење у Шатору од састанка (Књига Левитска)

У књизи Левитској народ Израиља добија упутства како да слави Бога. О томе се говори у читавој књизи Левитској, изузев другог поглавља. У књизи Левитској се говори о томе како треба славити Бога. Свака жртва је описана и објашњена до детаља, као и сви празнични дани. Говори се и о свим врстама жртава. То је једна изузетна књига. Док је читамо, запазите следећу изјаву или мисао која кроз њу провејава: „Свет је Господ.“ У овој књизи се не говори о посвећености слављења већ о Божијој светости. Слављење треба да је посвећено, али то није тема Левитске књиге. Нагласак је на Богу и на томе да је он свет и да зато треба да буде прослављен. А пошто је једино он свет, слављење њега треба да је посвећено.

Попис народа

У Бројевима 1-4 читамо да је извршен попис целог Израиљског народа. Свако племе је пребројано и пребројана су и родословља и онда су наведена. Сви људи у свим племенима, заједно са свим људима у отачким домовима,

пребројани су све док се, на крају, није дошло до тога да у Израиљу има шест стотина три хиљаде пет стотина педесет људи. Израиљ није изгубио никог од својих људи. Имали су исти број мушкараца као онда када су напустили Египат и ропство, пре две године. Овај број људи ће бити сачуван све време у пустињи, мада они неће ући у Обећану земљу због њихове побуне против Бога и због Мојсијевог греха. Уместо њих, тамо ће ићи њихови синови који ће ући у Обећану земљу и тада ће их бити око шест стотина три хиљаде људи. Бог је овим испунио део свог обећања које је дао Авраму. Аврамово потомство је сада велико мноштво народа које је добило закон и које се креће према обећаној земљи. То је све што је потребно једном народу: људи, закон и земља. Израиљ има све то. Они су људи, добили су закон, а ускоро ће ући у земљу и то не као неколико племена, већ као велики народ.

Народ мора да се очисти

У Бројевима 5 и 6 говори се о обредном очишћењу народа. Треба да прођу кроз обред који ће их прочистити као народ и учинити светим пред Богом. Изведени су из ропства; добили су закон, и сада су добили Пребивалиште у коме ће прослављати Бога. Дobili су и објаву о Божијој светости, а сада имају и обред кроз који ће постати обредно чисти. Никада не можемо да будемо безгрешни, али по Божијој благодати, Христова крв нас тако чисти да можемо да стојимо пред Богом и дамо му славу.

Пребивалиште подигнуто и опремљено

Чим се народ обредно очистио, подигли су Пребивалиште. Све је спремно, израђено и изграђено према упутствима које је Бог дао Мојсију. Дobili су и све законе и прописе о томе шта иде у Пребивалиште којих морају да се придржавају. Сада је могуће подићи га и пустити народ да уђе и Богу да славу. Могу да га славе зато што су обредно чисти. Народ је обредно чист, свештеници исто тако, закон је чист а и Пребивалиште. Унутра су поставили златне свећњаке уз столове за посвећен хлеб. Ковчег савеза је постављен у Светињу над светињама, и Божија слава је испунила Пребивалиште које сада постаје место где треба да долазе како би принели своје жртве. Прошле су пуне две године од када су напустили Египат. Нису више исти они који су отишли из Египта. Сада су организован народ, обредно чисти и са законима.

Израиљ прославља прву Пасху

Осим свега што је Израиљ до сада постао, сада су постали и народ слављења, и у том смислу сада прослављају своју прву Пасху. Није познато

шта се догодило прве године, да ли су прославили Пасху или не, али у Бројевима 9 прослављају своју прву Пасху. Цео Израиљ се окупио у својим домовима. Пасха није јаван чин када би дошли до Шатора од састанка да прослављају Бога. Пасха је приватна ствар. Свако је са својом породицом, у свом дому, окупљени су заједно и једу бесквасни хлеб и горке траве, и заливају вином као да Господ поново прелази над Египтом. Тихо певају, тужно и жалосно, јер поред њих пролази анђео смрти. Није то радостан догађај, мада је тај дан донео радост јер их је Бог мимоишао. Али, те ноћи су њихове душе биле потресене због свих трагедија које је Бог допустио, а које су их довеле тамо где су сада. Због ових трагичних догађаја сада је могуће да му служе с радошћу коју сада имају.

Када ми, у данашње време, учествујемо у ономе што се зове Вечера Господња или Причест и када поједемо то малецно парче бесквасног хлеба и попијемо мало од грођжаног плода – вина или шире, чинимо то са дозом туге. Присећамо се онога што је Исус морао да учини, да је његово тело морало да буде разапето, његова крв проливена, и да је морао да преда свој живот. Али тај тужни догађај као и ово сећање пуно туге (Вечера Господња) доносе нам велику радост, зато што Вечера Господња објављује његову смрт све док не дође поново, и објављује да смо провели тај дан као део његовог народа – све због тог страшног дана на брду Голготе. О томе говори Пасха. Објављује народу њихову победу и њихову радост због туге и жалости што је прошао анђео смрти.

Разговор о седам труба

У Бр 10,1-10 читамо о сребрним трубама које је требало да израде. Помоћу тих труба Израиљ је требало да сазнаје шта је Господ желео да чине. Бог је говорио свештенику, а он би дунуо одређени звук кроз трубу тако да су знали да је време да се окупе на збор. Када би се огласале друге трубе, народ би знао да је време дошло да се подигну и крену у марш. Неки други звуци би објављивали долазак непријатеља. Народ би се онда окупљао на одређеним местима како би се припремили на одбрану и ратовали. Опет други звук би значио да треба да напусте тај табор у коме су пребивали и крену ка Обећаној земљи. Ове трубе су имале велики значај у Божијем поретку ствари.

Тавера – „изгарање“

После ових сребрних труба, боравак на Синајској гори је завршен, и у Бројевима 10 Бог каже Израиљу да су ту остали довољно дуго. Бог ће их сада послати на север. Све што је Бог желео да науче на том месту

су научили, и сада је дошло време да крену даље према Обећаној земљи. Када су напустили Синај, прво место до кога су дошли било је место где ће подићи табор. Ово место су назвали Тавера. Не ради се о неком граду, већ о месту у пустињи званом Тавера што значи „изгарати“. У Бр 10,11-11,3 догађа то да је светина почела да гунђа и да се буни. Народ и даље није научио лекцију да се Богу може веровати. Обезбедио им је воду, хлеб, месо, заштиту, вођство, саветује их и теши. Обезбедио им је све што ће им бити потребно, а они и даље гунђају пред Богом. „Боље да смо умрли у Египту. Довео си нас овде да помремо у овој пустари.“ Због тог гунђања, текст даље каже: *...расијалио се његов њев: њлануо је Госиодњи ојањ међу њима, ња је њрождро један крај њтабора.* (Бр 11,16). Када су одлазили, за собом су оставили гробове којима су обележили то место и назвали су га „изгарање“.

Из Тавере путовали су даље у место које су на крају назвали Киврот-Атава (Бр 11,4-34). Киврот-Атава у преводу значи „гробови лакомих“. Израиљ ће морати да ископа још гробова пошто су и овде чинили исто оно што су чинили у Тавери. То што су копали гробове и сахрањивали своје ближње очито их није поучило да не треба да гунђају и да се жале. И у овом наредном месту опет су гунђали и гунђали, и овога пута Бог их убија у већем броју. Бог све чини како би их научио да престану да се буне и гунђају и да почну да му верују.

У Новом завету се каже: *Све чини ње без њунђања и њремишљања.* (Фил 2,14) Треба да се присетим Египта и Израиља у пустињи и да не гунђам или се жалим онако како су то они радили. Овде, у Киврот-Атави, Бог каже Мојсију да је његов задатак постао сувише велики за њега, а осим тога, Мојсије се приближава крају свог живота. Тако да Мојсије поставља седамдесет двојицу старешина да му помажу. У шатору заједно са Мојсијем налази се седамдесет старешина, а још двојица старешина, Елдад и Модад, у табору су са народом и пророкују. Они нису дошли у шатор да их Мојсије рукоположи тога дана. Израиљ сада има укупно рукоположених седамдесет двоје старешина. Мојсије је на сваког од њих положио своје руке како би Дух који је био са Мојсијем прешао и на њих. Добили су и мудрост коју је имао Мојсије. Постали су Мојсијеви сарадници, представници, такоређи Мојсијеви апостоли. То су људи који ће служити под Мојсијевим вођством и извршаваће Божију вољу по Израиљу.

Бог говори Мојсију и Мојсије онда шаље ову седамдесет двојицу да извршавају Божију вољу. Табор је подељен тако да се десетници, педесетници, стотинари и други могу постарати за сваку особу, онако како

је Јотор посаветовао Мојсија у Изласку 18. Има ту и даље много оних који чезну за египатским стварима и због тога умире на хиљаде људи. Али, сада имамо седамдесет три човека који представљају Бога тако да народ неће поставити нове вође и кренути натраг у Египат.

Из Киврот-Атаве кренули су у Асирот. Овде се коначно приближавају обећаној земљи и наилазе на оформљена насеља и војне постаје. Асирот је једно од њих, основан као преноћиште на трговачком путу, где би се људи заустављали да се окрепе на путу до неког даљег места. У Асироту су Арон и Марија гунђали и говорили против Мојсија (Бр 12,1-15). Радило се о зависти. *Рекли су: „Зар је Господ њоворио само њреко Мојсија? Није ли њоворио и њреко нас?“* (Бр 12,2). Изгледа да су имали и проблема због тога ко је била Мојсијева жена. У Бр 12,1 се каже: *Марија и Арон су њочели да њоворе њрођив Мојсија збођ кушанске жене коју је оженио; јер је узео за жену Кушанку.*

У неком тренутку Мојсије је оженио Етиопљанку. Ово вероватно није Сефора јер је она била Мадиданка, а ова госпођа је Кушанка. Али, било како било, Арон и Марија су гунђали против Мојсија јер се оженио за некога ко је био изван Божије породице. Због тога су били страшно љути. Али, зато што су гунђали и говорили против Мојсија, пред њима се појавио Бог и рекао им: „Мојсије је мој пророк. Када би требало да неко други постане мој пророк, ја бих се том другом појавио у сну или у визији. Али, ту је мој слуга Мојсије, и нема другог. Са њим говорим лицем у лице, он види моје обличје, и зато што сте говорили против мене, Марија ће неко време бити губава.“ На Маријину срећу, Мојсије се за њу заузео код Бога. Могла је и да умре као губава да се Мојсије није заузео за њу, и Бог јој је рекао: „Да јој је отац пљунуо у лице, била би нечиста седам дана.“ Тако је Марија провела седам дана изван табора, а народ је морао да чека на њу да буде исцељена. Када су кренули даље, пошли су у Кадис-Варнију. О томе читамо у Бројевима 12-14 а Израиљ је сада стигао до саме границе обећане земље.

Из овог места Мојсије шаље дванаест ухода, по једног из сваког племена, у обећану земљу. Сви су дали исти извештај: „Онако је како је Бог рекао. То је земља у којој теку мед и млеко, земља која би могла да издржава овај народ.“ Као доказе донели су грожђе а грозд је био толико велики и тежак да су га носила два човека да га покажу Мојсију. Али, десет ухода даље кажу народу: „Тако је како је Бог обећао, али ми тамо не можемо. У земљи су дивови. Према њима ми изгледамо као скакавци. Није могуће освојити ту земљу.“ Али, Исус Навин и Халев кажу: „Пођимо и освојимо земљу. Биће онако како је Бог рекао, и освојићемо је.“ Али, народ је одбио да

послуша Исуса Навина и Халева, и уместо тога поводе се за извештајем већине ухода. Али, већина скоро никада није у праву зато што већина људи не следи Бога. Многи људи немају вере, и зато што немају вере, неће ни да послушају Исуса Навина и Халева. Бог се љути због њиховог недостатка вере и онда им каже: „Лутаћете пустињом укупно четрдесет година. Овде сте већ провели две године, а сада ћете наставити да лутате наредних тридесет осам.“ Народу се ова реч Божија није допала. У ствари, толико им се није допала ова Божија реч да су одлучили да крену напред и освоје земљу напречац. Али, то је за резултат имало велики пораз и повратак у пустињу где ће провести остатак свог живота лутајући по дивљини.

Ми можемо да будемо захвални да ово није крај те приче. Било би трагично да се завршава овде. Да ли нас је Бог икада довео до границе обећане земље и тражио од нас да је освојимо по вери? Ако јесте, да ли смо Богу рекли „не“? Молимо се да имамо вере да се из наше Кадис-Варније не окренемо назад и скончимо лутајући по дивљини неуспеха, већ радије, да кренемо напред и освојимо обећану земљу победе.

ДВАДЕСЕТ ТРЕЋЕ ПОГЛАВЉЕ

ИСКУСТВО ИЗЛАСКА (3)

БРОЈЕВИ И ПОНОВЉЕНИ ЗАКОН

Преглед и увод

У претходном поглављу видели смо да је Израил пристигао до саме границе Обећане земље. Били су спремни да уђу у ту територију и освоје је, онако како је Бог обећао Авраму. Послали су дванаест ухода у ту земљу, и када су се уходе вратиле дале су следећи извештај: „Бог нам је рекао истину. То је земља у којој теку мед и млеко. То је земља у којој цео наш народ може да преживи. Баш је онако како је Бог рекао да ће бити, али не можемо да је освојимо зато што су тамо дивови.“ И још су рекли: „Онако је како је Бог рекао да ће бити, али Бог неће учинити оно што је рекао.“ Бог је рекао: „Овако ће та земља изгледати и ја ћу је дати вама.“ Веровали су да су својим очима видели оно што им је Бог обећао, али нису веровали да могу да освоје оно што су видели својим очима. Тако да уопште нису веровали. А вера је остварење онога чему се надамо, доказ о стварности коју не видимо. (Јев 11,1)

Међутим, двојица ухода, Исус Навин и Халев, су ипак имали вере. Рекли су: „Пођимо и освојимо земљу.“ Али, народ је одбио да их послуша, тако да је Бог рекао: „Нећете ући у земљу још наредних тридесет осам година. Лутаћете по овој пустињи. Нећете подерати обућу ни одећу на себи. Хранићу вас, али ви нећете наследити земљу коју сам обећао Авраму јер је та земља само за оне који имају веру.“ Када је то чуо, народ није био задовољан, и онда су покушали сами да освоје земљу. Био је то тежак пораз.

ИСКУСТВО ИЗЛАСКА – ПОСЛЕДЊИХ ТРИДЕСЕТ ОСАМ ГОДИНА

Дванаест непознатих постаја

Народ Израиља започиње своје време лутања. Овде ћете читати о дванаест непознатих постаја, места где су се заустављали – у Бр 15,1-19,22. Нису нам непозната зато што су поименце записана у Бр 33,19-30, али ми не знамо где се та места налазе данас. У Бројевима 15-19 као и у поглављу 33 (које је скраћена верзија Бројева 15-19) видимо да се у овом периоду одиграва пет догађаја. Важно је да то запамтимо јер нам ови догађаји не објашњавају само оно што се догодило, већ нам говоре и о томе шта ће се догодити Божијем народу. У 15. поглављу добили су уредбе о томе како треба да прослављају Бога. Током свог лутања Израиљ треба да се придржава одређених одредби, жртава и да наставе да их се придржавају и пошто уђу у Обећану земљу. Тако Бог започиње да користи тих тридесет осам година како би их поучио како треба да га прослављају када уђу у Обећану земљу. Поука је за оне који су деца оних који су били старији од двадесет година када су напустили Египат. Она је за децу која ће наследити Обећану земљу.

Али, у Бројевима 16 имамо записан други инцидент који се одиграо током лутања а који можемо да сматрамо отвореном побуном. Прво, добили су уредбе о прослављању Бога. Сада имамо побуну. Ово је побуна Кореја, Датана, Авирона и Авнана.

А Кореј, син Исаров, син Кајџов, син Левијев, Дајџан и Авирон, синови Елијавови, и Авнан, син Фалетџов, син Рувимов, се њобунише њројџив Мојсија. С њима је било и две сџојџине њедесеџ Израиљџаца, кнезова заједнице, ујледних људи, које је изабрала заједница. Окује се они њројџив Мојсија и Арона и кажу им: „Преврџили сџе меру! Сва је заједница свеџта, сваки од њих, а Госџод је међу њима. Ви се њостџављџаџе изнад Госџодње заједнице!“

Бр 16,1-3

Кад год се вођама које је поставио Бог постављају оваква питања, они који их постављају имају проблема. Мојсије и Арон нису сами себе поставили за вође. Одабрао их је Бог. Бог их је поставио за вође. Ових двеста педесет четири човека су можда вође међу народом али нису вође у вери.

Кад је Мојсије то чуо, њао је ничице. Затим је рекао Кореју и свој њејовој заједници: „Ујутро ће Госјод обзнанићи ко је њејов и ко је свети, и коме доуиштиа да сџуји иред њеја. Нека Кореј и сва њејова заједница ураде ово: узмиће кадионице, ња суџра у њих сџавиће ваџру, а на њу сџавиће кад иред Госјодом. Човек која Госјод изабере, џај ће бићи свети. Ви сџе иревршили меру, синови Левијеви!“

Бр 16,4-7

Највећи број оних који учествују у овој побуни су из Левијевог племена. Они су љубоморни на Арона као првосвештеника и на Мојсија као вођу свих.

Затим Мојсије рече Кореју: „Чујте, синови Левијеви! Зар вам је мало шџо вас је Бој Израилев издвојио из све Израилеве заједнице и доустиио да сџујаиће иред њеја, да обављаиће службу у Госјодњем Пребивалиштиу, и да сџојииће иред заједницом и служииће јој? Он је дозволио џеби и свој џвојој браћи са џобом, синовима Левијевим, да сџујаиће иред њеја, а ви још џражииће и свешџенсџво.“

Бр 16,8-10

Само је Аронова породица могла да даје свештенике, али су сви Левијеви служили Богу у светој служби у Шатору од састанка. Али то им није било довољно. Желели су да и њима припада почаст. Бројеви 16,11:

„Сџоја сџе се џи и џвоја заједница удружили ироџив Госјода; јер ко је Арон да џунђаиће ироџив њеја?“ Затим је Мојсије џослао да џозову Даџана и Авирона, сина Елијавовој. Они рекоше: „Ми нећемо доћи џоре. Није ли довољно шџо си нас извео из земље у којој џеку мед и млеко да нас џомориш у џусџињи, нејо још хоћеш да и џосјодариш над нама?“

Бр 16,11-13

Народ стално говори о томе да желе да се врате у Египат. Желе да их неко храни. Али, заборавили су да су тамо радили од јутра до мрака, седам дана у седмици, како би добили мало хране и меда на хлебу. Све што сада осећају јесте да немају воде, хране или меда у овој пустари. Кажу: „Зар није доста што си нас овде довео да нас побиијеш: ... још хоћеш и да џосјодариш над нама?“

Осим ѿоѿа, ниси нас довео у земљу у којој ѿеку мед и млеко, и ниси нам дао у ѿосед њиве и винограда. Штѿа хоћеш? Да ѿреведеш ове људе жедне ѿреко воде? Нећемо доћи ѿре (Бр 16,13б.14).

Другим речима, хоће ли Мојсије да начини робове од људи који су сада дошли да се сретну са њим? Одбијају да се потчине Мојсију. Истина је, заправо, да их је Мојсије довео до земље у којој теку мед и млеко, али су они одбили да је узму. Једна је ствар некима дати земљу, а друга ствар је да је они приме. Мојсије им је дао земљу у којој теку мед и млеко. Све што је требало да имају била је вера да земљу узму, али они нису имали вере.

Због немања вере и побуне против Мојсија, читамо даље шта се догодило у Бр 16,15-22:

Мојсије се врло наљуѿи и рече Госѿоду: „Не базири се на њихове ѿриносе. Од њих нисам узео ни маѿарца, ниѿи сам наудио коме од њих.“ А Кореју Мојсије рече: „Појавиѿе се ѿред Госѿодом, ѿи и ѿвоја заједница. Будиѿе суѿра овде ѿи, они и Арон. Нека сваки узме своју кадионицу и у њу сѿави кѿд, и ѿрнесе своју кадионицу ѿред Госѿода, две сѿоѿине ѿдесетѿ кадионица. Ти и Арон узмиѿе своје кадионице.“ Сваки човек је узео своју кадионицу и у њу сѿавио ваѿиру и ѿложио на њу кѿд. Заѿим су сѿали на улаз Шѿѿора од сасѿанка са Мојсијем и Ароном. Кад је Кореј окуѿио сву заједницу на улаз Шѿѿора од сасѿанка, ѿјавила се слава Госѿодња свој заједници. Тада Госѿод рече Мојсију и Арону: „Одвојѿе се од ове заједнице, да их докрајчим за час.“ Али они ѿдоше на земљу и рекоше: „О, Боже духова свих сѿворења, зар ћеш се разѿневиѿи на сву заједницу заѿио шѿио је један човек саѿрешио?“

И Мојсије и Арон су се заложили за заједницу. Читав Израѿл би изгинуо да Мојсије и Арон нису молили Бога да им поштеди животе. Бог је чуо Мојсија и Арона, али одлучио је да изврши неке казне.

Госѿод рече Мојсију и Арону: „Реци заједници: ‘Одсѿуѿиѿе од Корејевих, Даѿанових, и Авиронових шѿѿора.’... Тада су одсѿуѿили од шѿѿора Кореја, Даѿана и Авирона... Тада Мојсије рече: „Овако ћеш знаѿи да ме је Госѿод ѿслао да учиним сва ова дела, и да их не чиним од своје воље. Ако ови људи умру као шѿио сви ови људи умиру, ѿе их задеси оно шѿио задеси све људе, онда ме Госѿод није ѿслао. Али ако Госѿод учини нешѿио невиђено; ако земља оѿвори своје ждрело и ѿроѿуѿа и њих и све

ишо је њихово, ња живи сиђу у Свети мрџвих, њага ћетте знаџи да су џи људи ѡрезрели Госѡода.“ Чим је изѡворио ове речи, расцеџи се земља ѡд њима; земља је ѡѡворила своје ждрело и ѡроѡѡтала и њих и њихове домове, са свим Корејевим људима и свом њиховом имовином.

Бр 16,23.24.27а.28-32

Земља је прогутала Кореја, Датана, Авирама и још других четрнаест хиљада седам стотина људи, јер је Бог врло јасно говорио о томе да су Мојсије и Арон његове вође. У Бр 16,49.50 читамо:

Од ѡшасѡи је ѡмрло четѡрнаест хиљада седам стѡѡѡина, осим оних ишо су изѡинули збоѡ Кореја. Поишо је ѡшасѡ ѡресѡтала, Арон се враѡио к Мојсију на улаз Шаѡора од сасѡанка.

Бог не жели да се посумња у Мојсијев и Аронов ауторитет, зато што су они народне вође у време побуне. У времену непослушности вођство је важније него што је то у време напретка и мира. Кореј, Датан, Авирам, Авнан, двеста педесет Левита и четрнаест хиљада седам стотина других људи су нестали како би Мојсијево и Ароново вођство било прихваћено. Они треба да воде народ у Обећану земљу. Понекад нам је тешко да разумемо да је Господ убио четрнаест хиљада седам стотина људи. Али, разумимо овде нешто: или су ти људи заслужили да умру или их је Бог спасао из злог окружења у ком су били и довео их кући код себе. У првом случају ради се о казни због почињеног греха, а у другом се ради о ослобођењу зато што је правда испоштована. Ови људи би и тако умрли зато што су морали да умру пре него што Божији народ уђе у Обећану земљу, зато што су одбили да послушају Бога код Кадис-Варније.

Следећа ствар која се догодила у лутањима између ових дванаест постаја је утврђивање свештенства. У Бројевима 17 видимо да Господ жели да заустави свој народ и њихово гунђање против Арона, и овако каже у петом стиху: *Када ишоѡ оноѡ човека коѡа ја изаберем ѡроѡѡи, ѡага ћу окончѡѡи ѡнђање Израѡѡаца ѡроѡѡив ѡебе.* Штап је само мртво парче дрвета, али ово парче дрвета без корена и земље ће процветати како би се доказало да је Арон свештеник. Када се то одиграло, Израѡѡци су овако кукали пред Мојсијем у стиху 12: *Изѡбосмо! Проѡадосмо! Сви ѡроѡадосмо! Ко ѡд ѡриђе Пребивалишоу Госѡодњем, умреће! Зар ћемо изѡинуѡи до ѡоследњеѡ?* Бог врло јасно говори о томе да једино Арон може да уђе у Светињу над светињама и да једино његови синови могу да уђу у Светињу. Народу каже

да ће изгинути зато што су изгубљени без наде и ако се неко само усуди да приђе Шатору, погинуће. Ако се дотакну горе, погинуће. Ако се приближе Пребивалишту, погинуће. Чему да се надају?

Четврта ствар која се одиграва у овом временском периоду лутања је постављање Левита (Бројеви 18). Описане су дужности свештеника, Бог говори да они треба да приме десетак од десетка који припада Богу. Све што Јевреји дају иде Левитима а десетак од тога иде Арону и његовој породици. Десетак од народа помаже Левитима, а десетак од Левита помаже Арона и његову породицу. У Бројевима 19 видимо и пету ствар која се одиграла у овом временском периоду лутања између дванаест постаја. Треба да славе Дан откупљења, то је дан када народ треба да принесе жртву, да се постави на жртвеник, и треба да се, када то буду чинили, присете својих греха. Треба да запамте чињеницу да су грешни, и да је Дан откупљења ту како би их одржао у односу са Богом, и поред њихове грешности. Када доносе жртву за откупљење, Бог поштује њихову жртву и потврђује да је народ у заједништву са њим. Током овог периода лутања Бог не оставља свој народ. Он их не игнорише, напротив, даје им своје уредбе за слављење. Он исправља њихову жељу за влашћу која припада само Мојсију и Арону. Аронов дом је успоставио као свештеничку породицу. Одредио је подршку за Левите и за Ароново домаћинство, и сада им је дао овај велики дан у којем могу да му принесу жртву како би Бог прихватио њихово дело вере и одржао их, као народ, у заједништву са њим. Дан откупљења није дат како би појединац имао заједницу са Богом, већ је дат како би читав народ могао да настави да буде у заједници са Богом, а не да лута у невери по подножју Синајске горе, славећи златно теле. Ако су стално заузети прослављањем Бога и држе се овог подсећања да им је Бог потребан не само због њихових физичких потреба, већ и због духовног опроштења за грех, онда неће згрешити онако како су згрешили Кореј, Датан, Авирон и Авнон.

Мосерота

Последња постаја на овом путовању је гора Ор и место по имену Мосерота. Овде ће им Бог рећи да је лутању крај. Навршило се време које је народу било одређено да лутају по пустињи пре него што уђу у Обећану земљу. Читава генерација оних којих су напустили Египат, а који су тада били старији од двадесет година живота, је сада мртва са изузетком Арона који ће умрети на овом месту, и Мојсија који ће умрети ускоро, као и Исуса Навина и Халева који ће ући у Обећану земљу зато што су били верни Богу

код Кадис-Варније. Сви други су умрли. Стасала је нова генерација. Време је да се уђе у Обећану земљу.

Овде, у Мосероти, на врху горе Ор, умире Арон. Први првосвештеник Израиља је сада отишао. Арон, који је био десна рука Мојсију, који је био Мојсијев и Божији говорник, сада је мртав, и време је да следећа генерација преузме вођство. Старе вође морају да умру пре него што се уздигну они који ће бити следеће вође.

Есион-Гевер, Кадис-Варнија, гора Ор и Елат

Имамо три постаје у којима се скоро ништа не догађа. Народ путује околу а појединци који су раније заостали му се придружују. Путују од Есион-Гевера до Кадис-Варније и онда натраг у Есион-Гевер (Бр 20,30). Овакво кретање помаже у прикупљању народа који је заостао. То је потребно када се околу крећу милиони људи. Једна група би застала да напаса овце на једном месту, а друга би отишла на другу страну да нађе пашњаке. Али, како би Бог одржао своје обећање дато Авраму, сав народ мора да пређе преко реке Јордан и да уђе у земљу. Тако се окупљају у месту Елат. Елат и Есион-Гевер су градови побратими и налазе се један поред другог на северном крају Акабског залива. У Елату се рудари бакар. Касније, ту ће бити Соломонови рудници. У Елату народ чини исто оно што је одувек чинио од када је са Богом. У поглављу 21 читамо да су почели да се буне и гунђају. Овога пута Бог шаље огњене змије да казне народ, и стотине и хиљаде умиру, па опет моле Мојсија да посредује. Мојсије опет моли Бога да их поштеди, и Бог на то каже: „Добро, подигни змију од бронзе и постави је на стуб па ћу тамо спасавати народ. Ко год да погледа на бронзану змију – оздравиће.“ Народ није исцељивала змија. Није их исцељивало ни то што су у њу гледали. Аутор Посланице Јеврејима јасно говори о томе ко их је спасао. Бог увек спасава људе који верују, јер је вера та која чини ствари које им Бог нареди, и то из једноставног разлога – зато што је Бог онај који то наређује.

Бронзана змија је само парче бронзе, али они морају да је гледају. Морају да погледају на бронзану змију и у том свом гледању ће живети. То постаје народно сујеверје. Мислили су: „Ова змија је нешто посебно. Морамо да је носимо са собом.“ И онда су то парче бронзе ставили у Ковчег савеза. То је значило да је ова бронзана змија била у Светињи над светињама све време, док је у Ковчегу савеза требало једино да буду плоче на којима је Мојсије поново исписао десет заповести, јер је сломио оригиналне плоче на којима је писао Бог. Само је то требало да буде унутра, у Светињи над светињама: Божији ковчег и Божији закон. Човек је требало да улази унутра само

једном годишње како би се срео са Богом. Али, народ је у Ковчег ставио и то парче бронзе, и тако је остало унутра све до времена Језекије, који је био цар Јуде. Чудо је то како народ може да буде празноверан чак и када се ради о Божијем откривењу.

Моавска долина, равнице Јордана

У Поновљеном Закону 28-30 видимо још један савез који је Бог склопио са Израиљем, осим оног који су склопили на Синајској гори. Реч „деутерономија“ настаје од две грчке речи „деутерос“ што значи „други“ и „номос“ што значи „закон“. Значи, ради се о другом закону. Није то, у ствари, други закон у буквалном смислу, већ је то исти закон који је народу поновљен. Књига Поновљеног Закона је књига о закону који је поновљен. Обратите пажњу на то да Бог често уз закон даје и разлоге за тај закон. То наличи Исусу који, када говори о закону или принципима као што је то у Проповеди на гори, говори и о томе зашто је тај закон донет. Ово чини Поновљени Закон јер тога у Изласку нема. На пример, када Бог понавља десет заповести у ПонЗ 5,12-15 када каже: *Држи дан суботњи, и њосвећуј ња...* Бог не даје законе тек тако, већ нам пружа и детаље. Он објашњава да треба да држе суботњи дан светим. Бог је рекао да држе суботњи дан зато што су били робови у Египту, одакле их је он ослободио својом моћном и силном руком.

Израиљ је добио Пасху да је држи годишње и суботњи дан да држи сваке седмице као подсећање да су Божији дужници. Они треба да му дају славу и хвалу за то што је за њих учинио и ослободио их из трагичне ситуације у Египту. Бог је милостив у томе да нам пружа ове подсетнике о нашем спасењу и његовој сили. Имамо такав један подсетник сваког Божијег дана,⁵³ као што смо раније већ нагласили. Када једемо хлеб и пијемо плодове вина, тиме објављујемо његову смрт све док не дође поново. Присећамо се да је умро за нас. Богу дајемо част због његових великих дела и његове велике силе коју видимо у нашем животу. Пошто је читав закон изговорен наглас, Бог са њима склапа нови савез. То је нови савез поред оног који су склопили на Синају. Овај савез налазимо у Поновљеном Закону 28-30. Овде видимо како је Бог обећао да ће се односити према свом народу. У ПонЗ читамо 28,1.2:

Ако будеш верно слушао њас Госјода, Боја своја, држећи и вршећи све његове зајоведи, које ти ја данас зајоведам, Госјод, Бој твој, узвисиће те над свим народима на земљи. Сви

⁵³ У смислу недељног дана (прим.прев).

ови блајослови сјусџиће се на џебе и оствариџи се на џеби, ако џослушаш џлас Госјода, Боја своја.

Приметите ову речцу „ако“. Ако будеш послушан Господу, он каже:

Блајословен ћеш биџи ујраду и блајословенна џољу. Блајословен ће биџи џлог џвоје ујробе, род џвоје земље, и јрирасџи џвоје сџоке: џелаг џвојих крава и јаџњад џвојих сџада. Блајословене ће биџи џвоје кошаре и наћве. Блајословен ћеш биџи кад улазиш, блајословен кад излазиш. Кад џвоји нејријаџељи устџану на џебе, Госјод ће учиниџи да буду џошучени јред џобом. Кренуће једним џуџем на џебе, а разбежаџи се јред џобом на седам џуџева. Госјод ће наредити да блајослов буде с џобом, у џвојим жиџиницама и у свему чеја се џвоје руке лаџе, џе блајословиџи земљу коју џи даје Госјод, Бој џвој.

Госјод ће џе учиниџи својим џосвећеним народом, као шџо џи се заклео, ако будеш држао зајоведи Госјода, Боја своја, и следио џејове џуџеве. Тада ће сви народи на земљи видеџи да је име Госјодње зазвано над џобом, џа ће џе се бојаџи. Госјод ће џе обилаџи обдариџи добрима: џлодом џвоје ујробе, јрирасџиом џвоје сџоке и родом са џвоје џиве, на земљи за коју се Госјод заклео џвојим оџима да ће џи је даџи.

Госјод ће џи оџвориџи своју бојаџу ризницу – небо – да даје кишу џвојој земљи у јраво време, и да блајослови све чеја се џвоје руке лаџе. Ти ћеш даваџи у зајам мнојим народима, али џи сџм нећеш узимаџи у зајам ни од која. Госјод ће џе учиниџи џлавом, а не рејом. Увек ћеш биџи на врху, никад на дну, ако џослушаш зајоведи Госјода, Боја своја, које џи данас зајоведам да их држиш и вршиш. Заџо не скрећи од ових речи које џи данас налажем, ни десно ни лево, да би ишао за друјим бојовима и служио им.

ПонЗ 28,3-14

Биће благословени на сваки могући начин, али онда у ПонЗ 28,15 каже следеће: Али ако не будеш слушао џлас Госјода, Боја своја, држећи и вршећи све џејове зајоведи и уредбе, које џи ја данас налажем, доћи ће на џебе сва ова јроклејсџива и сусџићи џе.

Бог каже: „Проклеђу те на сваки начин на који сам обећао да ћу те благословити. Проклеђу те кад будеш одлазио и кад будеш долазио, проклеђу плод утробе твоје. Проклеђу земљу. Све ћу проклети а ти ћеш

отићи у заточеништво. Одвешћу те из земље где си и расејаћу те међу све народе.“ (види ПонЗ 28,64). „Нећеш моћи да се усредредиш, очи ће ти бити уплашене и чезнутљиве. У твом срцу биће очај, стално ћеш бити у неком ишчекивању и страху. Увече ћеш пожелети да је јутро, а кад је јутро желећеш да се свршио дан. Желећеш да те на бродовима вратим у Египат. Твоји људи ће бити на продају као робље а жене ће бити супруге других људи. Толико ћу те проклети да нико неће желети ни у робље да те купи.“

Али, у поглављима 29 и 30 видимо да им Бог каже да, ако га буду поштовали у складу са законом и покају се и почну да извршавају његову вољу, онда ће их вратити из тог заточеништва и благословити у овој земљи. Од тога времена надаље овај завет ће руководити свиме што се буде догађало Израиљу. Док буду послушни биће благословени. Када не буду послушни, биће под проклетством. Ово је савез благослова и проклетстава, и још ће о њему бити пуно речи касније.

У последњем поглављу Поновљеног Закона, у 34. поглављу, умире Мојсије. Попео се на врх Фасге и погледао у Обећану земљу. Мојсије неће ући у Обећану земљу, али је види. Он ће у ту земљу доћи касније, када буде стајао уз Исуса на планини Преображења, али у њу неће ући докле год је жив. У ПонЗ 34,5-7 читамо:

Мојсије, слуѝа Госѝодњи, умре ѝамо, у земљи моавској, ѝо речи Госѝодњој. Он (Господ) ѝа је сахранио ѝамо, у долини, у земљи моавској, насуйроѝ Вей-Феѝору. До дана данашњеѝ нико није сазнао ѝде је њеѝов ѝроб. Мојсију је било сѝѝоѝину двадесетѝ ѝодина кад је умро. Око му није ослабило, ниѝѝи ѝа је снаѝа најусѝѝила.

Зашто је умро баш тада? Зато што се тиме окончао његов задатак. Време је дошло да Исус Навин почне да служи тако да су се Израиљци припремали за живот без Мојсија међу њима.

Израиљци су ѝридесетѝ дана оѝлакивали Мојсија на моавским ѝољанама. Тако су се заврѝили дани оѝлакивања и жаљења за Мојсијем. Исус, син Навинов, је био исѝуњен духом мудросѝѝи јер је Мојсије ѝоложио своје руке на њеѝа. Израиљци су ѝа слушали и чинили како је Госѝод зайоведио Мојсију.

ПонЗ 34,8.9

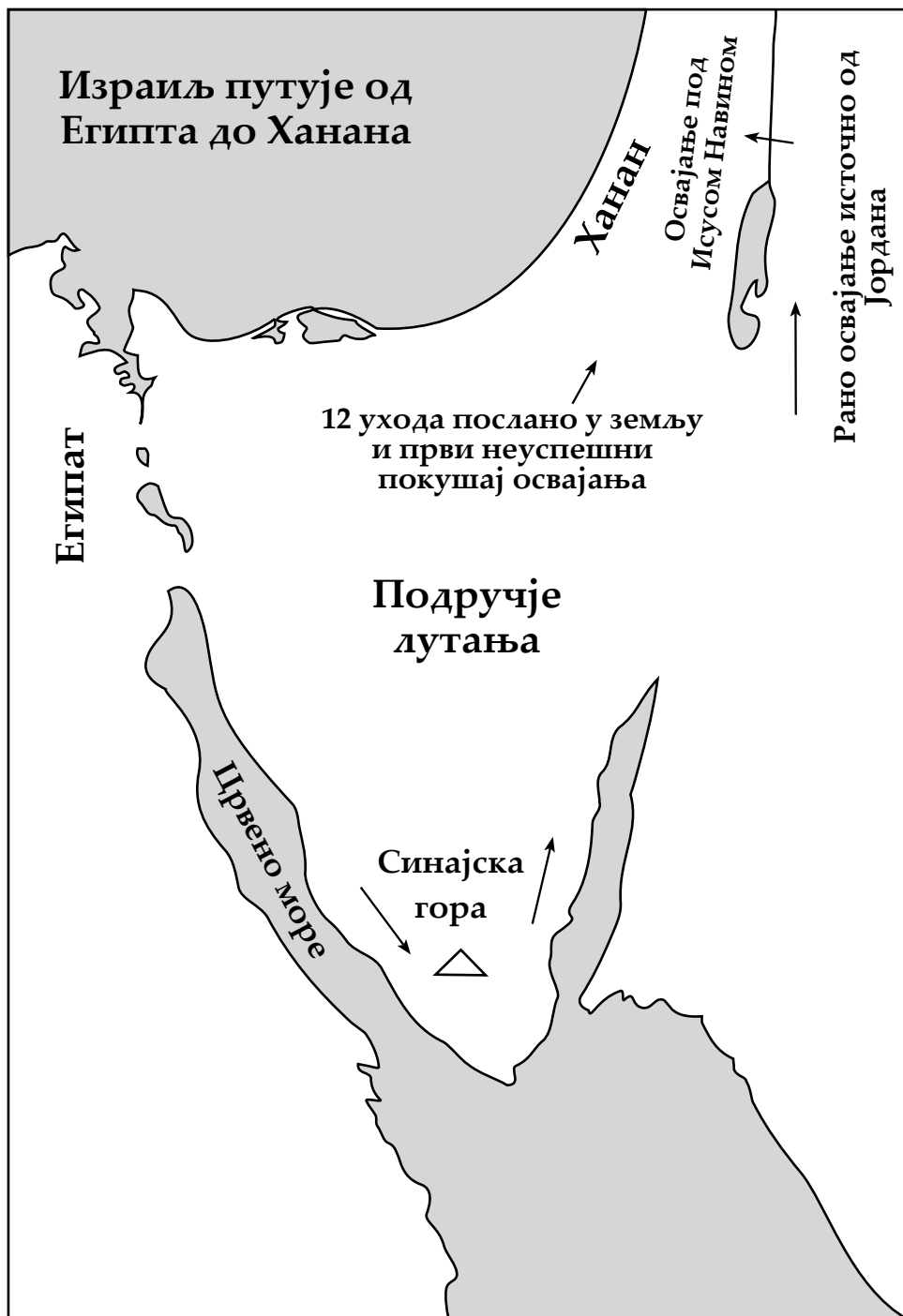
Ево сада и силног епитафа за Мојсија:

У Израиљу се више није ѝојавио ѝророк као Мојсије, коѝа је Госѝод ѝознавао лицем у лице. Њеѝа је Госѝод ѝослао у Еѝѝѝѝѝѝ да

*учини све оне знакове и чудеса ирошив фараона, њејових дворана
и целе њејове земље, иушем њејове моћне руке и сѣрашних дела,
које је Мојсије учинио на очи целої Израиља.*

ПонЗ 34,10-12

Овај човек Мојсије, био је најсилнији вођа кога је Израиљ икада имао. Али, сада је Исус Навин нови вођа Израиља. У наредном поглављу говорићемо о његовој причи, и тиме ћемо завршити наше проучавање историје једне јеврејске породице.

ДВАДЕСЕТ ЧЕТВРТО ПОГЛАВЉЕ

ОСВАЈАЊЕ ИСТОЧНЕ ОБАЛЕ

БРОЈЕВИ 21,21 – 31,54

Ово је последње поглавље у нашем проучавању једне јеврејске породице што представља први део старозаветне историје – Првих 4000 година.

АМОРЕЈЦИ И ИЗРАИЉ – ЦЕНТРАЛНИ ПРАВАЦ НАПРЕДОВАЊА

Израиљев захтев

На самом почетку овог поглавља треба да се вратимо уназад и поново погледамо на освајање Источне обале, које се одиграло још за време Мојсијевог живота. Ова земља није, заправо, део Обећане земље, јер ако погледамо где је граница Обећане земље у Бројевима 34, видимо да завршава реком Јордан. Али, Израиљци су морали да освоје ову земљу зато што су Сихон и неки други цареви који су владали на Источној обали реке Јордан одбили да их пусте да прођу и оду у освајање са друге стране реке. Тако да је Израиљ морао да освоји ту земљу. Два и по израиљска племена желе ову земљу за себе и на крају ће се ту и населити. Тако да је освајање ове територије значајно за наше проучавање. У Бр 21,21.22 читамо о три војна похода која се одигравају на Источној обали и која су довела до тога да Израиљ освоји ту „бонус“ земљу. Другим речима, та земља је више од онога што је у почетку Израиљу било обећано. Наш библијски текст започиње Израиљевим захтевом:

Израиљ је њослао њласнике Сихону, аморејском цару, с њоруком: „Дозволи ми да њрођем кроз њвоју земљу. Нећемо скреѡаѡи ни у њоља ни у виноѡраде, и нећемо ѡиѡѡи воду из бунара, неѡ ћемо ѡѡи царским ѡуѡшем, док не ѡрођемо ѡвоје ѡодручје.“

Царски пут представља занимљиву тему. То је пут који је египатски цар користио за своје комуникације са царевима Месопотамије. Била је то

равна, каменита површина којом су кочије и кола могле брзо да се крећу. Њиме се пуно путовало и пут је већ био мало оронуро.

Негативни одговор цара Сихона и последице

Израиљ је поручио Сихону: „Остаћемо на главном путу, остаћемо на царском путу. Нећемо скретати у околину, нити ћемо се дотицати ичега из твоје земље.“ А Сихон им је овако одговорио:

Међу њим, Сихон није дозволио Израиљу да њрође кроз његово њодручје. Сихон је скујио сав свој народ и изашао да њресрејне Израиља у њусјињи. Кад је дошао до Јасе, сјуио је у бој њројив Израиља. Израиљ ја је њојукао ошјрим мачем и освојио његову земљу од Арнона (место отприлике на пола пута до Мртвог мора) до Јавока (место на пола пута између Мртвог мора и Галилејског језера), све до Амонаца, јер је амонска јраница била ујврђена.

Бр 21,23.24

Исус Навин није могао да освоји сву територију Амонаца, али је освојио сву Сихонову територију, земљу Аморејаца. У Бр 21,25.26 читамо:

Израиљ је заузео све ње јрадове и насјанио се у свим аморејским јрадовима, Есевону и свим његовим селима. А Есевон је био јрад аморејској цара Сихона, који је рајовао њројив њређашњеј моавској цара, од која је одузео сву његову земљу све до Арнона.

Када су добили битку, Израиљ је то прославио песмом (Бр 21,27-30). Наслов јој је „Песма из Арнона“. У њој се говори о победи коју је Израиљ управо остварио. Онда, у Бр 21,31 читамо: *Тако се Израиљ насјанио у аморејској земљи.* Ово називамо централним правцем напредовања. Исус Навин је прошао кроз моавску земљу и освојио централну територију између два мора и доле све до земље која је паралелна са северним завршетком Мртвог мора, и сву ту средишњу територију источно од Јордана, од Сихона. Земља се називала Галад а племе Аморејци.

ИЗРАИЉ И ЦАР ВАСАНА – СЕВЕРНИ ПРАВАЦ КРЕТАЊА

Непријатељ

После тога, у Бр 21,32.33 читамо: *Након шјо је Мојсије њослао људе да извиде Јасир, Израиљци су освојили његова села и изјнали Аморејце који су њамо живели. Појом су се окренули и кренули јоре њушем за Васан...*

Васан је територија северно одатле, близу Миримских вода и шири се још даље, скоро до самог Дамаска. То је веома плодна земља, земља где има веома много великих стада стоке. *Тада је Ої, васански цар, и сав њеїов народ изашао ѝроїив њих у бој код Едрајина.*

Дата им је победа

Израиљ не жели да ратује против Васана. Они само желе да прођу кроз њихову територију. Али, сада се приближава цар ове моћне земље како би се супротставио Мојсију. Међутим, Бог говори Мојсију и каже му:

*Госїод рече Мојсију: „Не бој ѝа се, јер сам у ѝвоје руке ѝредао и њеїа, и сав њеїов народ, и њеїову земљу. Учини с њим као шїїо си учинио с аморејским царем Сихоном, који је живео у Есевону.“
Тада су ѝоїукли њеїа, њеїове синове и сав њеїов народ, ѝако да му није осїао ниједан ѝреживели; а њеїову земљу су зайосели.*

Бр 21,34.35

Исус Навин је, у две велике битке, освојио сву земљу од северног краја Мртвог мора све до града Дамаска у Сирији. Једино што је још преостало да се освоји била је равница Моава где су прво затаборили када су ушли у Обећану земљу. Равница Моава простире се од северног краја Мртвог мора па све до јужног краја. Многи догађаји који су записани у књизи Бројева одиграли су се у овој области.

ИЗРАИЉ И МОАВ – ЈУЖНИ ПРАВАЦ КРЕТАЊА

Валак моавски, цар Мадїјанаца

Од Бројева 22 до Бројева 31,54 читамо причу о освајању Моава. У Бр 22,1-3 тако читамо:

Израиљци су настїавили ѝуїї. Уїаборили су се на моавским ѝољанама на друїој сїїрани Јордана насуїроїї Јерихона. А Валак, син Сефоров, је видео све шїїо је Израиљ учинио Аморејцима. Моава је обузео велики сїїрах од народа, јер је био мноїобројан; Моава је обузео ужас ѝред Израиљцима.

Не заборавимо да је Израиљ имао више од шест стотина хиљада мушкараца када је напустио Египат. У књизи Бројева, када Мојсије и Елиезер чине попис народа, налазе да има више од шест стотина хиљада оних који су старији од двадесет година живота и који могу у бој. Ово је моћна армија. То значи да је више од два милиона људи таборило на моавској равници

са свим својим стадима оваца, стоке и свим слугама. Народу који је тамо живео то мора да је било ужасно видети. Само замислите колико шатора је било подигнуто у тој долини у којима је било више од два милиона људи. Није чудно што се Моавци боје. И онда у Бр 22,4.5 читамо: *Моавци рекоше мадијанским сџарешинама: „Ова руља ће обрсиииши све око нас, као шии во обрсии иољску ираву.“*

Валаково удруживање са Валамом

Моавци су преплашени јер мисле да ће их Израил обрстити као траву и прождрети. У Бр 22,46.5а читамо: *Валак, син Сефоров, је у ишо време био цар Моава. Тада је иослао иласнике Валаму, сину Веоровом, у Фаиур, који је код Еуфраиша, у земљу своја народа, да иа иозову.*

Моавци одлазе горе све до Месопотамије како би позвали овог пророка да дође и прокуне Божији народ. Можда је тешко раздвојити ову двојицу, али запамтимо да је Валак цар, а Валам је пророк. Ево шта Валак, цар, поручује Валаму, пророку:

Рекао је: „Ево, изашао је један народ из Еиийиша и ирекрио земљу; живи ишу, насуйроиш мене. Дођи, сииоиа и ирокуни ми овај народ, јер је моћнији од мене, иа ћу можда моћи да иа савладам и исџерам из земље. Знам, наиме, да коиа ии блаиословиши, ишај је блаиословен, а коиа ирокунеш, ишај је ироклей.“

Бр 22,56.6

Валам је Божији пророк. Он је прави пророк, али нема исправно срце. Жуди за новцем више него што жуди да пророкује и служи, али он је Божији пророк, и од овог часа све што буде рекао да Бог каже оствариће се.

У Бр 22,7-9 читамо:

Оду моавске и мадијанске сџарешине носећи са собом наираду за врачање. Кад су дошли Валаму, иренели су му Валакове речи. (Што је значило да ако прокуне тај народ добиће сав тај новац). Он им рече: „Преноћиише овде, а ја ћу вам одиовориши онако како ми Госиод буде рекао.“ Тако су моавски кнезови осџали са Валамом. Бои дође к Валаму и рече му: „Ко су ови људи с ишобом?“ (Бог овде не тражи информацију. Он је свезнајући. Зашто онда то пита?) Валам одиовори Боју: „Моавски цар Валак, син Сефоров, иослао ми је ову иоруку: „Ево, изашао је један народ из Еиийиша и ирекрио земљу. Сииоиа, дођи и ирокуни ми их, иа ћу можда моћи

да их савладам и истѣрам.“ Међуѣтим, Бої одговори Валаму: „Не иди с њима! Не ѣроклињи ѣај народ, јер је блаѣословен.“

Бр 22,10-12

Валамов одговор

Валамова реч не може да стоји насупрот Божије речи. Бог је већ рекао: „Ово је благословен народ“. Значи, није важно то шта Валам или Валак кажу, Бог не жели да Валам, његов пророк, чини против његове воље. Пошто је био наоружан тим речима од Бога: *Ујуѣро Валам усѣаде и рече Валаковим кнезовима: „Враѣиѣте се у своју земљу, јер је Госѣод одбио да ме ѣусѣи да ѣођем с вама.“* (Бр 22,13)

Изгледа као да је Валам успео да превазиђе своју жудњу за новцем и наставља да служи Бога. Међутим, прича иде даље, и како изгледа, Валам ипак није успео да победи своју жудњу за новцем мада се са њом бори у жељи да учини исправну ствар. У Бр 22,14-18 читамо даље:

Кнезови Моава су усѣали, враѣили се Валаку и рекли му: „Валам је одбио да ѣође с нама.“ Валак је ѣоново ѣослао кнезове, бројније и уѣедније од ѣрвих. (Видећемо касније да је сада послао још више новца.) Дођу они к Валаму и ѣоруче му: „Говори Валак, син Сефоров: „Немој оклеваѣи да дођеш к мени, јер ћу ѣте боѣаѣи наѣрадиѣи. Учинићу све шѣио ми кажеш, само дођи и ѣрокуни ми овај народ.“ („Ако ово што шаљем није довољно, онда реци колико тражиш и ја ћу се постарати да то и добијеш“. А сада обратите пажњу на Валамове речи. Валам даје исправан и прави одговор). *Валам одговори Валаковим слуѣама: „Да ми Валак да и ѣуну кућу сребра и злаѣа, не бих моѣао да ѣрекшим зайовесѣи Госѣода, Боѣа моѣа; нишиѣа не моѣу да учиним, ни велико ни мало.“*

Да је Валам у овом тренутку рекао кнезовима да се врате Валаку и пренесу му тачно оно што им је рекао, онда би Валам наставио да буде поштен, исправан и веран Божији пророк. Али, приметите шта он даље каже. У Бр 22,19, Валам, који је управо дао неке велике изјаве, каже и ово: *А сад ѣреноћиѣте и ви овде, да видим шѣа ће ми још Госѣод казати.* Али, Господ му је већ рекао шта да учини, и Господ није променио свој став. Бог је већ рекао: „Ово је благословен народ.“ Валам се можда нада да ће Бог некако да промени свој став. Бог сада за Валама има одговор: *Бої дође ноћу к Валаму и рече му: „Ако су ови људи дошли да ѣте ѣозову, усѣани*

и иди с њима, али чини само оно (обратите пажњу на овај услов) *шћо ѿи зайоведим.*“ (Бр 20,22).

Бог није променио свој став ни мало. „Не чини ништа осим онога што ти ја кажем да учиниш. Ништа не говори што ти ја нисам рекао да кажеш. Престани да говориш док ти не кажем да нешто кажеш.“ Валам је задовољан јер ће сада добити новац. Али, Бог није задовољан Валамом. Јесте, Бог је њему рекао да иде, али то не значи да је задовољан његовим понашањем. Валам ће то ускоро врло добро схватити. У Бр 21,21-34 имамо причу о Валамовој магарици.

Ујуѿро Валам усћане, оседла своју маћарицу и оде са моавским кнезовима. Али Бој се веома разіневио зајћо шћо је ојћишао. Док је Валам јахао своју маћарицу у ѿрајћњи двојнице својих слућу, на јуѿи му се јосћавио Анђео Госћодњњи да ја сјречи. Кад је маћарица ућледала Анђела Госћодњеј...

Зашто га Валам није видео? Валам није невин. Магарица је невина, и увек може да види Бога јер је чистога срца. Тако да ова магарица чистога срца види пред собом анђела ... *како сћојји на јуѿу са исуканим мачем у руци, скренула је с јуѿа и кренула јреко јоља. Валам је јочео да јћуче маћарицу да је врајћи на јуѿи.* Магарица покушава да Валаму спасе живот а Валам је туче. Колико год чудно то звучало, овде је магарица паметнија од Валама.

Зајћим је Анђео Госћодњњи сћао на узак јуѿи између виноћрада, с оћрадама с једне и друје сћране. Но, кад је маћарица ућледала Анђела Госћодњеј, јрибила се уз зид и јрићњечила Валамову ноћу. Он је ојейи исћуче.

И опет магарица покушава да спасе Валамов живот, а Валам туче животињу.

Анђео Госћодњњи ојейи јође исћред и сћане у јћеснац, јде се није мојло скренујћи ни десно ни лево. Маћарица је видела Анђела Госћодњеј, ја је лејла јод Валамом. Валам се јћолико разіневио да је јочео да је јћуче шћајом.

Пажљиво прочитајмо шта се догађа у 28. стиху: *Тада је Госћод ојћворио усћа маћарици и она рече Валаму: „Шћа сам јћи учинила да си ме јћако исћукао јри јуѿа?“*

Овде је чудно што изгледа да Валам није изненађен да му говори магарица. И тако, он почиње да са њом разговара.

Валам одговори: „То је зашћо шћо иравиш будалу од мене! Да имам мач ири себи, одмах бих иће убио!“ Мајарица рече Валаму: „Нисам ли ја ићвоја мајарица коју си одувек јахао све до данас? Јесам ли ићи икада чинила овако нешћо?“ Он одговори: „Ниси.“ Тада је Госћод оћвории Валамове очи. Кад је видео Анћела како сћоји на иућу са исуканим мачем у руци, иоклонио се лицем до земље.

Бр 22,29-31

Валам је срећан што је жив. Али, жив је једино због онога што је та магарица учинила. И анћео сад жели да чује неке одговоре од Валама:

Анћео Госћодњи му рече: „Зашћо си ири иућа исћукао мајарицу? Ево, ићо сам ја сћм изашао да иће заусћавим, јер је ићвој иућ ићољубан иреда мном. Мајарица ме је видела, иа се окренула од мене ири иућа. Да се није уклањала од мене, заусћа бих иће убио, а њу бих осћавио у живоићу.“ Валам одговори Анћелу Госћодњем: „Зирешио сам. Нисам, наиме, знао да ићи сћојиши на иућу да ме заусћавиши. Сћоћа, ако је ићо зло у ићвојим очима, ја ћу се враићићи.“

Бр 22,32-34

Валам сада потпуно искрено одговара. Није да му је драго, јер он и даље воли новац, али је сада вољан да се врати. А када се врати, онда ће у потпуности испунити Господња упутства. Али, ево обрта: Анћео Госћодњи одговори Валаму: „Иди са ићим људима, али ићовори само оно шћо ићи кажем.“ (Бр 22,35а). Приметите, још једном, како му је речено да не говори ништа више ни мање од онога што му Бог даје да говори. Сада је Валам спреман да учини оно што му је речено.

Тако је Валам оћишиао са Валаковим кнезовима. Кад је Валак чуо да је Валам дошао, изашао је да иа дочека у моавском ираду који се налази код Арнона, на самој ираници. Валак рече Валаму: „Зар нисам слао иласнике да иће ићозову? Зашћо ми ниси дошао? Зар нисам у сћању да иће боћаићо наћрадим?“ Валам одговори Валаку: „Ево, дошао сам к ићеби. Али зар ја моћу да кажем било шћа? Говорићу само оно шћо ми Боћ сћави на језик.“

Бр 22,356-38

Два човека ће припремити велике жртве и све остало како би Валам проклео Израил. У Бројевима 23 видимо прву од Валамових објава. Он каже:

Валам рече Валаку: „Поиди ми овде седам жрџивеника и иридри ми седам јунаца и седам овнова.“ Валак учини онако како му је Валам рекао. Затим су Валак и Валам иринели на жрџивенику једној јунаца и једној овна. Валам рече Валаку: „Осидани код своје свесидалнице, а ја ћу иди; можда ће се Госидог срсиди са мнош, иа шиди ми каже, иди ћу иовориди.“ Тако оде он на узвишицу. Госидог је срео Валама, и Валам му је рекао: „Придри ми сам седам жрџивеника и на сваком жрџивенику иридео једној јунаца и једној овна.“ Тада Госидог сидави реч у Валамова усиди и рече: „Вриди се Валаку и иовори идако.“ Кад се вриди Валаку, овај је сидајао код своје свесидалнице са свим моавским кнезовима. Тада Валам изрече своју иричу: „Из Арама ме Валак доведе, цар моавски из иорја исидочној: ’Дођи – рече – Јакова ми ирокуни, дођи и Израил ирезри!’ Како да ирокунем коиа Бој не ироклиње, и ирезрем коиа Госидог не ирезире? Јер иледам иа с иланинских врхова, иосмаидрам иа с иорских узвишења; иле народа који живи издовојено, међу народе он се не рачуна. Ко ће избројиди ирах Јаковлев, ко да изброји чеидвршину Израилја? О, кад бих умро смрћу ираведничком, кад би и мој крај био као њихов!“

Бр 23,1-10

Валам вероватно очекује одговор који ће на ово добити и жели да се склони одатле. Валаков одговор је био према очекивању.

Тада Валак рече Валаму: „Шиди си ми иди учинио? Довео сам иде да ирокунеш моје неидријидеље, а иди си их обидно блаидсловио.“ Валам одовори: „Зар да не кажем верно оно шиди ми је Госидог сидави у усиди?“

Бр 23,11.12

Валак никако није задовољан како се ствари развијају, и он одводи Валама на друго место, у нади да ће ту Валам моћи да прокуне Израил. И Бог онда даје Валаму своју другу објаву. У Бр 23,17-24 Бог шаље Валама назад са још једном поруком за Валака.

Када се враћио к њему, Валак је стајао код своје свесјалнице са моавским кнезовима. Валак ја ујија: „Шта је Госјод рекао?“ Тада Валам изрече своју причу: „Устани, Валаче, послушај ме, сине Сефоров! Бој није човек да би слајао, или јошмак људски да би се кајао. Зар је шта рекао да није учинио, изрекао да није исјунио? Зајовесј ми даде да блајосиљам, блајослов је дао и нећу ја јовући. Не назире се несрећа у Јакову, невоља се не види у Израиљу. С њим је Госјод, Бој нејов, царски му јоклик сред неја одзвања! Бој их је из Ејија извео, он је њему као рози биволови. Пројив Јакова нема врачања, јројив Израиља нема јајања. Нек се сада прича о Јакову, о Израиљу нек се јријоведа: ’Ево, шта је Бој учинио!’ Какав ли је јо само народ! Као лавица уштаје, као лав се диже, не леже док улов не јрождере и крви се жрјава не најије.“

Валак је сада бесан. Тада Валак рече Валаму: „Кад ја већ не можеш јроклеји, немој ја ни блајосиљати.“ (Бр 23,25). И опет Валам каже: „Могу да учиним само оно што ми каже Бог да учиним.“ И то није довољно добро за Валака. Он жели да Валама опет одведе на неко друго место и можда ће тамо он моћи да изрекне клетве на Израил. Али, Бог то, наравно, неће допустити, и тако даје Валаму и трећу објаву. Валам онда одлази и саопштава ту објаву како је записано у Бр 24,1-9. То је оно исто, само још једном поновљено. Бог благосиља Израил. Он се не може проклети. Блажени су који шебе блајосиљају, јроклеји да су који шебе јроклињу! (Бр 24,9б).

Ту се Валак разјневи на Валама, јљесну јланом о јлан, ја рече Валаму: „Позвао сам те да јрокунеш моје нејријајшеље, а ево, ти си их блајословио сва ова јри јуја! Одлази сада у своје месјо! Рекао сам да ћу те бојати најрадији, али Госјод ти је ускрајио најраду.“

Бр 24,10.11

Валам губи могућност да буде награђен. Од Валака неће добити ништа. Али, Валам зна зашто није плаћен за своје услуге. И тада даје четврту објаву а онда коначно и пету објаву, и у обе објаве Бог благосиља овај народ. Валам не може да их прокуне. Бог је благословио овај народ. Валак не може да их победи, и тако Валам одлази, изгледа, без своје награде. Али, прича још није крај.

Поштом Валам устїане и врашїи се у своје местїо, а Валак оде својим ѿуштем. (Бр 24,25). Да је ово све што знамо о Валаму, рекли бисмо да је био веома верна особа. Једино је рекао оно што му је Бог ставио у уста да каже, али то није све. У Бр 25,1-3 читамо:

Док је Израиљ боравио у Сишиму, народ је ѿочео да блудничи с Моавкама. Оне су ѿозивале народ да ѿриноси жршїве њиховим боштовима, а народ је јео и клањао се њиховим боштовима. Тако је Израиљ ѿрисишао уз Вал-Фешора. Зашїо је ѿлануо Госшодњї ѿнев на Израиља.

У Бр 25,9 видимо да је двадесет четири хиљаде људи умрло због куге коју је Бог послао на људе зато што су се клањали богу Фегора. Поставља се питање: „У каквој је то вези са Валамом?“ Мојсије и Исус Навин су докрајчили Мадијанце, а у Бр 31,15.16 читамо да је, на крају рата са Моавцима, Мојсије овако упитао војне команданте:

Мојсије им рече: „Зар сшїе осшїавили у живишїу све жене? А баш су оне, на Валамов нашовор, навеле Израиљце да се изневере Госшоду у случају Фешора, ѿа је Госшодњу заједницу ѿшодила ѿошасшї!“

Оно што овде видимо јесте да се нешто догодило, не због Валамове клетве, већ на његов наговор. Он је рекао све што му је Бог рекао да саопшти, али је он очито понешто и сам додао. Рекао је: „Не могу да прокунем овај народ зато што су благословени. Али, ако их наведете да вам учине уступак и почну да узимају ваше жене за своје жене, и узимају ваше синове за своје мужеве и зетове, и почну да славе ваше богове, онда ће Бог учинити шта треба.“ Тачно се то догодило када је Бог у једном дану ударио двадесет четири хиљаде људи и они су нестали. Због тога ипак нису доживели пораз од Мадијанаца јер Бог није ограничен у томе кога ће да спасе, без обзира на бројност, али је Израиљ био проклет због тог Валамовог наговора и уступка који су учинили.

О овоме ће се поново говорити у књизи Откривења. Још један разлог зашто проучавамо старозаветну историју је тај што ће једна од цркава у Малој Азији бити проклета због тога што је следила Валамов наговор. Који је то наговор? Да се учини уступак. Ако одступимо од нашег личног става које имамо пред Богом, он ће учинити шта треба да се учини. Добро је да о томе размишљамо. Ми смо јединствени народ по томе што имамо позив од Бога. Према Првој Петровој ми смо названи „изабрани род“

(види 1 Пет 2,9.10). Ми смо народ који је одабран да припада Богу, другачији смо од других људи. Живимо на небеским местима и благословени смо небеским благословима. Ми смо следбеници небеског Првосвештеника. Ми смо небески, Божији народ и када чинимо уступке значи да на себе доносимо исту осуду која је дошла над Израиљ када су следили Валамов наговор.

У нашем проучавању видимо да је Мојсије и даље жив. Израиљ је освојио сву земљу источно од реке Јордан. Не само да им припада сва Обећана земља западно од Јордана, већ видимо и да су освојили Галад и Сихон. Освојили су и Ог и Васан и сада су победили Валака моавског. Битка са Моавцима је била најтежа од свих. Тешко су се борили. Требало је победити у неколико борби, али је коначно цео народ припао Богу. Израиљ сада поседује земљу у којој ће живети два и по племена од укупно дванаест племена.

Закључне припреме пре уласка у Обећану земљу

У Бројевима 26 видимо да су Мојсије и Елеазар извршили попис. Ово није био ратни попис, јер им је то било забрањено. Уместо тога, ово је био попис припреме. Морамо да знамо колико је народа, где се налазе и ко су они, јер сада треба да пођемо у Обећану земљу и населимо се по постојећим градовима. Али, кроз попис ће се сазнати и колико је мушкараца спремно за рат јер је дошло време ратовања. Већ су победили у три велике битке, а сада треба да пређу преко реке Јордан и боре се против најснажнијих племена у тој земљи. Исус Навин, њихов генерал, мора да зна где му се ко налази.

У Бр 27,12-14 видимо да је Мојсију већ речено о његовој смрти јер му је Бог рекао да иде тамо где ће завршити и свако друго људско биће. Овим речима је Бог поставио Исуса Навина за вођу свога народа. У ПонЗ 34,9 читамо о Исусу Навину и о томе како су га Мојсије и Бог припремили да даље води Израиљ. *Исус, син Навин је био испуњен духом мудрости јер је Мојсије положио своје руке на њега. Израиљци су га слушали и чинили како је Господ заповедао Мојсију.*

Израиљ није више Аврамова породица (једна јеврејска породица). Сада су они израиљски народ, и Исус Навин треба да поведе тај народ преко реке Јордан како би освојили земљу која је била обећана Авраму. Исус Навин ће од њих начинити засновани, законити народ и биће им први владар. За њим долазе судије, а цареви долазе за судијама.

У наредној серији проучавања старозаветне историје, нашу пажњу усмерићемо на историју јеврејског народа.